

ВИКТОР СУВОРОВ

ИЗБОРЪТ

Превод от руски: Борис Мисирков, 1997

chitanka.info

*Посвещава се на Клавдия Фьодоровна и Степан
Виталиевич*

ПРОЛОГ

— И минута за размисъл не ви давам. Искам мигновен отговор без умуване: въпрос — отговор.

— Разбирам.

— Дори не така, дори не и мигновен: искам да отговорите на въпроса ми, преди да сте го чули докрай.

— Разбирам.

— Въпросът няма да е съвсем обикновен, но трябва да чуя отговора още преди да съм довършил въпроса си докрай.

— Разбирам.

— Нужен ми е първият ви душевен порив: категорично съгласие или също толкова категорично несъгласие.

— Разбирам.

— Готова ли сте да отговаряте?

— Готова съм.

— Въпросът е следният: „Бихте ли искали да станете кралица на Испа...“

— Да, другарю Сталин.

ГЛАВА 1

Той вече не заобикаля локвите.

Излишно е. Вятърът отдавна отвя меката му шапка, а от дъжда той е прогизнал до последното копче, до налчетата на обувките. Прогизнали са шлиферът и сакото му. Толкова се е просмукал с вода, че ще трябва да си изцежда и носната кърпа в джоба. Дъждът плющи, а той върви през вятъра и водата. Върви от нощес, вървя през целия ден, а сега пак е нощ.

Прогизнал е не само от горе на долу, от темето до кръста и още по-нататък, а и от долу на горе — от подметките до кръста и по-нагоре. И да заобикаля локвите, и да не ги заобикаля — все тая. Той върви от мрака пак към мрака. Върви сгушен, прибрал глава в яката. Яката му е натезала. Прогизнала е. От яката в пазвата му се стичат тънки вадички. Ако си притисне врата до яката, човек донякъде се постопля. Затова той притиска врата си до яката, така стопля и врата си, и яката.

На вятъра не му стига само меката шапка, затова се опитва да задигне и шлифера. Тоя вятър го тормози от всички посоки едновременно. Чужбински вятър е. Скандинавски. С мирис на сняг. Затова е студено. Затова зъбите му тракаха, тракаха, пък престанаха: ченетата му се вдървиха, зъбите му повече не тракат.

Дъждът също не е тукашен, не е берлински — дълги презрели капки с кристалчета в тях. Капки — не от типа чук-чук, а от типа пляс-пляс. Не престават да пляскаат по тъмните прозорци на къщите. А когато настъпиш капките — шумолят, скърцат. И чак когато се просмучат през обувката и се постопят, се превръщат във вода и мляскаат в обувките като в амортизирани помпи: джвак-джвак. Тежките нагасени крачоли са залепнали за краката му. Водата от крачолите се стича на ручейчета — едно ще се излее в обувката, друго ще я подмине. А от мрака в него са се вторачили страшни очи: „Рудолф Месер — магьосник.“

— Другарю Холованов, какво ви е известно за човека на име Рудолф Месер?

— Другарю Сталин, той е световноизвестен илюзионист и хипнотизатор.

— Другарю Холованов, това го знам, а освен мен го знае всеки. Не искам да чувам от вас неща, които всеки ги знае. Работата ви е да ми съобщавате онова, което никой не знае, което дори на мен не ми е известно.

— Другарю Сталин, имам такива сведения.

И от друга стена в тъмнината се вторачват същите очи: „Рудолф Месер — магьосник.“ И от трета. От всички стени в Берлин. Афишите са три етажа високи. Дъждът плющи по афишите. Вятърът помита от покривите водни потоци, разпилява ги и ги запокитва в очите на магьосника, но на мижавата светлина на уличната лампа магнетичните очи гледат през водата, промушват се през нея.

Прогизналият се спря в мрака — струите по лицето му се стичат като по афиша. Погледна под краката си, после се престраши и погледна магьосника право в очите.

Леле-е, колко са страшни.

— А какъв е по националност въпросният Рудолф Месер?

— Обиколил е цял свят. Във всяка страна минава за свой, навсякъде е като у дома си, всеки език му е роден. Произходът му е неясен. От няколко месеца живее в Берлин, но германците не го смятат за германец.

— Тогава за какъв го смятат?

— За поляк.

— А поляците за какъв го смятат?

— За руснак, другарю Сталин.

— Щом е тъй, за какъв го смятат руснаците?

— За чистокръвен германец.

Тук-там ъглите на огромните афиши „Рудолф Месер — магьосник“ са откъснати. Едни са ги откъснали хора, други — вятърът и дъждът. И по огромните афиши ту тук, ту там се виждат съвсем малки афишчета, гланцирани: на ален фон — същото лице, същите очи с магнетичен блясък, само че текстът е друг: „Рудолф Месер — враг на народа и фатерланда.“ А под портрета — цифра: единичка и много нули.

Прогизналият се изсмя: умее Гестапо да цени хората.

В Москва е глуха нощ. В Москва вали тежък дъжд.

Дъжд, смесен със сняг. По-точно казано — нито дъжд, нито сняг, а дъждосняг: шкембести капки с кристалчета в тях. Щом обикновените капки трополят, тия с кристалчетата би трябвало направо да трещят като барабан. Но те шляпат по прозореца съвсем мекичко: пляс-пляс. Капки с неестествени размери, денатурални като мичуринските круши в учебника по ботаника за пети клас.

Преди много години гладният, прогизнал Сталин джапал през водата, без да заобикаля локвите, джапал без посока, защото нямало накъде да джапа, а по петите му вървяла потеря, настигала го и студеният дъжд плющял. Не барабанял, а именно плющял, защото капките били с кристалчета. Тогава Сталин джапал през локвите и мечтаел да се изскубне от преследвачите си, а освен това мечтаел за топло огнище, сухи обувки, бутилка старо кавказко вино и хубави лютивви шишчета, от които да ти пламне устата. Мечтаел за студен дъждосняг, мечтаел за пронизващ до костите вятър, само че той, Сталин, да е под покрив край печка, а дъждът да плющи по стъклата, а вятърът да свири като разбойник в комина...

И се сбъдна мечтата му: никой вече не преследва Сталин, изстреби Сталин всички, които навремето го бяха преследвали, и всички, които не го бяха преследвали, но биха могли да го преследват. Вятърът свири и вие над Москва, от бездънната тъма връхлитат на талази тежки капки-снежинки, плющят-пляскаят по огромните черни кремълски прозорци, злобеят, но не могат да стигнат до Сталин. Не могат да пробият дебелите тухлени стени, не могат да строшат стъклата — стъклата са такива, че и бронебоен куршум не може ги проби. А вятърът нека си свири в кремълските комини, нека си злобее като осъден на смърт враг в единична лефортовска килия!

Тихо и топло е у Сталин. Спи Москва. Сталин не спи. В ъглите на кабинета се е стаил мрак. Но топъл мрак. Кротък. Приветлив. На бюрото — зелена лампа, на ниската масичка — друга зелена лампа: две островчета зелена светлина в приветливия мрак. И вечеря за двама.

По ергенски. Бутилка вино с нестандартен етикет. Наименованието — една дума с химически молив, написана с грузински завъртулки. Шишчетата са парливи: ред месо, ред чушки. А освен чушките в шишчетата има още сума лютивини, хапнеш ли ги, сълзи ще ти потекат.

Разговорът тече като горско ручейче по камъчета. А между камъчетата се срещат и ръбести.

— Харесват ли ви моите шишчета, другарю Холованов?

— Чудесни са, другарю Сталин.

— Другарят Ленин казваше, че от Сталин ще излезе добър готвач, само че в ястията му ще има доста люти чушки, чак прекалено много.

— И другарят Ленин от време на време е допускал грешки.

— Не, другарю Холованов, другарят Ленин никога не допускаше грешки.

Спи Берлин. Под жълтите улични лампи — островчета светлина, а наоколо мъгла: светлината не може да се промуши през мъглата и дъжда. Спи огромният прекрасен град. Стихнал е. Светофарът дава зелена светлина на всички желаещи да се движат напред.

Но желаещи няма.

Прекрасна е зелената светлина на светофарите в гъстата мъгла. Мъглата дава на зеленото друг нюанс, който не може да се изрази с думи. Тъжно е, че няма кой да види тази красота. Единствен той, премръзналият и прогизналият, ѝ се радва. И съвсем тъжно му става, защото трябва да върви, а няма къде да иде. Криво му е, че целият огромен град отведнъж му стана чужд. Криво му е, че зад мокрите стени има сухи, топли стаи и там, в тези стаи, под сухи чаршафи спят сухи хора, забили носове в пухените завивки.

Зле е да си нямаш топла, суха стая и пухена завивка.

А освен това прогизналият знаеше: зад тази скрибуцаща улична лампа, зад тази облепена с афиши будка за обяви, зад този ъгъл на олющената къща го причаква беда.

Беда, която не ще може да надвие.

8

— Да ви наля ли още, другарю Холованов?

— Не. Благодаря, другарю Сталин.

— Тогава да се залавяме за работа. Как върви подготовката на испанската група?

— Без засечки. Момичетата усвояват програмата съвсем задоволително.

— Изборът на 13-и ли е?

— Тъй вярно, другарю Сталин.

— Смятате ли, че ще можем да изберем най-достойната?

— Шест са, а ни трябва само една. Всяка си има силни и слаби страни, но една от шестте може да се избере.

— А ако увеличите групата?

— Учебният център е за шест кандидатки... В испанската група са шест.

— Нека бъдат шест... И една резервна. А?

— Както заповядате, другарю Сталин.

— Не заповядвам. Сам преценете. Трябва ми достойна кандидатка...

— Резервна може да бъде включена в групата, но момичетата доста са напреднали в усвояването на програмата. Ще може ли новата да навакса?

— Тази ще може. Но вие я познавате.

9

Някъде далеч скрибуца по релсите окъснял трамвай.
Прогизналият си пое дъх, постоя така, после издиша рязко
въздуха от белите си дробове и решително зави зад ъгъла.
Той цял живот бе вървял право срещу бедите.
Сам.

— И накрая, другарю Холованов... Обещахте да ми разкажете нещо интересно за Рудолф Месер, нещо такова, което още не знам.

— Агентурата докладва: американците искат да пипнат Месер.

Сталин стана, отиде до прозореца и дълго гледа капките с кристалчета.

— Кои американци?

— Военното разузнаване.

— И не могат ли да го хванат?

— Не могат. Него никой не може да го хване.

— Казахте: никой... Нима освен американците още някой иска да го пипне?

— Британското разузнаване. Освен това — Абверът, Гестапо, Криминалната полиция.

Прогизналият зави зад ъгъла и лъчът на джобно фенерче го зашлеви през очите.

— Стой!

И втори лъч през честите капки:

— Кой си ти? Покажи си легитимацията!

До дясната си длан през студените капки той усети горещото дишане на кучето и зъбатата лигава уста. Кучето не беше докоснало дланта му и той не го виждаше, но с цялото си същество разбра: до него е. Без да погледне към кучето (пък и все едно нищо няма да видиш в тъмното, когато те заслепяват две фенерчета), той еднозначно определи: ротвайлер, кучка.

Довтаса и трето фенерче, малко, но ярко, и също се насочи към очите му:

— Много ми прилича на Месер! Месер? Това е самият Месер! Подпри си ръцете в стената!

— Странни неща стават у нас, другарю Холованов. Американското разузнаване иска да пипне Рудолф Месер, британското разузнаване иска да пипне Рудолф Месер, Хитлеровото разузнаване иска да пипне Рудолф Месер. А защо Сталиновото разузнаване не иска да пипне Рудолф Месер?

ΓΛΑΦΑ 2

1

Навремето тук имало манастир. Сега в него е настанен Институтът за световна революция. Стоманената порта се разтваря широко. През нея минава дълъг черен автомобил. От него слиза Холованов. Изръмжава нещо. Из манастира се разнесе: Дракона е бил в Кремъл, прибрал се е в състояние на повишена проклетия. Душа да ни е яка...

Дългите дъждовни капки изведнъж станаха по-къси, по-бели, придобиха ясни очертания, намалиха неумолимата си скорост, прекъснаха отвесния си полет към земята, взеха да се въртят около уличните лампи, превърнати в бавни рунтави снежинки, и върху славния град Берлин се посипа гъст снегопад.

А на двете ръце на магьосника, илюзиониста и хипнотизатора щракнаха белезници. Резбована снежинка падна на ръкава му и с нея на ръкава му го натикаха в тесния, обкован с ламарина коридор на берлинската полицейска камионетка. В същия миг с удар от гумена палка по черния дроб уточниха посоката на движението му: към клетката! През заключените около китките белезници прекараха верига с катинар. Хоп — и катинарът щракна. Дрънчащата верига е заварена за мощна тръба, а тръбата е яко закрепена, хваната, завинтена за стоманената стена. А отсреща му оставиха кучката: ако ти хрумне да хипнотизираш, почни от нашето кученце.

Клетката се затваря не с една врата, а с две. Първата — от стоманени пръти, прътите са боядисани с черна лакова боя, но там, където са ръцете на арестанта, черната боя е изтъркана и предхождащият сив слой също е изтъркан чак до метала, а металът е полиран до блясък от хилядите арестантски длани. Втората врата представлява стоманена плоскост с прозорче. Решетестата издрънча зад него, а втората, стоманената с прозорчето, оставиха отворена... За да може кучето да съзерцава арестанта от главата до петите. За да може кучешкото дишане да топли арестантското лице.

За да не се губи контактът.

3

Холованов захвърли мократа си чанта върху бюрото, струйките от шлифера му зашуртяха по плочестия под. Крачи от единия ъгъл до другия. Не си съблича шлифера. Гледа под краката си:

— Да дойде Ширманов.

Полицейската камионетка е шестместна, като не се брои охраната. Но возят само един човек. Останалите пет килии клетки са празни: такъв арестант заслужава персонален транспорт. Инак всички берлински полицейски камионетки сега са в движение. И всичките са препълнени, всичките се експлоатират безмилостно, преизпълняват плана. Най-напечено е между четири и шест заранта. Тъкмо когато потенциалните арестанти карат най-сладкия сън. Най-подходящото време за прибиране! И ги прибират. И претъпкват камионетките до дупка. Има различни камионетки — с обща килия и без, с една обща и десетина индивидуални, има с ограничена вместимост, а има и с безгранична, с безпределна. С ограничената вместимост са за особено важните. На него са му осигурили тъкмо такава. Изобщо това не е никаква камионетка, а полицейски автобус с щръкнало като таран дизелово двигателище, с мощен буфер, с гуми за самосвал, с бронирана козирка на кабината на шофьора. Отпред са местата за полицията със седалки от естествена кожа, жълти, а задната част е за арестантите. Може да се влезе през задната бронирана врата с малко прозорче и решетка право в арестантското коридорче или през предната, полицейската част, където са меките седалки.

На полицейския автобус за такива случаи му се полагат три съпровождащи коли.

Завиха сирените. Замигаха, заслепявайки, сините лампи върху кабините. Камионетката весело изфуча през нощната виелица, оставяйки диря по снежната целина. И колите на охраната — подир нея. Под снега се е събрала вода, затова изпод колелата излитат фонтани от черна каша и буци просмукал с вода сняг. Затова след автомобилите остава коловоз: бял сняг — черна диря.

И недейте си мисли, че ако в Берлин вали дъждосняг, в Москва няма да има нито дъжд, нито сняг. Не, драги другари, и в Москва вали дъжд, и също със сняг. Хем по-гаден от берлинския. А някои пък си мислят, че в Берлин се извършват арести, а в Москва изобщо няма никакви арести, че из Берлин кръстосват полицейски камионетки, а из Москва май не кръстосват. Не, милинки, и из Москва кръстосват. Дори доста интензивно. Берлин ряпа да яде. В Москва арестуват на тумби. Поголовно. Масова акция. Изчерпва се властта на другаря Ежов. Няма я доскорошната почит. Няма я всенародната любов. Краят му приближава. Само на него още не му се вярва, че той приближава. Сега-засега не го арестуват. Но екипът му е пропищял. И прибират момчетата му тихомълком. Арестуват онези, които са арестували, разстрелват онези, които са разстрелвали.

Но, което си е вярно, има и по-важни работи...

Заместник-началникът на Института за световна революция другарят Холованов след съвещанието с Най-главния, на което получи извънредно ценни указания, се завърна в състояние на видимо раздразнение и първата му работа (както всички очакваха) бе да викне за доклад началника на специалната група за контрол другаря Ширманов.

— Другарю Ширманов, как върви подготовката на немската група?

— Всичко е наред.

— На френската?

— Без гафове.

— На испанската?

— Нормално.

— Дали да не вкараме в испанската едно резервно момиче?

— Учебният център е обзаведен за шест души...

— Нищо, нека бъдат шест и една резервна.

— Ще може ли новата да навакса, ще може ли да усвои всичко, което момичетата вече са усвоили?

— Тази ще може.

— Добре, утре ще ѝ оформим книжката.

— Сега за най-важното. Другарю Ширманов, какво ви е известно за човека на име Рудолф Месер?

Ако накиснете хубавичко един голям парцал в кофа и го извадите, без да го изцеждате, от него ще рункне вода. Като поток. Точно така шуртеше и от магьосника — като от голям парцал. И по тесния коридор на камионетката, по пода на килията, по твърдата студена полирана пейка се стича вода. Мръсна вода. А към тавана се вдига пара. Горещата пара от кучешката уста. Студената пара от неговия дъх. Обилната пара от прогизналите му дрехи. И всички прозорчета на камионетката мигновено се замъглиха, а слабата крушка под тавана загуби стъклените си очертания и се превърна в жълто размазано петно.

До този момент, до арестуването му водата се стичаше от него и в същото време дрехите му се просмукваха и запълваха с нови килограми вода. Сега запълването бе престанало, водата само се стичаше, но повече не се лееше върху главата и раменете му на обилни струи. Студените изпарения го обгърнаха целия. Той започна да се стопля. Не, не да се стопля, това не е точната дума: на улицата му беше толкова студено, че беше престанал да усеща тялото си, а сега в камионетката започна да се съвзема, да преминава от едно състояние на замръзване в друго, от безчувственото замръзване в по-безопасното, но по-отвратително осезаемо замръзване. Почувства се жалък и мокър. Гърчът го отпусна, разхлаби челюстите му. И зъбите му загракаха като кастанети.

Ламаринените стени на килията мигновено се покриха с капки от изпаренията му. Пейката също. Тя, както и стените, както подът и таванът, е обкована с ламарина. И също е полирана до блясък от хилядите арестантски задници. И е тясна и ниска — краката ти стигат едва ли не до брадичката, затова веднага отичат.

Но той не забелязваше това. Беше вървял прекалено дълго, беше капнал. Затова възприе арестуването си като отдавна желана почивка. Отдавна му се искаше да поседне и да се отпусне. Да се отпусне, да си почине. Отдавна му се пиеше, отдавна ся мечтаеше за суха риза и

чисти чорапи, мечтаеше си за гореща вода и сапун, за самобръсначка, душеше го глад. А освен това му се спеше.

Докато той не се строполи на ламаринената пейка, съзнанието му не се даваше на умората, не я признаваше, но сега умората изведнъж го налегна като студен, космат, ранен в хълбока и прогизнал в ноемврийското блато сибирски мамут и го смаза.

Затова нито виещата сирена, нито кучешкото ръмжене, нито втурването на камионетката през бялата чернота вече не можеха да го събудят. Главата му само се поотдалечи малко от ламаринената стена и веднага след това пак се блъсна в нея, без да нарушава безметежния му сън.

Той сънуваше виелица, милиарди огромни резбовани снежинки в черното небе. Знаеше и си повтаряше насън, че най-голямата измерена и официално регистрирана снежинка е била с диаметър 132 милиметра — почти два пъти по-широка от човешка длан. Разглеждаше насън снежинките и ги сортираше по десетте основни типа. По типове лесно се сортира, но вътре във всеки тип — всички те са различни. По същия начин основната маса хора лесно може да се раздели на раси, но я се опитайте да намерите двама еднакви в расата... Той търсеше две еднакви снежинки, макар да знаеше, че всички те са различни като отпечатъци от пръсти...

Търсеше две еднакви, макар и да му беше много добре известно, че такива няма.

Командирът на спецгрупата Ширманов долови във въпроса на Холованов официални нотки и затова вмъкна в отговора си официалното обръщение „другарю“:

— Другарю Холованов, Рудолф Месер е световноизвестен илюзионист и фокусник.

— Другарю Ширманов, не ми разказвайте неща, които всеки знае.

— Известно ни е, че се опитват да го заловят британското военно разузнаване, американците, няколко германски организации: Абверът, Гестапо...

— А не ви ли се струва, другарю Ширманов, че тук у нас, в Института за световна революция, стават странни неща? Хитлеровото разузнаване преследва Месер, британското го преследва, американското го преследва, а защо Сталиновото разузнаване не се интересува от Месер?

Ширманов скръцна със зъби.

Не сте ли се опитвали да будите магьосник? Уморен магьосник.

И аз не съм се опитвал. А на берлинската полиция ѝ се наложи да го стори. Това хич не е проста работа. Магьосникът се е гмурнал дълбоко в съня. Неговият мозък не е като нашите. Този човек живее сред нас, само че в друг свят. И нищо не му е като на нас, нормалните хора. Той мисли другояче, иначе гледа на света и, то се знае, спи по особен начин, трупайки магически сили и страсти.

Как да го събудиш? Да го залееш с кофа ледена вода? Но той и бездруго е прогизнал. Да го налагаш с палка по раменете — не помага (а кой знае защо никой не посмя да го удари с палка по главата). И тогава насъскаха срещу него песа. Ротвайлерката.

Задача на подчинените може да се възложи по два начина. Първи начин — ефрейтор съобщава на войниците заповедта на вишестоящия: старшината заповяда да боядисате стобора! В този случай ефрейторът един вид се дистанцира от процеса на вземането на решението и на поставянето на задачата. В този случай ефрейторът сякаш сам се поставя на едно равнище с подчинените си: аз съм дребна риба — заповядаха ми, а аз ви предавам заповедта, т.е. и вие, и аз сме изпълнители на чужда воля.

Втори начин — да превръщаш всяка заповед, спусната и от най-шаметните висини, в своя собствена заповед, да я издаваш от свое собствено име, без да се позоваваш на вишестоящите инстанции и на тяхната воля: ще боядисате стобора, говеда с говеда! Аз искам да го боядисате! Аз ви заповядвам! Аз ви нареждам! Това е мое желание!

Не искам да обсъждам плюсовете и минусите на тези методи, ще кажа само това, че личният пилот и телохранител на другаря Сталин, заместник-началникът на Института за световна революция Александър Иванович Холованов, агентурен псевдоним — Дракона, действаше винаги само по втория начин. Холованов-Дракона не каза, че другарят Сталин е заповядал да заловят Месер, тъкмо обратно, Холованов превърна Сталиновото желание в свое собствено и оттам нататък започна да действа само от свое име: на мен (натъртено) ми трябва Рудолф Месер! Доведете ми магьосника! Къде е Рудолф Месер?! Залове го и ми докладвайте!

Дори не така. И баба знае да възлага задачи от типа „залове го и ми докладвайте“. В този случай подчиненият след половин година ще ви отговори: не можахме да го доведем, тъй като не можахме да го заловим, а не можахме да го заловим, тъй като не можахме да го намерим, а не можахме да го намерим, понеже...

Затова човек трябва да издава заповедта не само от свое собствено име (повече ще го уважават и подчинените, и началниците му), а и във формата на въпрос. Едно е: заповядвам ви да боядисате стобора! Друго — стоборът още ли не е боядисан?

В първия случай подчинените ще изпълняват (ако не ги домързи) само онова, което им е заповядано. Във втория им се предоставя безкрайно широка инициатива за действия — сами да свършат всичко. Сами да си намират работа. Командирът само от време на време се интересува: още ли не е почистено оръжието? Още ли не е изкопана траншеята? Още ли не е превзет градът? Кой лично (натъртено) е виновен за това?

В първия случай командирът трябва за всичко да мисли сам, всичко да помни, за всичко да се грижи, за всичко да подсеца подчинените си. Във втория кара подчинените си за всичко да мислят, всичко да помнят, всичко да вършат без подканване; а със своите въпроси заповеди командирът само подбутва техния служебен ентузиазъм в нужната му насока.

Холованов никога не бе разговарял с подчинените си за Рудолф Месер и не бе им поставял задачата да го заловят. Дори във формата на въпрос. Няма страшно. Те сами трябва да мислят. Сами трябва да проявяват инициатива, да измолят разрешение за залавянето му и да докладват, че са изпълнили задачата.

Холованов седна, а началникът на специалната група се изпъна пред него. Ситуацията беше следната: на никого от Холовановите подчинени не бе му хрумвало сам да си постави като задача залавянето на Рудолф Месер, затова сега на Холованов му се налагаше да постави такава задача. И той я постави в присъщата си форма на кратък агресивен разпит. И всеки въпрос съдържаше не явно изразено, но съвсем доловимо обвинение в предателство към родината и великото дело на Световната революция:

— Още ли не сте заловили Рудолф Месер? Чудно. Още ли Рудолф Месер не е в нашите подземия? Странно. Не можете ли ей сега да го събудите и да го домъкнете в кабинета ми? Това е повече от странно. А кой е виновен, другарю Ширманов? Лично вие не сте виновен, така ли? Е, то се знае, че не сте виновен!

А тогава кой е виновен? Да не би аз да съм виновен? А? Аз ли съм виновен? Ах, и аз не съм бил виновен! Е, пак добре. Ама все пак кой е виновен? На кого от своите подчинени сте поставили задачата да издири и залови Месер? Ах, на никого не сте поставяли такава задача... Това трябва да го запишем. А с какво всъщност се занимавате във вашата група? И не ви ли се струва...

Страшните думи за вредителството още не бяха произнесени, но на връхчето на Драконовия език те вече подскачаха като дяволчета около тиган с грешници.

Затворническите стени са метър и половина мераклийска тухлена зидария. Добре са строели едно време. Да ти е драго да гледаш. Петте коридора на затвора се раздалечават от центъра като лъчи. Един надзирател, без да се помръдне от мястото си, може да наблюдава всичките коридори наведнъж, и петте. И четирите етажа. Всеки коридор е като ждрело. Стъклен покрив над ждрелото (не се тревожете, стъклото и отдолу, и отгоре е предпазено със стоманени мрежи), стъклен купол над центъра, където се събират коридорите. Вратите на килиите са на редици, покрай всяка редица — галерия, над нея още една и още една. Така че всички врати се виждат едновременно. На всички галерии. На всички етажи. И е лесно за броене: една редица — 25 килии, над тях галерия и още 25, още една галерия и още една. Отдясно сто килии на четири етажа и отляво сто. Един коридор — двеста килии. Пет коридора — хиляда.

Чисто е в затвора. Тихо. Всеки звук отеква като в катедрала. Особено призори, когато преди съмване са натикали чистачите в килиите им, когато нощната смяна следователи е сдала дежурството, когато воплите на подследствените са стихнали. Подовете са на огромни червени и бели квадрати. Изрязани грижливо, измити и излъскани до блясък. И по ъглите покрай первазите няма ни прашина, ни боклуче, ни калчица. Не знам си кой кайзер построил затвора, я Фридрих, я Вилхелм. Не се стискал. Преценил по германски: евтината работа по-скъпо излиза — ако сложиш в коридорите някакъв калпав под, после на всеки сто години ще трябва да го сменяш. За предпочитане е веднъж да го сложиш, ама да остане завинаги. И наредил така да направят подовете, че никога да не се изтрият, никога да не се настилат нови. Затова сложили гранитни плочи. Всичко ще свърши, ще изтекат всички времена, а подът ще остане, не могат го изтри и един милион поколения германски затворници. Някой ден и хората ще измрат като динозаврите и мамутите, а затворът още дълго ще стърчи, та да могат възцарилите се след хората маймуни в берлинския затвор, посред развалините и поникналите върху

развалините гъсти гори, да уреждат своите сборища и да играят по гранитните подове маймунските си хора.

А сега тук все още обитават хора. Хора с черни дрехи. И хора с раирани. Райетата са по три пръста широки: бели и сиви. А на главата — елегантно кепенце, също раирано. Много си е хубаво дори: огромни червени и бели плочи на пода, просто да ти се доиграе на шах, и по тези плочи се плъзгат фигури с два цвята, черни и раирани. Ако сивите ивици от раираните дрехи се махнат, облеклото ще стане бяло и ще се постигне пълна аналогия: под на квадрати и фигури от два цвята — черни и бели, мести едните направо, други по диагонал, трети като буквата „Г“.

А ако галериите се окичат с гирлянди от цветя, ако в центъра се монтира фонтан, затворът съвсем ще заприлича на огромен универсален магазин със стълбички, мостчета и надлези, без прозорци навън, но със стъклени покриви и куполи: „Ако сте се загубили с партньора си, търсете се в центъра край големия фонтан.“ А ако вратите на килиите се отключат, ако в килиите бъдат настанени малки магазинчета, ако черните и раираните се облекат с цветни костюми...

Но на никого не му бе хрумвало да отключи вратите на килиите и да монтира в центъра фонтан. Затова магьосника го помъкнаха не край ромолящ шадраван, а покрай надзирателските будки. Мъкнеха го като хванат тигър, с обтегачи: кожен нашийник и стоманени телове към единия надзирател и към другия — ако се метне към единия, другият ще го удържи.

А по коридорите, по караулните помещения и по канцелариите, по кабинетите и килиите през дебелия метър и половина стени плъзна новината: „Заловили са Месер!“

Има и още една командирска хитрина. Умният командир набляга само на един параметър — казва на подчинените си КАКВО трябва да свършат. Но не им казва КАК.

Ако командирът започне да обяснява как трябва да бъде свършена работата, той ще скове с указанията си инициативата на своите подчинени и ще се нагърби с ненужна отговорност за последиците. За това как (нагъртено) трябва да я свършат нека мислят самите подчинени. Нека те си блъскат главите. Ако командирът не е посочил начините за изпълняване на задачата, в случай на неуспех той ще излезе правият: да, заповядах ви да свършите това и това, само че е трябвало да действате другояче, с пипе.

— Чуй сега, Ширманов, пречи ми да те разстрелям незабавно моята вродена доброта. Разбра ли? Давам ти последна възможност. Вземай колкото пари искаш, колкото агенти искаш, всичко ще ти дам, но да ми доведеш Месер. Изпод земята, ако щеш, го изкопай. Разбра ли? Ако някое разузнаване го е отмъкнало, от зъбите на звяра го изскубни и ми го доведи ей тук, на това килимче. Разбра ли?

Ширманов изхриптя нещо неразбираемо.

И тогава Холованов повтори въпроса си:

— Питам те: „Разбра ли?“

— Разбрах.

— Една седмица за издирването. Една седмица за отвличането. Една седмица за докарването. След три седмици Рудолф Месер трябва да е тук. Ако след три седмици той не се появи в Москва, спукана ти е работата. Ако по някакво чудо вземе, че довтаса тук сам, тогава си спасен. А сега вдигай групата си на крак. Работи. Всеки ден искам на бюрото си отчет за извършената работа. Разбра ли?

— Разбрах.

— Учудвам се на добротата си: давам ти три седмици, за да спасиш собствената си кожа. (За какво ли ми е изтрябвала твоята кожа?) Тръгвай да я спасяваш. Надявай се само на себе си и на чудо. И помни думите на другаря Сталин: „Чудеса не стават.“

ГЛАВА 3

1

Професията му е интересна и рядка: палач кинематографист. Палачи на тоя свят дал Господ — повече са от бездомните кучета. И кинематографистите са горе-долу толкова. А палачите кинематографисти се броят на пръсти. И професиите уж са близки, и често се срещат палачи с кинематографски наклонности, както и кинематографисти с палачески, но все пак да намериш специалист, който еднакво да съчетава в себе си качествата на талантлив палач новатор и надарен кинематографист, хич не е чак толкова лесно. Затова палачите кинематографисти са тачени и ценени. Трудът им се заплаща щедро, оказват им се почит и уважение.

В тесни кръгове, естествено.

То се знае — никой никога не го е наричал палач кинематографист. Длъжността се именува „изпълнител“. По-официално — „изпълнител на присъди“. А съвсем официално: „изпълнител на присъди, кинематографист“. Със запетайка.

А за свои хора — Вася.

Втората работа в берлинските затвори е санитарната обработка. Да не би някой да вкара въшки в затвора. А първата е пердахът.

Блъснаха магьосника в голяма висока килия без прозорци. Стените — покрити с бели плочки като в операционна. А подът — циментен. Удобно е: след процедурата отвинтваш крана и измиваш кръвта с маркуча.

В ъглите са застанали четирима.

С тояги.

Но те не бяха взели под внимание два момента...

А за свои хора — Вася.

За по-младите — чичо Вася.

През последните няколко години чичо Вася работеше предимно по връзването, затова най-често го наричаха Вася връзвача. Не забравяше и кинематографската си работа, затуй му викат още Вася кинаджията.

Вася кинаджията се скапва от бачкане — в Москва арестите не секват. Арестът не е работа за палач, на палач виртуоз не му подобава да се захваща с такава недостойна работа. Но няма изход — Москва трябва да се прочисти. Затова палачите, които засега още не трябва да се разстрелват, другарят Сталин ги е хвърлил да арестуват палачите, които спешно трябва да бъдат разстреляни именно в дадения момент. Затова чичо Вася, палачът кинематографист, е прехвърлен на долна, мръсна, недостойна за високия му ранг работа — да арестува.

А на всичко отгоре започна конгресът на партията.

Те не бяха взели под внимание два момента.

Първо, магьосникът Рудолф Месер, докато го возеха, си поспа. Спа съвсем малко, но дори кратката почивка частично възстанови силите му.

Второ, тук нямаше куче...

Блъсваха магьосника към центъра на килията. Блъснаха го майсторски, с точност, която се придобива с дългогодишна практика: двама от коридора го блъскаат през вратата, трети в килията му подлага крак и той полита през крака на бияча право натам, където подът се спуща надолу към покритата с решетка яма. И четирите тояги се вдигат високо.

Но магьосникът успя при падането да закрие лицето си с длан и да извика: „Не ме бийте!“

В Москва се провежда XVIII конгрес на ВКП (б) — Всесъюзната комунистическа партия (болшевики). Партията е съюз на съмишленици. Конгресът на партията е форум на най-личните хора на страната. Утрин. Кремъл. Ехтят камбаните. На най-личните хора на страната се оказва почит. То се знае — гарантира им се и тяхната безопасност. Без нея не може. Затуй за общото благо, за да не хвъркнат всички заедно във въздуха заради донесен от враг експлозив, всеки делегат индивидуално го обискират, учтиво, но старателно. Делегатите са предупредени да оставят всичко в хотела, да си носят в джоба само партийната книжка. Тези изисквания се изпълняват с ентузиазъм — правилно постъпва другарят Сталин, още не всички врагове са изкоренени и сред делегатите на конгреса може да се намери някой... ще внесе в залата автоматична писалка, а тя като гръмне — всички най-лични хора на страната ще експлодират накуп. А със страната какво ще стане тогава? Така че — само партийната книжка. В партийната книжка каквото и да правиш, каквото и да струваш, експлозив не можеш монтира, а дори и да монтираш, няма да е много мощен.

По принцип делегатът на партийния конгрес няма защо да носи каквото и да било в джобовете си, хранят го до насита, поят го обилно. Вечерно време — концерти. Всичко е безплатно. Можеш да се разхождаш с празни джобове. Като при комунизма.

При влизане в залата на всеки делегат се връчват луксозен бележник и автоматична писалка. Писалка мечта. Писалките са страхотни — червени и небесносини, избери си каквато ти харесва. И мастилата са какви ли не. Къде се е чуло и видяло писалка да пише в зелено?! И перата са всякакви: едни пишат тънко, други — дебело. И марките на писалките са различни: „Москва“, „Прогрес“, „Петилетка“, „Индустриализация“, и фирмите производителки — също: завод „Сталин“, „Парижка комуна“, фабрика „Горки“.

Радва се делегатът — конгресът ще приключи, а писалката ще си остане в джоба му. Цял Сибир има да му завижда. Бележникът — и

той. И още нещо радва делегатите: скоро целият съветски народ ще пише с такива писалки — производството вече е усвоено, качеството е докарано, само дето писалките още не стигат за всички.

На страхотните писалки веднага им се намира приложение: за делегатите се знае всичко, но преди да влезеш в залата, бъди любезен, другарю делегат, да попълниш формуляра още веднъж, та да може мандатната комисия да обобщи резултатите и да обяви при приключването на конгреса колко са били сред делегатите мъжете, колко — жените, колко — работниците, колко — селяните, а колко от прослойката — от трудовите интелегента. С гордост ще обяви мандатната комисия на конгреса, а после на цялата страна, на целия свят колко измежду делегатите са участници във Великата октомврийска социалистическа революция, колко са участниците в щурма на Зимния дворец и колко — в гражданската война, колко са орденосците, колко — членовете на партията с предоктомврийски стаж, колко — със следоктомврийски.

Във вестибюла се завързват интересни познанства, водят се оживени разговори. Съветската власт е издирила овчар от надоблачните висини. Овчарят е по антерия. Докарали са го в Москва с носията му. Делегат като останалите. Човекът никога не е слизал от своята планина. Никога не е виждал облаците отдолу, винаги ги е гледал само отгоре. Тъкмо такъв се търси. Издирила го родната ни власт, смъкнала го от планините. На руски бъкел не разбира. Няма страшно. В нашата многонационална страна можеш да говориш на какъвто си щещ език. Който трябва, ще те разбере. Делегатът от планините е измежду най-личните, затова е редно той да решава държавните проблеми. Да вдига ръка. Заедно с всички. Овчаря са го наобиколили командири от Червената армия и слушат на неразбираем език как се гледат овце.

6

Магьосникът викна да не го бият. И не го биха.

Седна магьосникът на пода, разтърка натъртения си лакът, огледа изпохапаната си от кучето ръка и заповяда:

— Доведете лекар.

В Големия кремълски дворец ехтят песни, туркменски другар удря дайре, моми памукоберачки с шалвари танцуват азиатски танци, из залата сноват журналисти, припламват магнезиеви светкавици, жужат кинокамери, успокояват, приспиват...

Пълна демокрация. Чак прекалена. Изборите на новия състав на Централния комитет са абсолютно тайни. На всеки делегат е даден списък на кандидатите. От списъка можеш да задраскаш когото и да е. Нещо повече — вместо задраскания можеш да впишеш всеки, който ти харесва. Когото си поискаш. Не просто можеш, ами си длъжен да впишеш в списъка свой избраник. Ако задраскаш едно име, а вместо задраскания не впишеш никого, бюлетината се брои за недействителна: защото всички могат да бъдат задраскани, тогаз кой ще управлява страната? Така че задраскаш ли един, длъжен си да впишеш друг.

Младо чекистче, перспективен кадър от Тайшетлаг, застъпващо интересите на сибирските болшевики, недоверчиво опипва кабинките за гласуване: къде ли са скрити фотоапаратите? Ако всеки вземе да задрасква когото му хрумне и да вписва когото си поиска, къде ще му излезе краят? Нима другарят Сталин не контролира процеса на изборите? Нима не е загрижен за бъдещия състав на Централния комитет? Нима е отпуснал юздите?

Опипва чекистът кабинките, мераклийски са изработени, но го учудва: фотоапарати наистина липсват. Няма къде да ги завреш. Кабинките са от полирани летви и червен сатен, той прозира отвсякъде, фотоапарат не може да се скрие. От друга страна, червеният сатен закрива задраскващия и вписващия. Така че... Влизай в кабинката и задрасквай когото си искаш... Вписвай... Ум да ти зайде...

Завтекоха се да търсят лекар. Изпратиха да повикат дежурния надзирател. Кола замина да докара директора на затвора.

Магьосникът седеше вече не на пода, а на донесено от някого столче и командваше.

— Викнете онзи с кучето.

Викнаха го.

— Убий кучето. И се върни тук.

— Слушам!

Четиримата с тоягите не стояха без работа — магьосникът им заповяда да обработят онзи, който в камионетката се престара и го цапардоса по черния дроб. Четиримата с тоягите уточниха: как да го бием? Отговори им: както всеки път обработвате новопристигналите. Усъмниха се: ама това е зверство! Магьосникът ги успокои: нищо, разрешавам...

И водача на кучето, дотърчал да докладва, че е изпълнил заповедта, магьосникът го даде на четиримата с тоягите, като им заповяда да бъде обработен в съответствие с общоприетия стандарт: кратко, интензивно и усърдно.

Сума заповеди издаде магьосникът. Подчинявайки му се, тъмничарите отключиха следствения блок и започнаха да хвърлят в пламъците на огромните пещи на парното на затвора дебели папки. Подчинявайки се на заповедта му, главният надзирател, дрънчейки с ключовете, отваряше килиите, а външната охрана — тежката порта. Вярно, затворниците не бързаха да се възползват от свободата си. Такива са си комунистите: ако са им дали свобода, но не е получена заповед да се възползват от нея — не се възползват. И комунистите останаха в килиите си. Социалдемократите — също. Германската дисциплина не позволява на един социалдемократ да забегне от хитлеристки затвор. Ала берлинските криминални не чакаха да ги молят, веднага загоряха, че Месер преподава урок на берлинската полиция. Същината на урока е: друг път недейте хвърля в затвора магьосници, хипнотизатори и фокусници, скъпо ще ви струва. А най-

добрият начин за преподаване на такъв урок е да се отключат килиите и портата. Затова, щом из съннения затвор плъзна новината, че са заловили Месер, аверите се сепнаха, захвърлиха картите и се струпаха пред вратите на килиите, очаквайки да задрънчат ключовете и вратите. Наложих им се да чакат съвсем малко: ключалките щракат, резетата скърцат, думкат вратите и арестантските токове.

Докато се разбягаха, берлинските и общогерманските авери не пипнаха и с пръст надзирателите, нито пък тръгнаха да подпалват затвора, а си плюха на петите, защото не се знаеше кога ще бъде затръшната портата. Затова — грабвай някое палтенце от склада за дрехи или надзирателски шинел, та да си прикриеш тигровите райета по гърба, и дим да те няма по тесните улички, в сутерените и свърталищата. Важното е да сколасаш, преди да се съмне. А после ония нека гонят Михаля... Но докато притичваха край канцеларията, аверите, усещайки с шестото си чувство, че Месер е някъде наблизо, му крещяха благодарности и приветствия; „Магьоснико! До гроб ще те помним! Магьоснико, ако искаш да теглим ножа на някого, само се обади!“

Партийният конгрес си има видима страна, фасадна, тъй да се каже, и невидима страна — организационна. Трудно се организира конгрес. Що работа трябва да се свърши! За всяка дреболия да се сетиш. Автоматичните писалки, да речем. Откъде да набавиш такива? Само от гнилия Запад. Засилваме хора в Лондон, те поръчват каквото трябва. Буржуите, то се знае, се опъват, не могат да схванат поръчката. Те могат да ти продадат писалки с всякакъв цвят, с всякаква форма и в каквито щеш количества. Ама за тях е важно на писалката да пише „Parker“, а на нас тъкмо това не ни отърва, ние искаме на писалката да се чете „Източна зора“. Буржуите се опъват: тяхното производство е серийно, на всяка писалка при изработването ѝ слагат своя щемпел, а пренастройването на производството ще излезе скъпичко. „Нищо — им казват нашите, — плащаме си за пренастройването. Колкото и да струва.“ Пак се опъват: ние произвеждаме най-качествените писалки на света и не можем да допуснем нашето изделие да се продава под друга марка. А нашите отговарят, че трябва съвсем малка бройка, че от великата работническо-селска страна тия писалки никога няма да излязат. Отговарят нашите, че в областта на ширпотреба не сме им конкуренти, все едно вашият „Паркер“ никога няма да се продава у нас. Добре, казват буржуите, само че скъпичко ще ви излезе...

Това е съвсем друг въпрос! Няма да се пазарим.

Но това не е всичко. След като получиш въпросните писалки, трябва на всяка да ѝ заведеш картон, на всяка да ѝ дадеш пореден номер, да вземеш характеристиките на всяка една: напълнена със зелено мастило, яркост на мастилото... дебелина на перото... микроскопични дефекти на перото... и т.н, и т.н. После тази писалка ще бъде връчена на някой делегат, задраскай, драги другарю, когото си искаш от списъка. Можеш и другаря Сталин да задраскаш дори, ако другарят Сталин не ти допада, а експертизата ще установи, че великото име е било задраскано с писалка номер 1241.

И за да не стане грешка, организирана е най-строга отчетност: на кого коя писалка е била дадена (своя делегатът си няма, за това са се

погрижили при обискирането). Отчетността е организирана така: пръв, да речем, се е регистрирал делегатът Кружкин, ето ти, другарю Кружкин, писалка № 1. На Кружкин и през ум не му минава, че писалката си има номер в общия каталог. И добре, че през делегатската глава не минават такива мисли. И кинокамера фиксира на кого коя писалка са дали. Жужи си радостно кинокамерата. И кинооператорът — радостен, и пратеникът на народа — горд: току-що са го увековечили за историята, в момента на регистрирането на делегатите на историческия конгрес.

Ясно е, че в кадрите на кинопрегледа трудно могат да се различат подробности, но все пак неслучайно са закупени писалки с двайсет и седем различни форми. После ще съпоставят кадрите от кинопрегледа и каталозите на писалките, та да не стане някоя грешка. И всички дреболии, всички подробности ще влязат в работа...

Магьосникът седеше вече не на столче, а на креслото на директора на затвора, слушаше тракането на арестантските налчета и благодарствените вопли и блажено се усмихваше, докато даваше кратките си нареждания:

— На Химлер недейте докладва за мен.

— Слушам, няма да му докладвам.

— Не, не. Не ви заповядвам. Просто не е редно да бързате — ще му докладвате, че сте ме заловили, а после ще стане голяма излагация. А аз, както разбирате, няма да ви гостувам дълго, ще си похапна, ще си изсуша дрехите и ще си тръгна. Между другото, къде е обядът ми?

Но делегатите могат и да си разменят писалката! Един се порадва на приказната си писалка и друг се порадва на своята. „Я да се трампим!“ — казва първият.

Какво ще стане, ако делегатите, понеже не разбират великия смисъл, вземат да си трампят писалките?!

Не се бойте. Предвидено е. Кинокамерите не дремят, фиксират. И между делегатите щъкат сума съмнителни лица, уж също делегати, ама върви го разбери кой е делегат, а кой не е. И там, където кинокамерата не може да надникне със зоркото си око, в дамската тоалетна, да речем, там девойка-узбечка-памукоберачка с шалвари пред огромното огледало преплита сто и десетте си плитчици...

И всичко вижда.

Не току-тъй са ѝ измислили толкова плитчици. И огледалото колкото цялата стена също не е случайно...

Но в края на краищата и това не е най-важното. Графологичната експертиза е главният коз. Задраскай, другарю делегат, когото си искаш от списъка. И впиши когото си искаш в него. Не е важно кого ще впишеш, ако щеш — можеш дори другаря Троцки, важното е да го направиш собственоръчно. Впиши когото си искаш, оставяйки по този начин своя автограф, а юнаците от Института за световна революция ще те надушат. Образци от почерка на всеки са събрани отдавна, на всичко отгоре при регистрацията всеки собственоръчно е попълвал формуляра си уж за мандатната комисия. На Холовановите юнаци им остава само да сравнят почерка, с който си добавил гадното име, и почерка от формуляра ти. А графолозите си разбират от работата. Няма да сбъркат.

Издирването на задраскалите се извършва по много линии едновременно: експертите по писалките си дават заключението, експертите по почерка — също, има и други експерти... Всяка група работи независимо от останалите. После резултатите ще бъдат съпоставени, ако възникнат противоречия, работата ще продължи. Има си методи...

И недейте си мисли, че издирват само задраскалите името на другаря Сталин. Далеч не е така. Всички се проверяват. Да речем, някой е задраскал името на новия началник на НКВД другаря Берия. Кой е посмял да направи такова нещо? Посмял е не друг, а любимецът на Лаврентий Павлович Берия, сегашният директор на Норилския полиметалургичен комбинат на НКВД на СССР другарят Завенягин. Брей че интересно! Когато са заедно, минават за първи приятели, за дупе и гащи, но стигне ли се до тайно гласуване... Другарят Сталин чак подскочи, когато научи за това. Сега най-важното е другарят Берия случайно да не надуши какво представлява неговият любимец. Нека си останат приятели.

И на Завенягин се прави характеристика: старият чекист Завенягин е минал през всички чистки, през всички проверки и, не щеш ли — повярвал в демокрацията, загубил бдителността си, решил да се възползва от правото си да задрасква... Големи глупаци имало на тоя свят! Те трябва да бъдат пазени. И слагани на нужни постове.

А може тази стъпка да не е продиктувана от глупост? Какво е това, отчаяние ли? Или предсмъртен протест? Или пресметливост? Пресметливост, целяща какво?

Баните в берлинските затвори са приказни. Чистотата ослепителна, светлината мека, въздухът свеж, жегата по мерак. Първо — мощен душ, после на магьосника му направиха хубав масаж, още веднъж го тикнаха под душа, след това — огнедишаща суха парилка. С бира. Бирата е в малки зелени бутилчици, бутилчиците са в дървено каче, в лед. Много бутилчици.

За да не бъде криво разбран, ще уточня: такава баня не е за всекиго. Дори не за всички надзиратели. Банята е за вишестоящото ръководство — за директора на затвора и за онези, които са упълномощени да го инспектират. Банята е сместена между външната стена и огнярското отделение. Зад външната стена не минава берлинска улица, а има още един затвор. Женски. Това са наглед два различни затвора, но под обща администрация, с общи за двата затвора домакински служби, та да не се поддържат две перални или два рентгенови кабинета. Затова тук, в района на свряната между другите постройки командирска баня, двата затвора като да се сливат в едно цяло.

Тъкмо тук бе се озовал нашият магьосник. По неизвестни причини на бърза ръка го бяха прехвърлили от категорията на арестантите в категорията на инспектиращите. В Берлин редът е на високо равнище — инспектиращите могат да довтасат по всяко време от денонощието. Затова по всяко време от денонощието въпросната баня (не чак скришна, ала невключена в официалния опис на помещенията) се намира в десетминутна готовност да приеме всякаква комисия. Портата още се отваря, колите на комисията още влизат в двора на затвора, а тук в банята бързо вдигат парата до съответното равнище. В банята са подготвени в изобилие и какви ли не атракциони. И сума разнообразни удоволствия могат да се вкусят в тази баня...

Но магьосникът бързаше. Ограничи се с бирата. И пи съвсем малко. Колкото да си утоли жаждата. И си повтаряше мислено: „Не заспивай! Не заспивай! Не заспивай!“

Ами ако някой делегат на конгреса, възползвайки се от правото си на тайно гласуване, задраска великото име от списъка, а не впише друго, ако не си остави автографа? Все пак една черта не може да се смята за автограф, дори експертите по почерците няма да помогнат. Само на изводите на онези, които ще търсят микродефектите на писалките, ли трябва да се разчита?

Не, другари. Експертизите са няколко. И най-важната (от нея отърване няма) е експертизата на пръстченцата. Списъкът на кандидатите е на великолепна хартия. Хартията е внесена от Швеция. Много специална хартия: измежду стотиците видове висококачествена хартия са избрали такава, на която пръстченцата най-добре се отпечатват. Като на стъкло. Но нали в печатницата, докато са печатали списъците... Пак не познахте. В Специална печатница са печатани списъците. Печатали са ги умната. И в Кремъл са ги докарали умната. И са ги подреждали на масичките също много предпазливо. Така че до момента на връчването му на делегата по списъка няма никакви отпечатъци. Теоретично върху списъка могат да се открият само пръстченцата на делегата — получаваш списъка, задраскваш един, вписваш друг и пуцаш листа в урната. В чужди ръце той няма да попадне. И пред изборните урни съответни другари много внимават да не се нарушава редът. Най-важното е чужда ръка да не барне листчето.

А веселото момиче с парашутистка значка, което раздава листовете на делегатите, неговите пръстчета също ли ще останат?

Този момент е взет под внимание. Обяснявам: първо, момичето е свой човек. Дори и да му се отпечатат пръстченцата, лесно може да се направи разлика: ето нейните пръстченца, а ето ги твоите, другарю делегат. Но момичето не оставя отпечатъци. Възглавничките на розовите му пръстченца са намазани с прозрачния лак „S-4“. Лакът е внесен от Франция. Момичето работи без ръкавици, но отпечатъци не оставя.

Така че ако някой отскорошен големец бъде обзет от хлапашко желание да направи магария, ако драсне по великото име, без да остави

автограф, все едно не може се измъкна: няма да стигне до родния си Сибир. Натам ще засилят шифрована телеграма: тъй и тъй, като перспективен кадър, като делегат на конгреса вашият боен другар получи ново назначение на поверителна работа, та да се сетят, че ще го правят шпионин.

Само че той ще се озове не в школа за шпиони, а на друго място. Потокът на живота ще го понесе в съвсем друга посока.

И надали е чак толкова правилно да го наричаме поток на живота.

ΓΛΑΦΑ 4

Чичо Вася връзвачът, същият — Вася кинаджията, си върти ръчката и пет пари не дава, снима радостните делегати. Гласувайте, драги другари, задрасквайте когото ви хрумне, вписвайте когото си искате... Мнозина като вас са ми минали пред очите. На предишните конгреси. Чичо Вася по същия начин снима всички ви, уважаеми. Да речем, на предния конгрес, на XVII-ия. Делегатите тогава, както и сега, също се правеха на честни граждани. Което си е вярно, отстрани изглеждаше точно така. Мислехме си, че всичките (или повечето) са наши родни съветски хора... А какво излезе? Излезе, че почти поголовно предният конгрес е бил вражески, шпионски, предателски и вредителски. Скоро се наложи да изтрепем повече от половината делегати. Мнозина, ох, мнозина чичо Вася после снимаше повторно. Но вече индивидуално. В килията за осъдени на смърт. Интересно е да въртиш старите кинопрегледни: ето че навеждат делегатската глава, ето че делегатът ближе ботуша на палача, ето че тоя гад крещи колко обичал другаря Сталин, как бил готов да си даде живота... Ами дай го. Пречи ли ти някой? Защо трябва да лигавиш ботуша?

Ах, колко обича другарят Сталин да гледа такива кадри. По много пъти без прекъсване. А после заръчва да му покажат същите врагове не на стрелбището, а на конгреса: ето ги — горди, шкембести, нафукани, с ордени, седят в президиума, държат речи от трибуната. Сега веднага си проличава: ей тоя, окиченият с ордени, си е чист враг, я каква шербетена му е усмивката. Но тогава, на предния конгрес (чичо Вася честно си го признава) подозрението му падаше на отделни типове, но в никой случай не на мнозинството. Гледа Вася старите кинокадри и не може да се начуди на наивността си: как е могъл да не разпознае онзи мустакатия — очичките, очичките му са вражески. А какви мустаци си е пуснал! Всичко си му личи! А на онзи не му ли е изписано на мутрата, че е шпионин? Дори не се маскира! Я как си е присвил очите. Гледаш старите кинокадри и тръпки те побиват: другарят Сталин е сам, а около него враговете се вият на ята, стрелкат

се. И по тарикатските им очички си личи: плетат заговори, кроят планове!

А после на тоя предишен конгрес се проведеха избори. Също като сега. Кого можеха да изберат враговете? То се знае, врагове избраха, англо-японски и полско-турски шпиони избраха, вредители избраха. Почти целият Централен комитет се оказа шпионски. Чичо Вася си спомня като сега: общо на онзи конгрес избраха 71 членове на ЦК и 68 кандидат-членове. Редно е чичо Вася да ги помни всичките. Защото са му клиенти. Или — потенциални клиенти. Съвсем малко време се мина, а от ония членове и кандидат-членове 111 вече са арестувани. Тук-там някой е оцелял. Другарят Сталин има нюх за враговете. Вижда ги като на рентген.

Усеща чичо Вася, че от онзи състав на ЦК скоро ще прибират 112-ия. Авраамий Павлович Завенягин, директора на Норилския металургичен комбинат на НКВД. Натам отиват работите. По времето на Ягода ръководеше ли великите строежи на комунизма? Ръководеше ги. По времето на Ежов строеше ли? Строеше. Значи време му е да стигне до стрелбището. И 113-ият от онзи състав е втасал за прибиране. Николай Иванович Ежов. Така се очертава: член на Централния комитет, секретар на ЦК, кандидат-член на Политбюро, народен комисар на водния транспорт и бивш народен комисар на вътрешните работи... а дори за делегат на новия конгрес не го издигнаха.

Значи: скоро...

Лаврентий Павлович Берия, новият шеф на НКВД, заповяда да преградят коридора с огнеупорни каси. От кубчетата каси в коридора иззидаха стоманена стена: две амбразури за стрелба и тясна пътека между касите — колкото един човек да се промуши. А след като се промушиш, ще се натъкнеш на още една стена от огнеупорни каси, на още една тясна амбразура ще се натъкнеш, на картечна цев. Пътеките между стоманените стени не се срещат, затова, след като се промушиш (ако ти позволят) през единия процеп, трябва да свърнеш в малък лабиринт и чак тогава да минеш през другия процеп.

Часови с картечница „ДП“ — в коридора пред стената, още един часови с куче в лабиринтчето между двете стени и още един часови зад втората стена. Прозорците на коридорите и началническите кабинети са заковани отвътре с дъсчени плоскости. Три са причините за това: невъзможно е да се стреля през прозорците с прицелване, второ, ръчна бомба няма да мине през прозореца, а, трето, при външна експлозия парчетиите от стъклата няма да се разхвърчат из началническите кабинети и коридорите, няма да наранят коридорните и кабинетните обитатели.

Плоскостите на прозорците са сковани от пресни дъски. През пролуките минават тънки слънчеви лъчи. Но плоскостите спират основния поток на светлината. Затова крушките на Илич, произведени в Швеция от фирмата „Ериксон“, никога не угасват в коридорите и кабинетите.

От чамовите плоскости се разнася омайващ мирис на смола, мирис на зимна тайга, мирис на сечище, мирис на сибирски концентрационен лагер.

3

Николай Иванович Ежов помръдна лявата си ръка. Чашата се плъзна, увисна за миг на ръба на бюрото и издрънча на пода. Според звука — бе станала на сол. Интересно, празна ли е била или?... Николай Иванович насочи взор под бюрото и съзнанието му фиксира факта: празна е била. С дясната ръка опипа бюрото отпреде си — трябваше му друга чаша. Друга не намери, не напипа. Мина му през ум: може и направо от шишето... Сгърчи се от гнъсната мисъл: не е такъв човек Николай Иванович Ежов, че да смуче от шишето. И изобщо! Нищо не се знае! Не се знае кой ще надвие! Дръпна си яката, за да не го задушавя. Напипа маршалските звезди на петлиците си. Първо на лявата петлица, после на дясната...

Николай Иванович Ежов беше народен комисар на вътрешните работи и на НКВД. После другарят Сталин го натовари по съвместителство с още една длъжност — народен комисар на водния транспорт — НКВТ. После изчушкаха другаря Ежов от НКВД, оставиха го само в НКВТ. Но званието му — генерален комисар на Държавна сигурност — си остана. Не му отнеха званието. Затова се разхожда из наркомата на водния транспорт с униформата на генерален комисар с маршалските звезди. И пари, както е прието у нас, му се изплащат отделно за заеманата длъжност воден нарком, освен това — за званието генерален комисар, макар че напоследък той няма нищо общо с работите на НКВД.

В кабинета на другаря Берия човек може да влезе само ако е повикан. Всеки ще бъде обискиран в коридора до конец. Повиканите са предупредени: да не носят нищо излишно. Ще дойде време и другарят Берия ще се вози из Москва с открита лимузина, демонстрирайки на враговете, че от никого не го е страх. Но това време още не е дошло. Сега трябва да се почистят авгиевите обори на НКВД. А хората в НКВД са нервни и въоръжени. Тъкмо затова е преграден коридорът. Затова ще направят на кайма всеки, който неканен си завре носа в шефския коридор. Не могат го докопа враговете. Нито пък имат шанс да отровят новия шеф: направо от Кавказ е пристигнал и се е закотвил на един от резервните коловози на Курската гара личният влак на другаря Берия със сигурна охрана, с готвачи, със запаси от продукти, с всичко необходимо за работа и почивка.

Но не остава време за почивка, за развлечения. Работи другарят Берия. Затова му готвят във влака и с кола под конвой му карат обедите и вечерите. Супата в тенджерка като от Париж: отхлупиш ли я — вдига се пара, подобна на която няма в природата. На лубянките готвачи не бива да се разчита — до един са още от Ежовия екип. Всичките трябва да бъдат сменени.

И за други радости не се сеца другарят Берия. Жените от неговия антураж тънат в безделие, седят заключени във вагона. Не му е до тях. За да не пукнат от скука, другарят Берия им е наредил да изучават Лениновия „Марксизъм и емпириокритицизъм“. Зает е Лаврентий Павлович. Никакви радости, никакви запои, никакви жени. Със себе си в Лубянка е взел само три — да му сервира обяда, да му наливат минерална вода, да прибират чиниите.

Заповед: висшият команден състав на НКВД да си сдаде личното оръжие. До второ нареждане.

Но заповедта не помага.

Сдали са личното си оръжие, но всеки чекистки големец си е набавил допълнително (що врагове е изтрепал всеки от тях за двайсет години!); при всеки разстрел, при всяка конфискация все ще изскочи по нещо уникално. За колекция. И револвери, и пистолети включително.

Освен туй всеки чекист е насъбрал подарено оръжие: „На доблестния борец срещу хидрата на контрареволуцията... От председателя на Революционния военен съвет.“ За Ярославъл. За Муром. За Тамбов. За Батайск. За кримския разстрел. За ростовския. От другаря Троцки. От Тухачевски. От Антонов-Овсеенко. От Бухарин. От Зиновиев. Води ли се някъде на отчет това оръжие? Кротува си в раклата. И нека си кротува. Само дето човек трябва да се ориентира — да откъртва пластинките с надписите в момента, в който дарителят е проявил вражеската си същност...

Едновременно с разкриването и изстребването на враговете другарите чекисти откъртвали сребърните пластинки от по-дарените им пистолети. Но ето че сега и тях ги причисляват към вражеското котило. Сутрин тръгне със служебната си кола голям чекистки началник за „Лубянка“. Вози се, ама не знае ще се върне ли при вярната си хубава женичка, при дребните си дечица. Отива на работа. Ама може и да си остане на работното място. Чак и на некролозите взеха да пишат: „Изгоря на работното си място.“

А „Лубянка“ сякаш е измислена за такъв развой на събитията: там си има и началнически кабинети, има си и килии за изтезания, има си и мазе за разстрели. От кабинета — право в мазето. За да не се морят началствата при слизането по стълбищата, са направени асансьори. Вика другарят Берия началниците ежовци на разговор. А от разговора не всички се връщат в кабинетите си. Вместо тях нови хора попълват „Лубянка“. Нови началници. Бериевци.

Така че на ежовци им дотрябва подареното оръжие. Влезе им в работа: взеха да се застрелват в кабинетите си. На вилите си. В жилищата си.

Излязоха на мода и скоковете през прозорците. Право на Лубянский площад. Под краката на работниците и селяните. Как не се сеца някой да разпъне циркови мрежи под прозорците и да ги лови?!

На чекистите от Ежовото котило им стана навик, щом дойдат на работа, да открехват прозорците. Уж за проветряване. Стана им навик и да се мотат през работния си ден предимно по най-горните етажи.

Това не е хубаво. С това трябва да се води борба.

Извади другарят Берия кутийка със значката „Почетен чекист“, сложи я отпреде си. И каза на разсилния да викне другаря Аказис.

Всичко бе предвидено, всичко бе взето под внимание. Другаря Аказис заранта на входа го пребъркаха — уж че проверяват спазва ли заповедта да не носи служебното оръжие. Установиха — другарят Аказис спазва заповедта, не носи оръжие. А преди това, нощес, в кабинета на другаря Аказис бе извършен неофициален обиск. Дори огнеупорните каси отвориха. Няма оръжие. И чак тогава дойде ред на повикването. Но непосредствено преди повикването в кабинета на другаря Аказис надникнала секретарката му. Под някакъв незначителен предлог. Уверила се: прозорците са затворени. И разсилният е инструктиран: когато вика другаря Аказис в кабинета на другаря Берия, да бъде ухилен! Защото другаря Аказис го викат не за разстрел, а за връчване на награда.

Лист великолепна хартия. Шумоли като новеничка банкнота. В горния десен ъгъл — „Пролетарии от всички страни, съединявайте се!“ Малко по-долу — списъкът на онези, които партията смята за достойни да влязат в новия състав на нейния Централен комитет. Холованов отмести тестето листчета настрана, а това остави пред себе си — при тайното гласуване на този лист някой е задраскал от списъка новия шеф на НКВД другаря Берия.

Експертизата е установила: задраскано е с писалка номер 413. Тази писалка е връчена на делегата на конгреса А. П. Завенягин.

Независимата графологична експертиза е дала своето заключение: Завенягин.

Дактилоскопската: Завенягин.

Външното наблюдение: Завенягин.

Експертиза № 7: Завенягин.

Холованов слага личното досие на Завенягин на Сталиновото бюро.

Другарят Сталин знае всичко за другаря Завенягин. Но прелиства досието още веднъж.

... Авраамий Павлович Завенягин, роден на 14 април 1901 година... Член на партията от 16-годишен... Възглавявал околийски комитет... окръжен... политотдел на дивизия... Потушавал бунтове... Проявил се... Командирован в индустрията... На 30 години — директор на Магнитка — на Магнитогорския металургичен комбинат. Ръководил енергично. Проявил болшевишка твърдост и решителност. Не знаел що е милост. Били му подчинени 35 000 затворници, 12 000 охрана и волнонаемни. СтроиЛ Магнитогорск, без да се съобразява със студовете. При минус четирийсет и по-ниско. Докато се строяла Магнитка, загинали 27 000 затворници... Когато работната сила намалеела, получавал нова... Строежът завършил предсрочно... На предния XVII конгрес на партията наркомът на тежката промишленост Серго Орджоникидзе възпяваше трудовия подвиг на строителите: „Магнитка се води от другарите Завенягин и Клишевич — двама наши

млади инженери, и заедно с тях от цялата наша младеж, която работи там. Те водеха и водят Магнитка и при 40-градусови студове, и я водеха както трябва...“ На този предишен конгрес Завенягин стана един от 68-те кандидат-членове на ЦК... След това Клишевич — младият инженер, който при 40-градусови студове водел Магнитка заедно със Завенягин, бил разстрелян... За вредителство... Серго Орджоникидзе, който възпяваше трудовия подвиг на Завенягин и Клишевич, изгоря на работното си място... Толкова бе капнал от работа, че не му стигнаха сили да се самоубие. Наложил се да му бъде оказана помощ...

А Завенягин заради уменията си да строи със сталински темпове при 40-градусов студ бе изпратен отвъд Полярния кръг на строежа на Норилския комбинат... Сега се разпорежда със 107 000 затворници, 34 000 охрана и волнонаемни... Завенягин добива никел. Завенягин добива мед. Завенягин добива каменни въглища. Добре ги добива. Железен човек е Завенягин — не се плаши от студовете. Не го стряскат нито студовете, нито каквито и да било други пречки.

Но дойде време и Завенягин... да го отаковат. Надигнала се е пречистваща вълна — ликвидация на ликвидаторите. Построени са гигантите на социалистическата революция, а след работа работното място трябва да се почиства. Трябва да се заличават дирите. Затова съдбата на Завенягин е решена. Завенягин влезе в бройката на делегатите на новия, XVIII конгрес на партията, защото трябва да се спазва някакво благоприличие: да не си помислят хората, че всички делегати на предишния конгрес са изтрепани: на, вижте, един е оцелял! Дори се усмихва... Но скоро и на него ще му дойде редът. Ще приключи конгресът, ще отзвучи... То се знае, името му го няма в избирателните списъци... Предния път фигурираше сред кандидат-членовете на ЦК, сега името на Завенягин е махнато от списъците. Обречен човек. По отъпканата пътечка, драги другарю Завенягин — напред и надолу... Към мазетата. Там ви чакат.

Сталин бе решил съдбата на Завенягин, бе издал заповед, папката с досието на Завенягин вече бе изпратена в архива при хилядите папки на изстребени врагове... Но...

Всичко бяха предвидили. Но се престарал разсилният — прекалено шербетено се ухилил на другаря Аказис. Затова другарят Аказис не си отварял прозореца. Той всичко бил пресметнал предварително. Щом се отворила вратата, щом лъснала зъбатата усмивка на разсилния, другарят Аказис се завтекъл към прозореца. Без да губи време, без да хаби скъпоценните мигове за отваряне, минал като ледоразбивач през стъклото. През двойното. Трошейки го на звънтящи парчета, раздирайки лъскавата разпръскваща се преграда с пръсти, с длани, с лакти, с гърди, с лице...

Партийният конгрес приключи. Отекна „Интернационалът“ с финалните си акорди. След „Интернационала“ — голям банкет. После — голям концерт. А през почивките — пак ехтят песни, пак думка дайрето, пак момичета с шалвари кършат снаги в танци. В огромна зала е изложен макет на Двореца на Съветите. Докато победи Световната революция, дворецът ще бъде забит в московското небе. Това ще е най-високата сграда на света — 500 метра. За да огледаш макета, трябва да си навириш главата, а как ли ще изглежда в естествена големина? Победата на Световната революция приближава. Строежът на двореца вече е започнат. Изкопите вече се правят. Ако щещ, любувай се в Кремъл на извисения макет, ако щещ — излез от Кремъл и надникни в изкопите. Това вече не е макет. Това е реалният живот.

Петят делегатите, танцуват, радват се — ще има война! Най-важното впечатление от конгреса, зашеметяващото впечатление е — ще воюваме! Много скоро. Затова всички са радостни. Затова делегатите се радват на макета, докато потропват хорце. С тубетейки са делегатите, с ватирани халати. А казаците — с чепкени със сребърни патронташи. А металурзите — с ордени като фелдмаршали. Миньорите също се радват и потропват. Миньорите, както му е редът, са дошли на конгреса с пневматични чукове на дясното рамо. А доячките — с кофи.

През паузите се провеждат изключително интересни срещи. Именитите хора обменят опит. Еленовъди с кожени носии разговарят със стоманолеяри. Дървосекачи — с растениевъди. Писателят другарят Шолохов се разхожда с автоматичната си писалка, през почивките поседне на някое стъпало и току напише глава от книгата си. Колко му е — десет минути — нова глава. Без да се замисля. А поетът другарят Симонов, както се разхожда, съчинява стихотворения за войната. За това как през приближаващата война Червената армия ще щурмува Кьонигсберг:

*Край Кьонигсберг по изгрев-слънце
ще ни ранят и теб, и мен...*

Напише стихче, даде си почивка, тръгне да споделя творческите си планове с делегатите.

За всичко това е измислен специален термин — „В кулоарите на конгреса“. Има такава рубрика във вестниците. И тези незабравими срещи се отразяват от журналисти и писатели, разнасят се по страната. Излиза, че едва ли не цялата наша огромна страна в радостно очакване на войната се е стълпила там, в кремълския дворец, да слуша разказите на най-именитите си хора. Покаже се интересен човек и тутакси делегатите се струпват около него като стадо. Той разкаже някоя история, идва друг именит човек и около него също се струпва кръжец от слушатели. Прочутият полярен летец Холованов разказва как е летял към полюса в люти студове. Директорът на Норилския комбинат другарят Завенягин разказва как при същите полярни студове добива за страната никел и мед. Смаяните делегати му изръкопляскват и се втурват към друг интересен човек — да чуят как той през изминалата година изсякъл на огромни пространства и прехвърлил до пристанищата три милиона кубика висококачествен дървен материал, прокарал в тундрата седемстотинкилометрова железопътна линия, създал десетина каменовъглени мини и сега снабдява родината с каменни въглища.

Групата се мести от разказвач на разказвач. Като рибки в подводното царство — хо-о-оп, и всичките едновременно се обръщат като святкащо сребристо ято. А до другаря Завенягин една млада слушателка, с парашутистка значка, се поспира, и гледайки някъде настрани, усмихвайки се весело на някого, и заповядва:

— Идете в стая 205-а.

Затвори другарят Берия кутийката със значката „Почетен чекист“. Прибра я в чекмеджето на бюрото си. На следващия ще я връчи. Ако той не скочи през прозореца.

А за другаря Аказис му дожаля. Лаврентий Павлович беше жалостив човек. Знаеше да цени добрите сътрудници. И да ги жали. На Аказис готвеше голямо бъдеще. Измежду всички най-видни ежовци другарят Берия планираше да остави жив само Аказис И да го повиши. Май е забравил другарят Аказис, че днес се навършват двайсет години от постъпването му в органите. Сигурно не е очаквал през тоя ден награда и повишение. А може пък наистина да е бил уругвайски шпионин, както подмятат някои? Ако му е чиста съвестта, що е трябвало да се мята през прозореца?

Парашутното момиче изрече думите тихо, но ясно. Изрече ги като бойна заповед. Изрече ги с пълна увереност, че човекът трябва да се подчини. И се присъедини към друга група да слуша как младите ентузиастични, комсомолци доброволци добиват злато по река Колима.

Завенягин се усмихна. Усмихна се като силен, самоуверен човек, като оптимист полярник, готов да дава на родината всичко каквото му заповяда, готов да строи мостове и пътища, заводи и рудници, без да го стряска цената.

Ама му се сви сърчицето. Изпухтя дълбоко, но сдържано, за да не привлече вниманието на околните: трябваше навреме да си тегли куршума. Още преди да го повикат в 205-а стая, Завенягин беше инженер, знаеше математиката, обичаше изчисленията. Когато на предишния конгрес стана кандидат-член на ЦК, направи статистика на събратята си, на останалите кандидат-членове, и много ревниво следеше кой от тях ще се издигне... Поводи за ревност не възникнаха. От 68-те кандидат-членове на ЦК повишения получиха едва шестима, двама останаха на постовете си... Останалите изчезнаха от хоризонта, никакви ги няма. Въз основа на елементарен анализ Завенягин установи, че и него много скоро ще го викнат в стая с някой номер... Затова беше си наумил сам да прегърне смъртта, без да чака покани. Но все отлагаше, кой знае защо. А с какви възможности разполагаше! Директорът на Магнитка винаги ходи с два пистолета — единият на колана, другият, малък, във вътрешния джоб. Как тъй директор на металургичен комбинат ще ходи без пистолети?! А в Норилск във връзка със служебното си положение освен рота охрана и укрепен непристъпен палат на върха на една скала имаше и цял арсенал лично оръжие. Добива ли се никел без оръжие? Какви възможности за красиво самоубийство изтърва! Сега е късно. На конгреса на партията не само пистолет не бива да държиш в джоба си, ами и собствена автоматична писалка. Завенягин трябва да сложи край на живота си. Само че как?

Момичето му заповяда да иде в 205-а стая. Завенягин не знае какво го чака в тази стая. Но се досеща. Угасна оптимистичната му усмивка, той заоглежда кремълските прозорци като обграден от хайка звяр. Тая няма да я бъде: до всеки прозорец стоят по двама миньори. С пневматични чукове на широките рамене. Уж се подхилват, приказват си за нещо, споделят трудов опит. Но няма да го допуснат до прозорците. И те вардят прозорците не от някакъв абстрактен самоубиец, а от Завенягин. Защото знаят: получил е заповед. И откъм всеки прозорец пресрещат Завенягин радостно-оптимистични усмивки: животът е прекрасен и удивителен, не е редно да скачаш през прозореца, драги другарю. Няма да ти позволим. Няма да допуснем.

А парашутистката, която предаде заповедта, слуша разказа на един мустакат кавалерист за това как той през 1920 г. пердашел пановете край Варшава. Слушателите се смеят. Че как да не се смеят, всички знаят: земята треперела от Замостие до Варшава, когато пановете бягали от Червената армия. А Червената армия се обърнала кръгом и поела триумфално към дома. За какво ѝ е Варшава? Тогава решили да не превземат Варшава. Ама натупали пановете! Хубавичко ги натупали! Цял живот има да помнят. Сигурно и сега пановете се разтреперват, като се сетят за Замостие!

Завенягин разбира — момичето само физически е далеч от него, все едно че му е съобщило заповедта и се е оттеглило, но ако се позамисли човек, то е на две крачки. И разказът за бягащите панове му е интересен, но само ако Завенягин се подчини на заповедта, а не се ли подчини, то веднага ще загуби интерес към разказа и ще се заеме със Завенягин. Знае Завенягин: той е в полето на интереса му. То не го е изтървало от зоната на своето внимание...

— Не заспивай! — сам си командваше Рудолф Месер. — Не заспивай!

Знаеше, че заспал е беззащитен. През последните две денонощия можа да поспи съвсем малко, в камионетката. Огромните яки теляци го търкат със сюнгерите, масажират го, а в магьосническата глава отекват звънчета. На магьосника му се иска да затвори очи само за миг и да ги подържи затворени. Съвсем за малко. Само за минута.

На високия пост наркомът на водния транспорт другарят Ежов откри странна особеност — изведнъж взеха да не му стигат парите, макар че му плащаха и за длъжността, и за званието. Преди много години той знаеше за съществуването на парите и често страдаше от липсата им, но след това малко по малко взе да отвиква от тях. Те не му трябваха. Всичко се нареждаше без пари.

Но щом го свалиха от НКВД, още на другия ден установи, че парите продължавали да са валидни, че човек трябва да има в себе си пари, и то невероятно много.

От ваната магьосникът се отказа. Ваната размеква. Душът ободрява. Затова — душ, душ, душ.

Разкиснатите му бузи бръснеше затворническият берберин. Комунист. От ония, които не се навиха да побягнат посред нощ, във виелицата към неznайната свобода, а предпочетоха да останат в топлата затворническа баня.

Магьосникът заръча на комуниста да внимава с бръснача. И комунистът го слушаше.

Лесно е да заповядваш на другите. Как обаче да дадеш на самия себе си такава заповед, че да ѝ се подчиниш? А командата е толкова проста: „Не заспивай!“

И толкова ти е трудно да изпълниш тази команда.

Свят му се зави на командира на спецгрупата Ширманов.

Новини от Берлин. Сума новини. Агентурата в Берлин работи. Само че от съобщенията нищо не се разбира. Едно с едно не се покриват. Ако човек съпостави всичко, излиза, че магьосникът Рудолф Месер изнесъл представление в Берлин. Както винаги — с главозамайващ успех. Показвал фокуси, забавлявал публиката с отговори на въпроси. От залата му задали някакъв въпрос...

Дотук съобщенията на агентурата в общи линии съвпадат. Но когато почнеш да си изясняваш какъв точно въпрос са задали на магьосника, различните агентурни мрежи и различните агенти са дали трийсет и два различни варианта.

Месер (тук всички съобщения съвпадат) отговорил на въпроса, без да се замисли...

А след това пак настъпва бъркотия. Агентурата съобщаваше сума отговори... И всичките различни. Евентуалните варианти на въпроса бяха повече от трийсет, а евентуални отговори агентурата бе събрала над сто. Цял Берлин дърдори за магьосника, за неговото представление, за въпроса и за отговора. Проблемът е: с когото и да заговориш в Берлин, всеки е видял магьосника, всеки е бил на представлението му, на въпросното... Всеки се кълне, че лично е чул... И всеки разказва нещо негово си. На всичко отгоре Гестапо забранило приказките за магьосника. То се знае, след такава забрана Берлин бил наводнен от слухове — все за магьосника. Не щеш ли, разлепили обяви с голяма сума за главата на магьосника. Сумата е твърде привлекателна. За какво друго да си приказват хората, ако не за парите, които очакват щастливеца, разпознал магьосника на улицата...

Тъй че съобщенията са много.

Познай кое е вярно, ако можеш...

Най-важното в спецвлака на другаря Берия е бронеплощадката.

Открай време хората си представят бронеплощадката открита. Да, ама не познахте, милички. Бронеплощадката е закрит, изцяло брониран въоръжен вагон от брониран влак. С четири оси. От брониран влак откачили един брониран вагон и го закачили пред Бериевия локомотив. Въоръжението на бронеплощадката е една оръдейна кула от танк Т-35 и две малки купички. В оръдейната кула има 76-мм оръдие и три картечници (за стрелба напред, за стрелба встрани и зенитна), по една картечница има и във всяка картечна кула. Освен тях — още три леки картечници: за изнасяне или за стрелба през амбразуриите. Екипажът на бронеплощадката е 12 души.

Зад бронеплощадката е локомотивът. Зад локомотива са пътническите вагони, първият — за охраната и двете локомотивни бригади, вторият — за радиостанцията, радистите, шифровачите и телеграфистите. Третият е за другаря Берия. Четвъртият — ресторант и кухня, петият — женски, за обслужващия персонал. А най-отзад — платформата за двете леки коли и петте мотоциклета.

Комендантът на спецвлака капитанът от Държавна сигурност Мелор Кабалава викна при себе си началника на Курската гара и му заповяда да посочи място за влака.

Много са изискванията към това място: гарата е огромна, затуй спецвлакът трябва да е по-настрана, та да не привлича ничие внимание. Най-добре — между две композиции, които няма да отпътуват заникъде, които ще прикриват спецвлака.

Началник-гарата излезе схватлив, посочи място на една глуха линия с ръждясали, буренясали релси, между два мърляви ремонтни влака, в които никакви лентяи ремонтници спяха дълбоко като московските пожарникари през 1812 г. Никъде не стават катастрофи, та нямат работа хората.

Именно тук капитанът от Държавна сигурност другарят Кабалава спря своя спецвлак. Каквито са оцапотени, ремонтните влакове са идеални за маскировка. Закриват блясъка на Бериевия

спецвлак и са почти безлюдни, а ремонтниците май са не одрямани, ами пияни. Пияни, но кротки. Не налитат на бой, но вдигат врява. Пет пари не дават за спецвлака на другаря Берия. Със сплесканите си с мазут мозъци ремонтниците изобщо не са способни да си представят какъв извънредно важен влак е сложен между техните влакове.

Какъв въпрос са задали на Месер в берлинския цирк и какъв отговор е дал той, в момента не може да се изясни. Но общата картина се очертава ясно: имало е някакъв въпрос от салона и някакъв отговор на магьосника. Отговорът не се е харесал... Не е допаднал на някого.

След това пак се зареждат агентурните несъвпадения, различните източници съобщават свои версии. Повечето докладват, че магьосникът бил арестуван още в цирка... Този вариант изглежда най-правдоподобен, но малката гланцирана обява: „Рудолф Месер — враг на народа и фатерланда“, която един агент с псевдоним Длетото е изпратил, го опровергава по най-прост начин. Ако Месер е ядосал някого, ако е изтърсил някоя глупост, ако са го арестували незабавно, защо трябва да се печатат обявите и да се загрозява с тях градът?

Следователно не са го арестували веднага, той се е измъкнал и поне няколко дена са го търсили.

По-нататък сведенията пак се объркват. Докладват, че сам се предал и влязъл в затвора, а докладват и че не се предал, а след като прочел обявите, решил да изнесе пред полицията серия концерти: нощем нахълтва в берлинските затвори, собственоръчно трепе кучета, бие с тояга надзирателите, отключва килиите, криминалните пуца, а комунистите оставя...

Стоп!... Месер пуца криминалните от затворите. Ако това излезе вярно, има за какво да се захване човек. Това може би е желаната нишка, която води право към него.

Николай Иванович Ежов взе тичешком стъпалата пред величествения гранитен вход. Двамата сержанти часови кръстосаха щиковете си пред него и един изникнал кой знае откъде розов лейтенант от Държавна сигурност (с капитански отличителни знаци), гледайки не към Николай Иванович, а встрани и над него, обяви: „Немам нареждане да ви пуснем.“

И още едно предимство на това местоположение констатира капитанът от Държавна сигурност Кабалава, но не го сподели с никого. Предимството беше следното: не се знаеше колко време ще стои Бериевият спецvlak на това място. Може месец, може два. В петия вагон умират от скука обслужващите жени. А другарят Кабалава си знае, че е началник на целия vlak, ама не е за препоръчване дори да се приближава до петия вагон. Същото важи и за всеки друг. Другарят Берия не обича около петия вагон да се навъртат мъже. Ядосва се.

Затова кавказкият човек другарят Кабалава веднага оцени местоположението: наоколо празни композиции, пътнически и товарни вагони. Кажиречи, никой не се мярка... И стобор. И дупка в стобора. Може от време на време, както проверява бдителност на охраната, да се скатава за малко... За половин-един час. Оттатък оградата има някакви тесни улички. Оттам, откъм уличките, през дупката минават женички, ходят на гости в ремонтните влакове. Женичките са всякакви: едри и дребнички, дебели и кльощави, руси, чернокоси, кестеняви. И щом зърнат кавказкия човек Кабалава, започват да му се усмихват някак особено и да му правят мили очички.

Женичките навестяват одряманите пияни ремонтници, а Кабалава усеща, че само да повика която и да е с пръст... Че кой от ремонтниците има мустаци като Кабалава? Пред огледалото в командирското купе Кабалава сресва мустаците си със специална четчица...

Съперници ли са му някакви си смазвачи-прикачвачи от ръждясалия vlak „Главспецремонтстрой-39“, който стои отдясно, и от олющения „Главспецремонтстрой-12“, който е отляво?

ГЛАВА 5

1

От памтивека най-добро място за подготовка на специални хора са уединените вили. Не просто вили, а вили на територията на армейски полигони: „Стой! Стреля се без предупреждение!“ Страната ни е голяма, земята имаме много, полигоните ни са широки. Големите полигони си имат предимства. Хрумне ти, да речем, да разиграеш бъдеща война между Германия и Франция — нямаш никакви проблеми: отбелязваш с колчета на полигона Франция, очертаеш Германия, до тях можеш Дания, Белгия и Холандия с Люксембург да означеш (в естествена големина, то се знае), и разкарвай по полигона танковете насам-натам, никой няма да ти попречи. В същото време нека и не преувеличаваме, нека не наричаме нашите полигони безкрайни. Естествено, те имат краища. Само че никой не ги знае точно къде са.

Та на тоя полигон има гора. (Пак не безкрайна, а с краища, само че никой никога не се е добирал до тези краища.) Гората е борова. И ако вървим все направо, без да се отбиваме, в един момент (това е неизбежно) ще стигнем до висок стобор. Зад стобора има служебни кучета. Зад стобора има подивяла градина, люлякови джунгли. Сред буйните гъсталаци — дървена къща. В тази именно къща подготвят испанската група.

Нека влезем.

Николай Иванович Ежов се задави, защото вдиша с въздуха и слюнка:

— Аз съм народен комисар на водния транспорт! Аз съм член на правителството! Аз съм секретар на ЦК! Аз съм кандидат-член на политбюро!

Но розовият лейтенант обвиваше със скучаещ поглед гърдите на железобетонната селянка ударничка на съседната фасада, издигнала към небето железобетонен сърп.

И тогава Николай Иванович хвърли последния си коз:

— Аз съм генерален комисар на Държавна сигурност.

Тези думи накараха лейтенанта да направи презрителна гримаса. Но лейтенантът се овладя: в охраната на „Лубянка“ не държат случайни хора.

На Ежов не му помогна и този коз. Какво още му оставаше? Николай Иванович Ежов никога не се бе унижавал дотам, че да обяснява целта на посещението си. Още повече — на едно посещение в НКВД.

— Другарю лейтенант от Държавна сигурност, аз продължавам да съм генерален комисар на Държавна сигурност, поради което имам да вземам пари за званието. Пет месеца не съм ги получавал. Просто бях забравил да си ги поискам. Но те ме трябват, полагат ми се!

Това обяснение помогна на розовия лейтенант изведнъж да осъзнае цялата сила на своите пълномощия и несъкрушимага мощ на учреждението, което му бяха поверили да охранява. Той изведнъж се изпъна и с тон, който не допускаше продължение на разговора, повторно отсече: „Немам нареждане да ви пуснем!“

Върви Завенягин по коридора. Чува: зад него вървят. Разбира: не ще го оставят да се метне настрана. Знае: ще го спрат. Трима са. Жалко, че не сколаса да се самоубие. Още в Магнитка разбра: работническо-селската власт ще се види принудена да премълчи, да потули, да скрие цената на трудовия подвиг. Затова ще ѝ се наложи да изстреби ръководителите на строежа на Магниогорския комбинат. Просто за да ѝ е мирна главата. А строителите от само себе си се изстребواха и ликвидираха. Върви Завенягин, усмихва се, а мислено се псува: „Защо чаках? На какво се надяхах? Защо не си теглих куршума в Норилск? Защо тая заран не скочих от най-горния етаж на хотел «Москва»? Нали се бях качил там... уж да се полюбувам на гледката?“

Ако свиеш надясно, по коридора, от разгълчаната тълпа на делегатите ще се озовеш в царството на тишината. Вярно, всеки няма да пуснат тук. Пропуски не искат, но и не позволяват на когото и да е да мине. Две бая охранени момчета ентусиасти, без нищо да обясняват и без да произнасят излишни думи, просто допират раменете си пред желаещия да мине оттук и гледат настрана. Нашите хора са схватливи: щом не бива, значи не бива. Сигурно си има причина. А Завенягин чете табелките и излиза, че 205-а стая е в същия този коридор. И тръгна натам.

Охранените все едно че не го забелязаха. Инструктирани са. Тримата съпровождачи — подир другаря Завенягин. Не изостават. Тях също ги пуснаха, без да им проверят документите, без дума да им кажат.

Да свиеш по този коридор е същото като да се шмугнеш от бухарската чаршия в безлюдно сокаче. Жива душа няма. Безкрайно дълги червени килими. Тапицирани с черна кожа врати. И тишина. Не звънтяща тишина, а глуха. Червенокилимена тишина.

Стая 205. Завенягин почука.

— Влезте.

Разрешението прозвуча не от стаята — разреши му един от съпровождачите.

Завенягин отвори вратата. Влезе. Очакваше да види какво ли не.
Само не това...

Само отвън построената от стволове къща наред люляковия потоп прилича на руска — резбовани капаци, висок трем, дървени петли над трема. Недейте вярва на това, обаче то е за маскировка. Тук подготвят испанската група, затова вътре всичко е в испански стил — в дъсчената стена е забит испански гвоздей, на гвоздея виси сомбреро. Не от Испания, от Мексико, но това не е най-важното. Най-важното е да се пресъздаде испанската атмосфера. Затова по стените са закачени с кабарчета пощенски картички с изгледи от Мадрид и Барселона. (Бойци интернационалисти са ги донесли по поръчка.) В стаите на момичетата висят снимки на прочути испански певци и тореадори. В голямата одая — портрет на испанския диктатор генерал Франко. А за да не ги заподозрат, че му симпатизират, са окачили портрета с краката нагоре. Краката на диктатора не личат на портрета, затова по-точно ще е да кажем — не с краката нагоре, а с главата надолу. В голямата одая някой по-сръчен бояджия е изрисувал на цяла стена испански вятърни мелници кльощав Дон Кихот на кльощава кранта и дебел Санчо на дебело магаре. А на отсрещната стена е лозунгът на републиканци, те: „No pasaran!“, демек, фашизмът няма да мине.

Има още едно място, където другарят Ежов може да получи пари — в собственото си министерство, в наркомата на водния транспорт. Николай Иванович Ежов подканва шофьора да кара по-бързо: да сколаса, преди да са затворили счетоводството. Че инак ще остане без пари през почивния ден. Подканва Ежов шофьора, а в същото време се мъчи да измисли жестоко наказание за розовия лейтенант. Леле-е, да беше му се изпречил на пътя тоя сополанко преди два-три месеца! Сигурно му се е изпречвал, само че тогава лейтенантът е пращял от подмазвачески възторг. А сега много голям се пише. Нищо!

Кой знае защо Николай Иванович Ежов все си мисли, че съдбата трябва да му се усмихне, че той трябва да се върне на върховете...

А колата едвам пъпли по Москва. Не беше си представял другарят Ежов, че толкова трудно се пътувало по столицата. Съвсем доскоро блокираха улиците, когато народният комисар на вътрешните работи другарят Ежов хвърчеше през Москва, милиционерите надуваха свирките, заставаха мирно...

Вече не застават мирно. Нито надуват свирките.

Палачът кинематографист чичо Вася слезе в тъмното хранилище.

— Макар, спиш ли?

— Не спя, чичо Вася. Знаете, че трети ден подреждам лентите.

— Не спял — мърмори чичо Вася. — Като не спиш, защо мутрата ти е раирана като на тигър?

— Чичо Вася, знаете, че деня и нощя...

— Американски тигър си ти и нищо друго.

— Чичо Вася...

— Добре де, познаваме се. На мен, Макар, ми наредиха да си търся заместник. Ще ме пенсионираат. Когато избира, него ще сложат на мястото ми. Избор. Труден избор. Аз все се заглеждам в теб. Страх ме е ще се справиш ли. Че после да не ме проклинат за такъв избор...

— Проверете ме, чичо Вася, проверете ме.

— От десет години те проверявам... Ъ-ъ-ъ. За кого ли да те изпитам? Ха! Буланов...

— Павел Петрович Буланов бил секретар на народния комисар на вътрешните работи врага на народа, предателя и шпионина Ягода. Буланов взел участие в разобличаването на Ягода през есента на 1936 г. За това е награден с орден „Ленин“ с указ от 25 ноември 1936 г. Но самият Буланов се оказал враг, бил арестуван на 12 март 1937 г. Всичко си признал. Разстрелян е на 13 март 1938 г. — лесно се запомня: година и един ден си е признавал...

— А къде е кутията с лентата за разстрела?

— Рафт 29, кутия 256–12.

— Браво, Макар. Да те изпитвам ли още?

— Изпитвайте ме, чичо Вася. Аз може и да спя, ама всичко помня.

— Всичките ленти ли помниш?

— Всичките, чичо Вася. От кронщадската патаклама та до днес.

— Добре. Вярвам ти. Отдавна те познавам, Макар. Хокам те, но ти се радвам. Ти си моят избор. Вече те препоръчах на другаря Сталин.

Отсега нататък ти ще отговаряш за кинематографията на другаря Сталин. Честито. Да не ме изложиш.

Пред счетоводството на наркомата на водния транспорт се е наредила опашка. За заплати. Дълга. Николай Иванович Ежов смяташе, че трябва да му носят заплатата на бюрото. В пликче. В синичко. Не я носят. Изпрати секретарката си — не я дават на секретарката. Отиде лично, мислеше, че ще му я дадат, без да чака. Мислеше си, че щом той се появи, опашката ще му стори път. Нали съвсем доскоро... Добре де, вече не е народен комисар на вътрешните работи, свалиха го от длъжността, но званието си му остана! И маршалските звезди на якичката! И другата длъжност си му остана — народен комисар на водния транспорт! На капиталистически език — министър! И в неговия собствен наркомат, т.е. в неговото собствено министерство, никой не му предлага да си получи парите, без да чака. Сякаш е обграден от съзаклятници.

Николай Иванович застана на края на опашката, стисна устни — нека всички се засрамят, министърът ви стои на опашка, губи си тук скъпоценното време, вместо да решава държавните въпроси.

Но никой не се засрами от наркома в края на опашката, никой не забеляза стиснатите му устни. Както впрочем и присъствието му.

Какво ли не бе очаквал да види в стая 205 Завенягин.

Само не това.

Отначало нищо не видя. Мрак. Само го обзе чувството, което души и парализира плъха, пуснат в клетката на боа. Плъхът още не вижда боата. Тя е в ъгъла. Като статуя. И на боата плъхът още не й трябва. Боата още дълго може да лежи като вцепенена. Но плъхът си знае — тя е тук.

Завенягин не видя опасността. Усети я. Тя звънна в него като студен пробождащ удар. В ъгъла е опасността. И Завенягиновият поглед се насочи към този ъгъл като привлечен от магнит.

Взря се.

Там, където се сгъстява мракът, на дълбоко кресло седи и го гледа Сталин.

Трябва да изкараш живота си така, че никой да не ти обърне внимание. Като невидим трябва да живееш. Тъкмо тъй си бе изкарал живота чичо Вася, палачът кинематографист. Всъщност понякога го гледаха. По-точно казано, гледаха не него, а през него. Гледаха го, но не го виждаха. Всичките му авери, всички, с които навлезе в бранша, отдавна са изтрепани. А Вася не го забелязаха.

Чичо Вася палача се разделя с професията си. Докривява му. Докривява му, защото неговият живот не съвпадна с най-интересния етап от световната история. По-точно казано, донякъде съвпадна. Докъм четирийсетата си година чичо Вася беше селянин. Гледаше си стопанството. Не щеш ли, започна войната. Империалистическата. Дълго не го викаха под знамената. Викнаха го през 16-а. В лейбгвардейския Преображенски полк. В резервния батальон. През 16-а година от тоя Преображенски папер не бе останал — четири състава изгинаха по бойните полета... После царят абдикира... И се започна една... После дойде слободията и разгромяването на Зимния. През целия си останал живот чичо Вася зъб не обели, че през оная нощ е бил в Зимния... На никого не си призна, ясно му беше: някой ден ще трябва да отговаря за това. А приятелчетата му, които се оказаха бърбиви, едно по едно изчезнаха. Докато картината на онази нощ от година на година ставаше все по-красива, все по-героична. Нито на Ленин, нито на Троцки и през ум не им бе минавало да правят революция — това те си го наричаха „октомврийски преврат“. Чак десет години след преврата другарят Сталин му измисли ново наименование — Велика октомврийска социалистическа революция. Дотогава октомври официално се водеше като преврат. И за да не пречат участниците в тази акция на растящото поколение правилно да разбира героичното минало, героите от онази нощ бяха премахнати. Един по един. Без шумотевици. Така трябваше.

Колкото по-малко са живите свидетели, толкова по-лесно им е на историците. И машинката се завъртя. По случай десетгодишнината измислиха щурма на Зимния. Гледа Вася филмите на Айзенщайн и се

усмихва под мустак — нямаше такова нещо. Подхилва се, ама уважава Айзенщайн: свой човек е, кинематографист. С палачески склонности. Хили се чичо Вася, трае си. Онези, дето не се научиха да мълчат, дето се хвалеха, че са разграбвали Зимния, отдавна нахраниха червеите. А Вася е жив и здрав. След преврата добре се уреди — веднага дотрябваха палачи и той взе, че се записа. Чак тогава започна същинският живот за него. Жалко, че късно настъпи историческият етап. Всичко най-интересно тепърва ще става, а Вася ще се пенсионира. Как да не го е яд: дойде му време да напуща тъкмо преди Световната революция. На ред са Полша, Естония, Литва, Латвия, Финландия, Румъния, после — Германия, Франция, Италия, Испания. Що разстрели предстоят! Добре му е на Макар, в занаята е от двайсетгодишен, а сега е на трийсет, има да стреля, да снима разстрели, да се кефи. Късмет извади Макар: за десет години натрупа опит, изпрашка се... тъкмо преди най-интересния момент — преди освободителната война. На Макар ще му се падне не просто да чисти земята от врагове, а и да заснима очистването. Да го заснима за идните поколения очистители. Да довърши великото ленинско дело. Другарят Ленин не само разчистваше измета, а и възпитаваше чрез очистването... От всички изкуства за нас най-важно е киното... Именно другарят Ленин нареди да се филмират първите масови екзекуции и да се показват на червеноармейците. За назидание. С първите екзекуции — първите снимки. Сети ли се някой от едновременните изпълнители, приятелчетата на Вася, че най-високите постижения се спотайват на границата между изкуствата. Никой не се сети. А Вася докара изкуството си на палач до съвършенство, овладя и кинематографското изкуство, намери призиванието си на границата между двете изкуства. Работата не е само да разстреляш красиво, а и майсторски да заснемеш разстрела. И да си налягаш парцалите. Да не се фукаш. Героичният труд на палача кинематографист трябва да блести с вътрешната си скромност...

По времето на Кронцад Вася вече бе станал виртуоз. И в едното изкуство, и в другото. Кронцадските морячета ги екзекутираше другарят Тухачевски. Красиво ги екзекутираше — хвърляше и натикваше тия гадове под леда. Чичо Вася след това се лепна за Тухачевски: снимаше как другарят Тухачевски в Тамбовска губерния натиква заложници в блатата. Да се издавят в тинята. Как залостваше

селяни и селянки в къщите им и подпалваше цели села. Много убедителни станаха филмите. Жалко, че всичките после ги засекретиха... За младото поколение сега ще да са като животворен въздух!

През тия двайсет години още сума работа падна. После и на Тухачевски му дойде редът. Беше без ботуши. Подготвяха Тухачевски за изпълнение, а Вася нагласяше кинематографската си техники. Не щеш ли, Тухачевски позна Вася: абе ти ли си? Никой никога не бе го познавал, а тоя път... Може да беше познал не Вася, а кинокамерата: гледай ти, като в Кронщад! Разстрел с кино! Вася го цапардоса със сгънатия статив по гърбината: като си тръгнал към крематориума, върви си по пътя, не закачай хората, не ги помъквай след себе си.

Насмалко не загази Вася тогава. Като познат на Тухачевски. Но му провървя: скоро всички, които бяха работили по ликвидацията, също ги разстреляха, не скласаха да докладват за Вася... До един ги разстреляха, а Вася го оставиха. Може печатна грешка да е имало в списъка, може някаква друга да е причината...

Така остана да живее. Ах, какъв живот изкара Вася! Разстрелвай и снимай! Снимай и разстрелвай! И показвай заснетото на другаря Сталин.

Всичко остана в миналото. Вася вече няма да го пуснат в мазетата за разстрели. А без любимата си работа хората са нещастни. Шахматист в пенсия може да се занимава с любимата си работа — да играе на шах, цигуларят пенсионер — да скрибуца на цигулка, пенсиониран пазач, милиционер пенсионер може да си купи свирка и да свири по цял ден. А какво ще препоръчате да върши на палач пенсионер?

Всичко би дал Вася, за да стане отново млад. Като Макар. На когото всичко тепърва му предстои. Целият живот.

— Здравейте, другарю Завенягин.

— Здравейте, другарю Сталин.

— Седнете. Как сте?

— Добре съм, другарю Сталин.

— Как вървят работите в Норилск?

— Изпълняваме си нормите. При всякакъв студ. И ги преизпълняваме.

— А как се отнася към вас ръководството на НКВД?

— Добре, другарю Сталин.

— А новият нарком другарят Берия как се отнася?

— Много добре.

— В какво се изразява това?

— В Задполярието най-големият ни проблем, другарю Сталин, е недостигът на работна ръка. Другарят Берия съвсем отскоро зае поста ръководител на НКВД, но през това кратко време добре ни помогна: изпраща работна сила на север в нужните количества.

— Добре е, другарю Завенягин, че другарят Берия ви помага и ви подкрепя. А лично вие, другарю Завенягин, как се отнасяте към другаря Берия?

Всички са си отишли. Тихо е в мазето. Чичо Вася е сам. Взема си сбогом със своята съдба. Като слепец предпазливо опипва очуканите от куршуми бетонни стени. Късно, ах, колко късно влезе той в занаята. Падна му се да разстрелва само 21 години, А Макар ще изкара целия си живот на тая работа. Нищо, късметлия е. Нека и той бъде щастлив, както чичо Вася беше щастлив на поста си...

През всичките тия години на разстрели Вася бе къртал любовта си към изкуството, без да разкрива никога и пред никого своята тайна. Нека си мислят, че просто е изпълнявал дълга си към работническата класа. Нека си мислят, че просто са го сложили на тази трудна, но почетна длъжност, и той просто е работил.

Само че не беше така. Той влагаше душа в работата си.

По сбръчканите бузи текат сълзи и Вася не ги избърсва. Знае: тук никой няма да го види. Знае: тук няма от кого да се стеснява.

Началникът на Бериевия спецvlak капитанът от Държавна сигурност Мелор Кабалава пооткрехна дясното си око, простена и пак го затвори.

Първото му желание... и единствено беше да умре.

Боли го всичко: главата, ръцете, краката, подутият му език гори и е провиснал от сухата му кисела уста, в устата... по-добре да не си спомня какво му е в устата... Отвътре хиляди брадви цепят тленното му естество. Повдига му се. Ако някой лекар можеше да си представи какво усеща Кабалава, без да се замисля, би поставил диагнозата: остро възпаление на вътрешностите. А в главата му громолят стахановски вагонетки.

Той направи опит да си надигне главата, но му се доповръща толкова силно и яростно, че сърцето му за миг престана да тупка и клетникът отново потъна в шеметната искряща сивота.

Няколко мига лежа загледан в тавана, а после си спомни...

Спомни си, че снощи слезе от Бериевия спецvlak. Да провери външните постове. Да се поразтърпче. Провери постовете. Провери и подстъпите към спецvlakа — наоколо имаше сума празни влакове. После се мярна тя... Тъкмо за каквато мечтаеше — дребничка огненорижава дебеланка... После му се усмихна ослепително... После се поддаде на увещанията му и склони да се качат в един празен пътнически вагон. Просто да си поприказват.

А преди това двамата се промушиха през дупката в стобора и влязоха в едно магазинче... Кабалава купи бутилка червено вино... Върнаха се на гарата, качиха се във вагона... Кабалава наля... Тя пи... Това много добре си го спомняше. И той пи... съвсем малко пийна и вагонът се преобърна с колелата нагоре... После нещо громоляше и скрибуцаше, после той падаше надолу, а влакът дерайлираше, намотавайки релсите около себе си, после Мелор Кабалава падаше в пропаст... или не — първо падаше в пропаст, а после влакът се премятеше, литваше към небето, потъваше в океана, изплуваше, блъскаше се с покрива си в луната, събори я от небесата и тя се

натроши, разпадна се на лъскави парчета... После изпадна в безсъзнание... Не, първо изпадна в безсъзнание, после някой стоеше над него и се кикотеше гнъсно, после го подгониха дяволи, после нещо се мяркаше, след това му притъмня пред очите...

— Къде съм?

— Панът е на сигурно място.

Кабалава пооткрехна едното си око. Чудовищна болка разцепи главата му. По-добре ще е да го затвори.

— Къде съм?

Реши да не си отваря очите, а да гледа през миглите. От оранжевата мътилка доплува лице и пак се отдалечи. Неизвестно защо Кабалава реши, че пред него стои полски полковник. Защо полски, не знаеше. Просто реши и толкоз. Сигурно заради мустаците — бяха съвсем като на Пилсудски от карикатурите.

— Ти кой си?

— Панът не бива да се ядосва.

— Ти ли ми пробута оная курва вчера?

— Не употребявай неприлични думи, пане.

— Ти ли ме отрови вчера? Сега ще ти тегля куршума, куче.

— Не си прави труда, пане. Панът няма пистолет. Кабалава се потупа по хълбока — кобурът му беше празен.

Понечи да стане. Падна.

— Нали ти казвам: нека панът се успокои. И нека панът не бърза да си тръгва. Панът няма в джоба си партийната книжка и удостоверението от НКВД.

— Къде са?!

— Партийната си книжка панът пропи. А удостоверението от НКВД продаде на полското разузнаване.

— Г-р-р-р — ръмжи Кабалава.

— Панът има избор. Пан Кабалава може да докладва на пан Берия, че е пиянствал цяла нощ с курви и е разказвал тайните на пан Берия...

— Нищо не съм разказвал!

— Разказва. Само че си забравил. Разказа колко хубавици има пан Берия в петия вагон, как се казват и как пан Бери изучава с тях Ленин... Любимият му труд бил „Материализъм и емпириокритицизъм“.

— У-у-у-у — вие Кабалава.

— Освен това пан Кабалава може да отиде в милицията и да съобщи какво е разказвал тук вчера за пан Сталин...

— У-у-у-у...

— А сега си тръгвай, пан Кабалава. Ако панът иска да остане жив, нека дойде утре, ще подаря на пана една снимка за спомен... Интересно си прекара времето панът... Нека панът дойде утре, може да намерим общ език, може да изскочи отнякъде партийната книжка на пана.

— Дай си ми пистолета. Как ще се върна без пистолет?

— Нека си вземе пистолета панът. Само че той е без патрони. И не е неговият пистолет. Това е пистолетът на убит в Грузия милиционер.

— Чужд, от убит, няма да взема.

— Тогава нека панът ходи с празен кобур. Докато подчинените на пана не забележат липсата. Нека панът прецени. Може ли панът да ходи без пистолет или временно с чужд. Както предпочете панът. Ако панът се държи добре, ще видим, дано пък да открием пистолета на пана под вагоните... Току-виж в някое кошче за боклук намерим удостоверението му от НКВД.

— Не мога да си ида. Заместникът ми ще докладва, че съм отсъствал цяла нощ.

— Няма да докладва. Отивай си.

— А как вие, другарю Завенягин, се отнасяте към другаря Берия?

Завенягин се загледа в страшните очи и видя пред себе си не Сталин, а боа, която се е навила, преди да се стрелне напред. Боата се е надиплила на креслото и бавно развива пръстените си. Жълтите Сталинови очи не изразяват нищо, както не изразяват нищо змийските очи. Сталин просто е задал въпрос и чака отговор. Чака го търпеливо като змиите, които нямат представа за времето. Завенягин гледа жълтите мътни очи, в които няма отблясък, и разбира, че не му стигат сили нито да отмести погледа си, нито да мигне. Сега той разбира защо плъхът в зоологическата градина не бяга от боата. Плъхът няма сили да се обърне. За да побегне, трябва да обърне муцунката си в друга посока, но под такъв поглед всичко живо се вцепенява. Но дори ако плъхът събере сили да си обърне главата, лапичките му все едно ще се подгънат. Учудващо е, но на обезумелия от ужас плъх му се струва, че единственият изход от ситуацията е да пълзи право към тези очи. Виж, за такова движение лапичките му намират сили. А за движение в която и да било друга посока не намират!

Завенягин се почувства като плъх. Като едър черен проскубан плъшок. За да не запълзи към жълтите очи, Завенягин се вкопчи в страничните облегалки на креслото, драскайки вековния дъб и чупейки ноктите си.

— Вие, другарю Завенягин, как се отнасяте към другаря Берия?
— доплува отнякъде странният въпрос.

Завенягин с цялото си същество изведнъж усети, че Сталин гледа през него като през стъкло и чете мислите му. Да! Сталин чете мислите му и знае всичко. Знаеше Завенягин, че Сталин има вземане-даване с магьосници, че се учи от тях. Беше чувал, че Сталин гледа през всички като през стъкло и чете мислите им. Ала не вярваше. Сега му стана ясно: чете. Завенягин на всички разправяше, че обича другаря Берия. Никога не бе казал лоша дума по адрес на Лаврентий Павлович. И единствен Сталин можа да прочете същинските му мисли. Разбира Завенягин, че не ще излъже Сталин. Знае Завенягин, че играта е

приключена. И че няма защо да мами Сталин. Няма сили за измама Завенягин.

— Питате ме, другарю Сталин, как се отнасям към другаря Берия.

— Тъкмо това ви питам.

— Мразя го.

Деня и нощя се труди Лаврентий Павлович Берия. До неговия кабинет му обзаведоха стая за почивка: постлаха килими, сложиха канапе, закриха чамовите плоскости на прозорците с кадифе. Той влиза там за няколко минути — да се поразсее малко. И пак се залавя за работа.

— Ало. Търся другаря Сталин. Другарю Сталин, планирахме да назначим за мой заместник другаря Аказис.

— Да, така се бяхме разбрали с теб, Лаврентий.

— Другарю Сталин, не можем да го назначим за мой заместник.

— Защо бе, Лаврентий?

— Скочи през прозореца.

— Че бива ли човек, който скача през прозорците, да бъде назначен за твой заместник?

— От най-горния етаж, другарю Сталин.

— Виж колко си наплашил хората, Лаврентий, скачат през прозорците само и само да не се срещнат с теб. А от мен никой не се плаши. Заради мен никой не скача през прозорците.

Сума време се ви опашката стоножка пред гишето. Гишето — да те дострашее ръка да промушиш през него — наоколо решетки и стоманена арчица с шибър също от стомана: току-виж шибърът се откачил от ограничителите и ти клъцнал дланта.

Николай Иванович отдавна не беше се блъскал но опашки. Много отдавна. Краката го заболяха. И гръбнакът. Той си мислеше, че в нашата страна отдавна няма опашки, ама май имаше грешка. Два часа чакане не му мърдат.

— Та кого да назначим за мой заместник, другарю Сталин?

— Лаврентий, кой ни е наркомът на НКВД?

— Аз, другарю Сталин.

— Тогава сам си избери заместник, ти ще работиш с него, не аз. Затуй — ти решаваш. Сам си избери кандидат, а ние тук с другарите ще се посъветваме, ще утвърдим избора ти.

— Рапава.

— Рапава ли? Авксентий Нарикиевич? Народният комисар на вътрешните работи на Грузия? Много хубав човек. Изключителен човек. Само че, Лаврентий, аз съм грузинец, ти си грузинец, Рапава е грузинец. Какво ще си помислят за нас руснаците? Ще кажат, че в Кремъл и на „Лубянка“ са се загнездили само грузинци. Предложи руснак.

— Кубаткин.

— Пьотр Николаевич ли? Шефът на московското НКВД? Какъв добър кандидат. Чудесен човек. Ама е пияница...

— Никишев.

— Иван Фьодорович ли? Началникът на Далстрой? Знам го, Лаврентий. Хубав човек. Тъкмо той ни трябва. Напълно подкрепям кандидатурата му.

— Другарю Сталин, утре ще ви изпратя материалите за Никишев.

— Добре... Само че не съм сигурен ще ме подкрепят ли другарите. Всички знаят, че Никишев е женкар. За какво ти е заместник женкар? Малко ли женкари има и без туй на „Лубянка“. Друг ми посочи.

— Кой друг?

— Толкоз ли нямаш приятели в НКВД?

— Дали да не назначим Завенягин, другарю Сталин?

Но дойде редът на Николай Иванович Ежов. Само той беше останал от цялата опашка. Понадигна се на пръсти, надникна през гишето.

Видя отпреде си една яка лелка, охранена, загладена, същинска Екатерина Велика. Само че без корона. Но за сметка на туй с толкоз пръстени, че всички Катерини да ѝ завидят. Зъбите ѝ също със златен блясък.

— Какво искаш?

— Пари.

— Ела утре. Работният ми ден свърши.

А! Другарят Ежов не ще допусне да се държат така с него! Лелката явно не е наясно с отличителните знаци. И не знае кой стои начело на Народния комисариат на водния транспорт.

Николай Иванович сведе очи и със студена иронична усмивка сякаш неохотно, сякаш правейки признание, тихо съобщи:

— Аз съм Ежов.

— Какви ги приказваш, Лаврентий? Да назначим Завенягин за твой заместник?! Кой Завенягин? Какъв е тоя Завенягин?

— Завенягин, другарю Сталин, командваше Магнитка.

— Не, Лаврентий, грешиш, Магнитка Клишевич я командваше.

— Другарю Сталин, Клишевич командваше лагерите, а Завенягин — строителството. Клишевич го разстреляха, а Завенягин сега командва Норилск.

— А, сетих се. Плешив беше.

— Да, плешив.

— Не, Лаврентий. Макар и плешив, Завенягин още е млад.

Одаята е с три широки прозореца, с карта на Испания и портрет на диктатора на стената. Цялата испанска група е събрана накуп. Шест момичета. В испанската група се изнася лекция за Френската революция. Не би било зле да е за испанската, но поради липсата на такава се налага ползването на примери от историята на съседна страна. Лекцията се изнася от заместник-директора на Института за световна революция другаря Холованов:

— Имало едно време крал Луи. Не първи Луи, а шестнайсети, френските другари не били съгласни с това. Те хванали Луи и му отрязали...

Вниманието на слушателките рязко се повишава.

— ... главата.

— Другарю Сталин, с Магнитка Завенягин се справи, с Норилск се справя, може и тая длъжност да не му се опре.

— Гарантираш ли за него?

— Гарантирам, другарю Сталин.

— Добре, ако настояваш, ще поставя въпроса в политбюро, може би другарите ще се съгласят да назначим Завенягин за твой заместник.

— Е-ж-о-о-в... — проточи златозъбата Катерина, но не стана ясно не е ли повярвала или се е уплашила. — Е-ж-о-о-в!

Дори се подаде иззад решетките на гишето, огледа с любопитство и внимание всички шевове по маршалската униформа на дребното човече... И ненадейно с грохот спусна пред носа му стоманения шибър, досуц като решетка пред портите на непристъпен замък:

— Ти си Ежов! А аз, скапаняко, съм Иванова!

ГЛАВА 6

1

— Здравейте.

— Здравейте, другарю Сталин.

— Как се казвате?

— Макар.

— Сега вие ли ще бъдете моят спецкиномеханик?

— Тъй вярно, другарю Сталин.

— А защо ви трепери коляното, другарю Макар?

— Другарю Сталин, значи таквоз... Виждам съм ви само на портрети и по кинопрегледите... Но жив... Това е... Другарю Сталин... С една дума... За пръв път ви виждам...

Другарят Сталин не го разбра, зачуди се:

— Аз също ви виждам за пръв път, но моето коляно не трепери.

За обед на магьосника му сервираха...

Казвам обед, защото не знам как другояче да нарека толкова обилно плюскане в четири и половина заранта. Можете да не го наричате обед. Ваша си работа. Но ако това не е обед, не е и закуска: рано е, пък и идва множко за закуска. Нека се разберем: работата не е в наименованието, а в това, че на магьосника му поднесоха наистина обилно плюскане. Най-напред — бобена чорба. Редно е да им се признае на германците, че са майстори на бобените и граховите чорби. Ако поискат. Но поискат ли, сътворяват чорби с онова лудешко вдъхновение, с което Моцарт или Бетховен са писали оперите и симфониите си. Тази нощ затворническият готвач Ханс бе споходен от вдъхновение. То не просто го споходи, а го връхлетя като гладна римска вълчица и докато телякът къпеше магьосника, откачилият Ханс сътвори такава чорба, каквата никога дотогава не бе сътворявал. Нещо повече — и след това не можа да повтори постижението си. До края на живота си Ханс въздишаше: каква нощ беше! Вдъхновението, братлета, не всекиго и не всяка нощ спохожда.

Така или иначе, поднесоха на магьосника чорба дори по-хубава от чорбите, които на Лаврентий Павлович Берия му ги готвят в спецвлака на Курската гара и му ги карат под конвой на „Лубянка“. Но няма да споря дълго, защото Лаврентий Павлович на гости не ме е канил и, честно казано, не съм му сърбал чорбите.

Ханс повдигна капачето на тенджерката и на магьосника му се зави свят. И Ханс (защото нямаше вяра на келнера) лично му сипа със сребърно черпаче. И не в чиния — истинските германци поднасят супата в дълбоки глинени купи, изрисувани с фантастични, явно марсиански цветя и със сюрреалистични петли с червено-зелено-сини опашки. В супата тия гадове пуцат запържени с масло сухарчета. Не бих казал, че те заместват хляба, но при германското безхлебие и сухарчетата могат да минат за хляб. За нагнетяване на апетита германците имат обичая да си пийнат мъничко, а после според нуждата да си доливат. На нашия магьосник сега не му е до нагнетяване на

апетита, да му дадат половин метър корав като камък суджук, от глад моментално ще го нагълта до канапчето. Но германските обичаи изискват да се нагнетява апетитът и за целта съществува шнапсът. Хансовците и Фрицовете са по-големи познавачи на шнапса от нас. Това трябва да им го признаем и да не го оспорваме. Директорът на затвора консумираше ябълков шнапс. По неизвестни причини и на магьосника сервираха такъв. В лед. Миниатюрната чашка е хванала ледена коричка. За сметка на това пък германската бира към германския обед се поднася в трилитрова халба. Студена. Пяната прелива. На топло халбата се запотява. По нея се появяват малки капчици. Капчиците наедряват по стените на халбата като в снежно-буреносен облак и ето че една най-бързо от всички узряла капчица не се удържа на стъклото, плъзва се и тръгва стремглаво надолу, повличайки всички, които ѝ се изпречат, прокарвайки пътечка, през която блести и искри леденият кристално течен кехлибар.

Ако зависеше от мен, бих въвел трилитровата бирена халба в системата на световните стандарти. Не твърдя, че внедряването в световен мащаб на трилитровите бирени халби отведнъж ще премахне всички проблеми на човечеството, но ясно е, че половината проблеми ще отпаднат.

Магьосникът отпи и безброй проблеми, тормозещи метежната му душа, не че изчезнаха, но някак се смекчиха и притъпиха. Тук е редно специално да подчертая, че магьосниците също са хора, че проблемите им в никой случай не са по-малко, отколкото нашите, на обикновените хора. Повече са им проблемите. Магьосникът вижда повече от нас, забелязва и разбира повече, защото животът му е по-пълнокръвен и мащабен, страстите му са по-остри от нашите, и може щастието му да е безмерно, ала и страданията му са по-тежки, по-мъчителни и по-дълбоки. Затова магьосниците не живеят дълго. И те от висините (или от дълбините), в които обитава душата им, също трябва да се връщат понякога на нашата грешна земя. И им се налага да смиряват и успокояват духа си. Затова магьосникът пие от трилитровата халба, смирява духа си...

В малкия киносалон има само един зрител. Другарят Сталин. Новият личен палач кинематографист Макар дрънчи с кутиите в прожекционната кабина. Светлината угасва. Без надписи и встъпления — филмът: другарят Бухарин — сред комсомолци. Другарят Бухарин — сред червеноармейци. Другарят Бухарин — приятел на пионерите. Другарят Бухарин на велик строеж на комунизма, на ББК — Беломорско-Балтийския канал. А на заден план някакви хора със сиви дрехи радостно тикат ръчни колички. И наоколо портрети на другаря Бухарин. Хиляди портрети. Книгите на другаря Бухарин. Култът към личността на другаря Бухарин. Арестуването на гражданина Бухарин. Процесът срещу врага на народа, предателя, агента на международни капитализъм и на три чужди разузнавания подлеца Бухарин. Разстрелът на мерзавеца Бухарин. След това — разстрелът на командарма първи ранг Фриновски и на комисаря от Държавна сигурност първи ранг Заковски, които по вредителски начин подготвиха и проведоха процеса срещу Бухарин.

Другарят Сталин обича да гледа всеки филм по много пъти. Но днес другарят Сталин е без настроение.

— Стига толкова, другарю Макар. Изберете нещо по-веселичко.

А край вратата придворният келнер от комунистическите подлоги се щура. След вдъхновената чорба — германски шницел...

Знаете ли какво е истински германски шницел? Имам предвид тъкмо истинския. Бих ви го описал, но се страхувам, че няма да мога. Няма да ми стигне талантът. А и в момента не става дума за качествата на шницела. Става дума за друго: знаеше ли гладният магьосник, че не бива да преяжда? Това е въпросът.

Отворът на този въпрос ми е известен. Съобщавам го: гладният магьосник знаеше, че не бива да преяжда...

Но въпреки това...

В апартамента на Николай Иванович Ежов се урежда маскен бал.

Впрочем, преди да разкажа за маскения бал, трябва да разкажа за самия апартамент, трябва да поясня какво представлява той. Апартаментът на Ежов е в едновременна къща, къща от годините, когато са знаели да строят хубави жилища, големи и светли, с официален вход и със заден. В апартамента има сума стаи, коридори, има и салон за приеми, и спортна зала, а за да стане още по-просторен, издънили стената и направили врата към съседния апартамент, а от него — към още един. И затова апартаментът е не с един официален вход, а с няколко (не искам да ви излъжа точно колко са, не знам) и поне с повече от един заден вход. За по-сигурно някои от тях били заковани, някои — зазидани. И станал апартамент — хоро да играеш из него или да се возиш с велосипед. Колко са му стаите знаят само чистачките. Никой друг не ги е броил. Николай Иванович си има и жилище в Кремъл, но там той не урежда маскени балове. В Кремъл някак не върви. Има и вили. В Пушкино, на Акулов хълм. В Ялта. В Комунарка. Но там много хора не можеш събра — гостите трябва доста да пътуват. Затова Ежовите карнавали — маскени балове — стават предимно в апартамента на „Киселни“. Тук, кажи-речи, всяка вечер се вдигат веселби: ехти музика, мигат разноцветни фенерчета, танцуват двойки. Всеки се маскира както му хрумне: хусари и монахини, разбойници и циганки, каторжници с вериги и закачливи улични момичета, моряци и гимназистки...

Весело е. Изобщо Ежовите маскени балове са прочути с трескавото си веселие. Те разцъфтяха през двете незабравими години — през 37-а и 38-а. Тези две години са великият прелом на фронта на борбата срещу шпионите и вредителите. И преди това се разстрелваха хора и дори в значително по-големи количества, но през 37-а година животворният вихър на пречистването най-сетне задуха и по самите върхове на властта, задръстени почти изцяло от вражеска агентура. И сега човек не биваше да разстрелва ей тъй, когато му падне, без следствие, сега се налагаше за всеки шпионин да се завежда досие,

съдебно дело, освен това понякога тези дела трябваше да се разследват и разплитат. Но има заговори и заговори: за разплитането на един понякога са достатъчни петнайсет минути, а за разплитането на друг и цял работен ден не стига. Ако се сумира работното време за разплитане на всички заговори, би излязло, че на апарата на НКВД му предстои да изразходва милиони часове работно време. Тук му е мястото да похвалим ежовските следователи: никой не се смути от грандиозността на задачата. Нито един не трепна. Нито един не се уплаши. Всички бачкаха като ненормални. Дори се наложи за облекчаване на ударния труд да бъдат поискани ръчни колички от Беломорканал, та лефортовските и лубянските следователи да не се изкилват, мъкнейки купищата папки с досиета, а да ги возят с количките като ударниците от строителството на канала. Случвало се е другарят Ежов да върви по коридора в „Лефортово“, а насреща му следователите в стахановски марш, с радостна крачка и весела песен да тикат количките на безкрайна върволица. През тези две години следственият апарат на НКВД бе подложен на чудовищно натоварване. Следователите със седмици и месеци не излизаха от кабинетите си, припадаха от умора, заспиваха на бюрата си, забравяха за семействата, за близките си. И Николай Иванович правеше всичко възможно, за да облекчи тежката участ на подчинените си: в целия многомилionen апарат на НКВД увеличи тройно заплатите, строеше апартаменти с хиляди, чак ги нарекоха „Ежовите къщи“, откри за чекистите сто и петдесет нови санаториуми и курорти към съществуващите — всички черноморски брегове бяха преориентирани към грижи за здравето на осведомително-следствения апарат на НКВД. Освен това Николай Иванович рязко увеличи чекистките дажби, въведе „Ежовата надбавка за вреден труд“, организира разнасянето на шоколад, ананаси, германски салами и френски пастет по домовете на всички чекисти, а за специален кръг московски и командировани в столицата чекисти в апартаментите и вилите си по седем пъти в седмицата провеждаше и продължава да провежда карнавали — маскени балове.

Ежовите карнавали приличат на английските клубове — никакви рангове, никакво чинопочитание — всички са равни. И още нещо — тук се допускат само мъже. Николай Иванович Ежов е въвел строг ред и лично дава пример за подражание: щом няма никакво чинопочитание, значи и той е не пръв сред равни, а равен сред равни.

На своите карнавали — маскени балове — Николай Иванович позволява най-либерално държане спрямо самия него. Не иска в дома му да го наричат по звание, по длъжност или дори по име. Тук царува карнавална бъркотия и затова тук го именуват във френски стил: Никол.

6

Още веднъж си заповяда магьосникът: „Не заспивай!“

Избърса устни със салфетката. Каза да викнат директора на затвора:

— Знаеш ли да караш кола?

— Знам.

— Да тръгваме.

Затръшнаха вратите на автомобила.

— Накъде? — Директорът на затвора зададе този въпрос с тона, с който го питаше шофьорът му.

— Откарай ме в най-веселите квартали. Има ли такива в Берлин?

— Има.

Нещо веселичко избери!

Хич не ми разправяйте, че е лесно да си палач кинематографист. Дума да не става! Избери ми нещо веселичко. Ха сети се, ако можеш: рафтовете са наблъскани с кутии с ленти... Веселичко... Макарчо знае съдържанието на всички ленти, помни развоя на всички процеси срещу враговете. Само да му кажеш едно име, веднага ще ти свали от рафта нужната лента... А що врагове са изпозастреляни. От всеки враг — нишки към десетина други, а от всеки от другите — пак тръгват нишки... Вражеските заговори се разклоняват и преплитат като фантастични орнаменти. Макар помни кой с кого е бил свързан, помни кой кого е разстрелвал, а разстрелващите също влизаха в заговори, също бяха свързани с някого. Само да кажеш на Макар името на който и да било враг, той веднага ще включи прожекционния апарат, ще завърти нужния филм и вече ще му е ясно каква поръчка може да последва...

Ако заповедта е точна, Макар веднага ще я изпълни. Но как да изпълниш мъглява заповед за нещо веселичко? Какво значи веселичко? Всеки си има своя представа за веселичкото. Пенсионираният чичо Вася с годините бе изучил вкуса на своя зрител. Той веднага би... Но и Макар не е загубеняк. Хвърли поглед на етикетите, без дори да четете заглавията, грабна лентата, която му се стори отговаряща на поръчката, и надникна през вратата на прожекционната кабина:

— Другарю Сталин, има тук ролка за това как разстрелват едно момиче.

8

Колата се спря на една уличка. В мрака. На белия сняг. Магьосникът слезе, затръшна вратата. Обърна се към директора на затвора, заповяда му:

— Сега забрави всичко.

— Кое да забравя? — не го разбра директорът.

— Всичко.

Трака апаратът, навърта лентата. Другарят Сталин гледа веселото филмче за това как разстрелват едно момиче... В гората за разстрели вилнее пролетта. Една такава разгулна пролет. Разблудна... Момичето е пребито, както само нашенци могат да пребият човек; хвърлят го на мокрия пясък и началникът на разстрелващата команда Холованов му завира ботуша си в лицето:

— Целуни го.

През цялото време се смееше другарят Сталин. А сега изведнъж млъкна. Вълнува се. Няма обаче кой да види Сталиновото вълнение: салонът е празен, тъмно е. Обърна се:

— Още веднъж, ако обичате.

Магьосникът слезе от колата. Тръгна по снега. Обувките му са сухи. Нови. Скърцат. Скърцането се дължи на две причини: първо, нови са, второ — ходи по сняг. Надзирателски обувки. Неговите не можаха да изсъхнат. Затова му донесоха един чифт от склада. И нови чорапи му дадоха. Дебели, вълнени. Магьосникът се е напатил — взе си с два номера по-големи обувки, да не му стискат с дебелите чорапи. А панталонът си е неговият — изсушен в затворническата сушилня, изгладен от комунист. Чак пари. И е съвсем леко влажен. И тази едва доловима гореща влага на панталона влива в магьосника радост. Само като се сети за студените, натежали, просмукали с вода крачоли, му става весело. И ризата му е нова. Нова и чиста. С избръснатото си гърло, ухаещо на одеколон „Жасмин“, магьосникът едва докосва копринената яка. Палтото му също е изсушено. Вярно, не както трябва. За толкова късо време не може да изсъхне. Но все пак е почти сухо. На раздяла директорът на затвора му подари и шалче. За спомен. Червено и дебело. Сети се магьосникът за директора на затвора, обърна се.

Онзи стои наред тъмната уличка. Стои и гледа пред себе си. До него — черният „Мерцедес“. С отворена врата.

Директорът на затвора не си тръгва.

Забравил е накъде трябва да поеме. Забравил е, че се води директор на затвор. Забравил е, че държи ключовете на колата. Забравил е, че до него има кола.

Забравил е всичко.

Другарят Сталин стана съвсем сериозен. Нареди пак да му бъде показан филмът за момичето. И още веднъж. Ще му се да сподели с някого впечатленията си. Но с кого?

— Другарю Макар...

— Слушам, другарю Сталин.

— Гледахте ли?

— Гледах, другарю Сталин.

— Колко жалко, че този филм, разбираш ли, на никого не мога да го покажа. Колко жалко. Ето ни, другарю Макар, той й казва да му целуне ботуша, а тя, разбираш ли, не целува ботуша. Какво упорито момиче, разбираш ли.

Магьосникът крачи по снега, скърца с подметките си. Върви си, никого не хипнотизира. Бабината им, нека го познават. Хубаво му е, затова не се защитава с невидимата бариера, зад която няма да го видят, зад която няма да го познаят. Честно казано: не са му останали сили, за да се защити с бариерата. Неговите магични сили са нещо като мощен акумулатор: енергията може да се изразходва във всякакви количества, но веднага след това трябва да се компенсира, да се натрупа. Но стана така, че нашият магьосник изразходва всичката си магическа енергия в берлинския цирк, а за компенсирането ѝ нямаше условия. Как се измъкна от цирка без тази енергия, и той не може да разбере, и той се чуди. Измъкна се благодарение на шанса си, на нахалството си, на стъписването на тълпата и полицията.

После през двата дена и двете нощи скитане окончателно пропиля енергията си. Съвсем малко покачи равнището ѝ в камионетката, докато спеше, но в затвора отново я изразходва до капка. Последния импулс хвърли за директора на затвора: забрави всичко.

Сега магьосникът е разоръжен и беззащитен като кобра, изразходвала цялата си скъпоценна отрова в интензивно хапане... След като ѝ се свърши отровата, кобрата трябва да се скрие, да се свре между камънаците, да се наспи, да натрупа нова отрова. Без отрова кобрата е не само беззащитна, а и слабоподвижна, умората ѝ тежи, вцепенява я. И нашият магьосник също има нужда от почивка, има нужда от здрав, дълъг и дълбок сън. Сън без сънища. Но той няма сили да си заповяда да спи без сънища. И няма къде да спи. В затвора го окъпаха, избърснаха, изсушиха, изчистиха, изгладиха, нахраниха и напоиха... Затова му е много зле. Той залита и се олюлява. Иде му да се строполи като припаднал, като мъртвец.

А от един тъмен вход му шепне първата улична хубавица на Берлин:

— Ти ли си, магьоснико? Магьоснико, ела при мен, ще те стопля.

Завенягин е обречен човек. Това всички го знаят. Завенягин никога не си е падал по фамилиарниченето, но пита ли го някой? Затова всеки без никакво притеснение се провиква: „Как я караш, Завенягин?“ И го плясва по врата. Уж нежно, уж приятелски. Но в приятелските жестове се усеща нескриваната злъч на презрението: „Загази ли? Така ти се пада, куче! По-скоро освобождавай високата норилска длъжност!“

Кандидат-член на ЦК беше Завенягин, сега името му го няма в избирателните списъци. Затуй хорското злорадство избликва и изобщо не се прикрива.

— Ей, Завенягин, няма те в списъците! — Това му го съобщава всеки с някаква първооткривателска радост. Току-виж излязло, че Завенягин още не е научил новината, та да му я съобщят час по-скоро:

— Няма те в списъците, Завенягин!

И кой ли не го хваща за копчето на сакото:

— От мен да знаеш, Завенягин, че и в Норилск надали ще се задържиш. Ще те свалят. Това е ясно като две и две. Ще те разкарат от Норилск. Аз обстановката я надушвам.

— То мен вече ме свалиха от Норилск.

— А, свалили ли са те? Вече са те свалили? Кога бе?

— Преди пет минути.

— Защо мълчиш бе, човек? Пьотр Иванич, бързо ела тук. Чу ли? Свалили Завенягин от Норилск. Аз какво ти казвах?

— И без да ми го казваш, аз си го знаех. Лесно е да се сети човек. Голям пост с това. Норилск не е лукова глава. Норилск е ехе-е... Отговорност има там... Това не е за всяка уста лъжица...

— И къде ще те лашнат сега, Завенягин?

— Заместник ме правят...

— Заместник на кого? Старши заместник на младшия началник на лайновозката ли?

— Не. Заместник на народния комисар на вътрешните работи. На Лаврентий Павлович Берия...

— Авраамий Павлович... скъпи приятелю, честито. От все сърце ви честитя... Знаех си аз... На умна глава... тъй да се каже... висок пост ѝ отива... Аз обстановката я надушвам...

И през огромната зала, през тълпата делегати като вълна преминава: Авраамий Павлович го повишили! Хем как! Направили го заместник на самия Лаврентий Павлович Берия! Идеален дует! Златна двойка. Тандем. Защото как беше досега: отскочи Лаврентий Павлович за половин час в Кремъл, на доклад при другаря Сталин, а в това време бойният му пост остава оголен. Не е редно да бъде така. Ето кое можеха да използват враговете! А сега... сега враговете ще имат да вземат! Лаврентий Павлович Берия спокойно може да отсъства, защото вместо него ще остава Завенягин! По-добър за тоя пост не може да се измисли! Ама и другаря Сталин си го бива! Подчинени са му милиони хора, а той трябва да избере един. И го избра! Тъкмо оня, който е създаден за тоя пост!

В залата настъпва раздвижване. В кулоарите тоест. Онова раздвижване, което в училище ни демонстрират, когато става дума за магнетизма: по масата разсипят шепа стоманени стружки, доближат малко магнитче и — хо-о-оп! И всички стружки се обръщат към магнитчето. Същото явление може да се демонстрира на учениците и по друг начин: влиза в многолюдна зала новият заместник народен комисар на вътрешните работи Авраамий Павлович Завенягин и — хо-о-оп! И едновременно хиляди другари се обръщат към него. И тръгват насреща му. И се разбързват: „Авраамий Палич, толкова се радваме!“

На следователите от НКВД трудовият им стаж се изчислява по специален начин. Като на подводничарите. Една година служиш — две ти се броят. Прослужиш ли десет — водят ти се двайсет. След като прие поста нарком на вътрешните работи през есента на 1936 г., Николай Иванович Ежов не само въведе новата униформа на чекистите, не само им увеличи тройно заплатите, но и установи нов ред за изчисляване на прослужените години: всяка година служба на чекист се брои за три години. Като на фронтоваците. А по какво всъщност се различава лефортовският следовател от армейския командир, който под куршумите на враговете, под избухващите снаряди вдига бойците си в атака? По нищо не се различава. На същото напрежение е подложен следователят (ако не и на по-голямо), рискът си е риск, фронтът си е фронт, само че невидим, само че таен.

Жалко, че законът няма обратна сила и на онези, които до 1937 година са прослужили в органите по двайсет години, в досиетата им може да се впишат само по четирийсет години служба, не и по шейсет. Но затова пък за две години, за 37-а и 38-а, всеки чекист навъртя по шест години служба... Само че...

Само че на кого му е изтрябвало всичко това сега?

Извършва се разгром на ежовци, хора изчезват. Арестуват ги нощем. Арестуват ги и в работни, и в празнични дни. Арестуват ги, когато се прибират къщи и когато отиват на работа. И на самата им работа. Арестуват ги във влакове, във вили, в магазини, в ресторанти. Арестуват ги облечени. Арестуват ги голи. В банята. В Сандуновската:

— Гражданино, арестуван сте, елате с нас!

— На мен ли говорите, другарю?

— Я не ме другаросвай. Тръгвай, куче!

— Чакайте поне долните гащи да си обуя! Все пак съм комисар от Държавна сигурност трети ранг!

— Бивш комисар си. Ще минеш и без долни гащи. Тръгвай, гад. Нека те гледат работниците и селяните!

Групите за залавяне се формират от бивши подчинени на човека, когото арестуват. Така е по-сигурно: бившият подчинен винаги е звяр. И колкото повече е угодничил пред началника си досега, колкото повече му е близал задника, толкова по-настървен е днес. За да се пречисти. За да се измъкне. За да не го заподозрат, че симпатизира на арестувания. За да не си отиде и той за едната хубост. За да не арестуват и него.

Но и него го арестуват. Тъкмо си арестувал началника си, тъкмо си го обискирал, тъкмо си му разкървавил муцуната, тъкмо си го предал на тъмничарите, ето че и теб те прибират... По същата схема: и ти си имал подчинени, и те са угодничили пред теб... Тях именно изпращат да те арестуват. И лицата на довчерашните ти подчинени се вкаменяват, в очите им угасват искрите на безкористна преданост, гласовете им стават ледени и бившият верен приятел, боен другар и незаменим изпълнител на какви ли не заповеди изведнъж става надменен и крещи. Както вчера е крещял на намиращите се под следствие:

— Тръгвай, куче!

Магьосникът покорно последва красавицата — влезе в тъмния вход. Промуши се през тесния процеп зад сандъка за каменни въглища. През черния коридор. През осраното дворче между четири-пететажни калкана. През желязната врата на трафопоста с череп и кръстосани кости. През тясната пролука под горещия бучащ трансформатор. Сега надолу между оголените кабели с такова напрежение, от което на минаващия край тях магьосник му настръхва косата, а косата на красавицата се разперел като на русалка или удавница. След това — по скобите надолу, надолу и надолу. Към топлото. Откъм земните дълбини, откъм недрата хлуе топлинен поток. Може подземен топлопровод да минава наблизко, може да е от вентилацията на метрото.

Тя блъсна една врата...

ГЛАВА 7

1

В испанската група има новачка. Тя влезе някак неусетно и отначало не ѝ обърнаха внимание. А после се сепнаха: новачка, новачка!

Такива сме си: появи ли се сред нас нов човек, отделяме му сума учтиво приятелско внимание, помагаме му, обясняваме му онова, което не разбира. Зад всичко това стои едно доста просто психологическо обстоятелство: гледай, казваме ние на новака, ти нищо не знаеш, нищо не разбираш, а ние всичко знаем, всичко разбираме.

— Я погледнете кого ви водят!

Черният тунел отвърна с възторжен рев.

И целият подземен свят на Берлин се втурна към магьосника. Всички са налице. Дори онези, които само допреди два часа играеха на карти по затворническите нарове, които драскаха с непозволеното гвоздейче чертички по стените, които магьосникът по своя приумица освободи и пусна от пандиза. Те, освободените, са особено възторжени. Не са имали време да се преоблекат и ликуват раирани, същински витязи с тигрови кожи. Сграбчват магьосника, стискат му ръката, тупат го по рамото, прегръщат го. И стотици ръце го затеглят към най-почетното място. И тапите литват към бетонния свод, към мрака. И шампанското потича като река, като водопад, като каскада с прагове.

Хубаво е в подземие. Топло. Просторно. От тавана току капне някоя капка. Но капките на никого не пречат. Най-важното е, че външни лица тук не могат да влязат. Дълбоко е. Или е изоставена галерия от метрото, или бункер от времето на Голямата война. А изходите оттук водят към вентилационните системи на метрото, към магистралните тунели на водопровода и канализацията и още дявол знае накъде. Мирише на ръжда, на плесен. Освен туй мирише на бира, на шнапс, на шпеков салам. И на шампанско. Веселбата е като на маскен бал у Николай Иванович Ежов. Само дето в берлинското подземие не мигат разноцветни светлини. Има и още една разлика: тук, в подземие, няма ограничение за женския пол. Няма сегрегация по половия признак. Не се забранява да присъстват на най-добрите екземпляри от прекрасната половина на човешкия род. Затова за разлика от Ежовите маскени балове тук не се налага на сульо и пульо да се издокарват като графини и цветарки.

3

Ликува Москва. Ликува Страната на Съветите. Ликува цялото прогресивно човечество. На 10 март 1939 година пред XVIII конгрес на Всесъюзната комунистическа партия (болшевики) другарят Сталин заяви, че новата империалистическа война вече е започнала! Ура! Тя продължава вече втора година на огромна територия от Шанхай до Гибралтар и е обхванала над 500 милиона население.

Недобитите скептици шепнат на народа, че другарят Сталин послъгва, че още няма никаква Втора световна война. Но скептиците ги бият. Щом другарят Сталин е казал, че Втората световна война вече е започнала, значи така си е. Или така ще бъде! Скоро капиталистите ще се захаят за гръцмулите и тогава... И тогава!

Съветският народ вярва на другаря Сталин! И ако Втората световна война още не се е развихрила в цялото си страшно великолепие, другарят Сталин и неговите доблестни разузнавачи ще направят всичко, само и само да може тя да се разрази, да пламне, да лумне! И то час по-скоро! Още през тази година! През 1939-а! Другарят Сталин ще направи всичко, само и само великата война да обхване всички вражески страни, та враговете да се избиват взаимно и да изтриват от лицето на земята граници, градове и държави!

Нека се развихри буря!

Ежовската веселба е в разгара си. Неистова веселба. Вече не нервна веселба, а истерична.

Кикотът на монахините прилича на животинско скимтене. Те пият. Целуват се. Псуват. Плачат. И пак пият.

Кръгът им се топи. Затова всяка вечер си приказват за едно и също: кого са арестували днес? Кого ще арестуват днес? За утрешния ден не им се говори. И не им се мисли. Трябва първо да доживеят до утре. Защо се събират ежовци тук? Защото са свикнали. Когато Николай Иванович беше нарком на вътрешните работи, когато разстрелите бяха заприличали на конвейер, най-видните ежовци, любители на мъжката компания, се събираха тук, за да се поотпуснат. Честно казано, работата им беше нервна. Без морфин не вървеше. А тук, у Николай Иванович, на маскените му балове морфинът се сервираше като питиетата — като коняка, като шампанското.

Дойде краят на ежовската власт. Едни от ежовците се отдръпнаха. Това не им помогна — излавят ги и ги разстрелват на тумби. А други продължават да го спохождат всяка вечер. Също като овцете — когато са на стадо, не ги е страх. Вкъщи е по-страшно. По-храбрите ежовци отдавна се хвърлиха през лубянските прозорци. Останалите се събират тук.

— Кой е следващият?

— Завенягин, то се знае. Натам отиват работите.

— Не, братле, Завенягин скочи от нашето трамвайче и се писа бериевец.

— Голяма длъжност все едно няма да му дадат. Ще го изпратят в Сибир да командва някое позакъсало лагерче.

— Майната ѝ на длъжността. Готов съм ако ще началник на лагпункт да ме направят, само и само партията да не ме заподозре във вредителство. А за Завенягин греша. Завенягин е измежду първите бериевци и стана началник на ГУЛАГ и заместник на Лаврентий Павлович Берия. Сега Завенягин безмилостно изстребва бившите си

другари. Заприличал е на бясно куче. Докарва се пред новия си стопанин.

Не бе предполагал магьосникът, че жените в подземията ще са толкова много.

Първата му мисъл беше: защо са толкова много?

Втората: ще издеядим.

В спецгрупите няма имена. Тук всички са с агентурни псевдоними. В испанската група има шест момичета: Кобрата, Проклетията, Запетайката, Шушулката, Скоросмъртницата и Щипалката.

И една резервна.

Испанската група е специално подбрана. Кобрата има орден „Червено знаме“. Проклетията и Запетайката — по орден „Червена звезда“. Шушулката и Скоросмъртницата — медали „За храброст“. Щипалката — „За бойни заслуги“. Момичетата с гордост носят ордените и медалите си. Другарят Сталин не ги раздава току-тъй. Жалко, че тук никой не ги вижда. С ордените. Освен ордените и медалите всички имат и значки „ГТО“, „Ворошиловски стрелец“, парашутчета с тризначни релефни златисти цифри.

Знаят момичетата: чака ги дълбока нелегалност. Затова ще трябва да свалят ордените, медалите и значките. Може би завинаги.

А новачката няма нито ордени, нито медали. И значката ѝ е само една — парашутче без цифрата, показваща броя на скоковете. Начинаещите постъпват така: откъсват висулката, на която е означен броят на скоковете, уж че висулката сама се е откачила, откъснала, затрила, та никой да не знае два скока ли си имат или само един. Вярно, с такива значки ходят и най-големите майстори: просто парашутче с откъсната висулка. Майсторите вече са излезли от възрастта, когато е важно да помниш и да показваш на всеки срещнат, разгърдвайки се, 600 скока ли имаш или 700. Майсторите се смятат просто за парашутисти, знаят, че няма кой да се мери с тях. Но за новачката това явно не важи. Не прилича на парашутен майстор. Просто не хваща око. Веднага се вижда, че е резервна. И на ръст е по-дребничка от всички, и на фигура не го докарва. И ѝ липсва онзи радостно-триумфален вид, който е присъщ на основния състав.

Вярно, в испанската група не е прието човек да демонстрира чувство за тържествуващо превъзходство, никой няма да каже: ние сме парашутистки със стотици скокове, а ти си начинаеща; ние имаме

ордени и медали, а ти нямаш. Момичетата разбират, че щом новачката е попаднала в спецгрупа, значи ще има и медали и може би ордени. Наистина тя не е в основния състав. Тя е само резерва. Пропуснала е основната част от програмата. Все едно няма да настигне основния състав. Затова трябва да ѝ се помогне.

— Чуй, новобранке, нас вече ни водиха в огледалната зала и скоро пак ще ни водят. Ще ти разкажем за огледалната зала. А освен туй, без да ни заповядват, решихме през свободното си време да говорим само на испански. Как гледаш на това? Одобряваш ли го?

Новачката се смути, сведе очи:

— Si, esta bien.

Берлинските мацки се втурнаха към Рудолф Месер на ята, на хергелета. И се струпаха около него.

— Очарователен магьоснико, не ни омагьосвай, ние вече сме омагьосани...

Не е вярно, че никой освен чистачките не е броил Ежовите стаи. Казах глупост. Изгърсих я, без да му мисля.

Бях се заплеснал.

Не си напържах ума.

А работата е съвсем друга. Всичко е тъкмо наопаки. Имало кой да брое тези стаи и освен чистачките... Щом назначили през есента на 1936 година Николай Иванович Ежов за нов нарком на вътрешните работи, той се заел да разширява и усъвършенства основното си жилище на „Киселни“. Работата била отговорна, затова лично подбирал всички архитекти, инженери и работници. И те се постарали: не жалели розовия и белия мрамор, паркетът — дъбов, лампериите — от полиран орехов корен, мебелите — от скъпоценен махагон, а от музеите надомъкнали голи лелки. Лелките — на платна, от бронз, от мрамор. Точно така фигурират в описа: фигура № 4139, от Ермитажа, каменна, пол — женски, цвят — бял, от гръцки произход, старинна, в/у — втора употреба, бракувана (ръцете ѝ са откъснати чак до раменете).

С тия фигури нагиздили цялото жилище на Ежов. На кого са му изтребвали в музеите безръки?

А освен туй архитектите, инженерите и работниците старателно измерили всички стаи на Ежов, съставили подробни планове на всяко килерче, на всяка нишичка. А плановете занесли където трябва. Пояснявам: където трябва е Институтът за световна революция. На другаря Холованов.

И докато подобрявали жилищните условия на другаря Ежов, докато благоустроявали и украсявали с каменни фигури Ежовото жилище, съвсем наблизо, на съседната улица отворила кантора на „Мосградселпласмент“, а самата улица Метрострой разкопал и заградил с тараби.

Защо я разкопал?

Не е ваша работа! Трябва. И недейте задава глупави въпроси. А и изобщо никой пет пари не дава за канавките и изкопите. Цяла Москва е разкопана.

В случая обаче трябва да отдадем дължимото на Метрострой: не се тутаха, разковаха тарабите, засипаха изкопа, асфалтираха улицата.

Та да ви обясня: улицата не била разкопана току-тъй. Под тази улица Спецстрой на Метрострой изградил бункер. Най-добрата маскировка е да вършиш всичко пред очите на хората: да правиш изкоп, още преди съмнало да бучиш със самосвали, да разнасян кал по улиците, а на всичко отгоре да заковеш над входа лозунг „Да предадем обекта предсрочно, в чест на славния юбилей на ВЧК-НКВД!“

В бункера влизат през кантората на „Мосградселпласмент“.

Който трябва. А те не са малко.

Магьосникът се изключи.

Очите му още виждаха буйната веселба, ушите му още чуваха воплите на раираните и на разноцветните им приятелки, нечии топли ръце още обгръщаха врата му, но пред него вече се мержелееше огромният свиркащ, ръмжащ, ревящ цирк... Магьосникът величаво сваля ръка и едновременно с нея пада тишина, която обгръща всичко и покорява всички... Последният въпрос от програмата. Хиляди ръце. Магьосникът е докарал публиката до границата на безумието... Между него и нея сякаш прехвърчат, провисвайки, чудовищни светкавици, както между земята и небето, озарявайки и съкрушавайки всичко, което им се изпречи наоколо... И тъй, последният номер от програмата, последният въпрос от последния номер... Въпросът вече е зададен и отговорът ще хвърли цирка в неистов, кипящ и клокочещ възторг...

Но...

В метростроевския бункер има планове на Ежовото жилище. На всяка стена. А наред главната бетонна зала има макет на жилището. Лошото е, че помещенията в контролираното жилище са много и всяка вечер гостите на Ежов прииждат на стада, на хергелета.

Хубавото е, че всичките са тук. И почти всяка вечер. Информацията се сваля от сто двама и четири микрофона едновременно. Сваля се от деня, в който другарят Ежов зае поста ръководител на НКВД. Сега другарят Ежов е свален от поста, но работата продължава. И ще продължава, докато и последният ежовец не бъде пресрещнат в нощния мрак от изненадващо бодри юначаги и те не му изрекат ритуалната фраза: „Гръгвай, куче!“... А последен, както се досещат всички в работните смени, ще е самият Николай Иванович Ежов, за по-близки хора — Никол.

Центърът за обучение на испанската група е за шестима кандидати: всяка си има отделна стая. За новачката, за резервата, стая не остана. Затова сложиха допълнителен креват в коридора. Няма нищо страшно. Тук всички са си свои. Външни лица няма. Затова в отделна стая ли си или в общия коридор — не е от значение. До кревата — нощно шкафче. В стената — гвоздей. Четката за зъби — в нощното шкафче. Шинелът — на гвоздеа. Войнишката торба — под кревата. А на стената до кревата тя забодде с кабарчета портрета на другаря Сталин.

Операторите в бункера не са какви да е, а най-добрите флотски акустици. Всеки от тях е способен да чуе шума на витло от много мили, незабавно да определи типа на кораба, приблизителната му водоизместимост, посоката и скоростта на движението му. А най-печените по недоловими за нашето ухо особености на шума ще познаят и името на кораба. Остава да си включиш паметта и да си спомниш колко оръдия и от кои калибри има на този кораб, да се сетиш как се казва капитанът му...

Такива момчета, най-добрите от онези, които са си изкарвали службата във флота, вземат тук. Работата не е лека: Ежовите гости препускат в галоп както ги е майка родила по коридорите и салоните, подгонени от мерак, а познай кой в коя стая е. Фоиограми от речите на отговорните другари от НКВД отдавна са записани на партийни конференции и конгреси и са подложени на многопланов анализ, тъй че акустиците различават гласовете... Но само докато гостите не се изпонапят. А те се напиват. Хем бързо. Затова често се налага на другаря Сталин да бъдат докладвани откъслеци от фрази: от преливането гласовете на Ежовите гости избледняват, съскат и скърцат непредсказуемо и всеки път по различен начин. Другарят Сталин проявява разбиране и настоява за достоверност: по-добре е да не се определя говорещият, отколкото да се определи неправилно.

Но и това не е всичко. Важно е да се знае кой е казал, какво е казал, но още по-важно е — на кого. Затова е измислена система: поръчани са гумени кукли с номера. Кукла № 1 на личице и снага прилича на Николай Иванович Ежов. За по-голяма прилика на кукленската яка са нарисувани маршалски звезди. Другите кукли са цяло стадо. Номерата са като в американския футбол: колкото по-малък е номерът, толкова по-важен е гостът. А след това куклите се разпределят по стаите и коридорите на макета на необгледното жилище. Оттам нататък е лесно — другарят Трилисер преди малко се е чувал в помещение № 41, сега гласът му звучи в помещение № 24. Съответно кукла № 9, която доста прилича на другаря Трилисер, се

премества на макета от едното помещение в другото. Всяка вечер гостите надхвърлят стотина. Всяка минута те се местят по стаите, салоните и коридорите като стъкълца в калейдоскоп. Съответно разместват и куклите на макета. Всяка минута автоматичен фотоапарат от тавана фиксира положението на куклите. После с определена степен на точност може да се установи какво именно е казал другарят Трилисер в помещение № 24 в 23 часа и 51 минути и кой се е намирал там. А другарят Трилисер каза следното:

— А бе какви ги върши тая кавказка Вакса?! Какви ги върши?! Коли професионалистите. Добре, всички ни ще изколи. Ами после? Кажете ми какво ще стане после! Ще се оправи ли той без нас, професионалистите?!

— Тия дни прибрали Яшка Серебрянски. Това е 24-каратов чекист.

— Стига бе! Знам го Серебрянски. Плъх. Дано Ваксата го претрепе час по-скоро. Ако Ваксата имаше пипе в главата, би трябвало не да гърми Яша Серебрянски в сталинските мазета, а да го насъска срещу нас. За да си спаси кожата, Яшка Серебрянски на всички ни ще прегризе гърлата, всички ни ще издуши.

Отчетите се трупат на Сталиновото бюро: „Знам го Серебрянски. Плъх... Ако Ваксата имаше пипе... Яшка Серебрянски на всички ни ще прегризе гърлата, всички ни ще издуши...“

— Другарю Холованов, враговете се съмняват има ли пипе Ваксата. Налага ми се да разочаровам враговете: Ваксата има пипе. Къде е Серебрянски?

— Другарю Сталин, Серебрянски е в килия за осъдени на смърт. Чака за изпълнение.

— Да бъде пуснат. И да бъде насъскан срещу своите, срещу ежовци.

— Слушам — да бъде пуснат! Слушам — да бъде насъскан!

— Ще се вслушам в съвета на другаря Трилисер, ще насъскам Серебрянски срещу довчерашните му приятели. А на самия Трилисер му дойде време да бъде арестуван.

— Слушам, ще арестуваме Трилисер. А Ежов?

— Нека си се разхожда. Ежов — последен. Неопределеността е най-лошото нещо. Нека си се разхожда в неопределеност. И подгответе за Ежов нови унижения.

— Аз, другарю Сталин, съм подготвил за Ежов цяла гама от унижения.

— Действайте тогава. И не губете перспективата. Как започвате да схващате сега главната си цел?

— Главната ми цел е новият шеф на НКВД другарят Берия.

— Правилно. Какво сте свършили?

— Бункерът край къщата на Берия се изгражда предсрочно...

— Добре.

— Завербувахме началника на Бериевия спецvlak Кабалава, заместника му, един от шифровачите, огняря на локомотива и съдържателя на Бериевия походен харем, евнух.

— От чие име ги вербувахте?

— Началникът на Бериевия спецvlak Кабалава е завербуван от името на полското разузнаване. Ако стане гаф, ако Берия заподозре

нещо, дори и да изтезават Кабалава, той ще си признава, че е работил за поляците, а за нашето съществуване Кабалава не подозира. И още нещо: при необходимост можем да арестуваме Кабалава и да го разстреляме като полски шпионин. Разполагаме с доказателства. Останалите вербувахме от името на германското и британското разузнаване. Ако се наложи, можем и на другаря Берия да предявим обвинение: как така не си усетил полските, английските и германските шпиони около себе си?

— Добре. Но освен вербовките трябва да сложим около другаря Берия хора, които го мразят. Ама така да ги сложим, че Берия да е сигурен: той лично е избрал всеки човек. Трябва да го обградим с кръг от тайни завистливци и омразници.

— Ще го обградим, другарю Сталин.

— И Завенягин също.

Лесно се убива човек.

Заповядат ти — убиваш го.

Само че трябва да внимаваш, за да не стане грешка. Когато въпросът се постави ребром: да убиеш ли, да не убиеш ли, редно е да се увериш — той ли е?

Холованов погледна снимката в личното досие: красавец майор от Държавна сигурност с орден на гърдите, с отличителни знаци на армейски полковник. После повдигна зеници към оригинала. Няма прилика. Човекът е прибран само преди тринайсет дена. Само две седмици не са го хранили, и то непълни две седмици, а той вече изобщо не прилича на снимката си. По мяза на скелет. Нямало е защо да го хранят, все едно разстрел го чакал. Резултатът е, че лицето не прилича на онова, което се смее от снимката. На всичко отгоре са му направили и „черни очички“ — насинили са му лицето. От бяло то е станало черно. А косата му, наопаки, от гарванова е станала бяла, старческа.

И по униформата не можеш да го познаеш: когато са му изскубвали ордена, не са жалили гимнастърката, а полковнишките му петлици са ги отпразли заедно с яката. Налагали са го с картечен шомпол, без да му събличат дрехите, затова той е в дрипи от дрехите и от кожата си. Всичко това кръвта го е спекла в единен монолит. Офицерските ботуши надзирателите още първия ден са му ги изули и са ги продали на битпазар. Вместо ботушите — скапани войнишки чепици: кални, скъсани, смърдящи. Както му е редът — без връзки. Причините са две: да не избяга и да не се обеси. Не ти дават нито да избягаш, нито да се обесиш. Ако ти е отреден работническо-селски куршум, излапай го, но сам не смей да се разпореждаш с живота си. Той не ти принадлежи.

— Трите ви имена?

— Яков Арнолдович Серебрянски.

— Звание?

— Бивш майор от Държавна сигурност.

— Награди?

— Орден „Ленин“ от 31 декември 1936 година.

— За какво?

— За разобличаване на бившия нарком на вътрешните работи врага на народа Генрих Ягода.

— Кой ви предложи за награждаване?

— Ежов и Трилисер.

— Всичко съвпада. Наистина сте гражданинът Серебрянски. Чуйте сега: ето ви пистолет... — Холованов извади от чекмеджето на бюрото си и сложи пред бившия майор от Държавна сигурност новеничък, излъскан, но още миришец на прясна заводска смазка „ТГ“. — ... Ето ви патрони — изсипа му една шепа. — Не бързайте да се застреляте, преди да си изясните защо ви се дава пистолетът. Ето ви нова гимнастърка с нови отличителни знаци и портупей. Фуражката, панталона и ботушите ще получите по-късно. Сега нямаме време. Смъртната ви присъда не е отменена... Нека видим как ще потръгне работата. А званието ви е възстановено, нещо повече, предсрочно ви е дадено ново звание — старши майор от Държавна сигурност, в армията — комбриг, американците на това му казват бригаден генерал. Времето тече. Ето ви заповед за арестуване на вашия бивш началник, врага на народа Трилисер. От подчинени на Трилисер формирайте група за залавяне и го хванете.

— Слушам, ще го хвана.

— За формиране на групата за залавяне ви давам десет минути. Викнал съм двайсет и седем души бивши подчинени на Трилисер. Те чакат. Изберете за групата за залавяне толкова, колкото трябва, и такива, които ви допадат. Избора предоставям на вас. Останалите ще ги разстреляме.

— Разбрах.

— Още нещо: и през ум да не ви е минало да пиете и да ядете. Изтощен сте и всяка храна може да ви убие. Трудно ще устискате, но на вашата охрана съм наредил да изскубва от ръцете ви всякаква храна. Сега ви се препоръчва само бульон.

Холованов звънна със звънчето, вратата се отвори, лъхна наситена апетитна миризма...

Новоизпеченият генерал от НКВД врътна заприличалата си на череп глава към миризмата. Насинените му очи се вторачиха в

сребърната тенджерка и освен нея не виждаха нищо друго, ноздрите му трепнаха, той сякаш... Мръсните му ръце с премазани подпухнали черно-виолетови пръсти трескаво се вкопчиха в масата... и меко се отпуснаха. Младият генерал от НКВД потъна в дълбок, продължителен гладен припадък.

Макар — новият Сталинов палач кинематографист — приключи работния си ден. На разсъмване.

Зрителят стана, благодари на Макар за работата му, сбогува се с него и си тръгна доволен.

Макар остана сам. Изключи апаратурата, пренави лентите, прибра ги в кутиите, разви дюшека. (Макар на всяко работно място за всеки случай си държи дюшек.) Жалко, че няма одеяло и възглавница. Нищо, той е свикнал и така. Къде ще ходи по никое време? Метрото е затворено, трамваите не дрънчат... Макар спеше добре и дълго винаги и навсякъде, във всякаква поза, във всяко положение, в което го настигнаше сънят. След дълго безсъние можеше да се унесе за една минута. Можеше и за половин минута. Можеше да спи както върви, както тича, както лети, както пада.

Зави се с полушубката, изпъна крака.

Присъни му се разстрелът на момичето с големи като на водно конче очи.

Разстрелът е работа. Разстрелите никога не вълнуваха Макар. И касапинът не се вълнува, когато разсича закланите свине. Тогава от къде на къде смъртният изпълнител трябва да се вълнува? Затуй Макар винаги е спокоен. Докато не спи. А насън кой знае защо винаги се вълнуваше: стреля — вълнува се, избутва разстреляния в трапа — вълнува се, следващия приема — пак се вълнува. В неговите сънища разстрелите му навяваха някаква сладка мъка. А понякога дори се стряскаше и викаше. И този път в съня си Макар се гърчеше и извикваше от време на време. Днес му се присъни как красавецът Холованов убива момичето. Тази екзекуция Макар бе виждал само на кино, а сега — насън. Така се бе случило, че тази екзекуция я засне не той, а чичо Вася. Самия Макар този път го нямаше на специалността: за високи трудови показатели той получи карта за санаториум и почиваше заедно със знатни миньори, разхождаше се из гората, гледаше филми за веселите момчета и за Чапаев. Сега, насън, кой знае

защо. Макар, присъстваше на тази екзекуция. Стреляше Холованов, а Макар го отпъждаше, не му даваше да стреля...

Макар спа дълбоко цял ден в задушната прожекторна кабина. Той шепнеше нещо, псуваше, викаше, въртеше се, искайки да се събуди, пак млъкваше, успокояваше се и тогава пак се появяваше тя. Макар бе чувал, че при капиталистите вече са се появили разноцветни филми, където освен черния, белия и сивия цвят понякога се мяркат и червен, и зелен. На тези приказки за разноцветните филми Макар много-много не вярваше... Но само не и насън. Насън вярваше на всичко. Насън той отново въртеше веселия филм на единствения зрител и този филм беше разноцветен като при капиталистите. После се озоваваше в самия филм и се разхождаше из онази пролетна гора — наоколо му стреляха ли, стреляха, а той береше кокичетата. За нея. Кой знае защо му беше известно, че тя ще е последната. И се раздвояваше: искаше му се хем да набере повече, хем да не закъснее. Тича Макар из гората, къса цветенца, иска да набере повечко и по-бързо, и да са най-хубавите. И сам се подканва: по-бързо бе, по-бързо! Дано да успея! Трябва да ѝ ги подаря, преди Холованов да е гръмнал... На Макар му се иска да откъсне ей онова цветенце и това. И още едно. А цветята са неописуемо красиви и целият му сън е синьо-виолетов. И очите на момичето са едни сини, сини.

Той дотичва до трапа, а Холованов стреля... Макар се хвърля със пистолета... Почакай, Драконче! Нека ѝ подаря цветята, пък тогаз стреляй. Бива ли без цветя?!

Ако не знаете как се работи с голяма аудитория, ще ви науча. Нека запомним най-важното: това не е трудно. Поискате ли, ще успеете.

Да започнем от най-елементарното. А кое е най-простото? Ами да отговаряш на въпроси на публиката.

Просто е да се отговаря на въпроси, защото човек трябва да изразходва магичната си сила не за всички едновременно, а само за един.

Най-важното е да сортирате въпросите. Градусът на публиката трябва да се вдига с най-лесните въпроси. А за края оставяйте ефектните, сложните, сериозните. А последният въпрос трябва да е такъв, че отговорът ви да хвърли публиката във възторг. И толкоз.

Както всичко в живота това е толкова просто.

И тъй, излизаме на арената. Докато ехтят ръкоплясканията, докато публиката ни дава аванс, нека преценим кой какъв въпрос ще задава. Тук няма проблеми. Ясно ви е кой какъв въпрос иска да зададе. Въпросите са изписани върху лицата. Онзи с най-ефектния въпрос ще го отбележим, ще го запомним, ще го засечем и ще го оставим за после, за десерт.

Сега нека си изберем от тълпата четирима-петима души, които искат да зададат сложни въпроси. Тези въпроси ще предхождат най-важния. Тях нека ги зададат към края. Може още да не сте прочели въпроса върху лицето, но че въпросът на човека е интересен и ефектен, ви е ясно.

Оттам нататък всичко е просто: най-лесните въпроси нека бъдат първи, а по-сложните, ефектните да останат за после. Да почнем от дреболиите, ще преминем към по-сложните, ще се изкачим до най-добрите, а ще завършим с триумфалния!

Ей там един чичко на петия ред вдига ръка. Съвсем ясно е, че неговият въпрос е най-елементарен. Затуй нека му дадем думата.

Тълпата не се досеща, че изборът принадлежи на нас! Ние по наше желание избираме въпросите, които са ни изгодни, и в

последователността, която ни харесва:

— Вие, моля!

— Кажи, магьоснико, как се вика жена ми.

Може ли да има нещо по-просто от това?!

Докато чичкото задава въпроса си, да прехвърлим мостче към неговата глава. Някои наричат това лъч. Можем да го наречем както си искаме. Ако ви харесва лъч, нека бъде лъч. Да хвърлим невидим лъч между очите му и да го попитаме гальовно: „Та как се казваше жена ти?“ И той ще отговори: „Клара.“ Може да успеете да го попитате и за неговото име: „А ти как се казваш?“ Ще отговори: „Карл.“

За тези тайни преговори ни е нужно време. Време ще спечелим, като разсейваме тълпата. Пример: „Че ти, приятел, не й ли помниш името?“

Докато те се смеят, ние ще привършим тайния си разговор и ще обявим:

— Приятелю Карл! Жена ти се казва Клара! Ето я, седи до теб!

За последната фраза изобщо не се иска да си магьосник. На всеки му е ясно: въпрос как се казва жена му един мъж може да зададе само ако тя е до него. Такива са си мъжете и трябва да ви е ясно: ако съпругата не е до него, той такъв въпрос няма да зададе.

Може да се окаже, че от едната страна на питащия е жена му, а от другата — непознатата. В цирка всички са нагъчкани. Но и тоя път няма проблеми. Щом кажем името на съпругата: „Клара“, тя ще грейне.

А ако все пак не ни е ясно коя е съпругата, а коя — непознатата, нека плъзнем поглед и по двете и зададем въпроса:

— Не ти ли стискат, Клара, кафявите обувки, които вчера сутринта си купи от магазина на Франс Мауер?

Салонът ще прихне да се смее и ще заръкопляска до писване на ушите. Не е зле като начало. Трябва още в самото начало, още от най-простичките въпроси да вдъхнем пълно доверие към себе си. Никой няма да поиска паспорта на Карл за проверка, никой няма да попита Клара наистина ли се казва така и вярно ли е, че тя е обула новите кафяви обувки, купени вчера заранта от Франс Мауер. Всички си знаят, че магьосникът не е сгрешил. Само съседите виждат реакцията на смаяните Карл и Клара, а всички останали просто вярват на уверения тон на магьосника.

Но ако ще се занимаваме с магьосничество, как да разберем, че Клара си е купила обувки, какви, дога и къде?

Това е най-простото: достатъчно е да я погледнем.

Сега отново даваме думата и пак на такъв, чийто въпрос е лесен:

— Кажи ми, магьоснико, колко пари имам в десния си джоб.

Добре, че въпросът е дълъг. Докато той си задава въпроса, ние ще прехвърлим мостчето, ще зададем насрещните въпроси, ще получим отговорите им...

— Приятелю Герхард, в десния си джоб нямаш пари. Там имаш дупка.

На такъв отговор хората непременно ще се смеят. А ние, без да губим време, нека пресметнем какво може да има Герхард в левия си джоб... Впрочем това може да се прави дори и на глас:

— Нека смятаме заедно, Герхард. Вчера си получил заплатата. Така ли е? 27 марки и 40 пфенига. Първата ти работа е била да се отбиеш в кръчмата и да изпиеш три шнапса и три бири. В това няма нищо лошо, Герхард. На работник човек веднъж седмично, в събота, когато дават парите, му е разрешено. И аз, право да ти кажа, си падам по пилзенската бира. А днес си довел цялото семейство: и жена си Марта, и малката Ана, и Хайнц, и Мартин. Та какво е останало в джоба ти? Нека извадим от седмичната ти заплатата трите бири и трите шнапса. Нека извадим двата билета за възрастни и трите детски на седемнайсетия ред, я ги сметни! В левия ти джоб, приятелю, има три марки и десет пфенигченца. А десет марки твоята Марта е скрила зад гардероба. Провървяло ти е, Герхард, Марта е добра домакиня, грижовна и пестелива. Вчера тя те е поизръсила, но за седмицата ще ви стигнат. Добре си направил, Герхард, че си довел цялото си семейство при мен в цирка. Времената са тежки, парите на никого не му стигат, но днес аз няма да разочаровам децата ти. Цялата вечер ще работя само за тях. Обещавам ти, Герхард, че те ще се смеят.

Новачката забодее с кабарчета портрета на другаря Сталин.
Усмихна се на нещо, което ѝ мина през ум. Зави се през глава. И заспа.
Присъни ѝ се бяло рунтаво куче с небесносини очи.

ΓΛΑΦΑ 8

1

— Мистър Месер, ние сме американци.

— Приветствам ви, о пратеници на далечна Америка!

— Мистър Месер, да започнем от най-важното: чифт хубави обувки струва един долар. Хубав костюм — пет. Доларът е злато. За ваше улеснение нека не говорим за унции и фунтове, а за грамовете, с които сте свикнали. Един долар тежи малко повече от грам чисто злато. Хиляда долара правят един килограм и тринайсет грама злато с проба 999,9. За начало ви предлагаме един милион долара или, ако искате — цял тон чисто злато. Тон и нещо. Това е аванс.

— За какви услуги?

— Тръгнете с нас, предлагаме ви интересна работа...

— Няма да тръгна с вас.

— Защо, ако може да ви попитаме?

— Защото казахте, че сте американци, което си е вярно, но не споменахте в коя страна ме каните...

— Искахме да ви разкажем това след краткия увод — първо ви посочихме сумата на аванса и едва след това се канехме да ви обясним останалите подробности.

— Не си правете труда. Знам в коя страна ме каните. Но аз вече съм направил своя избор.

— Какъв е изборът ви, ако това не е тайна?

— Изборът ми е Съюзът на съветските социалистически републики. Изборът ми е Москва. Изборът ми е Сталин.

Рано заранта другарят Трилисер се прибира в празното си жилище. Да спи. Балът приключи. Свещите са угасени. Вкъщи. Не е нужно другарят Трилисер да отива на работа. Той вече няма работа. А винаги бе имал. Още в ранни младини, през 1901 година другарят Трилисер се записа в партията на някой си другар Ленин и веднага получи добра, нужна, високоплатена работа: да агитира работниците да не работят. Шестнайсет години другарят Трилисер работи на тая работа като ненормален, а работниците, които агитираше, не работеха. Добре работеше другарят Трилисер, а за добрата работа другарят Ленин плащаше пари. На другаря Ленин винаги му се намираха пари. От някакви източници. После другарите взеха властта и другарят Трилисер доста бързо се издигна: зае поста началник на Чуждестранния отдел на ОГПУ. ЧК си сменяше наименованията, превръщаше се във ВЧК, после — в ГПУ, ОГПУ, НКВД. А Чуждестранният отдел по онова време не си сменяше наименованията. И да си негов началник беше много почетно. Работата му си беше същата: да агитира работниците да не работят. Само че вече не нашите, а противниковите. В световен мащаб. Огромни капитали въртеше другарят Трилисер, разтърсваше света с милионни манифестации на работници, които с парите на родината на световния пролетариат биваха подстрекавани да не работят. Властта на другаря Трилисер извън границите на държавата на работниците и селяните не знаеше предели. Той сам решаваше кого да наказва, кого да награждава, а ликвидацията не влизаше в списъка на проблемите: достатъчно беше да вдигне телефонната слушалка и да произнесе ясно името, за да заколят изпълнителите оногова, когото са им поръчали. Ама без грешка. Та да не се налага пак да колят. И си имаше другарят Трилисер любими ученици. Най-любим му беше Яшка Серебрянски. Яшка другарят Трилисер лично го бе издигнал, отгледал, сложил на най-отговорната работа — на чуждестранното очистване, на ликвидациите... По-късно още сума длъжности имаше другарят Трилисер, коя от коя по-висока. Стигна до член на Изпълкома на

Коминтерна — щаб на Световната революция, после отговаряше за контрола в цялата страна... Но винаги, на всички постове, не че знаеше Трилисер, не че дочуваше с крайчеца на ухото си, не че усещаше, а разбираше и се досещаше: над тайния орден на мечоносците на име ЧК-ГПУ-НКВД Сталин си има и един свой собствен таен орден на мечоносци; над щаб на Световната революция стои още някакъв щаб, който управлява Световната революция; над работническо-селския контрол хитрият Сталин си има и свой собствен контрол...

Навсякъде трябва да правим избор: така или иначе... В човешкото общество: анархия или организация. Избираме. Ако изберем анархията, значи това вече не е общество. Ако искаме да запазим обществото, значи без организация не можем да минем. Затова или загиваме, превръщайки се в зверове, или избираме организация. Но тутакси — отново избор: каква именно организация? Коя е полезна за човечеството? Коя е по-добра? Организацията означава нечия власт. Власт на един човек. Или власт на тълпата. Коя да изберем? Индивидът може да е бездарен или кадърен, мъдър или глупав, жесток или добър, страхлив или храбър. А тълпата не може да е кадърна. Не може да е добра. Не може да е мъдра. Не може да е храбра. Тълпата винаги е глупава, свирепа, жестока и страхлива. Индивидът може да се окаже тъпак, изверг, човекоядец и садист. А на тълпата тези качества са присъщи винаги. Интересно е, че обреченият на смърт моли за милост един определен човек, никога колектива. На обречения животинският инстинкт му подсказва: отделният човек може да те пощади, тълпата — не. Властта на тълпата винаги е по-лоша от властта на индивида. Индивидът може да прояви мъдрост, групата — не. Една глава може да се озари от гениална догадка, но сто глави едновременно — не. Затова умният индивид трябва да обясни идеята си на тълпата. Но как да се открие властелинът над хората? На тълпата ли трябва да се повери това? Та тълпата с вдигане на ръце или пуцане на хартийки в някакво сандъче сама да си избира властелина? Как намира тълпата своя избраник? Просто: по външност. Главният избор на всеки човек в живота е изборът на спътника му в живота, изборът на онзи, с когото той ще продължи рода си. Този избор хората правят по външността. Ако зависи от тълпата, тя ще постъпи тъкмо така, ще назначи управника по външните му данни — онзи, който ѝ е по-симпатичен. В Америка не е имало нито един плешив президент. Това не е симпатично. Такива не се харесват на тълпата. Щом е така, бива ли да поверяваме на тълпата избора на водач? Не, природата се е разпоредила правилно: във вълчата глутница командва един и той сам

се назначава, доказвайки на всички, че за глутницата е най-добрият и единствен избор. Главен аргумент е гръцмулят на съперника, който той е прегризал.

Рудолф Месер знае, че в човешката история властта на индивида е правило. Властта на тълпата е изключение. Защото Тълпата не е способна да гради, тя е способна само да руши. Властта на тълпата винаги е завършвала с диктатура на индивида. Или с крах за всички.

Месер не иска власт. Но се изкушава да погледне тази власт. Право в очите.

Трилисер имаше високи длъжности, сега ги няма. Имаше ученици, възпитаници, любимци — и тях вече ги няма. От някогашното му величие останаха само огромният началнически апартамент и вилите в Павшино и Ялта... Докато се изкачваше по длъжностите като по стъпала все по-нагоре и по-нагоре, Трилисер понякога се замисляше: не се ли увлича? Не е ли време да скочи от това трамвайче? Не вървят ли нещата прекалено добре? Все се канеше да скочи... И все отлагаше. Всеки път: не сега. Всеки път: още един ден. Още един. От няколко години насам все по-често, когато се събудеше нощем, с часове гледаше тавана. Трябваше ли му изобщо да се катери на тази планина? Брат му Мишка цял живот седи на пазара в Запорожие, продава връзки за обувки... И е щастлив. Седи си, подредил е връзките за обувки, прави си сянка с вестник... Брат му Мишка ще живее сто години. Ще надживее и кавказката Вакса, и онези, дето ще дойдат след него... Продава си брат му Мишка връзките за обувки, от никого не го е страх, а върти капитали не по-малки от Чуждестранния отдел на ОГПУ. И сигурно брат му Мишка си има любими ученици, на които може да предаде тънкостите на търговийката. А другарят Трилисер вече си няма любими ученици — всичките му обърнаха гръб, всичките взеха да го отбягват. Само че това не им помогна. Кавказката Вакса до един ги прибра. Изпозастреля и изпозакла всичките. Тук-там някой от тях още е жив. Брои си последните дни в килията за осъдени на смърт. Това е добре. Някъде съвсем наблизо шета смъртта с косата. И не иска старецът Трилисер да му вземе животеца негов ученик, негов бивш любимец, възпитаник. Най-добре е да случиш на непознат палач... Изниза се животът, профуча като революционния локомотив... Локомотив, локомотив, червени колелета... Защо трябва да попада в лапите на любим ученик? Защо на непознат палач? Защо? В кабинета на Трилисер зад библиотеката най-добрият майстор на Чуждестранния отдел е монтирал сейф. Вътре е най-важното... Вътре е подареният му лично от Троцки японски пистолет „Намбу“ с необичаен калибър — осем

милиметра... Хубав пистолет, красив и мощен. Едно време на него имаше и сребърна пластинка... С надпис за какво го награждават... Сети се за сребърната пластинка и веднага след това — за Яша Серебрянски...

През последните дни, през последните ноци на Трилисер все му се привижда неговият любим ученик — Яшка. Уж че се навърта наоколо. И му се струва, че всеки срещнат гледа да го подсети за Яшка Серебрянски. Трилисер усеща Яшка съвсем наблизо, като привидение — зад ъгъла... Като сянка на смъртта. На него да не му падне в ръчичките човек... Трилисер сам се успокоява, знае, че Яшка Серебрянски са го прибрали. А у нас приберат ли те — няма да те пуснат. У нас не пущат. Впрочем кавказката Вакса на всичко е способен... Не, не бива да протака. Трябва да се гмурне в смъртта, без да чака кога тя ще го повика с Яшкиния глас.

Усмихна се горчиво: мислил ли си е, когато получаваше японския пистолет от ръцете на самия Троцки, че ще му се наложи да стреля с него само веднъж... В собствената си глава...

Трилисер завъртя ключа в ключалката. Бутна вратата, отиде в кабинета си, дръпна тежките завеси. През прозореца нахлу светлина.

Обърна се.

Библиотеката е катурната, книгите са по пода, дъбовата плоскост е направена на трески, вратичката на сейфа зее. А на дълбокото кожено кресло седи надменен Яшка Серебрянски.

Рудолф Месер се протегна, прозина се дълго и сладко, усмихна се. Беше се наспал. Сънят му отначало беше тревожен и мъчителен. Ядосваше го и го тормозеше сънят за въпроса в берлинския цирк и за отговора, за нахалното измъкване от цирка покрай зяпналите полицаи. Тегнеше му и го измъчваше сънят за скитането из огромния град, за студения дъжд с капки снежинки, които падат от небето, неуспели да се формират в кристалчета, присънваше му се ръмжащата черна ротвайлерка с бежова козина по корема и под опашката, присънваша му се арестуването и затворът... И подземният пир... Тогава той престана да стене и да се гърчи, тогава устните му се разтеглиха в усмивка, тогава стотиците му подземни почитателки се превърнаха в милиарди пухкави снежинки, черното небе се смеси с бялата земя и той литна безтегловен заедно с тях, със снежинките към мамещия безкраен и бездънен свят на мрака. После много часове нищо не му се присънваше, той просто спеше, пълнейки се със сила като мощен акумулатор с енергия.

Събуди се с блажена усмивка на устните, усещайки в душата и в раменете си несъкрусима мощ, изслуша предложението на двамата симпатични американци, представи си как може да изглежда в натура парична камара от един милион долара и колко може да тежи, протегна се още веднъж, прозина се сладко, размачка лицето си, за да отпъди съня, и учтиво се сбогува с американците:

— Довиждане, господа. Вървете си и не се озъртайте.

Те станаха, поклониха се, обърнаха се и си тръгнаха. Без да се озъртат.

Съдбата скоро раздели двамата американци, писано им било да изкарат дълъг и щастлив живот, да извървят хиляди километри по трудните пътеки на тайната война. И двамата излезли късметлии. Ала и двамата правели впечатление с една своя незначителна странност, която впрочем изобщо не им пречела да си гледат работата: те никога не се озъртали.

А на дълбокото кожено кресло седи надменен Яша Серебрянски: с черно лице, с бяла коса, вълчите му зъби избити, дрипавият му панталон оплескан с мръсотията на килията за изтезания, смрадливите му войнишки челици без връзки, мръсните му крака — без чорапи... Но Яшка се кипри с корав скърцащ лачен портупей върху също толкова новеничка пепелявосива гимнастърка от английско сукно с орден „Ленин“ на гърдите, с генералски ромбове от лъскав емайл по сините сукнени петлици на Държавна сигурност...

— Избягал ли си, Яша?

— Враг на народа Трилисер, не си позволявайте да ме наричат Яша, не съм ви Яша, а старши майор от Държавна сигурност Серебрянски. Арестуван сте, враг на народа Трилисер.

— Яша! Другарю Серебрянски!

— Какъв другар съм ти бе, педераст?! Отведете го! Тръгвай, куче.

Отзвуча вечеринката. Ежов е сам. Сред безръки фигури. Пиян. Не до смърт. Хиляди ежовци минаха под Сталиновата брадва. Хората изчезват. Изгуби се Фриновски. Сякаш под лед пропадна. Имаше го — няма го. След Фриновски — Заковски, Белски, Жуковски, Агранов, Филаретов... След тях най-виден в Ежовия кръг остана Трилисер. Но и той изчезна. За последен път видяха Трилисер на маскения бал у Ежов, тръгна си за вкъщи и толкоз. Няма го. Такава информация дори пиян човек е длъжен да прецени трезво. И да си направи извод. А изводът е прост: следващият ще бъде той самият — Коленка, когото всички толкова обичат, той самият — Николаша, Николай Иванович Ежов, Никол.

Николай Иванович си стисна слепоочията: какво да направи? Не може да няма изход. Завенягин по някакъв начин се изскубна от лапите на смъртта и стана голям човек. И Яшка Серебрянски се измъкна и също е повишен. Нови ботуши получил и рано сутринта, когато гостите се разотиваха, се появи уж случайно... с ахтонобил пристигна... Тутакси го настигна мотоциклет с кожен човек... Серебрянски, без да погледне приятелите си, дава указания на кожения, Пунтира. Вижте, кучета ежовски, какъв бериевец станах! Крачи гадът, скърца с портупея си, намига с нахално око, хили се с насинена, още незаздравяла мутра: „Аз ще ви оправя!...“

Какво да прави?

Изходът сам се натрапва: да напише писмо на Ваксата.

— Другарю Сталин, Ежов ви е изпратил писмо.

— Дълго ли е?

— Дълго е.

— Нещо важно?

— Оправдава се.

— Това не е важно.

— И предлага...

— Слушам.

— В случай на война Червената армия трябва да нанесе главния си удар не по Германия, а по Румъния, за да откъснем Германия от нефтените кладенци.

— Разумно е, но това сме го измислили и без Ежов.

— Ако главният ни удар бъде нанесен по Румъния и нефтът бъде отрязан, тогава в най-скоро време германските танкове ще загубят възможност да се движат, а самолетите — да летят.

— Също е правилно. Но и ние стигнахме до същия извод.

— Изхождайки от това, Ежов предлага да се спре производството и рязко да се намали във войските количеството на противотанковите и зенитните оръдия — ако германците нямат нефт, ако техните танкове и самолети се спрат, противотанкови и зенитни оръдия няма да ни трябват. Той предлага да не хабим сили и средства за подновяване на зенитната артилерия на бойните кораби и на средствата за управляване на зенитния огън, предлага да се спре производството и да се изземат от войските противотанковите пушки като ненужни на войските.

— Всичко това е правилно, другарю Холованов, но ние го проумяхме без помощта на Ежов. Ще спрем производството на противотанкови и зенитни оръдия, зенитната артилерия на корабите няма да подновяваме, противотанковите пушки от войските ще приберем.

— В писмото на Ежов има още едно предложение: щом като противотанковите пушки все едно не ни трябват за борба с танковете, да ги използваме за унищожаване на врагове на народа.

— Интересно. Проучете въпроса и ми докладвайте.

— Що с агентурен изход?

— Ами, да речем, че наш разузнавач се е намирал в Москва, а сега се намира там, където са му заповядали да работи. Това именно е агентурен изход.

Новачката все не може да влезе в крак. Цялата група ѝ втълпява, че агентурният изход е комплекс от мероприятия на разузнаването по тайното прехвърляне на разузнавач или агент в района на изпълняването на бойната задача. Тя всичко разбира, само че си го превежда на свой език и го довежда до непозволителна простота, при което губи цялата сложност, прелест и академизъм на формулировките.

— А що е легализация?

— Трябва да направя така, че никой да не ме пита коя съм и откъде съм се появила. А ако ме попитат, да имам такъв отговор и такива документи, че да ми повярват и да не ми задават други коварни въпроси.

— А вербовъчна база?

— Това са новите ми задгранични приятели: колкото повече са те, толкова по-добре. Един от стоте непременно ще е интересен за мен и за разузнаването. А може би и десет от стоте.

Чуйте я какви ги приказва! Бива ли така! Та тя нищо не разбира! Легализацията е също комплекс от мероприятия... А вербовъчната база — съвкупност от учреждения и лица... Кой ще накара тази патка да употребява общоприетите научни дефиниции?!

— Другарю Сталин, Ежов е дал само идеята за ново необичайно приложение на противотанковата пушка. Ние я доразвихме. Тя е добра. Ако искаме например да унищожим Троцки в Мексико, по-добър начин не може да се измисли.

— Не. Няма да допусна Троцки да бъде унищожен с експлозив или куршум. Не съм толкова добър, че да подаря на Троцки мигновена смърт. Най-добре е да изпратим човек с брадва... Имате ли човек с брадва?

— Имаме.

— Изпратете го тогава. С брадвата. Впрочем вие, другарю Холованов, не бива да се занимавате с това. Нека с това се заеме НКВД. Те си имат добри специалисти. Например Серебрянски. Смятате ли, че Серебрянски има човек с брадва?

— Серебрянски има.

— Много добре. Нека действа. С брадва.

— Съгласен съм. Но в чужбина имаме хиляди други врагове, които трябва да унищожаваме сами, без да разчитаме на НКВД, и противотанковата пушка е великолепна за целта.

— Така ли смятате?

— Сигурен съм в това, другарю Сталин. В цял свят се използват противотанкови пушки с калибъра на обикновената винтовка. При германците той е 7,92. Нашите конструктори са се изкачили над калибъра на пушката, надхвърлили са калибъра на едрокалибрена картучница — 12,7 — и са създали противотанкови пушки с калибър 14,5 мм. На пръв поглед увеличението на калибъра е незначително, някакви си милиметри, но това увеличение на калибъра води до рязко увеличаване на тежестта на куршума, на началната скорост и бронебойността му. Куршумът на нашия пушечен и картучен патрон тежи 9,6 грама при начална скорост 880 м/сек, а куршумът на 14,5-милиметровата противотанкова пушка тежи 64 грама при начална скорост 1012 м/сек.

— Бронирани врагове ли се каните да убивате?

— Не. Идеята е друга: мощта на такова оръжие позволява да се пробиват танкове с лека броня на дистанция до километър, а ние използваме мощта на пушката и патрона не за пробиване на броня, а за да изпратим куршума на по-голямо разстояние.

— На какво?

— До четири километра.

— А точността?

— Противотанковата пушка има много дълга цев и много мощен патрон, затова точността е изключителна. Освен това става дума не за масово производство, а за малка серия. На промишлеността трябва да се поръчат не огромни партии за борба с германските танкове, а малка партида, но да се изиска бижутерска прецизност на обработката като при производството на снайперистките пушки и патроните да се произвеждат особено старателно. А ще стрелят майстори само от станок и само след като са преминали специален курс.

— Какво ще видят нашите майстори от разстояние четири километра?

— Всичко, ако се използва мощна оптика.

— А какви са размерите на тази пушка и колко тежи тя?

— Над противотанковите пушки у нас работят Рукавишников, Шпитални, Владимиров, Симонов, Токарев и Дегтярьов. Има няколко приемливи модела. Общо взето, всички модели са с дължина два метра и нещо. Тежат около двайсет килограма. С оптиката, калъфа, патроните и принадлежностите — до трийсет.

— Твърде тежко и неудобно за боравене.

— Съгласен съм. Но за сметка на това стреляме от такова разстояние, на което никой няма да ни търси. Във всеки конкретен случай създаваме скривалище, после произвеждаме един-единствен изстрел...

— Веднъж като гръмнете, следващия път ще ви търсят в радиус до четири километра.

— Не, другарю Сталин. Ние ще държим съществуването на това оръжие в тайна. За целта сме разработили специална тактика: всички високопоставени хора прекарват отпуска си на бреговете на океани, морета, езера или големи реки, с една дума — край водоеми. В повечето случаи на такива места има планини или хълмове. Скриваме стрелеца в планините или хълмовете, откъдето целта се вижда на

максимална далечина. Стрелецът трябва да избере позицията си така, че зад целта да има голямо водно пространство. Това не е трудно. При улучване на целта бронбойният куршум с керамична сърцевина откъсва човешката глава, прави я на парченца и продължава да лети още най-малко километър. Ако зад целта има водно пространство, никой никога няма да намери куршума и да се досети какво е станало. Впечатлението е такова, като че ли главата просто е попиляна от някаква незначителна сила...

— Харесва ми вашият плам, другарю Холованов. Описвате разпръскването на главата много образно и компетентно. Да не би вече да сте изпробвали пушката?

Рудолф Месер мина през тъмния безистен, сви зад ъгъла, Знаеше: зад ъгъла има двама полицаи. Без куче. Той нямаше избор. Том е най-добрият път — по другите маршрути очакваше повече полиция... Затова — по-малката злина.

— Стой! Кой си ти! Дай си документите!

С тях Месер не говори дълго. Само се замисли за миг, преценявайки какво да сътвори. Досега той изтриваше паметта на враговете си. Трябваше да измисли нещо ново: да ги изпрати някъде. Помисли си къде може да изпрати тия хубавци. Може — в Америка. Просто да им заповяда да заминат за Америка и те, както са с полицейските си униформи, с гумените палки и пистолетите, ще тръгнат към гарата да си купят билети за Америка... Ясно е, че ще ги спрат и ще ги изпратят където трябва. Но през целия си останал живот те ще се стремят към далечната неznайна Америка, както есетрите напират към горното течение на дивата непозната им планинска река, жертвайки живота си.

— В Америка ли да ви изпратя, момчета?

Полицаяте мълчат покорно. Те са готови да поемат накъдето им кажат. Ако ще към Северния полюс. Ако ще към Южния.

— Добре, няма да ви изпращам в Америка. Останете си в Берлин. Само че се прехвърлете в друго време. Миналото е прекалено мрачно, тръгнете към светлото бъдеще. Сега е 1939-а, трийсетте години са към края си. Идете в четирийсетте. Не много далеч. В средата на четирийсетте. Сега е март. Поемете към март 1945 година.

— Слушаме — изреваха те и лицата им се разкривиха. И двамата се втурнаха към стените, превити на две, обхванали с ръце сгушените си между раменете глави. Така се държат хората под артилерийски обстрел или бомбардировка... Сякаш могат да защитят главата си с ръце.

По природа нашият магьосник не беше лош човек. Той не им мислеше злото. Но не знаеше какво ще става в Берлин през март 1945-

а. Просто още не се бе интересувал от това. Бъдещето винаги ни се привижда радостно и светло и затова той ги бе изпратил в бъдещето. Поради добрящината си — в близкото. В далечното всичко е неразбираемо. Излезе, че през март 1945 година в Берлин няма да е кой знае колко весело.

А те превити тичаха по улицата покрай стените, препъвайки се и залягайки, демонстрирайки ясно намерение да се шумгнат в най-близкото мазе.

На магьосника му дожаля за тези хора. Но той не отменяше заповедите си.

— И на мен, другарю Холованов, започва да ми харесва идеята. Но такава пушка ще има много силен звук на изстрела.

— Мислим над това. Спасява ни разликата между скоростта на полета на куршума и скоростта на разпространяването на звука. Куршумът, постепенно губейки скорост, изминава разстоянието за пет секунди, а звукът достига за дванайсет. Ако куршумът откъсне нечия глава, ще започне суетене и паника. А чак след това ще долети и звукът. Ще направим всичко възможно, за да постигнем деформиране на звука. През сегашния етап от развитието на техниката заглушаването на звука от такъв изстрел е невъзможно, ако не се прибегне до съоръжение, голямо колкото стая, но звукът може да бъде отслабен, деформиран и насочен встрани от стрелящия, най-добре — нагоре. Разработили сме няколко типа заглушители. Един от тях представлява нещо като голямо гумено ветрило или паунска опашка. Той се сглобява от шест елемента, подобни на гумени плавници, и се закрепва под дулото...

— Не е ли твърде усложнено?

— Прав сте.

— Тогава къде е изходът?

— Изходът е само в тактиката: във всеки отделен случай за стрелеца трябва да се подготвя специално стационарно скривалище или може би подвижно в голям затворен автомобил. Стрелецът трябва да прави само един изстрел. В никой случай да не прибегва до втори. Ако не е улучил, по-добре е да се върне към същата цел след известно време, след месец или два. Нашите заглушители деформират звука на изстрела и го отхвърлят нагоре. Случайните свидетели, които са досами скривалището на стрелящия, ще въртят глави и ще търсят източника на звука в облаците, никой няма да разбере що за звук е това и откъде произхожда. Звукът е дотам деформиран, че никой не ще го възприеме като звук от изстрел, а по-скоро като тътен от гръмотевица в ясно небе...

— Добре, проведете сравнителни изпитания, поръчайте най-добрия модел на промишлеността и снабдете с тази пушка спецгрупите.

— Планираме нелегално да прехвърлим такова въоръжение в районите на прилагането му в бъдещата война и да го складираме в стационарни скривалища.

— Правилно, действайте.

— Слушам.

— И един последен въпрос, другарю Холованов...

— Слушам ви, другарю Сталин.

— А къде е Месер?

Рудолф Месер стисна ръката на командира на полския граничарски наряд, отблъсна лодката от брега и скочи в нея, без да си намокри краката.

С полските граничари проблеми няма. Месер махна с ръка към съветския бряг и поясни:

— Искам да се прехвърля там.

— Както обичате, пане.

Не му създаваха спънки, нито го питаха кой е. Може да го бяха познали, а може, след като бяха надзърнали в магнетичните му очи, да им се е отщяло да му задават въпроси. Само се зачудиха: винаги оттам, откъм съветския бряг хора се прехвърляха с лодки в мрака, а подире им трещяха изстрели. За пръв път нощем някой сам намира да стигне до Съветския съюз. Доброволно.

Такива в Полша никой не ги държи насила.

— Другарю Сталин, командирът на спецгрупата Ширманов и хората му влезли в дирите на Месер чрез престъпния свят на Берлин. Поискали от главатарите разрешение да си поговорят с него, те предали молбата им на Месер, Месер се съгласил. Нашите хора се представили за американци.

— С рязански акцент ли?

— Не, били са истински американци, които отдавна и плодотворно работят за нас. Предложили на Месер сътрудничество и един милион долара. Месер отказал да вземе парите, а поканата да пристигне в Съветския съюз нашите хора не могли да му предадат. Месер прекратил разговора още преди те да изложат всичко докрай. Възможно е самият Месер да се е запътил за Съветския съюз.

— Защо?

— Събрахме стенограми на всички известни негови концерти. Той никога не е изразявал открито политическите си възгледи, но анализът еднозначно сочи, че е монархист.

— Тогава какво ще търси в Съветския съюз?

— Явно той погрешно смята, че вие, другарю Сталин, сте монарх.

Плъзват слухове из Москва. Из Питер. Из Барнаул. И из Находка. Слуховете стигат от Москва до най-затъntenите покрайнини. Хората говорят за магьосника. Магьосникът е в Русия. След Гришка Распутин в Русия за пръв път се появява чудотворец. Вече двайсет и три години, откакто умря Гришка, в Русия сума чудеса станаха, но нямаше чудотворец. Русия беше закопняла за чудотворец. Очакваше го. И ето че той дойде.

— А защо НКВД не го арестува?

— Той НКВД го толкова отзад.

— Чудесата са вредни за нашия народ — това е предразсъдък.

Опиум. Трябва да го приберат!

— Къде?

— Ами тогава да го убият. Да не би да е безсмъртен?

— А чухте ли какъв номер свил в Киев?

— Какъв?

— Сега ще ви кажа!

— В Москва къде по-големи чудесии е правил.

— Какви ги е забъркал в Москва?

— Здравейте, другарю Месер. Името ми е Холованов.

— Здравейте, Александър Иванович.

— Познавате ли ме?

— Не, не ви познавам.

— Тогава откъде знаете как се казвам?

— Стори ми се, че така ви казват.

— Удостоен съм с честта, другарю Месер, да ви предам поканата на другаря Сталин. Утре в шест вечерта. В Кремъл.

— Благодаря, ще дойда. Другарят Сталин май желае да получи доказателства за способностите ми.

— Да. Ще донесете един милион долара.

— Нямам такива пари.

— Набавете си ги.

— Добре, ще донеса на другаря Сталин милиона, но държа след демонстрацията да го върна там, откъдето съм го взел.

— Да, разбира се. Ще ви поръчам пропуск за Кремъл...

— Благодаря. Не си правете труда. Аз... без пропуска.

Холованов се позасмя:

— Кремъл е най-голямата и най-мощна крепост в Европа. Кремъл се охранява бдително.

— Аз все пак ще се постарая без пропуск.

— Другарят Сталин ще ви чака в...

— Не си губете времето да ми обяснявате, знам къде ще ме чака другарят Сталин.

— Другарю Месер, в Кремъл има много дворци, храмове, арсенали, музеи, казарми за цял полк, административните сгради в Кремъл...

— Не се тревожете, ще го намеря...

Един долар — тома са чифт хубави обувки. Пет — костюм. Триста — великолепен „Линкълн“. Хиляда долара — двуетажна кът с гаражи за три коли, с просторна изба и с още стаи на тавана, с автономна отоплителна и канализационна система, с басейн с доста голям двор. А за какво им трябва на някои милион?

Странният човек откъсна от една ученическа тетрадка чист лист и го подаде на касиера:

— Един милион долара, ако обичате.

Плешивият касиер внимателно разгледа листа, кимна:

— В какви банкноти ги искате?

— В най-едрите, в стотачки.

— На драго сърце ще ви броя парите, но за такава сума се иска разрешението на директора и ковчежника.

— Да, разбира се — учтиво се съгласи посетителят, показвайки с меката си усмивка, че схваща важността на момента и уважава установения в такова почтено заведение ред.

Някой си Брем преди доста година написал велика книга — „Животът на животните“. За животинския свят. В сума томове описал Брем животинския живот: как живеят животинките, с какво се хранят, как се размножават, показал с примери привичките им, а на всичко отгоре нашарил книгата си с безброй картинки, защото от нагледността по-важно нещо няма.

По примера на Брем Институтът за световна революция създал свой многотомник — „Животът на царете“. И в този многотомник е описано с най-големи подробности къде живеят царете, с какво се хранят, как се размножават, царските привички са разяснени с примери, много са и занимателните картинки в тези томове. Авторите тръснали стареца Брем в земята, като добавили още един раздел към своето изследване: „Как да се борим с царете“. Заради този раздел цялата книга е поверителна.

Този раздел е най-важният. Тук се казва всичко за устройството на гилотината, с която отсичали кралските глави, и за тактиката на бомбохвъргачите, които взривили Александър Освободител, има и страхотно интересни подробности за ликвидирането на Николашка Кървави, Николашка Втори и последен.

В испанската група се набляга на омразата. Както впрочем и във всички други групи. Без пролетарска омраза няма как. Всичко се крепи на нея, на омразата. Някой ден на момичетата ще им се случи да убиват крале, президенти, князе и графове, министри и банкери, а за тая работа се иска пролетарска злоба. Непримирирост.

Директорът леко се поклони, усмихна се и се поклони още веднъж. Госбанк — това са милиарди рубли и стотици милиони чужда валута. Но тези милиарди се нижат с нулите си в безкрайни колонки от цифри: дебит-кредит. Да получиш пари, значи да получиш хартийка, а да отпуснеш пари — да дадеш хартийка. Да извадиш цифра от едната колонка и да я прибавиш към другата. Най-обикновена аритметика. Само че даването на пари в брой не е работа на Госбанк.

Но и няма как да не се дадат. И никога през живота си касиерът Пьотр Прохорович не е броил един милион долара. Нито пък ковчежникът. Нито директорът. Затова директорът се смути. Хайде, да получи — иди-дойди. Но да даде...

Не му се даваха. Затова директорът търсеше причина или само предлог да не брои парите. А ако броенето им се окаже наложително, да не стори това веднага. Щом не може да се избегне, поне да се отложи. А за това се иска причина.

Мисли, мисли и му просветна: ами че тоя може да се окаже ментърджия!

Затова директорът се усмихна, намигна на ковчежника и учтиво, малко прекалявайки с учтивостта, каза на посетителя:

— Чекът ви не буди съмнения, но може би това... как да се изразя... не е ваш чек! — и вече без да оставя място за нотки на учтивост, директорът изрева като заместник-началник на киевския гарнизонен арест: — Покажи си документа, гад!

ГЛАВА 9

1

— Всяко оръжие трябва да си има наименование. Доста много зависи от наименованието. Наименованието трябва да е кратко, красиво, страховито и загадъчно. В наименованието трябва да се съдържа всичко за онези, които знаят за какво става дума, но в същото време да не издава нищо на онези, които не са посветени в тайната. Та как ще наречем нашата противотанкова пушка за изстребване на враговете? Мислил ли сте над това?

— Мислил съм, другарю Сталин.

— И какво измислихте?

— СГ.

— СГ?

— Точно така: СГ.

— Сталински гръм ли?

— Тъй вярно, другарю Сталин.

— Красиво. Много красиво. Сталински гръм. Кратко, сбито, страховито и загадъчно. А защо не я наречете СА?

— Какъв документ?

— За самоличност! — изсъска като змия директорът. Меко изсъска, подигравателно, съчетавайки в двете думи и в съскането омразата си към афериста, дълбокото си презрение към него и голямата си гордост заради проявената находчивост: ама че работа — на никого в целия Госбанк не му е хрумвало да поиска паспорта на ментърджията.

Посетителят се замисли за миг, като че ли се посмути... Оживиха се и пазачите и касиерите: да не би този посетител да е ментърджия?

Но смущението изчезна от лицето му, той се усмихна ослепително, отново изразявайки и уважението си към установения ред, и намерението си твърдо да изпълнява исканията на администрацията. Взе от черната полирана масичка същата онази ученическа тетрадка, вдигна я над главата си, за да я видят всички, с трясък откъсна още един чист лист на квадратчета и го подаде на директора.

3

Това се нарича развиване на оперативното мислене. Новачката получи дебела папка с документи: план на Зимния дворец, планове на дворците в Петерхоф, основните маршрути за движение на император Николай по града, сведения за системата на охраната, чертежи на царската яхта „Щандарт“, списък на лицата, имащи достъп до особата на самодържеца... И още какво ли не. Условието е меко: да спи колкото ѝ харесва, да се разхожда колкото си иска, да яде и пие, когато ѝ хрумне, но за 48 часа да изучи материала, да го разбере, да направи изводи и до края на второто денонощие да представи тетрадка със съчинение на тема: „Как бих убила царя“.

Новачката подържа в двете си ръце папката, за да определи тежината ѝ, и реши: за спане време няма да ѝ остане. И няма откъде да чака помощ. Другите момичета също са заети, също пишат съчинения с планове за унищожаването на Чингис хан, Бонапарт, Нерон, Калигула, Тамерлан и Александър Македонски.

Оперативното мислене трябва да се развива.

Директорът се сконфузи. Касиерите зароптаха: „Каква стана тя? Допустимо ли е такова държане с клиент?“

Но клиентът не беше от докачливите — с добродушната си усмивка показва на всички, че няма намерение да се сърди, че одобрява директоровата бдителност, макар че, проявявайки въпросната, директорът малко попрехвърли рамките на приличието: милион долара не са лукова глава, по-добре е в подобна ситуация да проявиш излишна бдителност, отколкото да не проявиш изобщо...

За да замаже грубостта си, директорът попита учтиво:

— А как ще помъкнете такава тежест?

— Ще взема назаем двама-трима от вашите милиционери пазачи.

— Каква красива идея!

След двете безсънни денонощия — един час почивка. Тъкмо заспаха момичетата — вдигнаха ги на крак. Доста ви беше, парцалени куклички. Поспахте, стига толкоз. Трябва да бачкате. В испанската група, както и във всички други, всеки нов ден е по-тежък от всички предходни дни от живота, взети заедно. А и отдавна е време да схванат, за всички по-нататъшни дни до най-последния, за всички времена: ако искаш да постигнеш нещо в този живот, трябва да работиш така, че недоспиването да се трупа, да се трупа и да те измъчва. И да повишаваш натоварването. Всеки ден. До последния включително. В живота трябва да се успява. Навреме. А после ще си отспим...

— Да речем, момичета, че сте убили вашите Николаевци, Александровци и Чингисхановци. А после?

И наистина: а после? Затова всяка получава по две тетрадки. На всички тетрадки пише: „Строго поверително“. Едната тетрадка е за черновата. Втората — за основното съчинение. Темата е дадена: „А после?“

Да убиеш един монарх не е проблем. Проблемът е след убийството да грабнеш властта. Да я удържиш. Да не я изпуснеш. Защото тя е хлъзгава.

Местете, сиамски котенца.

И пишете.

А за да не им се услажда службата, всяка кара стаж в килиите за дознание. Деня и нощя — разпити, разпити, разпити. С прилагане на мъчения. От последствените врагове трябва да се изтръгне информация. Точна информация. Методите за начало са съвсем прости: враговете например може да се претриват с въже. Ръцете им да се претриват. Краката. Коремите. Въжетото може да се прекара между пръстите на ръцете или краката. Още сума неща могат да се претриват... Може с дебело въже, може с тънко: въжетата с различна дебелина си имат своите предимства. Може бързо да се претрива. Може бавно. И в този случай ефектът е различен. Лошото е, че при прилагането дори на такива най-прости техники на дознание врагът

започва да си признава всичко, включително и неща, които не са се случвали. А тук не е НКВД. Тукашното учреждение е сериозно и се иска набавянето само на достоверна информация. Искане се отделяне на зърната от плевелите.

Всеки разпит дава на обучаваните нови знания, нови навици. От простото — към сложното. От примитивните методи на дознание — към по-действени, а от тях — все по-нагоре и по-нагоре към сияйните върхове на професионализма. Жалко, че разполагат с малко време. Световната революция наближава, така че претривайте, момичета, с канапи, с ремъци, с корабни въжета и мислете, мислете, мислете. За това как да изложите темата. Та всичко да е просто и ясно. И за новите съчинения си мислете. Старайте се да изпреварите човека, който ви изпитва, старайте се да разберете логиката му и да познаете темата на следващото съчинение... Кой знае в какви ли условия ще ви се наложи да го пишете.

А на човека, който измисля темите за съчиненията, фантазията му е неизчерпаема като ентузиазма на милионите.

Съвещание. Огромен кабинет. Первазите на високите прозорци са три метра дълбоки. На прозорците — бели коприни. От горе до долу. Като вълнисти мъгли. Стените са покрити с дъбова ламперия. Дългата маса е постлана със зелено сукно. Килимите са червени. С шарки. По килимите се разхожда Сталин. А народните комисари седят около масата. Заседават. Държат речи. Обсъждат начините за рязко увеличаване на производството на боеприпаси. Над задачката се поти не само народният комисар на боеприпасите. И народният комисар на цветната металургия има над какво да си поблъска главата. И народният комисар на дърводобивната промишленост. Ако се произведат с един милион тона снаряди повече, отколкото през миналата година, още колко ли дъсчени сандъка ще потрябват? И народният комисар на транспорта се поти: да превози металите до заводите, да извози готовата продукция от заводите. А къде да се дият после тия снаряди?

— Мислете, отговорни другари. Мислете. Народът не току-тъй ви е издигнал на високи постове.

Сталин се разхожда покрай масата. Зад гърбовете на говорещите. Кавказките ботуши потъват в азиатските килими. Заглушават стъпките. Говори народният комисар, прави разумно предложение, а не смее да се обърне. И не знае: Сталин с меките си котешки лапи до ъгъла ли е стигнал, или стои зад гърба му. Сталин мълчи. Никого не прекъсва, никого не поправя, на никого не възразява. А това може да означава какво ли не...

Всеки пет минути телефонът звъни. Сталин вдига слушалката, кимва и оставя слушалката, без да каже дума.

Днес темата на съвещанието малко вълнува Сталин. Той е викнал народните комисари на съвещание, за да му бъдат свидетели, за да може в шест часа вечерта триумфално да заяви: „Бях поканил Месер, а той не дойде. Просто не са го пуснали в Кремъл!“

Сталин гледа старинния часовник. Инкрустираните стрелки се приближават към момента, когато малката ще сочи точно шест, а

голямата — точно дванайсет, стрелките през този съвсем кратък миг образуват обща права линия, разсичаща циферблата на две половини. Телефонните обаждания са докладите на Холованов: тайните агенти не са забелязали Месер в околностите на Кремъл, до външното оцепление на Кремъл не се е приближавал, пред портите не се е мяркал, през Спаската никой не е бил пуцан, а Боровицката, Троицката и Николската са заключени. През последните седем часа в Кремъл не са пуснати нито един човек, нито една лека кола.

В Сталиновия кабинет Месер влезе, без да почука. След него — трима зачервени сащисани милиционери с куфари. Месер им посочи къде да оставят куфарите — до Сталиновото кресло. Оставиха ги. Магьосникът ги пусна, после се сепна: ами как ще излязат те сега от Кремъл? Затова им нареди да чакат в приемната. Приятелски помоли другаря Поскръобишев, Сталиновия секретар, да се погрижи за тях, да ги почерпи: заслужават. Поскръобишев кимна, даде нареждане...

Стрелките на часовника се изпънаха в права линия, френският механизъм засвири мелодия и бронзовото чукче звънна по лъскавата камбанка: би-и-им.

— Няма го! — съобщи Сталин.

— Кого? — не разбра Месер.

И пак съчинение. Темата на пръв поглед е проста: „Как да бъдат подчинени сто милиона свободни граждани“. Но работата е там, че за обмисляне на темата са отпуснати само две седмици. И съчинителката няма да седи в уютен кабинет. Тъкмо наопаки — всяка ще бъде обкичена с парашути и след като ѝ съобщят темата, ще я хвърлят иззад тежките облаци в диви снежни планини. В Памир. Без карта, без компас, без спецекипировка, без аварийна хранителна дажба, без пари. Тя трябва да се приземи меко, да зарови парашута в снега, да си представи, че Москва е противникова столица, и да се добере до нея. От нея се иска да намери пътя до дома, да спази срока, да не се остави да я хванат из пътя, а после, след като си изсуши дрехите, след като се постопли и похапне, трябва да изложи мислите си ясно, просто, достъпно и да предаде двете тетрадки — със съчинението и черновата — в поверителния отдел.

На Сталин много му се искаше Месер да дойде, да разкъса всички кордони, всички постове. Сталин обичаше силните, талантиливи, надарени с изключителни способности хора. И в същото време на Сталин не му се искаше Месер да дойде. Не му се искаше най-мощната в човешката история система за охрана и сигурност да бъде преодоляна от някого. Сталин го влечеше към този необикновен човек и в същото време не искаше да срещне някого, който в някакво отношение е по-силен от самия Сталин.

Месер влезе в Сталиновия кабинет четири минути преди уреченото време, а точно в шест в отговор на ликуващия Сталинов възглас обяви, че вече е дошъл и само чака момента, когато ще му обърнат внимание. Едва сега го видяха. И тих смут притисна съвещаващите се към столовете, и всеки сведе очи, стараейки се да не гледа какво става, сякаш затуляйки се от света.

И само Сталин се усмихна, очите му светнаха, за миг всичко мръсно и черно сякаш се откърти от него и цялото му същество се преизпълни с онова възхищение, което руснакът е способен да изрази единствено с кратък нецензурен възглас. Сталин не беше руснак по рождение, но след като покори руснаците и започна да ги командва както си иска, възприе от тях доста неща. Дори начините да изразява своя възторг. Той единствен на земята знаеше всичко за системата на своята охрана, затова единствен можеше да оцени величието на извършеното. Някой ден хората ще полетят в космоса, ще стигнат до Луната. Венера и Марс, Сатурн и Нептун. Но какво ще представлява полетът на първия човек в космоса в сравнение с това, което бе извършил магьосникът? Полетът в космоса ще представлява нещо съвсем незначително. За цялото човечество това, естествено, ще е голям празник. Но тогава планетата ще ликува само защото никой на света, никой освен Сталин, не си представя мощта на тайната система за охрана, която бе преодолял Месер. В сравнение с това цялата досегашна и бъдеща история на човечеството бледнеят. По-голямо постижение не може да има. Да задигнеш от банка един милион е

дребна работа. Навремето и другарят Сталин тарашеше банки. С ортаци. Цяла Европа смайваше. Банката си е банка. Но как се минава през безбройните невидими вериги на Сталиновата охрана и през несъкрушимите стени? Това е невъзможно.

Пред Сталин стоеше човек, извършил невъзможното. Затова Сталин се приближи до него, прегърна го, отдръпна се, изтръска пепелта от лулата си не в пепелника, а на покривката, защото не откъсваше очи от Месер, тупна с длан по масата, не удържа в себе си, а изрева с цяло гърло фразата, единствено възможна в случая за правилна оценка на стореното: „Еба си майката!“

В испанската група се провежда урок по оцеляване. За всяка има отделен старт и отделен финал. За новачката стартът е в Яхрома, финалът — в Нарофоминск. По маршрута има само една контролна точка: Москва, Червеният площад, паметникът на Минин и Пожарски. Трябва да положи под постаментa букет цветя. От старта до финала може да използва всякакъв вид транспорт: да лети със самолет, да препуска на кон, да се вози с велосипед или да яхне пръчка. Както ѝ харесва. Но както винаги всяка стартира без оръжие, без пари, без документи. А за да се предаде на урока реализъм, московската милиция и частите на НКВД са уведомени, че от Дмитлаг е забягнала банда особено опасни престъпнички садистки, които разиграват на комар живота на хора и ги колят с ножчета за бръснене, и са съобщени на когото трябва отличителните белези на всяка. Твърде вероятно е, че ако милиционерите спипат някое от момичетата, може и да не го убият на място, просто ще го изнасят, ще го пребият, ще го обезобразят и ще изпратят триумфален доклад: „...докладвам, че Девето управление на милицията на град Москва...“

Ясно е, че ще последва отчисляване от групата, а какво ще стане по-нататък — не се знае. Затова най-добре е да не те хващат. Затова трябва да минеш през Москва като сянка, като привидение, да минеш така, че да не те забележат.

Днес урокът по оцеляване, както и всички предишни, е усложнен с това, че трябва да мислиш не само за скоростта и посоката, не само за безопасността си, а и за още нещо. То е зададено на старта: съчинение на тема: „Защо трябва да се изстребват царете, кралете и императорите?“ След като изминеш маршрута, ще трябва не да се излегуеш на тревата, не да пиеш вода на големи глътки, а да пишеш. На финала ръцете ти ще треперят, мислите ти ще се преплитат, а очите ти ще се слепват, и времето за съчинението е трийсет минути. Действай както ти харесва: можеш да размишляваш из пътя, но можеш да минеш маршрута и без да размишляваш, а после за трийсет минути

да обмислиш и напишеш всичко. Изобщо всеки сам прави своя
избор...

— Защо си дошъл в моята страна? — тихо попита Сталин, щом се затвори вратата зад последния от съвещавалите се.

— Ти ме повика.

— Аз те преследвах, изпратих хора...

— Всички ме преследват: Хитлер, Чърчил, Рузвелт. А и ти. В Берлин ме намериха двама американци. Но усетих, че работят за теб. Просто видях зад тях лулата ти. И мустаците ти. Аз изгоних твоите пратеници. Но ти и преди това... ме викаше. Чувах твоя зов.

— Правилно. Виках те.

— За какво ти бях?

— Ти, Месер, ще ми служиш.

— Няма да ти служа.

— Защо?

— Аз съм по-силният. Ти, Сталин, си по-слабият. Силният подчинява слабия, а не наопаки.

— Ти, Месер, ми показва силата си, но моята още не си я видял. Сега дойде моето време. Сега дойде моят ред да покажа силата си.

Някакъв гурелив дрипав хлапак измъкна от ръкава си букетче момини сълзя и го сложи върху червения гранит точно под надпита: „На гражданина Минин и княз Пожарски благодарна Русия, лето 1818-о“. Красивият, спретнат милиционер добродушно го плесна по врата: „Разкарвай се, че ще ти отскубна яйцата.“

Гуреливият само изхъмка нахално, но прие съвета — не се застоя на Червения площад.

Бялото букетче момини сълзи беше седмото на искрящия гранит. Преди това някой беше отрупал подножието на постамента с разкошни букети.

Милиционерът се позамисли: „Да не би днес да е някакъв празник?“

В градинката до храма от една пейка стана огромен чичко с кожено палто, нави вестника си, пусна го в тумбестото каменно кошче за боклук — културен човек. Милиционерът премалая: тоя е като от вестникарска страница, прочут летец, я Валерий Чкалов, я самият Сталинов пилот Александър Холованов. Изпъна се милиционерът, изкозирува. Коженият отвърна на поздрава му, отиде до една самотна кола: новачката пак е последна. Контролната точка е само половината път, тепърва трябва да измине втората половина, да не се натресе, да не се остави да я пипнат, а на всичко отгоре и съчинението да напише. Може да закъснее за финала. Това не е страшно: нали не е в основния състав.

— Седни — заповеднически каза Сталин.

— Ще постоя.

— Седни — повтори Сталин.

— Ще постоя.

Сигурно сте изпадали в такава ситуация, както и аз: случайно впериш поглед в нечии непознати очи и отначало уж на шега не искаш да отстъпиш. После те хваща яд, после, без да мигаш, го притискаш с поглед: покори се! Мигни със зъркелите си, гад! Отмести си нахалните очища! Наведи ги, безсрамните! Закрий се с миглите си! По-слаб си от мен! Мигни, гад, че ще те удуша с поглед!

Сталин и Месер също уж на шега започнаха, но веднага и на двамата вратовете им настръхнаха като на вълци:

— Седни!

— Ще постоя!

Сталин изведнъж се почувства като дребно човече. В клетка с побеснял тигър. Само че дресъора го подсигуряват пожарникари с маркучи. Само че дресьорът има револвер на колана и стоманен прът в ръцете: ако работата стане дебела — да го завре в устата на тигъра. А другарят Сталин няма нито пожарникари с маркучи, нито револвер, нито стоманен прът. Устата му пресъхна. Така пресъхна, че не можеше дума да каже. Въздъхна Сталин. Сведе очи. И изведнъж се извърна целият към Месер и тихо изрече — дали като заповед, дали като молба:

— Седни.

За всяка тайна операция трябва да се измисли кодова дума. Да речем, „Буря“. Ходят насам-натам офицерите в щаба, приказват си. За нещо.

— В съответствие с „Буря“...

— За подготовката на „Буря“...

— През втория етап от „Буря“ ще трябва...

Иди разбери за какво става дума. Пак добре ще е, ако размахът ти подсказе нещо:

— За „Буря“ ще трябва да се прехвърлят два-три милиона тона боеприпаси в известния ви район...

Или:

— Три месеца преди „Буря“ военните училища трябва да произведат 310 000 офицери по план и още 70 000 предсрочно...

Когато става дума за такива мащаби, човек може да се досега. Само че не всеки чува такива разговори. Обикновено някакви откъслеци, фрагментчета:

— В Брест спешно трябва да се прехвърлят десет хиляди тона каменни въглища и шест хиляди тона релси. „Буря“ приближава.

Така е във всяка поверителна работа — от самото начало, още през етапа на замисъла се въвежда една-единствена дума или дори няколко букви, които обхващат всичко и пазят тайната...

За да не става нужда конструкторите на противотанковата пушка и конструкторите на бронебойния патрон, изпитателите и снайперистите да си повтарят всеки път същината на проблема, макар и в най-поверителен разговор, бе издадена заповед: това нещо да бъде наричано със съкращението СА. И по никакъв друг начин.

— Утре трябва да определим превишението на траекторията на СА над мерната линия.

— При пълна дългобойност ли?

— Да. При пълна дългобойност.

И толкоз. Външен човек друг път ще разбере за какво става дума.

В цирка се случва тигър да се разяри. Да се разяри насред представлението. И тогава са възможни варианти. Първият: намигаш на пожарникарите и те блъсват непокорния с атмосферите. Всичките едновременно. От различни страни. Така го блъсват, че му се отщява да се бунтува. Само че след това тигърът бунтар трябва да бъде съкратен от цирковата трупа и изпратен в зоологическа градина. С такъв повече не бива да се работи. А вторият вариант е — да го укротиш. Да си изясните отношенията. Да го накараш да се подчинява. Дресьорът на самата арена, след като е изгонил останалите зверове, трябва да укротява един звяр, непокорния. Такава си му е професията: укротител. Щом е тъй, нека работи. Нека укротява.

Затова, забравил за всичко, презрял почитаемата публика, укротителят трябва да концентрира волята си в една пареща точка и да заповяда на звяра да изпълнява заповедите му. Звярът ще реве. Звярът ще се зъби, когато изплющи бичът. И от устата му ще капе пяна. А зъбите му са жълти. А очите му — човекоядски. И, притиснал гръб в решетката, съскайки от злоба, той ненадейно ще се хвърли към омразния човек...

Трябва да го спреш не със стоманения прът, не с циганския бич, а с поглед. Смири се! Признай властта над себе си!

Десет минути усмиряване. Двайсет! Човек и звяр. Един срещу друг. Трийсет минути! С гърдите срещу него. С погледа! Смири се, звяр! Подчини се! Аз съм по-силен от теб! Важното е да не трепериш за живота си. За какво ти е животът? По дяволите живота, важното е да покажеш на звяра къде му е мястото. Важното е да покажеш на кръвожадния: не ме е страх от зъбите ти. Не ме е страх от ноктите ти. Смири се!

А зрителят ще оцени победата. А благодарният зрител ще нададе ликуващ рев, ще изреве по-страшно от тигъра. И ще си натърти дланите да ръкопляска на победителя. И ще издъни пода от тропане с крака. После, когато звярът се покори. Когато звярът, ръмжейки и зъбейки се, изпълни без желание заповедта: добре де...

Много години по-късно неукротимият британски лъв на име Уинстън Чърчил ще си признае в своите мемоари: на конференциите на Тримата големи в Техеран и в Ялта винаги ставало така, че Сталин се появявал последен. Винаги. И когато Сталин влизал в залата, всички ставали. Те не знаели защо го правят. Те изобщо не били длъжни да стават: Сталин не им е командир и те не са негови подчинени. Но ставали. Всички едновременно.

А синът на президента на САЩ Елиът Рузвелт, който се водел за адютант на баща си, свидетелствал: при появата на Сталин президентът на САЩ не можел да стане. Не можел, защото бил парализиран. Но... се напъвал да го стори.

Да накараш когото и да било да стане при твоето появяване не е проблем. Сталин изобщо не полагал никакви усилия. Сами ставали. Всички.

Но сега въпросът беше не да накара някого да стане — това би било лесно, — сега трябваше да накара магьосника да седне.

В кремълския кабинет нямаше зрители. Това не е московският цирк на Цветной булевард, нито циркът под фирмата Ялтенска конференция. Това е огромен безмълвен кабинет между несъкрушими стени. Колизеум без зрители. Укротяване на опърничавия. Тук нямаше кой да си дере гърлото от възторг. Само те двамата си знаеха: помоли ли Сталин, или заповяда:

— Седни.

И Месер седна.

Тогава Сталин, за да затвърди успеха, попита съвсем тихо:

— Виждаш ли картата?

В банката милиционерите се завърнаха, съпровождани от лекар и двама санитарни. Линејката на „Бърза помощ“ остана пред главния вход в готовност, в очакване. Рудолф Месер беше предвидлив човек — знаеше как завършват фокусите, затова заедно с милиционерите и милиона изпрати и линејка.

Касиерът Пьотр Прохорович не разбра защо му връщат милиона: той брои милиона, срещу него получи редовен документ, каква е работата тогава? Ей го документа. Тук си е. И в документа всичко е правилно. Касиерът заби пръст в празния лист от тетрадка, заекна, вторачи се, смая се, закашля се, премая, прехапа посинелите си устни, избели очи, взе да се свлича от стола си. Точно тогава го подхванаха санитарите.

Предвидливостта е голямо нещо.

Ако се занимавате с магьосничество, недейте забравя да слагате край потърпевшите лекар и санитарни. Милосърдието краси човека.

— Виждам я.

— Червеното е Съветският съюз.

— Знам.

— Сега я погледни още веднъж: сега всичко на картата е червено, всички континенти.

Месер не може да повярва: наистина — изведнъж всички континенти на картата станаха кървавочервени. Месер зажумя, пак отвори очи: да опустее тоя Кремъл заедно с обитателя си — това е невъзможно, но всички страни са червени. Както рече Сталин, така си е: току-що континентите на картата бяха разноцветни като парцалена черга, а сега са с един цвят. С цвета на пролятата в боевете кръв.

— Вярваш ли в силата ми?

— Вярвам. По-силен си от мен, Сталин. Пусни ме.

— Пущам те.

И изведнъж всички континенти на картите се изпъстриха с разноцветни кръпчици. Само Съветският съюз, както си му беше редно, остана червен.

Месер не бе срещал на тоя свят човек, по-силен от него. И ненадейно срещна. Призна силата му. Ала не знаеше как да изрази възхищението си от чуждата сила. Затова само махна с ръка, кимна и като същински руснак изрече кратко:

— Еба си майката!

ΓΛΑΦΑ 10

1

Ако сте решили, че Сталин е бил магьосник, ще ви разочаровам. Това, естествено, не е така. Другарят Сталин не е бил магьосник и не е притежавал магическа дарба. Той е бил укротител на магьосници.

Защо Месер си е изкарвал прехраната с тежкия труд на цирков фокусник, след като е можел да вземе от която и да е банка точно толкова пари, колкото са му били нужни? А и изобщо за какво са му били пари, след като е можел да има всичко, което си поиска, без пари? Защо е демонстрирал на цял свят необикновените си способности, след като е имал възможност да си живее скромно, без да източва врат над тълпата, и да прави каквото му скимне? И защо не е ламтял за власт, макар че е можел да управлява всякакви тълпи? Защо Месер е пристигнал в Съветския съюз? Защо не е заминал за Америка?

На всички тези въпроси нямам отговори. Не знам. Знам само, че в цял свят магьосникът Рудолф Месер уважавал само един човек — Сталин. След укротяването си започнал да го уважава дори още повече...

След тази среща в Кремъл, когато показал своята сила и почувствал Сталиновата, магьосникът Рудолф Месер станал приятел на Сталин и може би единственият му приятел. Други приятели Сталин нямал. Имал сътрапезници, имал съперници, имал съратници, имал ученици и подчинени. А приятели...

И ето че се появил такъв.

Може би на Сталин му липсвал човек, пред когото можел да си каже какво му е на душата. Може би му е бил нужен някой, пред когото да не трябва да хитрува? Може би на Сталин му е било нужно да има край себе си човек, който притежава почти същите способности да управлява хората като самия Сталин, но да не ламти за власт?

И те от самото начало възприели в присъствието на други хора да си говорят на „вие“, а когато останат насаме — на „ти“. Както с редно между магьосници. Знам освен това, че Месер веднага разкрил пред Сталин слабостта си: било го страх от кучета, от ротвайлери. В присъствието на ротвайлери не можел да работи. (Месер не се изразил високопарно: да хипнотизира, да омагьосва, да обайва, казал просто — да работи.) Защо Месер е разкрил пред Сталин слабостта си, също не ми е ясно. Можеш ли ги разбра магьосниците? С никого никога не я

бил споделял, а пред Сталин веднага си я признал. Още при първата им среща.

— Странно — казал другарят Сталин. — Такъв човек да го е страх от кучета. Странно. А мен, знаеш ли, от никого не ме е страх. От никого освен от хората.

3

Трудна работа е изпипването. Да изсечеш скулптура с длето е лесно. Шлифоването е трудно. По същия начин което и да било оръжие, а и изобщо всеки механизъм и машина лесно се правят, трудно е после да ги доизкусуриш.

Макар спецкинопрожекционистът по цели дни и ноци е на спецучастъка. Доизпипва се фантастично оръжие с неразбираемото наименование СА. С това оръжие доблестното съветско разузнаване безпощадно ще сразява теоретично недосегаеми врагове.

А сега-засега се провеждат изпитанията. Сега-засега се извършва доизпипването. Конструкторите на оръжието са се ошашавили, конструкторите на боеприпасите — също, а трябва да се изпробва и различна оптика. Да се избере най-добрата. След това трябва да се маркират мерниците — това е най-главоболната работа! Установено е, че ще се стреля само от станок, прицелването ще се извършва само с помощта на винтове, иначе всяко движение на стрелеца, дори най-лекото поемане на дъх отмества цевта. Отместването е минимално, изобщо не може да се установи с никакви прибори, но на разстояние четири километра отклонението става неприемливо. Трябва да се уцели главата, за да не се похаби кожата, а главата на врага непрекъснато се върти. Сърцето на снайпериста трябва да тупти в такт със сърцето на убивания, да усеща такта му. Да предвижда всички движения на целта, а оръжието му трябва не да съпровожда целта, а един вид да изпреварва движенията ѝ. Ако убиваният танцува, цевта на снайпериста трябва да танцува заедно с целта, изпреварвайки със секунди всяко нейно движение, та куршумът да има време да долети, да срещне главата на врага и да я пробие между очите, пръскайки черепа на парченца. Когато стреляш с лека снайперистка пушка на километър-два, лесно можеш да отгатнеш движенията на противника и да отместваш бавно цевта, да го съпровождаш и лекичко го изпреварваш. Но как да насочваш огромната тежка противотанкова пушка с винтове? Трябва да се измисли нещо друго. Затова

експериментите продължават. Затова над спецучастъка ехтят изстрели, деформирани от спецзаглушителите.

Но и Сталин не мога да го разбере: кремълските стени на дебелина стигат до шест метра и половина, на височина — до деветнайсет, и бдително се охраняват, и щом се е намерил на тоя свят макар един човек, способен да минава през тези стени, за всеки случай срещу него (знаеш ли какво може да му хрумне?) би трябвало в Кремъл и в Сталиновите вили да се докарат двеста-триста ротвайлера. Ама не. Не нареди другарят Сталин да подсилят охраната с ротвайлери. Наопаки, заповяда всички ротвайлери от кремълската охрана да се махнат, ако има такива в нея.

Ако някой може да ми обясни Сталиновата постъпка, обяснете ми я, а аз в случая абсолютно не разбирам нейната логика.

Между снайперистите изпитатели се провежда неофициален конкурс. Ще се досетите ли какъв? Всеки залага по десетачка — а парите ще спечели онзи, който измисли най-добро разшифроване на съкращението „СА“.

- Сатана Антихристович...
- Стоманен Арбалет...
- Сталинско... Какво сталинско?

— А ти, Месер, си монархист.

— Пак ли ми четеш мислите?

— Не, Месер, просто моите хора грижливо са събирали и анализирали изказванията ти.

— Ама и ти, Сталин, си монархист. Не може човек, покорил велика страна, да не е монархист, не може той да вярва в мъдростта на тълпата.

— Не може.

— „Социализмът не е нищо друго освен краен израз на монархическата идея, за която революцията е била ускорителна фаза.“ Това го е казал...

— Това го е казал великият Гюстав льо Бон.

— „Психология на тълпата“. Падам си по Гюстав.

— И аз.

— Ти монарх ли си?

— Таен.

— И тълпата не се ли досеща за това?

— Както виждаш. Всички ме смятат за генерален секретар на ЦК на ВКП (б). По погрешка.

— Ще разширяваш ли владенията си, другарю монарх?

— Другояче няма как.

— И ще унищожаваш ли монархии по пътя си?

— Ще унищожавам. И не само монархии, а и републики. Те до една са прогнили.

— А вместо тях нови монархии ли ще създаваш?

— Това ще се нарича народна демокрация.

— Но по принцип — монархии, нали?

— Да. Власт на един човек.

— В такъв случай защо онези, които унищожават старите монарси и заемат местата им, не бъдат наричани царе, крале, императори?

— Много нетърпелив си бил, Месер. Това е вредно за пропагандата.

— А защо това трябва да се съобщава? Нека титлите бъдат тайни...

Открай време във всеки спецучастък има почивен дом за изпълнители с рекичка, с плаж, с добра кухня и опитен готвач, освен туй — стрелбище, за да не губят форма сталинските стрелци. А наблизо и пункт за разстрели — чуват хората, че зад стобора се стреля, но знаят: имат си стрелбище, тренират. Естествено, за предпочитане е и експериментите да се провеждат в спецучастъци. Особено ако експериментът включва едновременно и точна стрелба на огромно разстояние, и разстрел. На разстрелваните им е все едно как ги разстрелват — в тила с пистолет или от четири километра с противотанкова пушка. Разстрелът си е разстрел. С пушка дори е по-добре. И за стрелците — практика. И за разстрелвания лека смърт, внезапна, без дългата предсмъртна подготовка, без всичките тия разстрелни приготовления. Смъртта е хубава, когато не я очакваш. Когато не подозираш, че тя е наблизо. Докарват те на прекрасния бряг на езерото Селигер и те пуцат в празна вила на брега. Вилата е началническа, никой няма да се промъкне тук. Но не ти се урежда и да избягаш. Разхождай си се сам, разхождай си се, чуди се на превратностите на съдбата: вчера си седял на нара в килията за осъдени на смърт, днес си в разкошна вила. И наоколо няма жива душа. Само облаци по небето и вятърът шуми в елите. Елите край Селигер са по трийсет метра високи. Наоколо хълмове. Също обрасли с непроходими гори. Гората е изсечена единствено около самотната вила. И вилата е оградена така, че в нея злосторник не може да се промъкне (а онзи, който е в нея, без разрешение не може да се измъкне). Така че седи си, радвай се на гледката. Можеш да се къпеш, само че с плуване далеч няма да стигнеш — там има стоманена мрежа. Можеш да си седиш на брега. Нечия ръка е оставила тук чужбински списания с пикантни картинки. Можеш кафе да си пийваш. Истинско испанско еспreso. Отдавна не са те глезили така, гражданино бивш началник, нали? Сядай до масичката на брега, наслаждавай се.

След това главата ти — р-р-р-аз — и ще се пръсне на ситни парченца. Но ти, гражданино затворник, не ще сколасаш да го усетиш.

После тук ще докарат друг бивш началник. И той ще се разхожда по брега, ще се чуди.

Днес беше ред да се чуди на бившия чекист, бивш началник на Амурските дърводобивни лагери, затворника Яригин. От килията за осъдени на смърт го докараха в гората, изкъпаха го, нахраниха го, дадоха му костюм с вратовръзка и го оставиха сам.

Не знам за какво са си говорили Сталин и Месер през дългите нощи. А и за какво ни е да го знаем? Книгата ни не е нито за Сталин, нито за Месер, а за онова резервно момиче от испанската група.

А за Сталин и неговия приятел магьосника нищичко не мога да ви разкажа. Известно е само, че една ранна мъглива утрин Сталин изпраща госта си, стиска му ръката:

— Ще ми помогнеш ли?

— Ще ти помогна. Само че при едно условие...

— Знам ти условието: бъдещите властелини на планетата да се наричат крале. Така ли е?

Нощем Сталин не спи. Заспива на разсъмване.

Днес му се случи безсънно разсъмване.

Войнишки креват. Сиво одеяло: три сини черти в горния край и три сини черти в долния. Под одеялото — Сталин. Гледа тавана, затваря очи, подмамва съня. Но сънят хвърка около него като птичка, не се оставя да го хванат. И тогава Сталин пак отваря очи и пак се заглежда в тавана.

Въпросът за властта е решен: той се избра сам, прегриза десет милиона гръкляна и с това доказа, че избирането му е единствено правилното. Сега предстои освобождаването на Европа, Азия, Африка. Някой ден всички страни по света ще намерят единствено възможния начин за избиране на водачите: всеки сам се избира. Но сега-засега, през първите години и десетилетия за всички страни, които тепърва ще бъдат освободени, трябва да бъдат подготвени водачи. Тези водачи ще ги избира не тълпата според външността им, те ще бъдат отгледани и избрани от мъдър управник. Той ще ги избере не според външния им вид, а според деловите им качества... Мъдрият управник вече подготвя водачи, вождове, лидери за Европа, за Азия, за Африка... После ще подготви водачи и за Америка...

И нека в бъдещия свят глупавата тълпа се залъгва с приказката за това, че властта ѝ принадлежи. Ще управляват индивиди. Специално отгледани за целта. Ще управляват, прикривайки се с името на тълпата. Това ще го наречем демокрация. Висша форма на демокрацията.

Сталин отдавна е намерил отговорите на почти всички жизненоважни въпроси. Просто сега през дългата безсънна утрин той още веднъж сам за себе си подрежда веригата от логически доказателства за неговата правота. Желязната Сталинова логика довежда разсъжденията почти докрай... Почти. Съмнения оставаха по последния въпрос... За формата на властта. Относно съдържанието въпроси няма, но формите могат да са две. Първата: във всяка страна нека има генерален секретар на комунистическата партия, само че на него ще трябва да му се сложи втори секретар. Генерален секретар, да

речем, в Испания ще е, то се знае, пламенната несломима Долорес Ибарури. Че кой друг? А втори секретар трябва да ѝ се намери. Да се отгледа и да ѝ се пробута. В България генерален секретар ще е другарят Димитров. А вторият му секретар тепърва трябва да се подготви. Имаше една хубавелка в българската група... В Полша генерален секретар... Кого ли да сложим в Полша? А бе не е ли все едно кого ще сложим за генерален? Нали той няма да е главният...

Вторите секретари... Да се слагат само такива, които са усетили вкуса на кръвта. Които лично са прегризали гръкляна на предходния водач... Бойците от спегрупите ще минат през школата на истинската борба за власт. Те лично ще изтребят управниците на освобождаваните страни и след това ще се възкачат на мястото им...

Втори секретари...

Или все пак крале? Да управляваш десетки и стотици милиони е адски труд. Чак да ти се доплаче. Онзи, който управлява, трябва да бъде възнаграден за труда си. От всекиго според способностите, всекому според труда. Но как да се съвместят тези неща? Как да не се подплаши тълпата? Могат да се съвместят. Нека управниците бъдат наричани втори секретари. Официално. Сега-засега. А тайно — със същинското им име...

Някой ден след време формата ще може да бъде приведена в съответствие със съдържанието... Не отменихме ли парите? Защото парите са лошо нещо. Всички злини идват от тях. Вместо парите въведохме „съветски знаци“. Налагаше се да го сторим. Но е трудно за изговаряне и затова логично хората продължиха да наричат омразните хартийки пари. И ордени отменихме. За да има равенство, за да не се пъчи един пред другите. И това е правилно. Но най-добрите трябва да бъдат поощрявани и тогава въведохме знак за отличие, който нарекохме орден. И министрите отменихме. Защото равенството трябва да тържествува. Добре направихме, като ги отменихме. Вместо министрите въведохме народни комисари — наркоми. Ама за да звучи по-добре, ще трябва да превърнем наркомите в министри. Инак е някак несолидно. И посланиците отменихме. Вместо тях — пълномощни представители. И офицери няма — има червени командири. Няма и генерали. Само че закъде сме без тях? Закъде сме без лампази и златни пагони? Без посланици и министри? Закъде, сме без цар? От кафявата ръбеста огнеупорна каса Сталин извади плик, запечатан на пет места с

червен восък, погледна през прозореца върхарите на елите и запокити плика в пламтящата камина. От купчинката взе чист лист, позасмя се, написа нещо с дебелия син молив, сгъна листа, сложи го в плик...

В испанската група ще пишат последното съчинение.

Днес няма да има никакви сложности: сядай и пиши. Шест часа. Всяка разполага с две тетрадки. Всички тетрадки са с надпис „Строго поверително“. Страниците са номерирани. Всяка тетрадка под корицата е прошита с два конеца, на последната страница конците са вързани на възел, а върху възела е ударен печатът на Института за световна революция. Листче не можеш откъсна. Едната тетрадка е чернова. Втората — за основното съчинение. Проверяват се и двете тетрадки. Черновата може да се окаже по-важна от основното съчинение. За проверяващия е важно да вникне в хода на мисълта на съчинителите...

Момичетата разгърнаха тетрадките, зачакаха.

Заместник-директорът на Института за световна революция другарят Холованов строши печатите на прошития с червен конец плик, извади листа:

— Темата на съчинението е...

Холованов хвърли поглед, не повярва, заекна, задави се, закашля се съвсем като касиера в Госбанк, но се овладя, въздъхна шумно и обяви с променен глас:

— Темата на съчинението е: „Аз пък ако бях царица“.

ΓΛΑΦΑ 11

1

Нощ. Спи страната. Сталин не спи. Той изобщо нощем не спи, варди покоя на страната. Като несменяем часови. С много работи се е нагърбил другарят Сталин. Днес проверява съчиненията. Наслаждава им се. Момичетата са отличнички, става ти драго, като четеш. И с граматиката всичко е наред, и е прегледно, и краснописът на всяка е образец за подражание. Черновите радват окото, а като зачетеш съчинението, направо не можеш да се откъснеш, все едно че Пушкин го е писал. Затова Москва спи, а другарят Сталин бодърства и се радва: умни са, няма що. Той сам беше си заръчал да чете съчиненията, но да не чете имената на съчинителките. Беше си наумил да познае всяка по стила, по начина на излагане, нещо повече — по начина на мислене...

Проблемът е: кое съчинение да предпочете?

А са подбрали едни снайперисти — майка плаче. Момиченца. Ако куршум с тегло 64 грама тръгне напред със скорост 1012 метра в секунда, върху рамото на стрелящия ще се стовари удар със същата сила. Направете си сметка.

В приклада е монтиран амортизьор, но все едно ритането може да строши ключицата. Прикладът трябва да се притиска към рамото така, че рамото да отхвърча назад едновременно с приклада, а не да посреща удара. А за стрелци трябва да се вземат двестакилограмови бабаджанковци. А някакъв глупак хванал за тая работа гърчави пикли. Простотия!

3

Сталин привърши работата си. Написа последните бележки: отличен за изложението, отличен за граматиката. Отмести настрана купчинката тетрадки. Прозина се, протегна се. И се сепна. Грабна купчинката. И още преди да преброи тетрадките, го обзе мека гальовна тигърска свирепост — ярост без външни прояви.

— Да дойде Холованов.

Доизпипва се оръжието СА. А на стотина метра вече подготвят стрелците.

Макар се чуди: защо са взели за тая работа мацки? А една от тях му се стори позната. Тъничка, с очи като на водно конче. Ритането от изстрела я отхвърля кажи-речи на метър, тя явно е насинена от ритането, но не се отлепя от пушката. Чак квичи от удоволствие.

Сталин неизвестно защо предварително знаеше, че от купчинката липсват две тетрадки. И знаеше чии. Шест великолепни съчинения и шест чернови. Всичко е правилно, всичко е чудесно. Но от онази, от последната, от резервната той кой знае защо не очакваше образцово съчинение. Кой знае защо очакваше някаква необикновена стъпка, прекрачваща всички рамки.

Но къде е тази необикновеност? Преброи тетрадките: ... десет, единайсет, дванайсет. Шест съчинения, шест чернови, а седмата какво е правила?

— Разрешавате ли, другарю Сталин?

Сталин все едно че не забеляза влезлия. Мълчи. Той изобщо никога не крещеше. Никога. Когато е разгневен, се обръща гърбом, крачи, гледа през прозореца или в краката си, стъкмява си лулата, дълго я разпалва. За да угаси и скрие външните прояви на своя гняв. Но Холованов знае какво значи Сталиновата съсредоточеност върху пробиването на дупчица в мундщука. Холованов мигновено прецени ситуацията. Схвана, че е допуснал грешка. Трябваше веднага да докладва нещата каквито си бяха... Сега (и той го знае) единственият път към спасението е да не се оправдава. Затова Сталин мълчи, сумти, продухва дупчицата, пак човърка лулата със специалния шиш и пак я продухва.

И Холованов мълчи.

Огледалната врата се затвори.

Седемте момичета са в голяма кръгла зала. Стените представляват непрекъснато огледално поле. От тавана — светлинен потоп. Всичко блести и святка. Само вратата нарушава искрящото еднообразие. Но ето че затвориха вратата. Огледалният кръг се затвори. Сега трудно ще се досети човек къде е тази врата.

Тренировката продължава точно един час. Ще прозвучи музикалният сигнал: дин-дон-дон и от този момент нататък трябва да си представиш, че си кралица или царица.

Съвсем наскоро тук, в огледалната зала, всяка трябваше да си се представя за втори секретар на испанската комунистическа партия. Официално братските партии ги управляват първи секретари от местните другари, а в действителност управляват вторите секретари. Сложените от Москва. Тях изобразяваха момичетата тук, в кристалната зала. Всяка е актриса и в същото време за останалите е зрителка и съдия. Бележки за този урок не се пишат — на всяка и без бележки ѝ е ясно какво представлява на фона на другите.

Сега всичко е както предния път, само че кой знае защо промениха програмата на подготовката, сега трябва да играят ролята не на втори секретар, а ролята на кралица или царица. И не си мислете, че е чак толкова просто цял час да се правиш на царица. Не си мислете, че да играеш ролята на царица е по-лесно, отколкото ролята на втори секретар. Вярно, никоя царица не разполага с толкова власт, колкото вторият секретар на братска комунистическа партия, но все пак да играеш ролята на кралица или царица съвсем не е чак толкова просто, колкото може да изглежда отстрани. Задачата се усложнява и от това, че в залата има не една царица, а седем едновременно.

Впрочем седмата май вече не се брои. Скоро ще се наложи да я изгонят от групата. Не се сработва резервната с колектива, не се вписва в него. Нищо не върши като хората. Нищо не ѝ допада. Тия дни писаха съчинение „Аз пък ако бях царица“. Другарят Холованов обяви темата, всички още разгръщаха черновите тетрадки, а тя, щом чу темата, без

изобщо да разгърне черновата тетрадка, надраска нещо в основната тетрадка, хвърли я на масата на Холованов и си излезе.

Сега пак: прозвуча сигналът, всички застанаха във величествени пози, само тя се ухили презрително и даде да се разбере, че няма намерение да участва в тази игра.

Лулата не щеше и не щеше да се прочисти. Но всяко нещо си има край. Сталин мушна лулата в десния джоб на куртката си и чак тогава обърна учуден поглед към Холованов: „Ах, тук ли сте били? Изобщо не ви забелязах.“

И Холованов се включи в играта, изкарвайки се виновен. Престори се, че е влязъл без разрешение, и попита още веднъж:

— Разрешавате ли, другарю Сталин?

— Да, влезте. Вижте за какво ви викнах, другарю Холованов: вълнува ме състоянието на работите в шведската група.

И този похват е известен на Холованов: Сталин вече е потиснал гневния изблик, но още при първите думи той може да пламне отново. Затова започва отдалече, за да успокои не само дяволския си мозък, а и говора си.

— Другарю Сталин, мисля, че нямаме основания да се тревожим за състоянието на работите в шведската група. Има проблеми, има издънки, но всичко е в рамките на поправимото и отстранимото, в рамките на нормалния работен ритъм...

— А какво става при нашите гърци?

— В гръцката група всичко е нормално, само едно момиче според мен трябва да бъде отчислено за нарушаване на дисциплината.

— Какво е станало?

— Самоотлъчка.

— Продължителност?

— Четирийсет и шест минути.

— Отчислете я и вземете мерки за запазване на тайната.

— Мерки за запазване на тайната са взети, документацията за разстрела е готова, ще ви я представя утре.

— Добре. Можете да си вървите... Не, почакайте. Имам още един въпрос...

Сега ще стане каквото има да става... Холованов се вцепени. Вътрешно се вцепени. Външно той е самото безгрижие: кое ви интересува?

— Тетрадките със съчиненията на испанската група трябва да са четиринайсет.

— Тринайсет, другарю Сталин. Тя не използва черновата.

Холованов се старае да говори като другаря Сталин: пределно ясно, пределно точно, икономисвайки думите и времето. Затова, за икономия, не каза името на онази, която не бе използвала черновата, обозначавайки я за краткост с местоимение. Защото, когато говореше за **нея**, смяташе, че поясненията са излишни. Кой знае защо той си мислеше, че може да говори за **нея** без да споменава името ѝ, другарят Сталин бездруго знае за кого става дума, кой е способен на такива своеволия.

Наистина Сталин не забеляза, че името на онази, която в нарушение на установения ред не бе използвала черновата, още ас е споменато. Ставаше дума за нея. И това беше ясно и на двамата.

— Добре, другарю Холованов, да допуснем, че тя не е използвала черновата. Но къде е тринайсетата тетрадка?

— Другарю Сталин, тя не се справи със задачата. Съчинението и е неудовлетворително.

— Това ще го реша аз. Къде е тетрадката?

И Холованов разбра, че е спасен. Щом получи спешното нощно повикване в Кремъл, той мигновено си спомни хилядата работи, стоте хиляди въпроса, на които Сталин може да поиска незабавен отговор. Хайде сети се, ако можеш, защо те вика Сталин в три часа през нощта, спомни си, ако можеш, хилядите си подчинени и купищата хитроумни комбинации, в които всеки е въввлечен от Сталиновата воля. От хилядите папки избери, ако можеш, единствено нужната в момента... Той отвори огромната огнеупорна каса с документи от категорията „Строго поверително. Особено важно“, хвърли им един поглед и отново заключи касата. Отвори втората с документи от категорията „Строго поверително“. Пак огледа от горе на долу хилядите папки. Наслуки измъкна тетрадката на шантавото момиче със съчинението на тема „Аз пък ако бях царица“ и заключи касата. Удари и на двете личния си печат и отпраши за Кремъл.

Сега, когато Сталин протегна настоятелно ръка и попита със заплаха в гласа: „Къде е тетрадката?“, Холованов просто бръкна в чантата си и като велик фокусник измъкна единственото, което се намираще в нея, единственото, което се искаше: ето я.

Той знае, че ако не бе взел тетрадката със себе си, Сталин нямаше да приеме никакви обяснения, нито щеше да чака кога ще донесат тетрадката. Стигнаше ли се дотам, Холованов го чакаха арест на излизане и разстрел на разсъмване.

Размина му се.

Не бих казал, че на новачката не ѝ се искаше да стане кралица. Искаше ѝ се. Дори много. Но ѝ се искаше да е истинска кралица, а не карнавална. Отвращаваше я самата мисъл, че ще трябва да се прави на кралица. Някаква вътрешна сила я сдържаше, не ѝ позволяваше да се преструва. В огледалната зала няма тгли, залата е кръгла, но едно кресло все пак е встрани от другите. Разкошно кресло, явно от будоара на Луи Тринайсети. На това кресло седна тя, подпря буза с ръка и загледа величавите си приятелки, без да изразява нито интерес, нито одобрение, нито порицание. Тя просто съзерцаваше какво става около нея с ясното съзнание, че не се е вписала в колектива, че този път вече няма да ѝ простят, че този път ще я изгонят от групата.

Сталин пое тетрадката някак плахо, някак нежно, както голям маестро взема в ръце картината на любим ученик: я да видим. Отиде с тетрадката до прозореца, уж за да се извърне към светлината на външния прожектор, загърбвайки в същото време Холованов.

Нетърпеливо прелисти чистите листове, започвайки от последния, макар предварително да знаеше, че почти всичките са чисти, че и е била достатъчна само първата страница. Но трябваше да се увери. Да, стигнала ѝ е една страница. Едно изречение. За да удължи удоволствието, Сталин пропусна два мига, преди да прочете написаното.

Прочете го.

И просия.

Той никога и на никого не показваше чувствата си. И сега не току-тъй застана с гръб към Холованов. Очакваше изненада, но не знаеше точно каква. Той не искаше да покаже реакцията си.

Мислеше си, че не я е показал.

Но Холованов, виждайки само Сталиновия гръб, изведнъж разбра: сияе.

Прозвуча сигналът: дин-дон-дон. Отвори се огледалната врата: занятието приключи, излизайте. Отведнъж момичетата от кралици и царици се превърнаха в наши съветски комсомолчици, зачуруликаха на модната тема за новия филм „Петър Първи“. Кой знае защо, доскоро всички филми бяха за борци революционери: за Чапаев, за Шчоре, за Киров, за Ленин, а сега неочаквано се заредиха много интересни филми за хетмани, князе, царе и императори: за Александър Невски, за Богдан Хмелницки или тоя — за Петър. Казват, че и за Иван Грозни щяло да има...

На изхода — както е прието: основният състав отпред, после резервната.

Когато стигна до огледалната врата, резервната се обърна към празната зала и се усмихна иронично: гнус ме е да разигравам комедии.

Изминалият ден беше кошмарен. Нощта след него — също. Време е за спане. По лична заповед на Сталин Холованов-Дракона е длъжен да спи най-малко по четири часа всяко денонощие. Времето му течеше. Но Дракона сън не го хваща. Очите му са вперени в манастирския таван.

От няколко дена насам той престана да разбира Сталин. Това го тревожи. Години наред се изплъзваше от ударите на съдбата само защото разбираше логиката на Сталин, защото предварително знаеше за кое Сталин ще хвали, за кое ще разстрелва. Но откакто се появи това момиче в испанската група, всичко загуби логика. На занятиято по оцеляване тя стигна до финала последна, но това кой знае защо изобщо не впечатли Сталин. Всички момичета намериха начин да се промъкнат с по един голям букет, а на него кой знае защо му хареса малкото букетче момини сълзи, което тя донесе на Червения площад скрито в ръкава ѝ. Кой знае защо доиска му се лично да присъства на контрола. Гледаше от дългата черна лека кола, иззад кадифената завеска... По време на последната стрелба от четири километра тя не улучи главата на осъдения, бронебойният куршум мина по-долу и разкъса гърдите и раменете му. Но Сталин и на това не обърна внимание, кой знае защо хареса му нейният възторг, той беше съвсем наблизо, невидим, в дъсчената барачка, и кой знае защо го интересуваха не резултатите, а емоциите на стрелящите. Със съчинението тя се изложи — само четири думи, шестнайсет букви. Това съчинение ли е? А Сталин кой знае защо сияеше от такова, да прощавате, „съчинение“.

Днес пак: тримата гледаха през прозрачното огледало. Всички момичета изпълняват заповедта: изобразяват царици и го правят много добре — какви жестове, каква мимика! Само тя не можа да изобрази царица. Изобщо не се опита. Демонстративно. Предизвикателно. А на излизане ненадейно лисна надменен поглед право натам, където зад огледалото стоеше Сталин. Досетила ли се беше, почувствала ли

беше?... Запокити погледа си като камък. Другарят Сталин зад огледалото чак се стъписа.

— Чепат характер има — изхъмка Холованов.

— Плаче за изгонване — отсече Месер.

А другарят Сталин поклати глава, позасмя се под мустак:

— Какви, разбираш ли, моми земята руска ражда.

ΓΛΑΦΑ 12

1

Тя не се вписа в групата. Това е ясно на всички. Най-напред на самата нея. Тя разбира, че повече няма да я държат тук. Затова трябва да си стяга багажа. Още никой не ѝ е заповядал. Сама си заповяда. Не ѝ трябва много време. Тя си има стар принцип: всичко трябва да се побере в една зелена войнишка торба. Всичко, което не се побира, е излишно, трябва да се изхвърли. Но няма какво да изхвърля. Не носи нищо излишно. И още един принцип: в торбата — само онова, което може да загуби. Онова, което не бива да губи — по себе си. Затуй — откачи портретчето на другаря Сталин от стената и го прибра в джобчето на гимнастърката. Комсомолската членска карта и удостоверението за самоличност — във вътрешното скришно джобче. Откачи шинела от гвоздеа. Затегна гимнастърката с широкия офицерски колан. „Парабела“ — в кобура. Двата ордена „Ленин“ — на гърдите. Момичетата зяпнаха: никоя в групата няма два ордена, а излезе, че тя имала два. Хем какви! И си траеше, проклетницата. Впрочем ордените няма да ѝ помогнат. В такава група не ѝ е мястото. Дори с ордените. Дори като резервна. Но къде ли е сколасала да получи такива ордени?

Ето че на вратата се появи Холованов:

— Готова ли си? Сбогувай се. Вече не си в групата.

В която и да е прилична комисия влизат трима души. Открай време за половинка водка се събират трима ортаци. И неслучайно във всяка руска кръчма виси картината с тримата богатири. И в трибунала са трима. И във всяка комисия за разстрелване — пак трима. Ясно е, че в комисията за утвърждаване на претендентката за длъжността кралица на Испания ще има триумвират: директорът на Института за световна революция другарят Сталин, извънщатният му консултант другарят Месер и заместник-директорът другарят Холованов.

Обсъждане.

Съвещанията при другаря Сталин се провеждат по тертипа на класическите военни съвети: пръв говори най-младшият по положение, звание и длъжност, след това изказват мненията си все по-високопоставени и по-високопоставени лица, а най-главният се изказва последен. Ако се тръгне наопаки, ако най-главният изкаже мнението си пръв, по-нискостоящите ще имат предвид началническото мнение и ще съобразяват и нагаждат своето според него или направо, щом видят накъде духа вятърът, само ще кимат утвърдително, ще се възхищават от мъдростта на началника си и ще се съгласяват с него. Каква е ползата от такива съвещания?

Разпределиха се така: другарят Сталин е най-главният. По този въпрос нямаше дебати. За втори по положение признаха Холованов: неговата длъжност е официална. Другарят Месер е трети, защото няма длъжност, той е извънщатен консултант. Затуй дадоха думата първо на него:

— Другари — започна той, неволно приобщавайки се към общоприетия за подобни съвещания стил на общуване. — В испанската група има шест човека основен състав и една резервна. Резервната я извадихме от групата поради явната ѝ несъвместимост. Измежду шестте претендентки от основния състав и едната резервна според мен най-добра е резервната. Струва ми се, че останалите трябва веднага да бъдат шкартирани не защото са зле подготвени, а защото резервната е надарена с някаква вътрешна сила. Не мога да го обясня с

думи, но аз усещам тази сила. И ако днес обсъждаме кандидатурата на бъдещата кралица на Испания, фактически обсъждаме само една кандидатура. Останалите отпадат без обсъждане.

— Съгласен съм — кимна Холованов.

— Съгласен съм — кимна Сталин.

— И тъй — продължи Месер, — шестте ги елиминирахме. Сега остава да решим може ли останалата, седмата, резервната, да бъде назначена на длъжността кралица на Испания. Моето мнение, другари, е, че не бива да правим това.

3

Макар сънуваше момичето с големи сини очи. То му се присънваше всяка нощ. А денем, когато остане сам, той изважда онова весело филмче и го върти за себе си. Каква ли е била тя? За какво са я разстреляли? Интересно, ако на Макар му се бе паднало да я разстрелва, дали...

— Тя е необикновена. Не е като другите. И ако равнището на останалите може да се изрази на графика с хоризонтална линия, тя на тази графика ще представлява вертикала. В някои отношения тя е неизмеримо по-зле от всички в групата, а в други отношения — неизмеримо по-добре. Другояче казано, тя сякаш не се побира в същата координатна система. На нейния фон останалите претендентки избледняха като звезди на разсъмване, направо не ми се обсъждат техните кандидатури. Само че нашата претендентка е своенравна, прекалено опърничава. Страхувам се, че щом вземе властта, щом получи властта над Испания, щом се докопа до властта, тя незабавно ще излезе изпод контрол.

— А вие какво мислите, другарю Холованов?

— Не знам, другарю Сталин. Нова група ли да набираме? Отново ли от три хиляди кандидатки да избираме само шест?... И да ги подготвяме на нова сметка. А после пак ще седнем около тази маса да обсъждаме... ще се сетим за нашата резервна и пак ще разгоним новия състав просто защото втора такава претендентка за престола няма да намерим, тя все едно ще засенчи всички останали. От друга страна, знам й характера — тя е упорита и непредсказуема. Опасността, че ще излезе изпод контрол, е голяма... Не знам...

Тя не знае, че в момента за нея се води спор. Тя спи. За пръв път от много дни насам в програмата ѝ няма нищо. Затова наваксва недоспаното. Спи в аванс, кой знае кога ли ще я събудят, каква ли задача ще ѝ възложат.

Насън тя веднага се връща в далечното си детство, в Борова гора, във вилното селище за висшия команден състав на Червената армия. Тя е сама в голямата къща от борови трупи с висок пруст и резбовани капаци на прозорците. В двора — на дълъг синджир — е свирепото куче Робеспьер, страшилището за пощенските раздавачи, градинарите и гостите. Кучето се стрелка от единия край на двора до другия и синджирът свири подире му по стоманения тел: з-з-зът!

В зоната, докъдето могат да стигнат зъбите му, не е за препоръчване да се влиза. Там може да влезе само стопанинът му, комкор Стрелецки.

Настенка е сама на пруста. Под стобора някой копае дупка. Това е кучката на съседите. Бяла пухкава лайка със сини очи...

— На мен, другари, тя ми допада. Ах, какво съчинение е написала! Само за трийсет секунди. Само с едно изречение. С четири думи. С шестнайсет букви... А как се държа в огледалната стая! Не знам досещала ли се е, че я наблюдаваме, или не, но всички се правеха на царици, добре си играеха ролята, а тя не играеше роля. Нима истинска царица ще си позволи да се преструва на царица?

— Но, другарю Сталин, тя е непредсказуема.

— Другарю Сталин, понякога тя е неуправляема.

— Добре, в такъв случай въпросът се поставя на гласуване.

На Ежовия карнавал днес никой не дойде. За пръв път. Такова нещо не се бе случвало. Какво ли подготвя за по-нататък кавказката Вакса? И какво да прави той самият? Да се застреля? Може пък работите да се оправят? Или да поиска понижение? Да го махнат от Москва? Да го изпратят в Сибир? На най-нисша длъжност? Командващ гранични войски в Далечния изток например.

— Кой е съгласен да назначим резервната за кралица на Испания? — поглежда Сталин Месер, после — Холованов. И двамата не вдигнаха ръка.

— Добре — казва другарят Сталин и бавно вдига дясната си ръка.

Холованов и Месер, без да се наговарят, извиха глави в различни посоки, единият се вторачи в рунтавата брада на Маркс на портрета, другият — в нахалното рошаво врабче с очички като маниста, което наперено подскачаше по перваза на прозореца.

— Добре — почти на срички повтори другарят Сталин. — А кой е против?

Вдигна се ръката на Месер.

— Кой се въздържа?

Вдигна се ръката на Холованов.

— Мненията се разделиха, другари, един е за, един — против, един — въздържал се. Какво да правим? Нека решим така: всеки глас представлява 33,33% от общия брой. Тримата правим 99,99%. Къде тогава се губи 0,01 от общия брой? Всички в комисията сме равни, но в този случай се получава разногласие с математиката. Затова предлагам да смятаме, че гласът на всеки член на комисията е 33,33%, а гласът на председателя — 33,34. Тогава при събирането им ще получим желаните 100%. Може ли някой да възрази срещу законите на математиката?

Срещу законите на математиката не възникнаха възражения.

— Затова, другари — продължава Сталин, — нека запишем така: „за“ — 33,34 от гласовете, „против“ — 33,33 от гласовете, и 3333 въздържали се. По такъв начин предложението се смята за прието...

— Другарю Сталин — Месер е строг. — Другарю Сталин, не я бива за кралица!

— Защо?

— Защото не хваща око. Просто няма фигура на кралица. — Месер показва на Сталин какви са според него бедрата и бюстът на една

кralица.

И Сталин се съгласи. В представите му възплъщение на същинска кралица беше германката на руския трон — Катерина. Сталин си я представяше като жена с могъщ бюст и също толкова могъщи бедра. До зърната на гърдите си, според Сталиновите представи, тя би могла да се пресегне едва с връхчетата на пръстите си.

Претендентката за испанския престол не отговаря на тези стандарти.

Началникът на спецвлака Кабалава бърза за агентурна среща. Установеният ред трябва да се спазва: щом е даден сигнал, в десет часа вечерта той трябва да бъде на уреченото място. Мястото е един празен пощенски вагон на глуха линия сред хилядите подобни вагони. Там го чака някой без име, приличащ на Пилсудски. Той плаща по двайсет и пет рубли за среща и иска да научи за Берия всичко. Буквално всичко: с кого се е срещал, с кого е разговарял, за какво са си приказвали, колко минути са си приказвали. Мустакатият иска материал и за целия персонал на спецвлака: кой какви слабости има, на кого какво му липсва...

— Преди два дена другарят Берия след работа си дойде във влака. С него в колата беше другарят Завенягин. Те влязоха в купето и си приказваха трийсет минути.

— Панът греша. Срещата е продължила трийсет и две минути.

— Може и така да е. Снощи тук при другаря Берия пристигна другарят Серебрянски.

— Защо?

— Не знам.

— Какво носеше?

— За чантата ли ме питате?

— Какво имаше в чантата?

— Откъде да знам?

— Пред теб не я ли е отварял?

— Не.

— Панът пак лъже. Пан Серебрянски е отворил чантата си в коридора. Така ли е?

— Така е.

— Виж какво, пан Кабалава, ако ме лъжеш, ще те издам на пан Берия. Ето я папчицата на пана. За какво ми е лъжльо като теб?

Кабалава си направи сметката: като нищо ще го издаде.

— Не отговаря на стандартите — съкрушено обобщи Сталин. — И не става за кралица. Това е ясно. — И изведнъж му просветна: — А за принцеса не става ли?

Месер се смути. В неговите представи принцеса беше нещо дребничко, стройничко, крехко, трепетно... Нямаше как да не признае: по телосложение става за принцеса.

— Ха така! — каза Сталин. — Ха така! На първо време ще я назначим за принцеса. Нищо, че не я бива за кралица, кралиците и те преди това са били принцеси. Нека бъдем оптимисти, нека храним надежди, че след време тя ще се развие в кралица. Другарю Холованов, пишете.

Сигналът за повикване на агентурна среща е прост и ясен. Зад стобора на гарата, където стои спецvlakът на пан Берия, живее работническа класа, тя си пере долните дрехи и ги простира да съхнат. Редовно. Та ако до онзи прозорец са прострени дълги долни гащи, значи...

Днес те са прострени. Воят се като знаме.

А Холованов вече е седнал зад огромния „Континентал“ и бланката вече е готова: „Пролетарии от всички страни, съединявайте се. Всесъюзна комунистическа партия (болшевики). Централен комитет“. Привично натрака в десния горен ъгъл: „Строго поверително. Специална папка“. Натрака го и се вцепени. Поглед към Сталин: готов съм.

Сталин се разходи из стаята, обърна се, спря се.

— Постановление на ЦК. — Продиктува го с дрезгав глас. — Централният комитет постанови... две точки... да се назначи за испанска принцеса... скоба... инфанта... скоба... запетая... за наследничка на испанския престол... Анастасия Андреевна Стрелецкая... запетая... агентурен псевдоним... тире... Жар-птица... точка...

ΓΛΑΦΑ 13

1

— Здравейте, другарко Стрелецкая.

— Здравейте, другарю Сталин.

— Прегледах всички свързани с вас материали, включително и филма за разстрела. Най-важното в нашата работа е контролът. Направих контрол. Изтърпяхте всички изпитания. Добре се държахте... А Холованов добре разстрелваше. Най-важното е да стреляш близо до главата, но да не повредиш слуховите нерви на проверявания. Припадъкът ви при контролния разстрел за момиче на вашата възраст, както установихме сега, е нормално явление. Вие изпаднахте в дълбок припадък — и се усмихна. — Надявам се, не ми се сърдите, че контролирам хората си с не съвсем обикновени методи.

И тя се усмихна.

— Аз също бих контролирала хората си... С необикновени методи.

Този отговор явно се хареса на Сталин. И той не го скри. В живота му имаше моменти, когато над всички негови качества ненадейно изплуваше и заблестяваше човечност. В тези моменти той не играеше роля и не мамеше събеседника си, събеседникът му знаеше това. С тези редки моменти на откровена човешка доброта Сталин можеше да омае когото и да било. По-добре от всеки магьосник.

И ако Настя Жар-птицата в този момент получише заповед да даде живота си за Сталин, би я изпълнила, без да се замисли нито за миг. Той отдавна я бе очаровал. Сега тя просто гледа веселите закачливи пламъчета в лъчистите му очи, вижда ги и не ги вижда, опива се от щастието, че е с него.

— Другарко Стрелецкая, вие преминахте контрола и аз съм ви повикал, за да ви задам един не съвсем стандартен въпрос. Минута за размисъл не ви давам. Настоявам за мигновен отговор без размишления...

Спецкуриерката на Централния комитет на ВКП (б) Анастасия Андреевна Стрелецкая, агентурен псевдоним — Жар-птица, излезе от Сталиновия кабинет вече като испанска инфанта, престолонаследничка. На Сталиновия въпрос тя отговори просто, бързо и решително: да, съгласна съм да стана испанска кралица. Сталин предварително знаеше отговора ѝ, само такъв отговор очакваше от нея. Каза ѝ, че ще стане испанска кралица, че непременно ще стане, но че за целта ще се ѝ наложи доста да поработи над себе си. А на първо време я назначават за испанска принцеса, инфанта по тяхному. Другарят Сталин ѝ прочете строго поверителното постановление на Централния комитет и ѝ пожела успехи в овладяването на новата професия.

В Сталиновата приемна не обърнаха внимание на наследничката на испанския престол. Високите титли не са изписани на челата на престолонаследниците, короната още не е сложена на главите им. Пред тях не тичат тръбачи и фанфари не възвестяват появата на царствената особа. Сега-засега. И вместо с кралски тоалети престолонаследничката е облечена с гимнастърка с алени петлици и е препасана с широк командирски колан. Така че няма с какво да привлече погледите. Освен с ордените си.

В Сталиновата приемна си чака реда млад авиоконструктор: на широкия ревер на сакото му има орден „Ленин“. Един орден. Освен него чака да бъде приет бивш заместник народен комисар на отбранителната промишленост. Той е без ордени. Дошъл е за срещата с другаря Сталин право от Амурлагер. По пуловерче. Холованов го докара със „Сталински маршрут“. По време на полета бившият заместник-нарком го храниха с ананаси и пъдпъдъци, защото за пътниците на „Сталински маршрут“ менюто е еднакво, няма значение зам-нарком ли си или бивш зам. Затова е без ордени. Гърдите на обитателите на Амурлаг вместо с ордени са украсени с многоцифрени номера. И гърбовете им. Той не прилича на себе си. Изобщо трябва да кажем, че обитателите на Амурлаг кой знае защо бързо изпосталяват и

си променят външния вид. Затова бившият зам-нарком е доста променен. Затова другите чакащи не го познават. Ужким. Зяпат през прозорците, вторачват се в пукнатините на кремълската стена. Бившият повелител, който с желязна ръка управляваше заводите от Воронеж до Комсомолск, наистина трудно може да бъде познат: вратът му е като на гъсок. С гръклян. А ушите на избръснатия череп са като дръжки на гърне. Щръкнали.

В приемната седи и мустакат командарм. Той има четири ордена „Червено знаме“. Лъщят един до друг. Има и орден „Ленин“. Но само един. А не щеш ли, от Сталиновия кабинет изведнъж изскочи една мაცинка: няма ни тяло, ни мръвка, само душата си е стегнала с колана. А на гърдите ѝ два „Ленин“ лъщят от платина и злато. Ще е я полярна изследователка от северните ледове, я разузнавачка от вражеския стан.

И тримата я изпроводиха с поглед: виж я ти!

3

— Другарю Сталин, какви ще са указанията ви относно испанската група?

— Жар-птица е изключена от групата, няма какво повече да прави там. Ще я подготвят индивидуално по основния вариант. Отговорник за подготовката е Месер, а на вас, другарю Холованов, възлагам лична отговорност за агентурния ѝ изход.

— Слушам.

— На испанската група да се даде тридневна ваканция. Погрижете се хората да си починат. Съсипани коне не ми трябва. А и вие не е зле да си отспите, другарю Холованов. Според сведенията, с които разполагам, не изпълнявате заповедта и не спите определените ви четири часа в денонощие. От такова престараване производителността не се покачва, а спада. Заповядвам ви да си починете.

— Слушам, ще си почина.

— След тридневната почивка подготовката на испанската група да продължи, но вече по резервния вариант. Разрешавам целта на подготовката на испанската група да се разкрие. То се знае, целта няма да се нарича резервна.

— Здравей. Жар-птицо. Аз съм магьосникът. Ще ми бъдеш ученичка.

— Здравей, магьоснико.

Естествено, възниква въпросът: има ли право Централният комитет на Всесъюзната комунистическа партия (болшевики) да назначава някого на длъжността испанска инфанта.

Тук ми се налага да кажа самата истина: Централният комитет има право да назначава на всякаква длъжност.

— Трябва да ти кажа, Жар-птицо, че бях против теб. Според мен ти си най-добрата, но от теб испанска кралица все едно няма да излезе. А другарят Сталин е на друго мнение. Другарят Сталин заповяда да те подготвям. Ще изпълня заповедта, ще се постарая за кратко време да те науча на много неща. Отсега запомни: ако искаш да постигнеш успех, на никого недей подражава. От другите може и трябва да се учиш. Длъжна си да се учиш от всички. Но не си позволявай да подражаваш на никого. Ако на един поет му кажат, че неговите стихотворения са хубави колкото стихотворенията на Пушкин, поетът не бива да възприема това като похвала. Наопаки, това е най-страшното, което може да чуе. Това значи, че Пушкин е първият, а нашият поет — едва вторият, макар и след Пушкин. По-добре е да си първи Пушкин, отколкото втори Пушкин. Ако на един писател му кажат, че книгите му са хубави колкото книгите на Толстой, писателят трябва да разбере — налага се спешно да вземе някакви мерки, защото е втори, макар и след Толстой. Помни, Жар-птицо, трябва да бъдеш първа. А за целта трябва да търсиш свой собствен път. Пътищата, извървени от Коперник, Гогол, Форд, Магелан, Айвазовски или Огински, са водели към успех единствено защото по тези пътища преди тях никой не бил минавал. Всеки, който тръгне след тях за втори, трети или стотен път, е само подражател. А успехът се спотайва на пътечки, които още не съществуват, които от никого не са отъпкани. Затова настоявам: търси свой път. Съвсем необичаен. Във всяка работа търси свой стил, свой подход. Ти притежаваш тази черта. Винаги цепиш направо. Бъди вярна на себе си. Работата ти е да разубаваш. Работата ти е да заграбваш и удържаш властта. Тук трябва да търсиш свой път. Върви по свой път, за да не могат другите с никого да те сравняват, за да знаят: по този път ти си първата. Нека другите ти подражават...

А това лесно се постига. Просто винаги трябва да бъдеш такава, каквато си. Всички хора са различни. Всеки е уникален. Трябва просто да цениш уникалността си. И ти си уникална. Уникална си като... —

той млъкна за миг, за да подбере сравнение. — Уникална си като снежинка.

Рубашката на Дракона е копринена, алена. Като пламналите му от студа бузи. Изтупа си ботушите и влезе в голямата стая.

Боровите цепеници весело пращят в печката. А навън плющи дъжд. Със сняг. Свири вятър. Ранен здрач пада над тайгата.

— Вземете си тетрадките. Веднага ви казвам: за съчинението „Аз пък ако бях царица“ всички имате отлични бележки.

Шлиферът на Дракона е прогизнал. И ботушите му са мокри.

Момичетата му събличат шлифера. Всичките едновременно. Кой знае защо на всяка ѝ се иска да помогне на Дракона, да се докосне до него, да издуха пращинка от червената му риза.

— Я се съберете всички около огъня. Сега ще ви разкажа нещо интересно, момичета.

Пред Трите гари е навалица. Пред Трите гари има трамвайно нашествие. Трамваите са симпатични със зелените и сините си светлини. И всичките дрънчат, всичките скрибуцат с колелата си на завоите, всичките стържат със спирачките си, на всичките едновременно им се сипят искри до земята от лирите, всичките звънят безспирно, във всички трамваи хората са наблъскани като хамсии в консерва — с олио, с домати или собствен сос, по стъпалата на всички трамваи московчани висят на гроздове. Релсите са омотани на кълбо, а напреко на линиите минават леки коли на хергелета и хора на тумби. Каскети, дамски шапки. Пристигащи и заминаващи пътници. Псуващи хамали — с всяка ръка грабнала по три куфара и още по четири торби на рамената, прехвърлени като дисаги. Келеси с хармоника. Деца реват. Една огромна лелка по бяла дрипава престилка е останала без глас да хвали ластичните си банички. Гараджийският котарак хрупа плъхове и чак мяука от кеф. Курвите са се разгърнали като китоловна флотилия в Берингово море. Щъкат джебчии. Инженер с очила. С чанта. Пристигнал е да докладва, да се похвали как преизпълнява плановете в Райчихлаг. Комсомолци доброволци заминават на бригада в тайгата. А недоучили ентузиастични с комсомолско поръчение ще ги конвоират и ще им бъдат надзиратели. На БАМ. Звънтят китари, момичета със забрадки танцуват по перона.

— Настя, иди при милиционера, поискай му пистолета.

Настя тръгна.

— Дай си пистолета.

— Другарю Сталин, изпитанията на система СА приключиха успешно.

— Добре. Смятате ли, че ако от разстояние четири километра бъде попиляна вражеска глава, околните няма да се досетят какво е станало?

— Никой няма да се досети.

— А ако наблизко има професионалисти от висок калибър?

— Все едно няма да се досетят.

— Това трябва да се провери. Проведете още един експеримент.

Постовият милиционер е издул бузи, свири със свирката, размахва палката. Покрай него трамваите вървят в десет железни редици като танковете по Червения площад. Само че танковете пердашат в една и съща посока, а тук всичките, без да си правят път, във всички посоки едновременно и всеки гледа да попречи на останалите. И колите са на стада. А хората направо се катерят по главите на околните. Само да мигне милиционерът, ще настане бъркотия. Затова той размахва палката си, без да мига, без да се откъсва от служебните си задължения.

Не щеш ли, до него се приближи едно нахакано момиче и без да се стряска от страховития му вид, рече: „Дай си пистолета!“

Ама че наглост...

Страховитият милиционер се извърна с твърдото намерение да изсуши, да съкруши, да изпепели с поглед нахалното момиче.

Но не можа. Натъкна се на неговия поглед. То го шибна с поглед, укроти го.

Милиционерът измъква пистолета си от най-новата марка — „ТТ“. А пистолетът му на всичко отгоре е закачен за ръкохватката с ремъче, та да не се губи. Милиционерът се усмихва, откача ремъчето, подава пистолета и продължава да регулира движението. И все едно че каза на момичето: „Разкарай се сега, не ми пречи да си гледам работата.“

На стотици километри наоколо се шири непроходима гора. В гората е мокро, тъмно, студено и страшно. Вилнее буря, люлее върхарите на кедрите. Зверовете са се изпокрили от бурята в бърлогите си. Студено им е на зверовете в гората, неуютно. А хората са под покрив. На топло. Хубаво им е.

Холованов е докарал пиене и мезета: каса „Посольская“ водка, буренце бира, половин кофа есетров хайвер, ароматен черен московски хляб. Донесъл е и полтавска сланина, десетина краковски салама. Не от нашия краковски, а от истинския, дето го правят в град Краков. А поляците, трябва да ви кажа, знаят да правят колбаси. И още сума неща бе докарал: хайде, стопанки, подредете трапезата!

Шест стопанки, един гостенин: всички се втурват към кухнята да белят и пържат картофи, а гостенина го напъхват в банята. Нека се стопли след пътуването, после ще пируваме. Изпрацат Дракона със смях, със закачки: живеем в манастирско смирение, мъж на сто километра наоколо не можеш намери, затова, Драконе, няма кой да ти изтърка гърба.

— Агентурният изход е операция, чийто замисъл е от столицата на световния пролетариат нашият човек да се озове в противниковата бърлога.

Звучи просто, но съм длъжен да те предупредя: в противниковата бърлога трябва да се озовеш така, че след пристигането ти във въпросната бърлога да не те хванат за ушенцето и да не те тикнат в дранголника.

След агентурния изход идват легализацията и създаването на вербовъчна база. Навсякъде можеш да загазиш, но най се загазва при връзката. Връзката в агентурното разузнаване бива лична и безлична. Загазва се както на едната, така и на другата. Според световната статистика 93% от провалите стават при агентурната връзка.

— Откъде знаеш всички тези неща, магьоснико?

— Тайните неща винаги са ме привличали. Затова съм посещавал лекции в най-добрите разузнавателни школи и академии по света.

— Лесно ти е, магьоснико, пристигнеш където си искаш, замаеш всички, седиш и слушаш какво си дърдорят хората.

— Глупости. Не е нужно да хипнотизираш никого. Никого освен себе си. Себе си убеди, че си най-добрата, себе си убеди, че във всяко начинание те чака само успех, и то смайващ успех, себе си убеди, че животът ти е триумф. Съдбата винаги дава всекиму точно толкова, колкото той иска от нея. Във всяка работа за успех е нужно само едно: желание. Затвори си очите и си кажи: „Искам!“

Пирът потръгна добре. Първият тост е за другаря Сталин, който полага такива грижи за разузнавачите. Водката разтопи ледената стена, от едната страна на която е началникът, а от другата — подчинените.

— Досетихте ли се, момичета, за какво ви подготвят?

— Досетихме се, Саша, но по-добре е ти да ни кажеш.

Не е редно такъв отговорен другар да бъде наричан Саша. Или „другарю Холованов“, или с агентурния му псевдоним — „Дракон“... Но сега на всички им стана драго от това, че Кобрата, каквато си е отворена, нарече Дракона някак по домашному. Лукавите ѝ очи чак потъмняха и в ъгълчетата на устните ѝ се стаи многозначна усмивка.

И изведнъж всички се отпуснаха, развеселиха се. Това се хареса и на Дракона. Личеше му.

— Работата ви, момичета, ще бъде почетна. През войната всяка от вас ще възглави агентурно-терористична група. Задачата е: да се изтребват хора с много високо положение.

— Точно така го разбрахме и ние.

— Това не е всичко. Ще заемете местата на изтребените от вас и ще хванете юздите на управлението. Всяка от вас ще управлява огромна провинция в Испания: Андалусия, Каталония, Валенсия, Кастилия, Гранада, Навара...

Момичетата не бяха очаквали такъв възход. Бяха си мислили: предстои ни да изтребваме кметове на градове и капиталисти. А другарят Сталин какво доверие им е гласувал. Затова на всяка ѝ се иска да изрази любовта си към другаря Сталин. Само че тук, в дивата тайга, го няма другаря Сталин. Затова цялата любов, предназначена за другаря Сталин, се излива върху Дракона. Той е край огъня, до печката, приказва им. А всяка гледа да се намести по-близо до него, всяка иска да се притисне до него. Затова кръгът на слушателките съвсем се стеснява.

— Има и още нещо. На първо време ще бъдете, така да се каже, в сянка, ще управлявате, но ще бъдете невидими. Но след време ще ви бъдат дадени титли. Ще станете баронеси, принцеси, херцогини... Кой

знае, на някоя от вас може би ѝ предстои да се издигне още по-високо. Първият етап от вашата подготовка вече приключи и затова ви давам три денонощия ваканция.

Грамофонът пее песни на разлагащата се испанска буржоазия. Масата е отместена. Танци. Решиха, че за да няма обидени, на Дракона му се отнема правото да кани за танц. Момичетата сами си определиха реда. По жребий. Начупиха от метлата клечки с различна дължина, Дракона стисна клечките в юмрука си с еднакви крайчета навън. И всяка да си изтегли късмета. На която се падне най-дългата клечка, първа ще танцува с Дракона. Най-късата клечка — ще е последна. И Саша Дракона започна да ги върти една по една. Излезе, че бил добър танцьор. И неуморен. Неслучайно беше личен пилот на другаря Сталин. Неслучайно на въздушните паради с часове прави лупинги. Върти се, докато не му се свърши бензинът. Кацне, напълни резервоара — и пак. На него никога не му се завива свят. Има сила и издръжливост за три бика. И душевната му топлина за всички ще стигне. И ще артиса. Да танцуваш с него е удоволствие.

Момичетата се скупчиха, взеха да си шепнат, да се смеят, да поглеждат към Дракона. Излъчват помежду си делегатка. И Дракона се смее, тръшнал се е на креслото и престорено си вее с вестник „Правда“. Като с японско ветрило.

Отива тогава при него. Проклетията като делегатка на обществеността; от зелените ѝ очи грее изумрудена светлина. Гледа нахално, прямо и смело:

— Саша, може ли да се обърна към теб по личен въпрос?

— Може.

— Всички имаме една молба към тебе.

— Казвай.

— Къде ще летиш в това лошо време? Остани с нас до сутринта.

А?

Старият Андерсен написал приказка за принцесата върху грахово зърно. Оттогава насам всеки знае: щом е принцеса, трябва да е изнежена. И така си било. Право го е казал Андерсен. Затуй кралете и царете си загубиха властта. Прекалено изнежени бяха. Къде ги сега тия монарси?

Затова в ръководения от другаря Сталин Институт за световна революция подготовката на ръководните кадри от монархическия състав е поставена на друга основа:

— Я, Анастасюшка, се стегни по работническо-селски.

ΓΛΑΦΑ 14

Хората не достигат. Хората никога не са достигали. Не достигат инженери за строежите на нови барутни заводи. Не достигат квалифицирани работници за производството на пикиращи бомбардировачи. Не достигат конструктори на артилерийски системи. Не достигат следователи в НКВД: и те се оказаха врагове, та затова се наложи да бъдат изпозастреляни. С хиляди. Трябват нови. Откъде да ги вземеш? И в разузнаването не достигат хора. Винаги не достигат. Не достигат просто защото винаги ни се иска да знаем повече от онова, което знаем.

— Слушай бойна задача, Жар-птицо. Сега ще те откарам в кремълската шивачница. Там имат френски модни журналы. Ще избереш което ти хареса и веднага ще ти ушийт костюм. Пробата ще е след един час. Втората — след два. Между пробите ще ти направят фризура. Там са изпраскани. Обувки, чанта от крокодилска кожа, ръкавици, гривни, халки, пръстени и обеци ще получиш в склада. Там тези неща са в изобилие. Според мен на сините ти очи най-добре ще паснат сапфири. До довечера трябва да се преобразиш в Пепеляшка, с кристални пантофки. Ще дойдеш с мен. В германското посолство се е появила нова дипломатическа лелка. Работи във вербуването. Толкова е нахална, че се опитва да ми залага въдици. Няма да ѝ откажем това удоволствие. Тя е прекалено самоуверена. Разполагаме с достатъчно материал за нея. Ще използваме едновременно много видове оръжие, включително и най-страшното — ревността. Ще дойдеш с мен в театъра. Момчетата ми извъртяха такъв финт с билетите, че тя ще е в съседната ложа. Ти, Настя, ще играеш ролята на моя любовница. Но ще я играеш много предпазливо. Трябва да създадеш у германката впечатлението, че официално двамата с теб сме просто колеги или добри познати, но че зад това май се крие нещо по-сериозно. Всичко ли разбра?

— Всичко.

— Ще се справиш ли?

— Ще се справя.

— Другарю Сталин, за последния експеримент с оръжейната система СА са нужни експерти от най-висока класа. Кои и под какъв предлог да съберем?

— Да се събират ще им заповядам аз. На съвещание.

— Къде?

— Правителствената вила край езерото Селигер.

— Кой ще присъства?

— Берия, Аказис...

— Аказис, другарю Сталин...

— А, да. Аказис по неизвестни причини скочи през прозореца...

Тогава — Завенягин, Серебрянски... Трябва ни и още един.

Фигаро тук, Фигаро там. Ту тук, ту там. В салона е тъмно. На сцената е светло. По сцената препуска Фигаро.

Настя не вижда Фигаро, не го чува. Не ѝ е до Фигаро. Сърчицето ѝ тупти, сякаш я гони глутница ловджийски кучета. Сега съседите ще започнат да се обръщат и да шъткат: по-тихо, девойко, пречите ни да слушаеме! Настя се опитва да диша както са я учили: да си поеме дълбоко дъх, да го задържи колкото може по-дълго, а после да издиша дълбоко и да забави вдишването... Не помага. Виновен е Дракона. Той е до нея. Саша Холованов. Дракончето. Сашенка. Те ще седят мълком часове наред. Докато Фигаро не престане да препуска. Ще седят един до друг. Ще се правят, че им е ужасно интересно да се любуват на препускащия Фигаро. Ще ръкопляскат. Заедно с всички. Но седят един до друг не заради Фигаро. Жар-птицата и Дракона днес са на работа. Агентурна операция. Те са добри познати. Дошли са на театър. И рамото ѝ е на такова разстояние от неговото, на каквото трябва да се намират раменете на добри познати. Само с един милиметър по-близо, отколкото с редно. Тя не го поглежда. Тя гледа към сцената. Той също. И ръцете им отстрани не се виждат. Затова нейната ръчичка по погрешка докосна ръката му. Неволно. И стисна Драконовата ръка. И неговата ръка стегна дланта ѝ мощно и нежно и също я пусна.

И тогава Настя не се сдържа, бавно изви глава вдясно и назад, прецени със скучаещ поглед смълчаната компания в съседната ложа. Германци. Хитлеристи. Униформата им е черна. Кантовете и реверите — бели. Някой е взел великолепно сукно и е обтегнал това сукно по стройните им фигури. На левите им ръкави има червени ленти с черни свастики. Униформата привлича, зашеметява и плаши. Настя знае, че това е униформата на германското министерство на външните работи, само че твърде много прилича на СС-овската. И разбира: едното не пречи на другото, под дипломатическата униформа може да се крие всякаква друга. Като у нас. И ние не изпращаме кого да е във вражеските столици под дипломатическо прикритие. Те — също. В групата на германците има беловласи дипломати с генералска стойка.

В групата на германците има млади момчета със спортна външност, жребци за разплод. Чистокръвни. Сред тях — невероятно красива жена. Също с черна униформа, с бели кантове и ревери, с черно кепе с малък сребърен череп и кръстосани кости, със златна партийна значка на вратовръзката. Настя лекичко си прехапа устната, когато плъзна по прекрасната германка надменен поглед, и повече не ѝ отдели нито миг от вниманието си.

— Враг на народа Трилисер!

— Аз.

— Ако ви поставят бойна задача да ликвидирате Троцки, ще се справите ли?

Дългият черен „Линкълн“ откарва Холованов и Настя.

Дракона е грейнал от радост:

— Не мислех, че си била такава актриса, Настенка. Истинска. Прекрасно си изигра ролята! Едни момчета ни охраняваха. Те са във възторг. Казват, че трябвало да играеш в най-добрите московски театри, да получаваш Сталински награди. Жалко, че минаваш в дълбока нелегалност, и бездруго те изкарахме на показ, повече не бива. Иначе... Да му се не види, като нищо бих те взел да ми бъдеш дясната ръка...

— Да! — вдъхновено изпъшка врагът.

— В такъв случай, гражданино Трилисер, обвиненията не са свалени от вас, делото ви е временно прекратено. Другарят Сталин ви предоставя последна възможност с живота си да послужите на великото дело до пълното изстребване на враговете на народа в световен мащаб, където и да се крият тези врагове. Дава ви се званието комисар от Държавна сигурност втори ранг. Четири ромба. Според армейските представи — командарм втори ранг. Ето ви гимнастърката с новите отличителни знаци. А брича, ботушите, фуражката и всичко останало ще получите по-късно. Сега най-важното е да възстановите теглото и здравето си. Всяка храна в нормални количества в момента за вас е смъртоносна. Освен бульона.

Огромният чичко плесна с ръце, вратата на килията се отвори широко, през нея нахлу водопад от светлина и в лъчите на изгряващото слънце се очерта силуетът на дебел готвач. Изпреварвайки светлината, в килията нахлу и я препълни наситеният всепобеждаващ аромат...

Може ли един магьосник, та дори и най-добрият, само за няколко месеца да обучи на всички магьоснически премъдрости своя ученичка, пък била тя и най-талантливата? На този въпрос ми се налага да дам отрицателен отговор. Категорично заявявам: за толкова късо време не можеш да обучиш някого на всичко.

Но въпреки това...

Но въпреки това магьосникът научи на едно-друго своята уважавана от него, но не и обичана ученичка.

Как я е учил и на какво именно, не знам. Не ми е писано да знам и една стотна от магьосническите тайни. А ако ги знаех, тогава — о-хо-хо! Тогава щях да стана магьосник и да будалкам народните маси в световен мащаб.

Бързо приключи подготовката. Времето не търпи. Трябва да се започва втората световна война. Затова се получи заповед от най-високо място: испанската инфанта спешно да пристигне за абсолвентски маскен бал.

За наследничката на испанския престол изпратиха специален транспорт: ремонтен влак на „Главспецремонтстрой-12“.

Няма по-прекрасно езеро от Селигер. Болшевиките най-добре са разбрали това. Затуй са обявили бреговете му за резерват. И са построили в резервата вили за висшия ръководен състав.

— Почивайте си, събирайте сили — усмихна се началникът на спецгрупата Ширманов.

Знае комисарят от Държавна сигурност втори ранг другарят Трилисер как се усмихват палачите преди разстрел. И долови в усмивката на учтивия Холованов аргатин озъбването на смъртта.

Този влак прилича на ремонтен само отвън. А вътре във вагона, представляващ нещо средно между пътнически и багажен, всичко е направено така, че на пътника да му бъде удобно и уютно. Навън ръми унил дъжд. А вътре е чисто, топло и тихо. Само колелата тракат.

Някога, много отдавна, сякаш в друг живот, Настя Стрелецкая бе пътувала с този влак. Тук всичко ѝ е познато, всичко е привично. И кондукторът ѝ е познат.

— Здравейте, Сан Саннч.

— Здравей, Жар-птицо.

— Накъде пътуваме?

— За град Куйбишев. За 913-и километър. За Москва–600.

Трилисер е сам в правителствената вила. Позагладил е косъма. Дали са му личен лекар. Личен готвач. Още някакви лични. Във вилата са създадени всички условия за почивка и плодотворна работа. Другарят Трилисер работи. Затова готвачът, лекарят и останалите прислужници се появяват само в точно определени часове и минути, след което строгата охрана бързо ги изгонва. Така трябва да бъде: другарят Трилисер по заповед на другаря Сталин разработва план за изстребването на най-главния от всички врагове на човечеството — на изверга Троцки.

Трилисер знае: стане ли работата, другарят Сталин незабавно ще закачи на гърдите на отличилия се Трилисер орден „Ленин“ и ще го възнесе в надоблачните висини на властта.

През дългите вечери Трилисер броди по безлюдната заградена отсечка от брега. Хубаво е тук. Пълно спокойствие. Не ти досаждат с телефонни обаждания.

Само една мисъл тормози Трилисер: да не би да му откраднат идеята. Идеята е проста и прекрасна: да се изпрати при Троцки наш човек, който ще се престори на троцкист, ще даде нашият човек на Троцки да прочете статия за това колко умна глава е Троцки, Троцки ще се наведе над статията, ще се ухили със сатанинската си усмивка, ще започне да си подръпва брадичката „а ла дявол“, а в това време нашият човек ще го халоса с брадва по черепа!

Всичко ще изглежда прекрасно: самите троцкисти са убили Троцки. Кучетата са се сдали помежду си! И смъртта на Троцки ще бъде не мигновена, а бавна, мъчителна...

Но кавказката Вакса измислила обсъждане на плана: ще изпраща Берия, още някои хора. Ще чуе Берия плана, а после ще заяви, че той го е измислил...

Нима Сталин Ваксата е толкова долно човече, че ще допусне някой друг да изпълни идеята на Трилисер?

Тя обичаше да спи във влак. Във влак сънят е по-сладък. Защото ритъмът успокоява сърцето. Тъкмо този ритъм я приспа.

И щом прокопа дупка под оградата, бялата пухкава добре гледана кучка с небесносини очи се промуши през нея и изтръска пръстта от себе си. Полярна лайка. Тя влезе в чуждия двор като стопанка. И малката Настенка се вцепени от жалост и страх. Сивият държан на синджир Робеспьер разкъсваше всеки, който се появеше там, докдето той можеше да стигне. Робеспьер разкъса един съседски котарак и преди време появилото се отнякъде лисиче. Робеспьер признаваше само стопанина си. Всеки друг човек или животно трябваше да даде на Робеспьер живота си, ако посмееше да го доближи. Всички знаеха това, затуй го отбягваха. После кървавия Робеспьер го убиха. Един горещ летен ден, на 10 юни 1937 година, хората на другаря Сталин застреляха зъбатия. Без стрелба беше невъзможно да арестуват комкор Стрелецки. Но преди този ден се простираше целият ѝ живот — удивителен, весел и радостен, и в този живот имаше една бяла пухкава кучка, която смело отиде право при Робеспьер, без да се плаши от гадните му зъби. Малката Настенка беше сама във вилата. Тя и вързаното със синджир сиво куче. И освен тях — бялата неканена нахалка. Настенка се вцепени от ужас: сега Робеспьер ще разкъса неканената гостенка на парченца. Козината ѝ ще се разхвърчи навсякъде. Това е толкова страшно. И толкова интересно. Но Робеспьер кой знае защо не заръфа нахалната гостенка. Той се напрегна, застана като вкопан, изпъна се и само връхчето на опашката му се мяташе трескаво.

Бялата кучка безстрашно подуши отвсякъде кротналия се звяр и неочаквано го ухапа яростно и злобно...

— Наближаваме.

— Да, благодаря, Сей Сеич. Вече съм будна. Във вечерния здрач стоманената линия се раздвои. И още веднъж. Разменна гара 913-и километър. По ескарпа с бели камъчета: „СЛАВА НА СТАЛИН!“ От другата страна: „ДА ЛИКВИДИРАМЕ КУЛАЧЕСТВОТО КАТО КЛАСА!“ Отпред се вижда грамадата на моста над Волга. Но „Главспецремонтстрой–12“ не пое към моста. Засили се настрана, по ръждивия коловоз — към Жигули, към стръмнините, към скалите. Отдясно канари. Отляво канари. Гората е девствена. Непокътната. Тук вятърът поотслабна. Засили се мракът. А дъждът плющи.

Отминаха ждрело от червен гранит с брезички и елички по корнизите. Ето и една дъбова горичка. Лешников храсталак се стеле под нея. Струва ти се, че отпред има малък тунел, а след тунела релсите свършват. Ремонтният влак се шумгна в тунела, но не излезе от другата му страна. В наглед късия тунел има разклонение, встрани и навътре. „Метрострой“ се бе постарал, бе пробил в скалите тунели като в Москва. Само че по-яки. В подземиято локомотивът се засили. На повърхността му е забранено да демонстрира ходовите си качества на сульо и пульо, а тук в тунелите може да пердаши с каквато си иска скорост. И той си пердаши. А насреща му излита обляна от светлина спирка. Същинска спирка „Маяковски“ на московското метро. Само че се казва другояче: „МОСКВА–600“. Другарят Сталин обича спирка „Маяковски“. Заради височината и ширината ѝ, заради простора ѝ, заради лекотата на конструкциите, заради размаха и изящството. Сума награди събра спирка „Маяковски“ на международните изложби. Затова не е чудно, че в Жигули, резервната столица на СССР, е повторен същият архитектурен облик.

„Главспецремонтстрой–12“ плавно се спря пред сивия гранитен перон. Настя слезе, озърна се. Да. Централната зала тук е по-широка. И по-висока. И мозайката по таваните е друга. Не е лоша. Ако преброиш хората по перона, явно са над сто. Но пространството ги поглъща. Небивалата ширина на подземния дворец, височината на

облените със светлина тавани — всичко това превръща хората в малки джудженца. Затова се получава впечатление за безлюдност. „Главспецремонтстрой-12“ стовари единствената си пътничка и се изгуби в подскалната неизвестност. А на неговото място се спря товарен влак със сандъци. На Настя ѝ изкозирува един симпатичен лейтенант, представи ѝ се:

— Лейтенант Шадрин. Здравейте. Вие ли сте спецкуриерката на ЦК Жар-птица?

— Здравейте. Аз съм Жар-птица.

— Може ли да си дадете удостоверението?

Настя му подава копринената кърпичка с печата на Централния комитет и неизтриваемия подпис на другаря Сталин.

— Имате достъп навсякъде, Жар-птицо. Аз ще ви съпроводя.

Лейтенантът пое шинела ѝ и войнишката ѝ торба: следвайте ме.

Безшумен ескалатор ги изкачи в сива полирана гранитна зала. В стените се виждат широки тъмни отвори. Уж за хубост. Настя разбира, че това са амбразури, откъдето откъм скалните дълбини сега я гледат с любопитните си хищни зурлички автоматични авиационни оръдия ШВАК. И жадните очи на мерачите. Настя се усмихна на амбразурите: изпращам ви пламенни поздрави!

От подземната зала бездънният кладенец на асансьора отива нагоре, към работните бункери. Ако асансьорът е вдигнат, от тази гранитна клопка човек изобщо не може да се изкачи там, горе. Асансьорът звънна. Вратите се раздалечиха, пуснаха Настя и лейтенанта вътре и безшумно се затвориха зад гърбовете им. Асансьорът е най-обикновен, за трийсетина души. Само че липсват обичайните бутони. Вратите се затвориха и асансьорът полетя нагоре. Скоростта е голяма. Усещането е неприятно съвсем като в небостъргач, когато асансьорът те понася нависоко и бързо. Спряха се. Вратите се отвориха и те пак се озоваха в широка безлюдна зала с една-единствена бронирана врата и десетина амбразури от всички страни. Само че гранитът тук е червен. Тук провериха документите не само на Настя, а и на съпровождащия я лейтенант. Провериха ги бързо, без заяжданици и ги пуснаха да стигнат през бронираната врата до паяжината от подземни галерии, коридори и пасажи. Прекосиха сводеста мраморна зала, свиха надясно, после наляво. Озоваха се в много широк коридор, постлан със зелен и бял камък. По стените

мозайки: мъдри пълководци са се навели над карти; мъжествени командири оглеждат бойното поле с бинокли; гладните пролетарии на света с червени знамена събарят омразните капиталисти, отварят вратите на тъмниците; войници от Червената армия — ту в параден строй, ту на бойното поле в безмилостен ръкопашен бой.

— Тръгнете по коридор 66-К. Довиждане. На мен ми е забранено да влизам там.

Зад бронираната врата Настя Жар-птицата бе посрещната от Ширманов, командира на спецгрупата, помощника на Холованов.

Тук, зад бронираната врата, пак се заредиха безкрайни коридори. Настя вече бе забелязала: всеки коридор си има свое неповторимо съчетание на цветовете. Тук подът също е на огромни шахматни квадрати. Но цветът на гранита е червен и бял. Всеки коридор прилича на улица, от която наляво и надясно тръгват чисти спретнати преки. Свиха в една от тях. От двете страни — кожени врати. Край една някакво войниче прави нещо, завинтва с отвертка бронзова табелка. На табелката — нито звание, нито име, само агентурният псевдоним: „Другарката Жар-птица“. Войничето отскочи настрана. Изкозирува. Край него минава човек без никакви отличителни знаци. Но войничето знае, че под тези скромни гимнастърки се крият големи началства.

Кабинетът е чист и светъл. Едва след някое време Настя схвана какво ѝ липсва. Липсваха ѝ прозорците. Стените от пода до тавана са облицовани с тъмен корк. Покрай едната стена — книжни лавици с любимите ѝ книги. Някой е изучил нейния вкус. На другата стена — карта на света, карта на Европа, карта на Испания и отделно — огромна карта на Средиземноморския басейн. Паркетът е дъбов. Широк дебел килим. Шарките са едри, ярки. Стилът е явно афгански. Бюрото е широко. Няколко телефона, сред тях „кремълски“ и „петолъчка“. Огромната старинна огнеупорна каса е заключена. Касата е явно от Путиловия завод. Явно предреволюционна изработка.

— Къде е ключът?

— Дракона каза, че можете да отваряте тази каса без ключ.

Настя кимна на Ширманов, да си върви. Огледа се. На тясната стена на кабинета има три леки врати. Зад едната — малка стаичка, гардеробче, обикновен креват, наистина, с одеяло от камилска вълна. Зад другата врата — тоалетна и душ. В третата стаичка има нещо като кухня и рафтове до тавана с едногодишен запас от бутилки, буркани, стандартни армейски продоволствени пакети в сребристо фолио.

Настя остана сама, хвърли дрехите си, влезе под душа. Тя обичаше да се изтежава със смъртоносен студ и след това с непоносимо горещ поток, и пак със студен, и пак с горещ. Обичаше максималния напор. Обичаше изтривалките да приличат на стоманени четки. Жалко, че няма баня с парилка и чисто езеро, сковано от лед, в който е пробито широко място за къпане.

Дълго се бърса с хавлиената кърпа, а после просто седна на коженото командирско кресло с висока облегалка и се загледа в картата на Испания.

Бюрото е дъбово, постлано със зелено сукно. Зеленият цвят е добър за очите — успокоява. Кабинетът е семпъл, нищо излишно. С кабинета си тепърва ще свиква. Ще ѝ се час по-скоро да се запознае с неznайния град. С подземния. С подскалния. Табелките на вратите са страхотни. На съседната можа да зърне: „Другарят Звяр“. А могат да се срещнат и по-романтични псевдоними. Как да не се поразходиш из град, на който е предназначена такава съдба? На някого от вас случвало ли му се е да се шляе по тихите улички на бъдещата Столица на света?

По коридорите — ей тъй. Без цел. Броди, усмихва си се. Върви Настя по кънтящите празни пространства. Тихо е. Там се мерне човек, а там изтрополят крачки. В едни коридори глъчка, суетня, шетат униформени и цивилни. Но свиеш ли зад ъгъла, пак — шумоляща тишина. В случай на нужда тук могат да бъдат настанени сума хора. И запаси за много години са натрупани, и всяка стая също е заредена. Кабинети, кабинети. Няма брой кабинетите. Вратите от двете страни на коридорите са като люспи по рибешки гръб. Повечето са заключени и запечатани. По червения восък се вижда прах. Построили са ги, запечатали са ги, ако се наложи — ще ги отворят. Стои си кабинетът заключен в безкрайната редица от подобни нему. Само от време на време ту тук, ту там ще срещнеш оживен коридор, където вратите тракат често като войнишки подметки при маршировка. И пак — царство на пустош и тишина.

Сума интересни неща откри Настя. Откри спортен център с басейн, после — още един, само че басейнът беше празен. Вода в него още не беше наливана. Намери ресторант и още един. А после трапезария, безжизнена: в полумрака — необгледни редици от войнишки маси. И магазини се срещат тук-там, и пак сводове, и пак пасажи, и врати от двете страни на коридорите. После се заредиха коридори без гранит и мрамор. Просто сив бетон. Все едно че от центъра на града си се залутал в индустриалните покрайнини. Тръби и разноцветни кабели. Тук пък изобщо никой не се мярка. Коридорите се раздалечават в различни посоки. Тук-там мъждука по някоя крушка. Не че е страшно, но безлюдността потиска. Нейсе. Ще се връщаме. Добре би било на стените да висяха схеми: план на коридорите и зелена стрелкичка — намирате се тук. Но няма никакви схеми. Нарочно. А и не във всеки коридор можеш да свиеш. На едно място целият коридор е преграден с решетки като Волга с язовирна стена. На друго часови с уралски щик ти препречва пътя: влизането е забранено. Ако си покаже документа, ще я пуснат. Само че за какво й е? А онзи коридор води дявол знае накъде, към мрака, към студа, към плъщата

влага. От тавана звънна капка. Никак не ти се ще да си завираш носа там. Настя се повъртя нагоре-надолу и се върна в познатите ѝ места. Ето го червено-белия коридор, ето го и нейния кабинет. А жалко, че няма прозорци. Не би било зле. На вратата ѝ се позвъни:

— По ваша поръчка от кремълското ателие е докаран маскараден костюм на шамаханската царица. Ще имате ли добрината да го изпробвате още веднъж?

Когато нещо не ѝ е ясно, сън не я хваща.

Не може да разбере: защо трябва да се урежда абсолвентски маскен бал?

86-те спецгрупи са подготвили по един монарх за цялата земя. Всички групи са работили при строга секретност и нито една от тях не е била свързана с никоя друга. Бъдещите управници не се познаваха и не можеха да се познават. Но ето че на някоя глупава глава ѝ хрумнала идиотската идея да събере на едно място най-добрите абсолвенти, онези, които са препоръчани и утвърдени за най-висшите длъжности, и да уреди маскарад. На всеки бе разрешено да си измисли какъвто си иска костюм, от какъвто си иска плат, кремълското ателие обслужваше всекиго поотделно. Защо е това?

Маскарадът е утре. Утре бъдещите монарси ще се видят за пръв път. А индивидуалният инструктаж с Настя бе проведен днес: на маскарада се разрешава да казваш агентурния си псевдоним, истинското си име и истинската си, дадена ти от Централния комитет, титла. Ама защо е нужно всичко това?

— Николай Кузнецов, агентурен псевдоним — Пух, кайзер на Германия. — Кайзерът се поизчерви и се поправи. — Бъдещ кайзер.

Издокараната като ориенталска шахиня Настя подаде на бъдещия кайзер ръка за целувка и се представи:

— Настя Стрелецкая. Жар-птица, испанска инфанта. Изглеждаше ѝ неприлично да се именува бъдеща кралица. По-добре е да се представяш с титлата, която вече имаш — просто и скромно: инфанта.

ΓΛΑΦΑ 15

1

Материалът за агентурен изход е представен.

Другарят Сталин преглежда още веднъж всичко относно разузнавача, който ще действа в Испания под агентурния псевдоним Жар-птица: резултатите от психологическите изпитания, заключенията на медицинската комисия, формулярите, протоколите от тайните обиски, стенограмите от подслушването, отчетите на външното наблюдение, записите на изреченото насън и при бълнуване, съчиненията.

Сталин разгърна тетрадката с надпис „Строго поверително“, съчинението — „Аз пък ако бях царица“. На авторката бе й стигнала една страница. Едно изречение. Четири думи. Шестнайсет букви.

Сталин прочете онова, което бе му допаднало, което бе чел вече няколко пъти. Съчинението бе излязло с една буква по-късо от заглавието си: „Щях да покоря света.“

Усмихна се другарят Сталин.

И решително сложи парафа си.

„Амурлес“ реве дрезгаво.

Натовари в Архангелското пристанище десет хиляди тона борови трупи и се изгуби в мъглата. Той не се плаши от мъгла. В мъгла „Амурлес“ не се плаши от никого освен, то се знае, от айсбергите. Никой друг, нищо друго не може да се сблъска с кораб, превозващ дървен материал. Дори ако той не се вижда в заслепяващата белота, дори ако сирените му не се чуват, все едно всеки в мъглата ще се досети — наблизно има лесовоз. Капят боровите сълзи. Ароматът на горската заплаха се разнася на пет мили околоръст. Вътре в самия лесовоз миризмата на смола потиска миризмата и на нафтата, и на изгорелите газове. Мирисът на океан и на тайга — в един букет. Пак разнася по света лесовозът мечтата на милиони концлагеристи от дърводобивните лагери да се шумугнат в някой боров стиф и да отплават заедно с трупите на майната си, натам, където е топло. Дървеният материал в стифовете е качествен. Пресен. Не престоаял. Не гъбясал. Направо от Печорлаг: „Комсомолски дървен материал — за Родината!“

Тежката студена вълна се задава бавно откъм непрогледната безкрайност, с лекота повдига „Амурлес“ високо към небето, грижовно го смъква едва ли не чак до дъното и предава щафетата на следващата вълна. Курсът е към Средиземно море. Целта — Неапол. Вождът на италианския народ Бенито Мусолини построи за добрия си приятел другаря Сталин боен кораб. Някои поради незнание го наричат небесносиния кръстосвач. Но това не е кръстосвач, това е лидерът на ескадрените миноносци „Ташкент“. Скоростта на „Ташкент“ е небивала. Изяществото му е потресаващо. Такова нещо само италианци могат да направят. И проклетите макаронаджии боядисали лидера „Ташкент“ не по нашенски, не в мръсносивия цвят на черноморската вълна, а в цвета на лазурното небе на Адриатика, та всички черноморски пристанища да се зверят и да ни завиждат. Лидерът „Ташкент“ скоро ще влезе в бойния състав на Черноморския флот. Дообзавеждат го в Николаев. И е време другарят Сталин да се

разплати с големия си приятел. В обезлесената Италия карелските трупи много се търсят, вървят на добра цена. Затова керваните от лесовози пъплят досущ като камили през Сахара. В безкрайна верига. Към Италия. Превозват дървен материал.

И само на капитана на „Амурлес“ Саша Юрин му е известно, че неговият лесовоз кара не само ароматни трупи, а и пътници. Кои са тия пътници, колко са, по каква работа и закъде пътуват, капитанът на „Амурлес“ не бива да знае. Ще му се да разбере, но помни: предшествениците му, околосветски капитани, случайно се докосвали до някаква тайна информация и след това не се задържали дълго на капитанския мостик. Може на някого от тях да му е провървяло — може сега с вкочанена ръка в дрипава ръкавица бившият капитан да пише на вагона ритуалната фраза: „Комсомолски дървен материал — за Родината.“ Но на капитан Юрин не му се вярва. Надали ще оставят жив някого, който си е наврял носа в толкова дълбоки тайни. Затова капитан Саша Юрин не се интересува от тайните пътници.

— Знам какво те тревожи, Жар-птицо. Каниш се да станеш кралица, но се съмняваш има ли в теб кралска кръв.

— Да, магьоснико.

— Ще те успокоя, Жар-птицо — в теб има.

— Откъде знаеш?

— Изчислих го.

— Как?

— Хайде да смятаме заедно. Няма да се задълбаваме много в хилядолетията. Ще се ограничим само с последното хилядолетие. Сто години правят четири човешки поколения. Хиляда години — четирийсет поколения. Представи си пирамида. Ти си върхът ѝ. А под теб има четирийсет етажа. На всеки етаж е предишното поколение. Непосредствено под теб, на четирийсетия етаж, има само двама твои предци, баща ти и майка ти, които са те създали.

— Да.

— Без тях нямаше да те има. Кой от тях е по-важен? И двамата. При липсата на единия просто нямаше да те има.

— Съгласна съм.

— А баща ти и майка ти са ги създали четирима души. Имаш две баби и двама дядовци. Може ли да каже някой от кого от четиримата си наследила повече, от кого по-малко. И отново — кой от тях е бил по-важен? Всичките.

— Съгласна съм.

— И тъй, на 39-ия етаж на пирамидата имаш четирима преки предци. А прабабите и прадядовците ти, както и моите, както на всеки човек, са били осем. Това с 38-ият. Едно поколение по-рано всеки от нас е имал 16 предци.

— А преди това — 32.

— Хайде сега, Настя, пресметни колко предци си имала преди хиляда години.

Лесно се смята с лист и молив. Но магьосникът дава задачи, които могат да се решават и наум.

— 64, 128, 256, 1 024, 2048...

Отначало върви бързо. Но цифрите се натрупват, набъбват...

— Умножаваме 131 072 по 2. Получаваме...

Получаваме смайващи неща. Само преди дваисет поколения, т.е. преди петстотин години, всеки от нас е имал един милион преки предци. 1 048 576, ако искаме да бъдем точни.

— Това е аритметиката: за да стигнем до един милион предци, ни се наложи да слезем с дваисет етажа, а на още по-долния ще станат два милиона. Смятай, няма да ти преча.

Настя дълго се добира до първия милион, а после милионите взеха да се трупат един върху друг, да се превръщат в десетки милиони, в стотици...

Лесно е да умножиш 134 217 728 по две. Но просто на някои им е трудно да задържат резултата в паметта си и да продължат да умножават. А Жар-птицата е добре с паметта и затова, забила поглед в тавана, продължава да шепне:

— 137 милиарда, 541 милиона, 353 хиляди и 472 умножаваме по две и ще получим...

Полека-лека цифричките се умножават и ето го резултата:

— Преди хиляда години трябва да съм имала хиляда и сто милиарда предци.

— А по-точно?

— 1 100 330 827 776.

— Може да греша, но и аз получих същия резултат. Сега се опитай да събереш всичките си предци през последните четирийсет поколения. Знаеш ли най-простия начин?

— Последната цифра от този ред трябва да се умножи по две и да се извадят две.

— Правилно. Действай.

— 2 200 661 655 550.

— Съгласен съм. Толкова предци трябва да имаш само за последните хиляда години. Тръгнахме оттам, че и мъжете, и жените са произвеждали потомство на възраст 25 години. А ако те са произвеждали потомство преди това, както си е било винаги, тогава за хиляда години се събират не четирийсет поколения, а повече, и броят на прадедите се увеличава по абсолютно астрономически начин. Ако надникнем още хиляда години назад, във времената на Римската

империя, във времената на викингите и разцвета на Византия, пирамидата на твоите предци не ще може да бъде изразена с никакви цифри.

— Но на земята никога не е имало, няма и не може да има толкова много хора.

— То се знае, че не е имало. Сама си направи извода. Ако се позамислиш съвсем малко, ще схванеш защо аристократите са броели родословието си само по мъжка линия от дядото към бащата, от бащата към сина, от сина към внука.

— Получавала се е едноизмерна нишка през вековете.

— Така е. А през матриархата роднинството се е брояло по женска линия, тогава пак се е получавала едноизмерна нишка. Но ако се вземат под внимание и мъжката, и женската линия, ще се получи триизмерна пирамида, чиито съставни части не само не могат да се запомнят по имена, но дори и да се изразят с цифри. Щом хората са се опитвали да установят предците си и по мъжка, и по женска линия едновременно, бързо са стигали до извода, че произхождаме от общи корени. Затова още на римляните им било ясно: няма и не може да има цезар, в чиито жили да не тече робска кръв, но няма и не може да има роб, в чиито жили да не тече царска кръв. Или казано по-просто: всички хора са братя.

Къде могат да се настанят пътници в лесовоз? Няма проблеми. Присъствието на пътници е предвидено още в стадия на замисъла. На конструкторското бюро от затворен тип, където като конструктори за по-сигурно работят разобличени врагове, било наредено: „Има мнение...“ Чие е мнението, не им обяснили. А мнението се състояло в това, че на богат чужденец някой ден може да му хрумне да пътешества със съветски лесовоз. Превозването на един чужденец може да донесе по-голям приход от превозването на хиляда кубика трупи. Мнението било взето под внимание, затова на лесовозите от серия „Амурлес“ под капитанския мостик има изолиран напречен коридор. От десния борд до левия. Нарича се коридор „А“. Край десния борд коридор „А“ рязко завива назад, край левия — също. Освен това в този коридор има нещо като каюткомпания, малка кухничка и килер. На десния борд коридорът завършва с тежък щурмови люк и с изход на нещо като врязано в корпуса балконче — там е спасителната лодка. И на левия борд всичко е направено по същия начин. Така че лесовозите, тъй да се каже, от чисто товарни кораби се превърнали в товаро-пътнически, то се знае, със значително наблюдаване на основното предназначение. Добре се потрудили конструкторите, така изпипали всичко, че капиталистическите пътници да не влияят на съветския екипаж, да не го заразяват с бактерии на буржоазното загиване. Изобщо да не се чуват там, та буржоазната музика и воплите на разложението да не нарушават трудовия ритъм на съветския екипаж и да не го смущават. Коридор „А“ е направен така, че да бъде изолиран от всички останали помещения на кораба. В него може да се влезе само през капитанското коридорче. И дори ако пътешестваният буржуа излезе на собствената си мъничка палуба, дори тогава ще могат да го видят само от брега или от друг кораб. А от нашия „Амурлес“ изобщо няма да го зърнеш. И в някои многоетажни къщи е същото: съседският балкон е направен така, че колкото и да си източваш врата, не можеш надникна там...

Впрочем няма защо да наднича човек. Така потръгнаха нещата, че никакви буржоазни пилигрими не пътешестват с корабите на „Експортлес“. Затова входът към коридор „А“ винаги е затворен от тежка врата със секретна брава. А на всичко отгоре и закрит с панел. Затова за съществуването на такива коридори в лесовозите от тип „Амурлес“ кажи-речи никой от екипажа не знае. Самият капитан е влизал в коридор „А“ само два пъти. По време на проверки. Германците, да опустеят дано, макар че са ни заклетни приятели, се сетили, че броят на илюминаторите отвън не отговаря на броя им вътре: трябва да има допълнителни помещения. Митничарите и пристанищната полиция в Хамбург плъзнаха по кораба: а това какво е? Ами това? На капитан Саша Юрин му се наложи да им покаже: това са празни каюти. А защо има толкова ядене в килера? Ами за да се яде — отговори капитанът. — Не бива ли да държим ядене в килера на този коридор? И фашистките камаради мирисаха. А втория път пак в Германия стана инфекция. В Роцок. Германците, то се знае, са ни приятели, особено ония от Гестапо, дето си тикат носа във всяка цепнатина, в която един уважаващ себе си французин никога не би се заврял. И още веднъж капитан Саша Юрин, ще не ще, трябваше да обясни, че там са предвидени каюти за пътници, но никога от никого не са били използвани, там държим запаси от ядене за всеки случай, както и одеяла с чаршафи и възглавници. Германците настояха да направят оглед. И уж всичко вървеше като по вода, но в една от празните каюти бе оставена прясна угарка с червило по нея. Топличка. Капитан Юрин върви най-отпред. Като стопанин на необятната родина. Тумбата проверяващи — след него. Щом влезе в каютата, Саша Юрин прецени обстановката и без много да му мисли, грабна въпросната угарка и я налапа. Както тлееше. Закашля се, когато дръпна. За непущач това е все едно да му забиеш гвоздей в черния дроб. Но всичко се размина.

Та и сега „Амурлес“ пердаши към братска фашистка Италия, като се предполага, че на борда освен екипажа няма други хора. Проверявай от кила до клотика, никого няма да намериш. Вярно, капитанът при проверка трябва да направи всичко възможно, за да допусне проверяващите в коридор „А“ най-накрая. А за предпочитане е те изобщо да не стъпват там. Вратата към него, макар и тежка, е незабележима, не бие на очи. Днес на капитан Саша Юрин шестото

чувство му подсказва: проверки не се очакват, но пътници има. И той не разчита само на шестото си чувство. Снабдяването с прясна вода там е автономно. Но горещата вода идва от общия бойлер. Тръбата минава под пода на капитанската каюта. Та на тази тръба Саша Юрин от любопитство сложи водомер. Какви ли прибори няма в капитанската каюта: и хронометри, и още някакви уреди с циферблати и стрелки, на които ние, сухопътните хора, никога няма да им разберем предназначението. Между различните прибори е и този токмак с циферблат. Кой ще разбере какво измерва? Но капитан Юрин знае: някой в коридор „А“ изразходва гореща вода. Интензивно я изразходва. Нека я изразходва — бойлерите на „Амурлес“ ще стигнат за две дивизии.

Но по разхода на вода капитан Саша Юрин винаги, макар и приблизително, може да си направи сметка колко са пътниците му. Този път според показанията на водомера са доста. Явно всички каюти са заети. Шест каюти, по двама: дванайсет. А дали не спят на смени? Тогава може да са и двайсет и четирима. Иди трийсет и шестима.

Къде ли се крият, когато довтаса полицията? Явно, не под дюшеците.

Преди „Амурлес“ да отплава от Архангелск, се изтърси последна проверка. Граничарите ни са бдителни. Бяха претършували целия кораб преди товаренето. После по време на товаренето всяка връзка трупи трябва да се провери. Знае ли човек какво може да се случи? Дървеният материал се изнася с милиони кубици, току-виж шегобийци измежду дървосекачите откълцат на сечището ръката на някой гад и я заврат в стиф или във връзка трупи с бележчица: „Подаваме приятелска ръка на потиснатите пролетарии от буржоазния свят. Поздрав от комсомолците доброволци от 32-ро лаготделение на Уст-Вимлаг.“ А могат и глава да тикнат. Отрязана с трион. Сече им пипето. Затова — контрол и пак контрол. За да не се изложим за пореден път пред братята по класа. Затова и преди отплаването се прави обща проверка на кораба. Тя вече е за злато и за всякакви други такива неща. А за да не пречат моряците на граничарите — свиква се общо събрание на екипажа. Темата е: „Съветският моряк в буржоазно пристанище — посланик на Родината на световния пролетариат.“

— Та аз, другари, поставям въпроса: достатъчно голяма ли е група от пет души? Видиш в чуждото пристанище забележителност, иска ти се да споделиш с другарите, а в групата само пет човека. И излиза, че мнозина изтърват интересното. Предлагам да ходим в чуждите пристанища не по пет, а по десет души! Та да споделяме впечатленията си с повече хора наведнъж!

— По петнайсет!

— По двајсет!

— Я да не се будалкаме, другари! На какво се базират цифрите? Десет, петнайсет, двајсет? На нищо. Чист субективизъм. Ако ще ходим заедно, нека не цепим екипажа. Кой е за това предложение?

Мислено всички изпсуваха оратора, но приеха предложението му единодушно.

— А освен туй, другари, защо след завръщането си в родното пристанище да не разпространим нашата инициатива в целия

търговски флот на Съветския съюз? Представяте ли си как ще ни заобичат моряците от другите кораби за тази инициатива?

Всеки от екипажа си представя как ще ги заобичат за такава инициатива на всички кораби за далечно плаване и във всички пристанищни кръчми. Но няма накъде — одобриха единодушно.

Но ентузиазмът на масите е неизчерпаем, а инициативата отдолу — несекваща:

— А редно ли е съветският моряк да слиза на брега във всяко вражеско пристанище? Предния път, да речем, бяхме в Александрия. Има ли в Александрия ленински места? Ходил ли е другарят Ленин в Александрия? Дявол го знае. Значи не е ходил. Значи там няма такива места. Щом е тъй, какво толкоз ще й гледаме на тая Александрия? Имало е там един Александрийски фар, ама и той се срутил. Назадничавата капиталистическа техника е толкова загнила, че при тях всичко се руши и се разпада. У нас в Архангелск фарът вече три години стои и не рухва. Ако го ремонтират, още толкова ще изкара. А на тия буржуи фарът им веднага се капичнал.

— Може и никога да не го е имало.

— Правилно!

— Сега сме тръгнали за Неапол...

Екипажът притихна, напрегна се...

— А ходил ли е другарят Ленин в Неапол? Нямаме такива сведения. Значи не е ходил. А щом е тъй, на какво, с извинение, ще се любуваме в тоя Неапол? Неапол и бездруго си се вижда през бордовия илюминатор...

— Правилно!

— Съветски хора няма защо да се шляят из Неапол!

Психологията на тълпата навсякъде е еднаква. Когато са в тълпа, хората вършат неща, които никой поотделно не би извършил. Не сме само ние такива. През нощта срещу 4 август 1789 година френската аристокрация в единен порив се отказала от всичките си привилегии. Доброволното отказване не довело до изблици на народната любов. Наопаки, върху аристократите се стоварила лавина от унижения, тормоз и подигравки. Тормозът се засилвал и скоро се изразил в конфискация на имущества, в изгнание, в падане на монархията. И мнозина от онези, които не сколасали да избягат, скоро се изкачили на окървавените дъски на високия подиум на площад „Съгласие“. След

аристократите под ножовете на мадам Гилотина се наредили на опашка полицаи и чиновници, моряци и офицери, зидари и бакали, хлебари и колбасари, крадци и проститутки, селяни и хамали — всички онези, които вчера крещели от възторг, когато публично отсекли главата на краля. И се затъркаляли глави в кошовете. Кой би могъл да си помисли, че отсечените глави не умират веднага? Кой е предполагал, че главите още могат да псуват, съскайки, че могат да хапят? Минавало ли е на някого през ум, че ще се наложи веднъж седмично да подменят кошовете за събиране на глави? Отрязаните глави изпитват странен стремеж да поживеят още съвсем мъничко и да се порадват на този презрян свят. Затова отсечените глави с упорито постоянство прогризват кошовете, в които ги събират.

Всичко това не можело да се предвиди в детайли. Но можело да се предположи, че отказването от привилегиите ще завърши с нещо ужасно. И аристократите били предвидили това. И го знаели. И никой от тях след време не можел да обясни защо е трябвало да се прави самоубийствената крачка. Никой от онези, които с възторг се отказали от привилегиите си, не би направил това, ако е бил сам. Всеки поотделно е против, всички заедно са за.

Като у нас на общо събрание.

Шуми събранието, реве екипажът, настоява да му се наложат нови ограничения.

Капитан Саша Юрин одобрява инициативата на народните маси. Той има сметка от това, защото едно моряче, ако се скатае в някой Неапол, после кого ще засилят да сече дърва в тайгата? Правилно, капитана. И още мнозина. Така че по-добре е екипажът да не слиза на брега в чужди пристанища. А капитанът винаги може да отскочи до града. По работа. Интересно, как ли напущат кораба тайните пътници? И къде? И как ли се качват на него? Още едно нещо не може да проумее капитанът: при нашествията на митничарите и на вражеската полиция тайните пътници от каютите в коридор „А“ явно се прибират в някакво скривалище, което е предвидено още при проектирането, а при строежа е изпипано майсторски, както понякога можем. Но защо в момента, когато полицията и митничарите се качват на борда, да не се предвиди една съвсем проста процедура? Защо капитанът от каютата по радиоуредбата, без да се адресира лично към никого, да не каже: „Тараш!“ Толкова ли не може да се повери това на капитана? Само една думичка ще изрече по радиоуредбата, а пътниците ще имат повече време да заличат следите си, да се приберат в скривалището... Хем ще са по-спокойни, хем ще се чувстват по-сигурни...

Шуми събранието. Очите на капитана греят като светлините на Александрийския фар: браво, момчета! Обичам ви за вашия комунистически ентузиазъм! За съзнателността ви! Няма какво да правите по чуждите брегове. На родния кораб е по-весело. Тук по стените висят портретите на другарите Ленин и Сталин. А има ли такива портрети в тоя скапан Неапол? Нищо освен порнография няма. А съветският моряк интересува ли се от разголени жени?

Капитанът сияе и защото е споходен от озарение. Всички винаги се радваме, когато, след като съберем на едно място различни факти, изведнъж получаваме неочакван резултат. На Саша Юрин му просветна: не им трябва на тайните пътници сигнал за тревога. Не им трябва, защото те във всеки един момент явно много точно знаят какво

става на кораба... Защото подслушват всички помещения. Защото не може да не ги подслушват!

Нощта е черна. Шуми събранието на екипажа на „Амурлес“. А граничарите тарашат кораба. Приключиха. Тръгнаха си. Сега се приближава още една кола. Също с граничари, фуражките им са зелени. Наметалата брезентени. Тия неизвестно защо товарят денкове и сандъци. В големи количества. Товаренето се ръководи от другаря Ширманов. Той е с граничарско наметало. Хората му — и те. Задачата е: да се ошета в коридор „А“, да се подредят помещенията, да се сменят чаршафите, да се напълни цистерната с прясна вода, да се провери как работят връзката, подслушването и сигнализацията, изправността на ключалките и резетата, а ако се наложи, да се извършат някои дребни ремонти, да се натоварят багажът на пътниците и хранителните припаси. Привършиха бързо. После от колата слязоха още трима. Също с фуражки, също облечени с брезент. Качиха се по трапа. Единият огромен. Вторият по-нисък. А третият съвсем дребничък. Като три мечока.

Запътиха се към коридор „А“. Влязоха. Съблякоха се: Холованов, Месер и Настя Жар-птицата. Ширманов събира фуражките и брезентените наметала, докладва на Холованов, че скривалищата на „Амурлес“ са готови за прехвърляне на агентурната група, стиска им ръцете, пожелава им успех. Тримата остават в коридор „А“. Тежката врата ги затваря като в подводница, щракват ключалките. Групата на Ширманов напуца кораба. Ширманов подава фуражките и наметалата на помощника си, повиква капитан Юрин: огледът на кораба е приключен, забележки няма, на добър час, носете с гордост знамето на родината на световния пролетариат през океани и морета.

Капитанът стисна ръката на граничаря и с променено лице, на екипажа:

— Стига демокрация!

„Амурлес“ изрева провлечено и радостно.

И се скри в мъглата.

Студените вълни се засилват отдалеч и удрят безмилостно борда на „Амурлес“ съвсем като озверял боксьор, който довършва изнемощелия си противник. Арктическите дълбини подмамват лесовоза с екипажа и тайните пътници, обещават им тишина и спокойствие.

Скърцат вътрешните стени на „Амурлес“, той стене. Но се държи. Ако излезеш на балкончето при спасителната лодка, те дострашава. Пяната от вълните хвърчи като от подивял жребец. Ураганът върти сивата вода, засмуква в бездънните дълбини и изхвърля от дълбините нови милиони тонове, смесва ги с пяната и вятъра. Превалиял сняг заметна лесовоза с бяло покривало, ослепи прозорчетата. Ако някой глупак не го свърта вътре, трябва да се върже със синджир. Всяка вълна като срутване в мина ще смачка и сплеска всеки, който е избрал за разходка неподходящата страна. Въздухът е свежест, преливаща от вода. Океанът тътне, вилнее. Като се напиеш с океански въздух, наляга те сън. Но пътниците нямат време за спане. Занятията продължават. Задачата на Месер е: докато трае преходът, да продължи подготовката на испанската престолонаследничка. Задачата на Жар-птицата е: да слуша инструктора, да попива всичко чуто от него. На Дракона: да стовари Жар-птицата на брега и да се прибере в Москва, но вече не с „Амурлес“, а с друго средство, по други пътища. По време на прехода задача на Дракона е да осигурява безопасността на инфантата.

— Я да послушаме за какво си бърби нашият доблестен екипаж.

За тримата има шест двуместни каюти. Простор. Освен това коридор с два завоя и две балкончета за спасителни лодки: ако вятърът се напъва да попилее десния борд, излез да се поразходиш на левия. И наопаки. Винаги едното балконче е без ураганен вятър, без безумни вълни.

Надишва се Настя с вятър от океана и се пъхва под душа. Измива от себе си с горещия напор умората и недоспиването. И пак е готова за работа.

— Здравей, магьоснико!

— Здравей, Жар-птицо!

Преди да отпътуват, магьосникът още веднъж се отби при Сталин:

— Няма да стане кралица от нея.

— Ще видим.

— Хайде на бас!

— Хайде.

— На какво?

— Загубилият в присъствието на всички членове на политбюро ще мине под масата и с висок и ясен глас ще си признае, че е пръч.

— Бива.

Плеснаха си дланите. И вече от сума дни океанът подмята магьосника. Дракона и Жар-птицата в недрата на лесовоза. Магьосникът се отнася към възложената му работа най-съвестно. И на него му се ще да направи от това момиче кралица. Монарсите на тази планета ще станат с един повече. А бюрокрацията ще намалее. Един монарх замества поне цял милион крадци бюрократи. Затова монархиите излизат на народа по-евтино. И за пръв път на магьосника му мина през ум: а бе от нея май може да излезе монарх. Тогава на магьосника ще му се наложи публично да се признае за пръч. Това не е страшно, стига да стане работата, магьосникът е готов да се орезили. Ако не стане, тогава другарят Сталин публично ще заяви, че е пръч. Голям майтап ще падне...

Вярно, тази възможност се стапя с всеки изминал ден. Магьосникът усети в ученичката си настойчивост, каквато не бе предполагал. Програмата я определи не магьосникът, а тя: пет часа работа, два часа за сън и разни лични нужди, половин час разхода по палубата край спасителната лодка под тътнещите вълни, още половин час горещ душ с непоносим напор. Излезе румена като узряла ябълка и пак е готова да повтори целия работен цикъл. Всяко денонощие — три смени. Общо от двайсет и четири часа — петнайсет часа работа, шест часа спане и лично време, час в половина под вълните и час и половина в банята, под душа. И отново работа.

— С какво ще започнем днес, магьоснико?

— Ще започнем с обсъждане на твоето съчинение за това как да бъдат подчинени сто милиона свободни граждани.

Капитанът на лесовоза Саша Юрин се уедини в каютата си. Закрачи от единия ъгъл до другия. И взе да си приказва сам. Като папагал.

— Знаеш ли, Жар-птицо, откровено казано, не разбрах някои неща в съчинението ти.

— Всичко е много просто. Нека си представим парад на Червения площад. Редиците са по двайсет души. Във всяко каре има десет редици, двеста души. А тези карета се губят зад хоризонта. И всички удрят крак по абсолютно еднакъв начин — да ти стане драго. Всяко каре по два месеца го дресират до капване за първомайския парад и още два месеца — за седми ноември. Да оставим настрана ежедневната целогодишна строева подготовка, която тече покрай парадната подготовка. И това се извършва не само в Москва. Това се извършва повсеместно. Нужно ли е по време на война да ходиш с парадна стъпка, на карета по двеста души? Нужно ли е по време на война да си вдигаш краката над кръста, нужно ли е да не си сгъваш колената и да изпъваш напред пръстите на краката си? Нужно ли е да се пъчиш и да си навирваш брадичката по-високо от носа? Защо се занимаваме с всичките тия глупости? А целта е да бъдат принудени хиляди хора да действат едновременно и по еднакъв начин, подчинявайки се на заповедта, а не на здравия разум.

— Това е безспорно.

— И нищо повече. Трябва да се пренесат подобни упражнения върху стотици милиони хора.

— Да караме цивилните да ходят със строева стъпка?

— Разбира се, не. Говоря за съдържанието, а не за формата. Важното е упражненията да са идиотски и стотици милиони хора да действат едновременно. Трябва да ги накараме редовно да вършат глупости.

— Измислила ли си тия глупости?

— Това е съвсем просто. Можем да накараме цялото население на земята всяка година по два пъти да премества стрелките на часовниците си.

— А с какво ще бъде мотивирано това?

— Ще се съобщи, че по този начин се пести енергия.

— А не се ли пести?

— Не, разбира се. Основни консуматори на енергия са заводите. Както и да преместваме стрелките — напред или назад, заводите ще консумират еднакво количество енергия. Основен консуматор на енергия е транспортът. И да преместим, и да не преместим стрелките, транспортът все едно ще консумира толкова, колкото му трябва. Основен консуматор на енергия са каменовъглените мини. Там винаги е тъмно. Започват работа — включват енергията. Престават да работят — изключват я. Каква е разликата един час по-рано ли са започнали или един час по-късно? Основен консуматор на енергия е осветлението на улиците и пътищата. Когато е тъмно, включваме светлината, когато е светло — изключваме я. Ако преместим стрелките, какво ще се промени?

— Но част от енергията хората консумират в жилищата си.

— Правилно. По-малко от един процент. И не целият процент отива за осветление. Скоро ще настъпи време, когато в жилищата си хората ще имат електрически ютии и електрически месомелачки, телефон, радио и електрическо кино. И да преместваш, и да не преместваш стрелките, от това разходът на енергия няма да намалее. А и с осветлението на жилищата е същото: лятно време и бездруго е светло, тъй че няма нужда от електрическо осветление, ако щеш в пет часа да станеш, ако щеш — в десет. А през зимата е толкова тъмно, че все едно не можеш да минеш без светлина, както и да въртиш стрелките.

— Смяташ, че няма да има полза от преместването на стрелките, така ли?

— Ще има вреда. Голяма вреда.

— И никой ли няма да възрази?

— Тълпата не е способна да мисли. Тълпата ще възприеме това като нещо съвсем редно и ще започне сама да си създава проблеми. Щом въведем за населението на земята десетина такива крайно глупави упражнения и всички безропотно се подчинят, ще владеем света.

Магьосникът спи съвсем по малко. Както и ученичката му. Но сън не го хваща. Сталин май е прав: от нея може да излезе повелителка. Каква красива идея: да накараш милиарди хора да вършат глупости в разрез с интересите си и със здравия разум.

Каютите на „Амурлес“ са обзаведени като за чужденци. А чужденците ние ги обичаме повече от себе си. Когато се качваш в Ленинград на белия параход — ще пуснеш чужденците да минат пред тебе. Те са на почит. Пристигаш в Ню Йорк: гражданите на Америка са с предимство, ние пак сме баламите. Най-люксозните ни ресторанти и хотели са за чужденците. Навсякъде правим на чужденците път. Затова и тук, на лесовоза, е създаден пределен уют. Настя от пръв поглед оцени и меката кожа, и килимите, и благородния бронз, и скритото осветление в неописуемата корабна каюта. Цял живот би плавала така към хоризонта, би се люляла на вълните, би слушала трополенето на дъжда по илюминатора и ударите на океанските вълни по стоманените бордове.

Занятията с магьосника се нижат едно след друго. Кратък сън, разходка, продължителен душ и пак занятия. Дракона ги навестява от време на време. Засега той има най-малко грижи. Затуй е натоварен с кухненските задължения: да нареже салам, да отвори консервите със супа, телешко варено и каша, да претопля, да вари, да пържи, да сервира масата, да налее на себе си и на магьосника по чашка.

— Ей, психолози, имам неразрешим проблем.

— Докладвай, Драконе.

— Постоянно подслушвам целия екипаж.

— Искаш ли, Драконе, да позная за какво си приказва екипажът?

За мацки.

— Правилно. Че за какво друго?

— Тогава в какво се състои проблемът ти?

— Проблемът е в това, че капитан Юрин — и той като мен се казва Александър Иванович, — като остане сам, си приказва като лудите.

— Това на всекиго му се случва. И то редовно. Та за какво си приказва капитан Юрин, когато остане сам? За мацки ли?

— Тъкмо там е проблемът, че не за мацки. Трябва да е откачил капитанът.

— Искаш ли, Драконе, да позная за какво си приказва той. Докато е сам?

— Познай, магьоснико.

— Всичко е много просто. Сигурен съм, че и моята ученичка също е способна да го познае. Какво ще кажеш, Анастасюшка?

— Лесно е да се сети човек. Щом капитан Юрин, когато остане сам, си говори не за мацки, значи държи патриотични речи. Така ли е?

Лъскавият влак на другаря Берия изскърца със спирачките си и се спря на тиха слънчева гаричка без име. Наоколо охрана. Наблизо неописуемо красиво езеро. Тук, далеч от шума и суетата, ще се състои съвещание на тема, която толкова вълнува всички.

— Точно така! Говори като от трибуна. Говори, сякаш е на партийно събрание. Да не би да е полудял? Естествено, в присъствието на екипажа трябва да се говорят само правилни неща. Но когато останеш сам...

— Бих поставила следната диагноза: капитан Юрин е по-умен от другите в екипажа. Никой освен него не се е досетил, че целият кораб се подслушва, затова в тесен кръг или насаме хората си приказват какви ли не глупости. А капитанът на „Амурлес“ Александър Иванович Юрин е загрял, че корабът не е обикновен, че още при проектирането му са предвидени някакви секретни функции, на такъв кораб няма начин да се мине без подслушване. Щом схванеш, че те подслушват, можеш непрекъснато да мълчиш. Но можеш и да говориш, обаче само онова, което е адресирано до ушите на подслушвача. Капитан Юрин говори така, че ти, подслушващият, да вписваш в протокола пропагандните дивотии като негови най-съкровени мисли. Правилно ли разбирам обстановката, магьоснико?

— Браво, инфанто.

ΓΛΑΦΑ 16

Звездите в небето са леден огън. Небето е черно, морето е черно. В небето — звезди, в морето — звезди. Вълните плискат. Отпред по курса няма звезди. От това произтича, че или има облаци, или високи скали затулят небето. Ето че се чу и прибойт. Прибойт трополи със ситните камъчета. Време е. Дракона порна гумената лодчица с нож, разпра я от двете страни и откъм дъното, студената полегата вълна ги пое. Морето повдигна Дракона и Жар-птицата и ги спусна, после пак ги повдигна. Дострашава те в черното небе, в черната вълна. Пак ги повдигна и ги спусна и усетиха дъното под краката си. Вълната без прекалена свирепост ги тласка към брега. Изплуваха. Някъде далеч „Амурлес“ оставя диря по фосфорното море, отдалечава се от острова. Топло е там, има горещ душ, хубава храна, топло легло, коридори със синьо успокояващо осветление, каюти, които те мамят да си отпочинеш, и умни книги, и програми по всички радиоканали според всеки вкус. А тук е студено. Ако не се къпеш през нощта в морето, изтрайва се. И ако има къде да се скриеш от пронизващия вятър и от студената мъгла, пак бива. А така изплуваха двамата на безлюден, непосещаван от курортисти плаж — нито палатка, нито одеяло, нито някаква пелерина. Ако се заяде полицията: къпем се нощем, редуваме къпането с любов. О, не, не сме търговци на стока от категорията на наркотиците. Опазил ни Господ. Нито сме шпиони. И пари нямаме в себе си. Нищо работа. Копейки. Пезети, както им казвате вие. А паспортите ни — ето ги, френски, в гумен плик, за да не се намокрят. И една сребърна манерчица. Нищо друго. Романтици, с една дума. Руснаци. От Париж. Белогвардейци. Татковците и майките ни забегнали от проклетите болшевики, да опустеят дано. А ние сме разхайтени, безгрижни младежи. Не се интересуваме от политика. Нощем не ни свърта вкъщи.

Но наблизко нямаше брегова полиция. Дракона разтри Настя. Тя тракаше със зъби.

Дебаркирането засега върви без гафове. В Средиземно море „Амурлес“ се отклони от маршрута си, загаси ходовите си светлини в

тъмното и без да хвърля котви, просто спря двигателите си край Балеарските острови, близо до най-големия от тях, край остров Майорка. На екипажа бе заповядано: да не се показват, да не крещят, да загасят осветлението. И бе пуснат таен слух: извършват се секретни хидрографски снимки край фашисткия бряг.

В тези минути на спиране магьосникът стисна ръката на Настя: внимавай да не те хванат! Прегърна Дракона: пази я!

Нощта все едно че някой я бе поръчал за дебаркиране. Тъмно, духа вятър, има вълни, звездите блестят, но явно скоро вятърът ще докара облаци и ще завали дъжд. Вярно, вълните тук далеч не са като в Норвежко море. Нито като край Архангелск. Вълните са по-меки и е по-топло. Ако имаш одеяло. Просто в плана им всичко бе предвидено: дебаркираме в полунощ, чакаме на брега, заранта се качваме на първия автобус. Всичко бяха предвидили освен студа. Настя трепери, все едно дали я разтриваш със спирт, или не я разтриваш. Дракона ѝ даде да си сръбне. Кажи-речи, не помага. Успокои се за малко и пак се разтреперва. Кой знае защо такава ѝ е реакцията сега. Веднъж ѝ се случи да преплува Волга през октомври. Нощем. А през октомври Волга не е курорт. Не е Средиземно море. Дракона повъртя глава, засмука с нос въздуха като същинско куче, надуши миризмата на пресен асфалт. Какво мажат край морето с асфалт? То се знае, рибарските лодки. Напред, инфанто!

Мислеха си, че ще са съвсем наблизко, но извървяха по брега най-малко един километър. Вървяха, вървяха, но все пак намериха лодките. Онези, които са прясно асфалтирани — не ги интересуват. Ще те заболи глава. А и край новите лодки може да има пазачи... Защо да стряскат хората? Там, където от векове се лови риба, близо до новите лодки трябва да има и стари, изоставени. Дракона вижда в тъмното като котарак. И подритва лодките. Намери една. Лодката е встрани от другите, преобърната, стара, вмирисана на сол, с пробито дъно.

— Пъхай се под нея. Топли се. Под лодката си като в къщурка, вятърът не те тормози.

Настя се мушна под лодката, сви се на кълбо, прегърна коленете си. Ако можеше сега да стъкне огън както са я учили, без кибрит, само че не бива да привлича вниманието. Налага се да мине без огън. Дракона се изгуби за няколко минути. Върна се с огромно платно. Това ще ти е и юрган, и възглавница, и дюшек.

Пред очите му пак се мерзелее огромният дюдюкащ, ръмжащ, ревящ берлински цирк... Магьосникът величаво спуща ръка и едновременно с нея се спуща тишината, обгръщайки всичко и покорявайки всички. Последният въпрос от програмата. Хиляди ръце. Магьосникът е докарал публиката до ръба на безумието. Между него и нея сякаш прескачат, провисвайки, чудовищно силни разряди като между небето и земята, озарявайки всичко наоколо и съкрушавайки всичко, което им се изпречи... И тъй последният номер от програмата, последният въпрос в последния номер... Въпросът вече е зададен. Въпросът е прост: за великото бъдеще на Германия, ръководена от великия ѝ син Адолф Хитлер. Тълпата предварително знае отговора. Тълпата вече е зинала, готова да ревне. Тълпата вече е раздалечила длани, готова с гръмовните си овации да издъни прозорците и вратите на цирка. Отговорът ще хвърли цирка в неистов, кипящ, клокочещ възторг... Магьосникът насмалко не изкрещя този бодро-ликуващ отговор, но се позамисли.

— Не, не, чакайте да си помисля... Да си помисля...

Тълпата се разшава. Зашепна.

Магьосникът объркано се озърта насам-натам. Някакво чуждо знание му подсказва: не всичко е чак толкова лъчезарно в бъдещето на Германия...

— Навлязохме в 1939 година. Тази година ще донесе на Германия големи победи...

Отведнъж гърлото на магьосника се стяга. В гласа му не се долавя триумфална радост.

— Текат последните месеци на мира. През тази година ще започне война. Голяма война. Най-голямата от всички войни. За Германия тя ще започне добре. Но ще завърши зле.

Магьосникът гледа към пода. Магьосникът говори бавно и тихо. Чуват го всички.

— Адолф Хитлер ще тръгне на изток... И там ще си строши врата.

Дъждът трополи по дъното на лодката, сякаш 4-та пролетарска кавалерийска дивизия „Ворошилов“ минава по главната улица на Киев.

Жар-птицата трака със зъби в такт с дъжда. Дракона — също. Сега е моментът да се сгушат в платното, да се завият с него, да се стоплят. Дрехите по тях са съвсем малко, но са прогизнали от морската и дъждовната вода. Веднага ще намокрят платното.

— Виж какво, маце, изпълняваме спецзадача. Хайде не се стеснявай. В тъмното все едно не те виждам. Съблечи се съвсем. Ще изcedeя дрехите ти, а и моите. Ти се топли в платното. И на мен ми стопли място.

— Адолф Хитлер ще тръгне на изток... И там ще си строши врата — неизвестно защо повтори магьосникът.

Тълпата мълчи с буреносно мълчание.

Магьосникът се озърна някак притеснено, поклони се на публиката с полупоклон, сякаш се извиняваше за не дотам приятните си думи, и в потискащата тишина се скри зад кулисите.

Мина край пошашавения полицай с палка. Полицаят се стъписа, защото не знаеше какво трябва да прави... Тълпата зад магьосника мълча най-малко цяла една минута. През тази минута Рудолф Месер откачи от гвоздеа палтото и шапката си и се запъти не към артистичния изход, а към централния. Там го настигна дивият рев и тропот.

Настя се притисна до него, голия, тя трепереше.
И той я прегърна. И на двамата им стана по-топло.

Той: „Заспи.“

Тя: „Устните ти са солени. И моите ли са?“

Сам ли се досети магьосникът, или някой свише му подсказа, но той взе, че зарева яростно, стисна юмрук и хукна пред ревящите, крещейки проклетия. А срещу тълпата в тръс, който преминаваше в галоп, препусна конна полиция. Вече цепят ушите полицейски свирки, сирените на колите заливат улиците, арестуват този-онзи, налагат с палки.

— Къде е той?! — крещи тълпата.

— Къде е той?! — крещи Месер.

Законопослушните бюргери се озвериха, изпотрошиха всичко, което им се изпречеше. Съвсем наблизко набедиха някого и тутакси го заудряха и заритаха. И над мястото се разнесе вопъл:

— Мамка ти, Месер!

А Месер го хвана за ръкава някакъв светлокос хубавец и вече зина за крясък. Но още не крещи. Не крещи, защото още не е повярвал в сполуката си на откривател. На всеки откривател му трябват пет секунди, за да може първо той да се наслади на откритието си, та чак тогава да го възвести на цял свят. Месер би могъл да се защити с магьосничеството си. Но в този миг той бе забравил за магьосническите си наклонности. Не беше обаче забравил за юмука си, не кой знае колко голям, но все пак тежък. И докато хубавецът се опияняваше от откритието си, докато разтваряше челюсти за триумфалния вопъл, Месер го цапардоса не по магьоснически, а по работническо-селски. Между веждите. Така го цапардоса, че за миг се озари и изсветля небето над столицата на Третия райх. От удара хубавецът се преви, тръгна заднешком и се олюля. И веднага над него се размахаха юмруци и чадъри:

— Мамка ти, Месер!

Магьосникът нито нахлупи шапката си до веждите, нито скри нос в яката си, а се развика по-гръмогласно от другите:

— Ето го Месер! Бийте го! Заведете го в полицията! Ето още един!

После се заредиха дълги дни и нощи. Гадният студен дъжд със сняг. Шляпащите капки-снежинки. И арестуването.

Магьосникът ясно видя ъгъла на мократа къща и ротвайлерката, но не можеше да мълчи повече, — викна, запищя.

И се събуди...

Сърцето му думка, зъбите му тракат, дъхът му секва.

Магьосникът потисна страха си, огледа се предпазливо, послуша се. Къде ли се намира?

Тъмно е. Дъждът трополи както тогава в Берлин. Мъждука синя светлина. И в Берлин беше така. От полицейските автомобили. И зелено мъждукане имаше. От светофара. И беше студено. А тук е топло и сухо. Някъде вълните се блъскат в желязо: бубум. И дъждът трополи не по ламаринените табели, а по палубата. Това е „Амурлес“. Това е коридор „А“. Магьосникът бе изпроводил Дракона и Жарптицата. Сега е сам в коридор „А“. В каютата си.

Къде ли са сега Настя и Дракона?

Настя започва да се стопля. Заедно с топлината по цялото ѝ тяло бавно, а после все по-бързо се разлива познато непреодолимо желание за нещо. Желание да хапе, да целува и да драска омразния човек, който я прегръща. И тя го целува по устните. И ги хапе.

Не може да заспи магьосникът. Седна. Включи осветлението. Подложи си възглавници под гърба.

Пресегна се към рафта с книгите: отдавна не беше вземал в ръце „Майн кампф“. Магьосникът бе прочел много книги. Четеше ги бързо и ги запомняше завинаги. Но имаше няколко книги, които четеше бавно и по стотина пъти. Това бяха или най-любимите му, или онези, които не можеше да разбере. Разгръщаше такава книга на която и да е страница и започваше от изречението, което първо му се мернеше пред очите. Вникваше. Авторът на тази дебела книга, Адолф Хитлер, шашваше магьосника с единайсетата глава на част втора. Тя уж беше написана от Хитлер, но явно дяволът е стоял зад неговия гръб и му е местел ръката. Главата е написана свръх човешките възможности. Написана е от човек, надарен със сатанинско знание, който познава душата на тълпата, умее да манипулира тълпите и изпитва върховна наслада от това. Тази глава магьосникът винаги препрочиташе с възторг и с благородна завист. Останалите глави Месер знаеше наизуст, но не смяташе, че ги разбира докрай. Бе дошло време сериозно да се заеме с тази книги. Няма къде да бърза. Скоро ще пристигнат в Неапол. След Неапол дълго ще се прибират в Архангелск. Никой не гони магьосника. Никой не му пречи. Взе от килера един вкоравен по време на дългото пътуване крайшник хляб, неизвестно защо помириша голямата сочна глава лук, отвори кутия с шпроти, нарязва си на тънки розови филийки парче сланина, сложи отпреде си бутилка „Перцовка“ и руска дебелостенна водна чаша. Наля си. Пийна. Изсумтя. Замези си. Разгърна „Майн кампф“.

И се вгълби.

Дракона не оказва съпротива. Настя натисна лекичко рамото му и го обърна по гръб. Така ѝ е по-удобно да го целува. Той не се противи. Но и не отвърща на целувките ѝ.

Капитан Александър Иванович Юрин имаше заповед да се отклони от маршрута и да спре дизелите в определено време в определена точка. И на него бяха му обяснили: хидрографски изследвания. Кой провежда тези изследвания и защо, не му обясниха: прави каквото ти се заповядва! Капитанът отброи заръчаните минути, върна се на мостика с щурмана и кормчията и без да пали ходовите светлини, насочи кораба към правилния курс.

Само след няколко часа капитанът по показанията на брояча за топлата вода си направи сметка: кораба са напуснали трийсетина тайни пътници. Разходът на топла вода се прекрати напълно.

Голямо нещо е любопитството. Дали да не слезе скришом през нощта в коридор „А“? По най-незначителни признаци ще Може да се определи кой е бил там и с каква цел...

Обзе я злоба, свирепата първобитна злоба на пухкавата полярна кучка. Едва сега тя разбра причината за тази свирепост: бялата кучка е искала любов. И Настя иска същото. Трябва ѝ не част от Драконовата любов, не парченце, не фракция, той ѝ трябва целият и завинаги. Затова започна да го целува уж нежно, но бързо стигна до озверяване. Той я стяга в прегръдките си, сдържа я. И стиска устните си. За да не отвърне на нейните целувки. Знае, че първо трябва да я докара до полуда. Той обича да докарва партньорките си до полуда. И умее да го прави.

Има и още една причина да не отвърща на целувките ѝ: Дракона разбра, че тя просто не умее да се целува. Никой не я е научил. Човек винаги трябва да се учи да целува. Целувката е изкуство. Трябва цял живот да овладяваш това изкуство и да го шлифоваш. И колкото и да се учиш, винаги съществуват неизчерпаеми възможности за безгранично усъвършенстване. Той знаеше, че тя е способна ученичка. Знаеше, че тя ще овладява техниката по-бързо от всяка друга, на която Дракона бе преподавал този изключително сложен предмет. А бе го преподавал на безброй жени. Учеше се от всяка и учеше всяка. Но неумееща, която трябва да обучава от самото начало, от нула, срещаше за пръв път. Тъкмо това го възбуждаше.

И той проточваше удоволствието, опиянявайки се от неумението ѝ.

Строго секретно съвещание. Темата е: „Как да бъде убит Троцки?“

Председател: народният комисар на вътрешните работи и генерален комисар на Държавна сигурност другарят Берия. Присъстват още трима: заместник народният комисар на вътрешните работи и началник на Главното управление на лагерите на НКВД, комисарят от Държавна сигурност първи ранг другарят Завенягин, началникът на спецгрупата за ликвидации в чужбина старши майорът от Държавна сигурност другарят Серебрянски и бившият началник на Чуждестранния отдел на ОГПУ комисарят от Държавна сигурност втори ранг другарят Трилисер.

Всеки гледа останалите. От какво е продиктуван този избор? Защо Сталин Ваксата заповяда да се съберат тъкмо те? Присъствието на Берия е обяснимо. А какво търси тук Завенягин? Какво отношение към убийството на Троцки може да има началникът на ГУЛАГ? Впрочем той е заместник на Берия. А какво търси тук Трилисер? Защо ненадейно го повишиха? Впрочем и четиримата съвсем доскоро се разхождаха подръка с безносата смърт. Ако Ежов се бе задържал на власт още една-две седмици, сега нямаше да го има Лаврентий Павлович Берия, а щеше да има светли спомени за него. А Завенягин едвам се отскубна от лапите на смъртта вече след Ежов. Ситуацията на Трилисер и Серебрянски е още по-смешна: обвиненията им не са свалени и присъдите им не са отменени.

И тъй... Та как да унищожим Троцки, другари?

Морето побесня. Вълните блъскат брега. Вятърът свири. От небето се изливат същински водопади... А те се стоплиха. Чак им е горещо под платното. Озверяло като бурното Средиземно море, момичето прегръща, обхваща Дракона с горещите си крака, страстно го притиска, отпуща го сякаш без желание и отново го стисва като обезумяло.

Дракона отвърна едва-едва на ухапването му и разбра: време е.

На езерото Селигер хубавото му е, че неговите брегове са превърнати в резерват. Красотата е неописуема. Идеално е за маскировка. Макар кинематографистът сглоби оптиката, бавно извади от калъфа новеничката противотанкова пушка тип СА.

До него стои командирът на спецгрупата Ширманов. С мощен немски бинокъл.

— Всичките ли ги виждаш?

— Виждам ги и четиримата.

— Познаваш ли ги?

— Берия, Завенягин, Трилисер и Серебрянски.

— Да не би да сгрешиш?

— Няма.

— Увери се още веднъж. — Ширманов нареди пред Макар снимки на четиримата: фас и профил. На Макар те не му трябват. Той е подготвен за извършването на експеримента.

— Няма ли да ги объркаш?

— Няма.

— Тогава зареждай.

С дясната си ръка той стисна бузите ѝ и нейните устни се разтвориха широко. Стисна я до стон. Тя възприе това като защитна хватка на самбист срещу ухапванията ѝ. Грешеше. Той ѝ подготвяше друго. И в същото време тя не грешеше. На него наистина му бяха омръзнали нейните неумели целувки и напълно умели ухапвания. Можеше да се защити от настойчивостта ѝ само с целувка. Природата бе го надарила с безгранична щедрост. Той умееше да подарява. Подаряваше целувки.

Тя изведнъж хлътна в пропаст. Като умел танцьор той я повлече след себе си. Повлече я в целувката като в танц. И тя смело тръгна след него както вървят след майстор, доверявайки се на изкуството и опита му. Той ѝ подаряваше целувка, която ще се помни. Даваше ѝ я с царска щедрост. И от благодарност за подаръка ѝ се искаше да вика, искаше ѝ се да сподели с него, да му разкаже колко ѝ е хубаво, тя трябва да му разкаже, че във филмите се целуват съвсем другояче, че изобщо не е предполагала, че това може да е така... Не знаеше как. Нямаше думи да изрази възторга си. И разбираше, че думите все едно няма да ѝ стигнат, затова реши просто да му каже, че ѝ е хубаво, че той го прави фантастично и нека продължи. Но и това не можа да стори — устата ѝ е препълнена от целувката, от целувката, която няма край. И тогава тя изрази всичко наведнъж с един дълбок вътрешен стон.

Той я събуди на разсъмване.

Бяха спали едва трийсет минути. Тъкмо заспаха прегърнати — трябва да стават. Той сам се събуди. Винаги се събуждаше на минутата точно в момента, който си бе определил, преди да заспи.

Тя също си е изградила такава способност. Но не се събуди сама, защото на заспиване направо бе забравила и за секретната си задача, и за това, че се намира на чужд, вражески бряг, изобщо всичко бе забравила. Не се събуди, защото не си бе определяла никакво време за събуждане. Ако не беше Дракона, би спала в изнемога чак до вечерта. Тя тъкмо се бе унесла, тъкмо се бе гмурнала в съня. Дракона я буди, а тя се дърпа и го отбутва:

— Стига бе, Сашенка! Остави ме на мира... Хайде...

Дракона я разтърсва за раменете: стига си спала, време е да се махаме, докато не са ни спипали.

Тя се събуди. Тежко ѝ е. Да можеше сега да си отспи. Да можеше да се озове в каютата на „Амурлес“. И по дяволите уроците на магьосника, все едно всичко не се научава. Да постои под душа един-два часа и да спи, да спи, да спи...

— Събуди се де.

Тя надникна изпод лодката: гадна действителност, а в съня ѝ беше толкова хубаво. Редно е да кажем, че и на средиземноморските острови времето понякога е отвратително. Рядко, но се случва. Небето е ниско. Облаците са дрипави. Вятърът е студен. Дъждът е гнъсен. Вълните се блъскат в брега.

А Дракона се усмихва:

— Стръвна си в любовта, Настенка.

— И ти, Саша, не си ангелче.

Засмяха се и двамата.

— Благодаря ти, Драконе, за дебаркирането, за тази нощ, за това, че осигури безопасността ми. Трябва да те наградя с нещо. Само че с какво?

Инфантата обходи с поглед безлюдния плаж. Трябва ѝ оръжие. Меч. Но тук няма оръжие. Не се виждат мечове по белия пясък. Виждат се само преобърнати лодки. Нейсе. Вдигна една тривърха ръждясала котва: три стоманени пръта, заварени заедно, със закривени навън остри краища. По нашенски това се казва котка.

— Тук няма меч. Както и да е. Ти се отличи, Драконе, осигури безопасността ми на морското поприще, стовари ме на моите земи. Затова коленичи.

Дракона нищо не разбра. Но се подчини. Дали на шега, дали на сериозно. Отпусна се на едно коляно. Грамаден мъжага, той и коленичил е по-висок от Настя.

Настя сложи трикраката котва на дясното му рамо, премести я на лявото и пак — на дясното. Ако някой ги видеше отстрани, нямаше да разбере какво става тук: мокри дрипльовци с котва под проливния дъжд, под неспирния вятър.

— Дарявам те, Драконе, с рицарско звание и баронска титла. Повелявам занаяпред да те наричат барон... Как се казваха островите? Балеарски ли?... Да те наричат барон Балеарски. Тук ще са владенията ти. Целувай ръка, бароне.

Оттам нататък всичко вървеше като по вода. Заранта ги взе дрънкацията с всичката си железария автобус и ги откара в Палма — напоен с романтика град. Той я хвана за ръката и я поведе по паяжината на уличките. Тези улички са широки три, а понякога и два метра, и по тях магазин до магазин. Редно е да кажем добра дума за тези магазини. В тях има всичко. Изкарано е на показ и ви чака. Вярно, безплатно не дават. Чуйте един полезен съвет: най-добре е в тези магазини да ходите с пари. Без пари само ще си късате нервите. В един момент от черна завист можете да се превърнете в комунист. А лекарство за превръщане на комунистите в нормални хора за съжаление още не е измислено. За цял живот ще си останете комунист.

Испанската инфанта и барон Балеарски нямат пукната пара. Но е насрочена агентурна среща. Чекистите наричат тези срещи моментални. Във военното разузнаване ги именуват мигновени.

Най-важното е някой предварително да подбере добро място за такава среща. Там, където се провежда мигновена среща, трябва да има много хора, да има часовник на стената, за да могат двамата участници да се ориентират по един и същи часовник. Оттам нататък всичко зависи от точността и дисциплината на двамата.

Мястото е подбрано добре: входът на огромния магазин „Гаран“. Вратите му се отварят точно в девет и всмукват тълпата. Над входа има часовник. Срещата е в девет нула две. Дракона се помота малко на входа, изчаквайки минутната стрелка да докосне втората чертичка, и се шумugna в тълпата. Тълпата пресова стотици хора в една буца и веднага след това ги разпръсва настрани и по етажите. Дракона позяпа презморските стоки и излезе през резервния вход.

При дебаркиране човек не бива да има в джобовете си нищо излишно. Идеалният вариант е: спипва бреговата полипия през нощта на безлюдния плаж полугола двойка, а тя няма в джобовете си нищо освен паспортите... Това наистина също е подозрително: разхождат се посред нощ по плажа с паспорта; но все пак е за предпочитане, отколкото ако ги арестуват без тях. Виж, ако в тях се намерят много

пари, възникват усложнения. Не, патрулът няма да помъкне подозрителните към полицейския участък, съвсем не. Всичко е по-просто: ще им прострелят тиловете, ще им вържат по един камък за краката и ще ги изхвърлят в морето. А паричките ще си разделят по братски. Времената в Испания са тежки. На полицията по половин година не й дават заплатите. А полицаите също донякъде са хора. И на тях им се яде...

С оглед на това обстоятелство се препоръчва дебаркирането да бъде извършвано без пари. Но когато дебаркирането мине успешно, когато успееш да се промъкнеш незабелязан в гъмжащия от хора град, тогава ще ти потрябват пари. Спешно. В големи количества. За целта предварително се вербува спомагателна агентура. Спомагателният агент може да сложи парите в тайник, а може да ги предаде и при мигновена среща. 93% от провалите в агентурното разузнаване стават при връзката. При контактите. Затова контактът трябва да е такъв, че никой да не го засече. Дори хората наоколо.

Дракона нахълта в огромния магазин заедно с тълпата. Нахълта с празни джобове, а излезе с облекчена душа и натезал джоб. А кой в девет часа и две минути наред човешкото стълпотворение му мушна в ръката дебел портфейл, представа си нямам. На куково лято някой ще засече мигновения контакт на две ръце в тълпата, когато всички са притиснати един до друг като сардели.

Вторият етап също мина без фалове.

Докато Дракона извършваше мигновения контакт, Жар-птицата го чакаше зад ъгъла.

Сега — да изпият по чашка кафе, да даде на Жар-птицата паспорта и парите, да й пожелае успех и да я остави сама.

Ресторантчето е съвсем мъничко. Масичките са на тротоара досами улицата. Покрай тях хората минават на върволица. Испанската полиция изобщо не обръща внимание на дрипавите чужденци край кръглата масичка на евтиния ресторант. Полицията си има свои грижи. На полицията й е заповядано да оцелее.

— Засега всичко върви добре, инфанто.

— Благодарение на вашата защита, бароне.

Настя се усмихва широко и радостно. Дракона й подари една нощ, за каквато бе мечтала хиляди нощи. В действителност Дракона се оказа дори малко по-добър, отколкото в мечтите й. Затова Настя

докосна ръката му уж случайно, стисна я и я пусна. И той докосна с ръка мъничката ѝ длан, стисна я мощно и нежно. Настя знае: той си има много момичета по спецгрупите, много — извън спецгрупите, много — по чуждите посолства, и по далечни страни — също много. Ала разбира не с разума, а със сърцето си, че Дракона е налупал въдицата. Нека ходи с дипломатически германки, с парашутистки и диверсантки, с бъдещи кралици и царици. Нека. Но на нея Дракона никога вече няма да ѝ се изплъзне.

И той разбира това. Сега ще потегли за Марсилия. После за Париж, а оттам за Москва през Берлин. Много неща трябва да свърши по пътя. И много жени го чакат в Марсилия, в Париж, в Берлин. И в Москва. И в Подмосковието.

Тъжно му е на Дракона. От толкова години се познават с Жар-птицата, а откри експлозивния ѝ любовен темперамент едва сега, когато дойде време да се разделят. Много му бяха минали през ръцете, но такава не бе срещал. Цял живот я бе търсил, а тя била до него.

— Никога няма да те забравя.

Той помълча и каза нещо, което никога на никоя не бе казвал:

— Обичам те.

Настя сведе очи: да повярва ли на думите му?

— Не се разделяме задълго. Аз много шетам по света, от време на време ще те навещавам, Жар-птицо.

Настя му стисна ръката:

— Няма да чакаме кой знае колко. Скоро ще започне Световната революция. Скоро нашите танкове ще дойдат във Франция и в Испания. Аз ще стана кралица. Ще те направя херцог, до никъде няма да те пускам сам.

Той се позасмя:

— Стига за тези работи. По-добре се връщай по-скоро. Ще те чакам, Жар-птицо.

Очите ѝ потъмняха. Така понякога сините сапфири потъмняват до пълна чернота:

— Бароне, не разбрах... Да се връщам ли? Къде да се връщам?

— В Съветския съюз.

— Никъде нямам намерение да се връщам, бароне. Кралството ми е тук. Скоро Испанската социалистическа република ще влезе в

състава на Съветския съюз, а после само ще сменим табелите:
Испанско кралство в състава на Световната империя!

— Настя, прекалено сериозно възприемаш нещата.

В очите ѝ засвятка неукротима ярост. И тя му изтърси...

ΓΛΑΦΑ 17

1

Съществува един прост начин за анализиране на информация. Най-напред трябва да очистим душите си от злото. Да се научим да не мислим за лоши неща. След като се отървем от злото, макар само частично и временно, да разгърнем над себе си прозрачен купол. Не, не купола на берлинския цирк, нито на московския и дори на самарския, който е на брега на Волга. Трябва да разгърнем прозрачен купол, през който се виждат небето и звездите. Разгръщането е лесно — стига да поиска човек. Отначало нашият купол ще е малък колкото разтворен чадър. После след дългогодишни тренировки, с натрупването на опит ще разгръщаме купола над себе си все по-нашироко и по-нависоко. Ако приложим достатъчно усилие на волята, прозрачността на купола няма да се влияе нито от бетонните сводове, нито от гъстата облачност, нито от яркото слънце. Външните условия не са пречка — ще можете да го разгърнете над главата си в блиндаж, в танк, в манастирска килия, в подводница, в килия за разстрели. Съсредоточавате се и го разгръщате.

За тренировка вместо реална ситуация можете да използвате за анализ която и да е книга. „Война и мир“, да речем. Нека я прелистим, като се стараем да удържим в паметта си колкото може повече. Не, не става дума за точките и запетайките. Трябва да се удържи същината. Сега нека раздробим обекта на анализ. Нека вземем „Война и мир“ и я разкъсаме на страници. Мислено. Нюанс за начинаещите: разкъсваме два екземпляра едновременно. Един не стига — тогава ще имаме пред погледа си само половината страници, другата половина от информацията ще се изплъзне от анализа ни.

Този именно текст трябва едновременно и мигновено да се разпилее по целия купол на гладък слой, така че да покрие цялата му повърхност. Специално подчертавам: става дума не за запомняне — само за анализ. За запомняне на книги и библиотеки съществуват други похвати. Паметта ни е бездънна и безгранична. Всеки мозък е способен да удържи каквото и да било количество информация без никакви ограничения. Просто не са ни учили да ползваме паметта си и

ние не го правим. В училище не са ни карали да учим наизуст „Война и мир“ и ние, естествено, не сме я учили. Но нищо, текст може да се анализира дори и ако не го знаем наизуст. Просто трябва да си го представим. Сега да си починем съвсем малко, да вдишаме дълбоко, да издишаме и притиснем всички страници към купола с едно усилие, с един порив така, че той да заблести и, без да си поемаме дъх, да свием купола до една светеща искряща точка. В този момент, в този миг трябва да си представим цялото съдържание на книгата, цялото наведнъж в цялата възможна и дори невъзможна яркост с максимално количество подробности. Трябва да си представим едновременно всичко, което сме запомнили, колкото може по-живо, трябва да си представим едновременно всички герои, всичките им думи и всичките им действия, всички картини и събития, да видим лъщенето на щиковете, да чуем гърмежите на оръдията и чаткането на копитата, да усетим аромата на баловете и офицерските гощавки, да осъзнаем в цялата му дълбочина непоносимия ужас от това, че си загубил на карти родовото си име, и да се докоснем до селяшките аби. Трябва не просто да видим лова на вълци, а да го усетим с вълчата кожа, да влезем в напуснатата от жителите Москва заедно с Бонапарт и с лека тревога да подушим миризмата на първите пожари, да премръзнем по Смоленския път, да побегнем панически от бойното поле и да ликуваме, когато зърнем захвърлените в калта знамена на завоевателя. Всичко това трябва да стане в пределно кратък срок. В един миг. От нас не се иска да повтаряме мислено думите и изреченията, точките и запетайте. Друго е важно. Думите трябва да бъдат превърнати в живи картини, в цялостна обща картина.

Всички, които вече са били в лапите на смъртта, но като по чудо са се изскубнали от тях, разказват почти едно и също. Те отбелязват два момента: първо, абсолютното си спокойствие и, второ, същинския потоп от информация. Тъкмо в това състояние трябва да се озовем: спокойствие и мигновено обхващане на практически необятното. Между живота и смъртта има тъничък граничен слой, в него именно трябва да се промушим по някакъв начин.

Мнозина от онези, които анализират информацията по метода на блестящия купол, пишат с грешки, за тях не са важни препинателните знаци, законите на граматиката, правилата и изключенията, но са пределно важни имената, датите и цифрите.

Най-трудно е свиването на купола до точка. При някои блестящият купол се свива до размерите на маса, при други — до разгърнат вестник. Не бива да се предаваме, трябва да наблягаме с волево усилие, да наблягаме, докато всичко не се превърне в мъничка непоносимо ярка точка. И да се оттласнем от нея. Да се откъснем. Да се изскубнем от този свят в онзи. Това е трудно. Това е също толкова мъчително, колкото да изплуващ на повърхността от огромна дълбочина. На онзи, който се е завърнал оттам, му е тежко да диша. В нашия свят той сякаш ще се пръсне. Тук той загубва говор, дъхът му секва, причернява му пред очите, губи съзнание. Това е цената на завръщането от невъзможното. С това просто трябва да се свикне.

Магьосникът е свикнал. Днес той разпери по прозрачния купол „Майн кампф“ и го сви до ослепително светеща точка.

Разперваш текста по купола, превръщаш го в сияние, свиваш го до точка... Далеч невинаги след това настъпва озарение, което води до открития. Но безспорно е друго: след такъв анализ се появява ново отношение към текста. Появява се чувство за събуждане след пророчески сън.

А при нашия магьосник се получава някаква дивотия. Магьосникът подложи на анализ „Майн кампф“ и сега нищичко не разбира. Защо Хитлер трябва да тръгне на изток? Откъде се взе това? От книгата то не произтича, от речите на Хитлер — още по-малко. Защо магьосникът изрече такава дивотия в берлинския цирк? Ако „Майн кампф“ бъде свита до точка, ще излезе, че вътрешен враг са евреите, а външен — французите. И толкоз. Идеята на Хитлер е: да се мачкат евреите, да се мачкат французите. Съвсем между другото в огромната книга се споменава с една фраза за земите на изток. Споменава се не като конкретна задача на сегашното поколение, а като заветна мечта. Хитлер е мислел в мащабите на столетия и хилядолетия. Земите на изток са далечна цел отвъд хоризонта, пътеводна звезда за идните поколения. За какви земи става дума? Дори ако Германия се сдобие с тях безплатно, дори тогава само строежът на пътища ще я разори. А да контролира тези земи без пътища никой завоевател не е в състояние... Да контролира тези земи без пътища можел само Чингис хан, на него не му трябвали пътища, оправял се и без тях. „Майн кампф“ е книга не за земите на изток, тя представлява призив за спасяване на Германия от Версайския договор. Хитлер люто мрази

Франция. Той трябва да тръгне срещу Франция. Но за Франция ще се застъпи Британия: те заедно извивали ръцете на германците във Версай. А зад гърба на Британия е Америка. Може ли Германия да надвие всички тези противници? Ако Хитлер започне война срещу Франция, Британия и Америка, доста ще се озори, няма да му е до земите на изток. А ако тръгне на изток, ще трябва да мине през Полша, а на Полша Британия ѝ е дала гаранции. Британия пък ще я подкрепи Франция. И Америка. Върти го, сучи го — все тая. Започне ли война, Германия ще бъде враг на цял свят.

„Майн кампф“ е книга срещу евреите. В Германия Хитлер провежда антиеврейска политика. Какъв е резултатът? Резултатът е същият: това не се харесва на Америка. И на Британия, и на Франция. Нима Хитлер ще се втурне да воюва с цял свят, а на всичко отгоре и да завладява земи на изток? Това е самоубийство. За какво му е самоубийство?

Поразмисли магьосникът и се засрами от предсказанията си в берлинския цирк.

В живота на всеки от нас поне веднъж е имало паметен момент: нещо те прихване, издърдориш глупост и после цял живот се червиш. Магьосникът също се срамува от предсказанията си. Седи в каютата сам, допива бутилката, замезва си с лучец.

И тогава тя му изтърси дръзки и обидни думи. Така се случи, че край тях изгромоля трамвай. Без да си хаби повече думите, Настя се метна на задното стъпало на трамвая и повече не погледна към Дракона.

Той понечи да се втурне след нея, но се сдържа. Едно движение, една дума — и полицаят ще се заяде с него. Ей го, стои наблизо. А Дракона има в джоба си дебела пачка пари. Тоя път като нищо ще го откарат в участъка, ще му приберат парите, а него ще го тикнат в дранголника, за да му запушат устата. Бива ги за тия работи — ще го засилят в африканските колонии да бачка в каторгата. С верига на краката. Не е проблем да му лепнат някой параграф. Изобщо в буржоазния свят действа ужасен закон: стига да има човек, параграф ще му се намери.

Зъбите на Дракона изскърцаха като трамвайните колела на острия завой. Хем беше предупредил Сталин: непредсказуема е. С нея винаги си на косъм от провала.

И какво да прави сега? Тя няма нито пари, нито паспорт. Къде ще се дене в чуждия град? И какво да прави той?

Реши: ще я чака.

Като ѝ мине — ще се върне.

Магьосникът реши: щом като Сталин неизвестно защо събра заедно на маскен бал всички бъдещи крале, царе, кайзери, царици и кралици, значи зад това се крие нещо.

Тя не се вози дълго. Още след завоя скочи от трамвайното стъпало. Мушна се в тълпата. Избиколи площада и от другия му край загледа Дракона иззад едно рекламно пано.

Упорит е. Седи като гранитен фараон на брега на могъщия Нил край каменните прагове в Асуан. Доиска й се да отиде при него, да му каже, че не е прав, че не бива да се отнася така към работата. Но и тя има гордост.

Тръгна да броди по улиците. След един час се върна. През процепа на един стобор заоглежда Дракона. Дракона седи като статуя.

Настя пак тръгна из града. Върна се след три часа. Краката й подути от ходене. Дракона седи на испанската жега невъзмутим като сфинкс сред пясъците. Май дори не си е променял позата. Само празните чашки за кафе пред него са станали повече. Сви й се сърцето. Но се сдържа.

Пак заброди по улиците. Върна се чак към полунощ. Дракона седи. Какво друго му остава да прави? Тя се въртна, скри се в тълпата. Направи десетина крачки. Върна се решително. Няма го. Втурна се надясно — няма го. Наляво — няма го. И напред го няма.

На всеки му се случва: има възможност за сдобряване — ние се киприм, изчезне ли възможността — съжالياваме.

Настя през целия си живот не се бе сърдила на никого. Имаше си принцип: ако някой ти причини зло — прости му. Или го убий. А се сърдят слабите хора. Те пет пари не струват. Саша Холованов, Дракона, барон Балеарски й причини голямо зло. Тя е назначена за инфанта, за наследничка на испанския престол. Но Саша Холованов се отнася към това без дължимата почит. Заслужава да го убиеш. Цял ден скита тя из мръсните улици, за да угаси гнева си. И ето че взе решение: да не го убива, а да го помилва. Лесно е да убиеш човек, трудно е да му

простиш. За прошката се иска мъжество. Тя го притежава. Реши да прояви великодушие. Но няма го Дракона. Няма на кого да прости.

За основа се приема предложението на другаря Трилисер: Троцки да бъде убит с брадва или чук, с решителен удар по главата. На изпълнителя да се подхвърли Герой на Съветския съюз. Изпълнителят отива на сигурна смърт. Най-голяма е вероятността телохранителите на Троцки да убият изпълнителя. Другата вероятност е: ще го убие мексиканската полиция. Третата: ще го убие отмъстител измежду привържениците на Троцки. А ако изпълнителят на присъдата остане жив, ако извади късмет и се измъкне, което е почти невероятно, трябва спешно да го евакуират от Мексико, да му дадат звание Герой на Съветския съюз и да го ликвидира спецгрупата на НКВД. А спецгрупата на НКВД да бъде наградена с ордени, върната в Съветския съюз и разстреляна за троцкизъм...

Ще се намерят доста мераклии да убият Троцки. Току-що комунистите загубиха Гражданската война в Испания. На загубилите трябва да им се каже, че за всичко е виновен Троцки, тогава убийците доброволци ще се редят на опашка.

Уж всичко е ясно, но такава работа изисква продължително обсъждане. Съвещанието се провежда в голяма вила на брега на езерото Селигер, в дъбовия салон, зад тъмни щори. През почивките — курортуване. Вълната меко премята крайбрежните камъчета. Езерото представлява милион огледала. Чак до брега стигат еловите гъсталаци. Езерото е заобиколено от хълмове, от непроходими гори. Другарят Трилисер хвърли сит поглед към отсрещните брегове, усмихна се доволно, въздъхна дълбоко... И главата му се пръсна, оплесквайки другарите Берия, Завенягин и Серебрянски. Никой не извика, не се помръдна. Само се гледат като ударени с мокър парцал по главите: какво беше това?

Испанската инфанта потъна в криволичещите улички. Загуби се. Не я търсете в разгълчаната тълпа, в суетата, в шума и виковете, в безкрайните безистени сред безброй стоки, сред грохота и трополенето, сред плачещите и пеещите, по улиците, където жално мяukat бездомни котки с пречупени опашки, с проскубани хълбоци и изхвъркнали ребра, където във вонящите задънени улички в локвите от нечистотии се плацикат кльошцави дечица, където звънтят китари, ехтят песни и бушува веселие, където прекрасни момичета продават любов в изобилие на достъпни за всеки цени, гордо покривайки с разкошни поли стройните си крака, по които като прекрасни рози са разцъфтели първите плахи язви на сифилиса.

Изчезна Настя Жар-птицата. Мина през блясъка и грохота, през скрибуцането и пищенето, през аромата и вонята и късно през нощта стигна до прекрасния крайбрежен булевард. От булеварда тръгват преки улички. Съвсем като в подземния град Москва–600. Само че там е безлюдно, а тук — навалица. Развалените момичета се движат на ята. По ъглите — мургави стройни момци: с широки крачоли по последната мода. Разгърдени. Окичени със златни синджири. В джобовете им ножове и боксове. А мутрите им — нахални.

Чак сега Настя се сети, че цял ден е ходила из задушния град, че нощес не е спала, че не е яла нищо. А и преди това не се излежаваше, занятията бяха неспирни и интензивни. Изморена е. И няма къде да отиде. Това е много лошо: да се озовеш нощем в чужд потен град без пукната пезета в джоба, когато на никого не си изтрябвал, когато никой не те чака, когато никой не може да ти помогне.

Обърнаха ѝ внимание. От вратите на кръчмите и бирариите ѝ подсвиркват. А Настя преценява обстановката. Какво ѝ трябва? Трябват ѝ пари. Освен туй ѝ трябва панталон. Добре ще е да се издокара като дрипав хлапак, за да не я зяпат, да не я гаят с вниманието си, да не я изнасилват с погледи.

Само че откъде да вземе пари? Къде да намери панталон сега, посред нощ? Къде изкарват пари испанските момичета след залез?

Поогледа се Настя. Престраши се. Друг път не съществува. До стената под фенера стои курветина, прегражда с цици пътя на хората като с бариера. Дясното ѝ ходило е допряно до стената. Затова кръглото ѝ коляно е изскочило напред през шлица на полата също като испанските ѝ гърди. Който и да мине, ще погледне тия огромни гърди, после ще оцени и коляното, ще си избърше лигите и ще си продължи по пътя. А до нея още една курветина. Само че с още по-щръкнали цици и с още по-високо коляно.

Настя застана под фенера точно между двете цицести. На едни им допадат цицести, на други може да им харесват стройни момиченца изобщо без щръкнали гърди. Едни си падат по черни пламтящи испански очи и по конска грива от черна коса с виолетов оттенък, а на други по им харесват сини очи, руса коса и съвсем къса прическа, като момчешка. Шоколадените испанки са много, а светлокосото славянско момиче — само едно...

Седят тримата. В салон-вагона. Колелата тракат. Зад прозореца се мярка гора. Спецвлакът хвърчи към Москва.

— Какво беше това?

— Повярвайте ми: Трилисер въздъхна прекалено дълбоко. Възможно ли е да въздъхнеш така, че главата ти да се пръсне?

— Дали не е от напъгане на мисълта? Толкова дълго да е мислил над плана за ликвидирането на Троцки, че...

— Над плана за ликвидирането на Троцки Трилисер не е мислил. Аз му го подсказах. Над плана аз мисля непрекъснато. Но главата ми не се пръсна.

— А се пръсна като тиква.

— Като електрическа крушка.

— Кабалава! Къде си, проклетнико?

От съседната врата изскочи началникът на спецвлага:

— Тук съм, другарю Берия!

— Кажи на радистите да изпратят шифрограма на началника на Калининското НКВД: да изкара около вилата три полка чекисти. В радиус два километра да обръщат внимание на всяка кибритена клечка, на всяка стъпка, да опощат всичко, да вземат за претърсването всички кучета от управлението на НКВД.

Изневиделица се появи един строен мургавелко:

— Този тротоар е мой. Цените тук са три пезети за сеанс. След всеки сеанс ми даваш две пезети, една остава за теб.

— Не съм по тая линия. Няма да работя тук — възразява му Настя.

— Добре. После ще се оправим. Но ме запомни. Аз съм стопанинът на тоя тротоар. — Стройният мургавелко се поизвърна и й показа дръжката на ножа от джоба си.

Сребриста кола. Черни калници. „Лагонда“ 1938 година. Всички познавачи заявиха: това е върхът, нищо по-великолепно не може да се измисли. Да се препираш с експерти няма смисъл? Сега техните твърдения ни изглеждат смешни. Но ако погледнеш въпросната „Лагонда“ откъм 1938 година, откъм първата ѝ половина, съмненията ще се изпарят: по-хубава кола от тази не може да има.

Тъкмо такава кола със свален гюрук се закова пред Настя. На волана седи красив чичко с прошарена коса. Брилянтът на ръката му е поне два карата. Ризата му е копринена. Разнася се мирис на френски одеколон. Той се е преситил на цицести шоколадени испанки. Но, не щеш ли, на булеварда се появява тъничко светлокосо славянско момиче. Така натисна спирачките, че колелата и асфалтът под тях изсвириха. Ако не беше той, Настя щеше да я грабне една спортна „Алфа“. Но не ѝ се уреди въпросът на „Алфа“-та. Нищо, след двайсет минути момичето ще се освободи...

— Ей, сеньорита, аз плащам на момичетата по три пезети. А на теб ще ти дам пет!

Настя се позасмя:

— Сто.

Берия гледа като звяр. Право пред себе си. Погледът му е неразшифрован поглед на крокодил, непонятен поглед. Хората се вцепеняват от погледа на Берия. Той яде кавказки мерудии. С ръка. Навел глава ниско над чинията. Но както си е навел главата, гледа не към чинията, а към всеки край масата. Подред. С дълъг втренчен поглед. Без да свежда очи.

Лаврентий Павлович наведе глава чак до ръба на чинията. Сграбчи стрък зеленина. Главата му се вцепени над чинията. Ръката му също:

— Може би трябва да търсим не около вилата, а в самата нея?

— Освен нас други хора нямаше там.

— Ами ако е невидим?

— Какъв невидим?

— Месер! Мамичката му!

— Като нищо. Месер може да се прави на невидим...

— Къде е той?

— Според моите сведения Месер повече от седмица никой не го е виждал.

— Знам решението. Ваксата иска да ни покаже колко е силен. Плаши ни. Затова е изпратил Месер.

— И какво?

— Трилисер го е убил Месер.

— С какво?

— С поглед! Мамичката му!

Има си правило: всеки получава от съдбата точно толкова, колкото иска от нея. Мечтай за малко и малко ще получиш от съдбата. А Настя Жар-птицата има огромен размах и мечтите ѝ са безгранични.

Еlegantният в „Лагонда“-та се изхили: — Не са ли ти много? Както и да е, от мен да мине. Качвай се. Ще ти дам сто пезети.

Много отдавна нашият магьосник Рудолф Месер беше момченце. Ходеше на училище. Това училище е в столицата на Австро-унгарската империя. В прекрасния град Виена. В самия център. И не какво да е училище, а пансион: старинен парк, ограден с чугунени решетки, по кедрите се гонят катеричка, сградата е от червени тухли, а ъглите ѝ са бели, каменни, прозорците са високи, тесни, отгоре кръгли, вратите резбовани, пръжките на бравите — бронзови птичи лапи. На две крачки е центърът на огромния град, а тук царят тишина и спокойствие.

Пансионът се командваше от фрау Бертина, фрау с прекрасни очи. Цвета на очите ѝ никой не си спомня. Не си го спомня, защото те бяха безцветни. Само огромни, като на котка в тъмно, зеници. Преди това пансионът се притежаваше и управляваше от мъжа ѝ. Той някак бързо и странно се помина. Идва полицията, но не можа да уличи никого в нищо. А след това фрау пое юздите с нежната си тясна длан с дълги пръсти...

Изскочиха от града. Елегантният отби от пътя по чакълестия плаж към морето.

Светна си с фенерче. Отброи от портфейла си от крокодилска кожа десет едри сини банкноти. Връчи ги на Настя: Тук трябва специално да подчертаем: днес сто пезети са нищо. Но тогава времената бяха други.

Слязоха от колата. И пак е редно да отбележим, че по ония времена да се прави любов в кола, па макар и най-люксозна, не беше много удобно. Едва по-късно французите се сетиха да направят облегалките по такъв начин, че да се отмятат назад. А после цял свят последва французите. Така че грешаха експертите, когато твърдяха, че автомобилите няма накъде повече да се усъвършенстват. Има. Могат още сума работи да се измислят.

И тъй, слязоха в нощта, в чистия вятър, в ласкавото плискане на морето. Настя му каза:

— Събувай гащите.

— Не, само ще ги посмъкна.

— Събувай ги, аз ги купувам от теб. Ето ти цена, каквато не си сънувал — десет пезети. Давай гащите.

Той не си дава гащите. А посяга към нея. Настя не го разбра.

— Чакай, амиго, не ме пипай. Хайде да си изясним ситуацията. Ти обеща ли ми сто пезети? Обеща ми. И ми ги даде. Ето ги. А аз нещо да съм ти обещавала?

Той не разбра този аргумент. И тогава Настя го цапардоса по мутрата. Нека не забравяме, че тя беше сталинска самбистка. Изчака го да стане и го цапардоса още веднъж.

Фрау Бертина я даваха за пример. Тя изведе училището си на едно от първите места в прекрасната столица. Да се постъпи в нейното училище пансион можеше само срещу добри пари. Фрау Бертина се усмихваше очарователно и министрите, идващи да навестят чедата си, ѝ целуваха ръка.

А когато родителите си заминеха...

От нея се страхуваха всички. Когато тя се разкрещеше, на Руди Месер му причерняваше пред очите. И не само на него. С крещенето работата не свършваше, а започваше. Тя биеше. Всички. По-големите момчета наказваше и по някакъв специален начин. Викваше ги едно по едно да прекарат нощта с нея. После те се усмихваха някак тъжно и загадъчно. Но никое не разкриваше тайната. Изтърпелите екзекуцията не споделяха своите впечатления дори помежду си.

Впрочем тя наказваше не само по-големите.

„Лагонда“-та се спря до тротоара. Не кола — чудо на колела. Цялата лъщи. Да не ѝ се нагледаш. Гледката се разваля само от размазаната мутра на шофьора. Някой здравата го е разкрасил. Под всяко око по една синина колкото светофарно стъкло, устните нацепени, орловият испански нос сплескан. От „Лагонда“-та слезе хлапак с гащи. Гащите му явно са от чужд задник. А шофьорът с обезобразената мутра от място даде газ и се изгуби зад ъгъла. Пристигналият се огледа. Гащите му стигат чак до гърдите, препасани са с колан, крачолите им са подвити. Викна стройния, подаде му две големи сребърни монети:

— Не съм работила тук, този бизнес не е по моята линия, но щом тротоарът е твой, ето ти твоите пезети.

Стройният отначало не позна Настя с гащите, но бързо загоря, захили се и ѝ предложи да събуе гащите и да продължи да работи.

Настя му възрази: нали ти обясних, че не работя тук, това не ми е професията.

Стройният я повика с пръст:

— Ела зад ъгъла да ти счупя главата.

— Но аз ще ти отвърна.

— Ти ли?

— Аз я. Да си премерим ли силите!

— Да се бия с жена?

— Личи ли ми, че съм жена?

— Добре. Тръгвай. Ще ти сплескам зурличката.

И хубавецът тръгна напред, сигурен, че тя трябва да му подчини безпрекословно.

Настя след него. И веднага подир тях в уличката — Цицестите момичета на хергеле, и мускулестите мърляви момчетии и махленските дребосьци. Никой не бе чул думите, но видяха жестовете. По мимиката, по жестовете цялата улица разбра — сега великолепият Родриго ще напердаши кльошавия дребоськ.

Испания обича зрелищата. През Гражданската война всички боеве спирани, ако в Барселона имало корида. На огромния стадион се събирали врагове от всички разновидности: фашисти, комунисти, анархисти, републиканци. Свещено правило било: на представлението — без картечници, само с автомати, пистолети и пушки. А и тяхната употреба се забранява от рицарското благородство. Правилото е: няма да стреляме едни срещу други, няма да си разкъравяваме муцуните с юмруци, няма да хвърляме гранати в съседните трибуни. Като свърши коридата, като убие тореадорът бика, ще се разотидем по окопите си и ще се убиваме колкото щем.

Това, естествено, не е корида. Но нищо. Все едно е интересно. Сега, сега Родриго ще му даде да разбере... Той знае как. Полицията в тези улички не я пушат, а и тя не се натиска кой знае колко да влезе в тях. Затова уличните побоища тук не са както е било прието у нас в Москва в стари времена — до първата кръв. Тук налагат до смърт. И ако у нас сега се възприемат същите традиции, това явно сме го възприели от испанците.

Мястото за боя е такова, че не можеш да избягаш. Отдясно стена без прозорци. Отляво стена. Също без прозорци. Три метра между стените. От едната страна тълпа. От другата — също. Площта за боя е три метра на десет.

Не е хубаво да имаш тълпа зад гърба си. Настя се обърна гърбом към стената. Знае ли се? Така е за предпочитане. Великолепният Родриго — с гръб към другата стена. Разстоянието между тях е два метра. Тълпата беше вляво и вдясно от биещите се.

Родриго извади от джоба си тежък нож, претегли го на ръката си, изчегърта с него калта изпод един от ноктите си. Тълпата е вторачила хиляди очи в ножа. Такива сме си: ако Родриго беше извадил от пазвата си брадва — щяхме да зяпаме брадвата. Но този път той не носеше брадва, а само нож, затова всеки наблюдава святкащото острие като топката на футболно игрище. Хубав нож. Тежък и остър. Този нож се е забивал и в сърца, и в гърла. И в гърбове. Тълпата разбира това. И го знае. Родриго великолепен е известен с подвизите си не само на курвения булевард.

Луната блясна върху стоманеното острие, тълпата чака да види какво ще стане. Отначало Родриго върти ножа в ръцете си, усмихва се злобно и хвърля погледи към Настя. А после се усмихна на тълпата

като благороден рицар — мога да мина и без нож — и подхвърли лекичко ножа на едно от приятелчетата си. Приятелчето му хвана ножа във въздуха и го прибра в джоба си. Докато това приятелче хващаше ножа и го прибираше в джоба си, всички очи бяха насочени към него. Само Настя не обърна никакво внимание на ножа. Тя виждаше ножа, не го забравяше, но бяха я учили да гледа оръжието само с крайчеца на очите си, а цялото ѝ внимание да е насочено към очите на противника. Докато ножът летеше, докато приятелчето го хващаше и прибираше в джоба си, великолепният Родриго се стрелна, отблъсна се с десния си крак от стената: не може да се разбере това полет ли е, падане ли е. Масата му е като на млад бивол, скоростта — като на кобра. Не псуваше, не се заканваше. Искеше да спечели публиката. Знаеше силата си. Знаеше, че ще убие това долно курве с един удар. Но искаше да го убие така, че никой да не сколаса дори да изахка. Че тълпата да не усети момента на убийството. Че всички да видят само магическия резултат: току-що тук стоеше кльоцав дрипльо с чужди гащи, а сега на земята се търкаля труп. Затова беше финтът с ножа: вие зяпайте ножа, а в това време Родриго, любимецът на публиката, със страхотен удар размазва омразната муцуна, изхвърляйки със свистене ръка от рамото си.

Родриго знаеше: после на никого и през ум няма да му мине, че това е жена. За убийство с един удар пред очите на тълпата Родриго мечтаеше отдавна. Досега не бе сполучвал. Бе сполучвал с два удара. И ето ти сгоден случай. Нищо, че противникът е малко хилав. Това ще се забрави. А че ударът е бил само един, градът няма да забрави и вовеки веков ще споменават Родриго заради този удар.

По плетеницата на релсите под зелената светлина на светофарите спецвлакът на другаря Берия пъпли към глухата линия. Спецвлакът трябва да се скрие между двата ремонтни влака. В мрака зад изоставените складове чакат личните автомобили. И охраната.

Берия се тръшна в „Линкълн“ с лъскав радиатор, нареди на шофьора:

— Вкъщи.

Заместникът на другаря Берия, началникът на ГУЛАГ другарят Завенягин, се тръшна на задната седалка на мерцедеса:

— Вкъщи.

Той трябва да стигне до вкъщи, да се преоблече, да се шмугне в московското подземие, да извърви два квартала под улиците и къщите, да излезе от един мръсен вход на улица „Колхозная“, оттам да викне кола от Сталиновия гараж и да отпраши за тайна среща със Сталин. Трябва да му докладва за невероятното събитие, за това, че главата на Трилисер се е пръснала. Трябва да му докладва какво мисли Берия по въпроса.

Началникът на спецгрупата за ликвидации в чужбина старши майорът от Държавна сигурност Серебрянски се тръшна на задната седалка на форда:

— Вкъщи!

Той също трябва да стигне до вкъщи. Също трябва да се преоблече. Също трябва да се измъкне незабелязан от къщи, също да отиде на тайна среща и да докладва на Холованов за странното произшествие, за разхвърчалата се глава на Трилисер и за това, какво мисли по въпроса Берия.

Началниците поеха в различни посоки. Спецвлакът се намести между двата ремонтни влака, загаси светлините си. Началникът на спецвлака Мелор Кабалава надникна през прозореца. Да, долните гащи висят там, където трябва да висят. Това е тайно повикване за агентурна среща. На срещата ще му поискат пълен отчет: къде е бил Берия, какво се е случило по време на срещата и какво си мисли Берия за станалото.

Всички тайни на успеха в бизнеса могат да се изразят с една фраза: умение да боравиш с чужди пари. А всички тайни на успеха в сбиване се свеждат до умениято да използваш силата на противника срещу самия него. Колкото е по-силен той, толкова по-зле ще си изпати.

За Настя времето спря, а после потече съвсем бавно. Прекрасното лице на Родриго, кумира на всички мацки от курвенския булевард, се озари от благородна усмивка: и без нож ще се оправя... Дясната му ръка отплува настрана като лебед, пръстите му се отпуснаха, ножът се отлепи от дланта и, премятайки се много бавно като балонче, полетя към хващащата ръка. Лицето на Родриго се разкриви... А на Настя ѝ се случи да мигне тъкмо в този момент. Само за част от секундата бяха затворени очите ѝ, но тя усети, осъзна, че сянката му вече се е плъзнала по нея, че Родриго вече лети над главата ѝ и свистящият му юмрук изплува иззад рамото, изпреварвайки неговото тяло...

Настя не промени положението на краката си, само приклепна леко, за да пропусне смазващия юмрук покрай лицето си. На милиметър от носа ѝ изсвири юмрукът, а ръкавът я плесна болезнено през лицето, през очите и досами ухото ѝ този юмрук се блъсна в тухлената стена така, че тя трепна. Страхотен удар. Опитен бияч беше Родриго великолепно. Знаеше психологията на боя: трябва да удряш така, че юмрукът ти да промуши противника. Той удряше с намерението да пробие главата ѝ и да я размаже по стената.

И така нанесе удара си.

Само че не улучи.

От този съкрушителен удар две тухли се пропукаха, от пукнатините се посипаха ситни парченца и пращинки. Родриго премалва от болка. Ако ударът му беше по-мек, ако той самият тежеше по-малко, ако скоростта не беше такава... Но той удряше не само с юмрука, не само с ръката си — бе вложил в удара мощта на цялото си младо стройно тяло. Това беше удар не толкова с ръка, колкото с

извиване на торса, така че дясното рамо се устреми далеч напред, а лявото се пови и се отметна назад. В удара бе вложена цялата експлозивна сила на мускулите на гърдите, раменете, гърба, торса, бедрата и прасците.

Така сме устроени: силните болки организмът по-лесно понася в безсъзнателно състояние. Всеки си има праг на болката, над който съзнанието му автоматично се откача, изключва се, за да преживее страшния момент, за да остави най-лошото да отмине. Родриго така блъсна стената с юмрук, че болката излетя по-високо от всички определени му от природата предели. Затова в момента, когато костите на юмрука му трошаха тухлите, лудешки импулс като ритане на танково оръдие проряза мозъка му, озари главата му отвътре с ослепяваща светлина и съзнанието му помръкна, угасна. От този удар Родриго великолепно омекна, отпусна се като чувал и рухна в калта, стържейки стената със зъби.

Очите на Настя се напълниха с тухлен прах. Но тя разбира: трябва да си довърши работата. Без да вижда ясно врата му, повече предполагайки къде трябва да удари, вдигна дясно коляно чак до гърдите си и стовари външната страна на ходилото си рязко надолу. Под нея нещо изпращя.

Целта ѝ беше: да строши шийните прешлени, да ги разреже.

Разбра: постигнала я е.

Тълпата изахка, заотстъпва и в двата края на уличката.

Настя рязко се извърна: кой е следващият?

Желаещи не се намериха. Човек, който може да поразии въображението на тълпата с дума или дело, не трябва да се безпокои за безопасността си. Тълпата обича такива хора. И ги защитава.

Настя уби Родриго не от желание да смае зрителите. Замисълът ѝ беше по-прост: жива все едно няма да се измъкне оттук, затова реши да повлече поне един със себе си към смъртта.

Настя поглежда в очите един, друг: е, още кой се натиска? Ела де! Ще те смажа!

Не се намериха такива. Тълпата я гледа със страх, с почит.

Настя извади от джоба на огромните си гащи нова корава десетачка, смачка я, хвърли я върху трупа:

— От мен за погребението му.

Испанците се смаяха от небивалата щедрост.

Настя си тръгна. Пред нея в човешката тълпа се отвори коридор като пукнатина пред ледоразбивач. Тя върви. Тих шепот лети пред нея: това не е кабалеро, това е сеньорита!

ΓΛΑΦΑ 18

1

Какво да прави човек, ако няма пари?

Сто пезети не са малко, но все пак с тях дълго не можеш изкара. И трябва да живееш някъде. Пък и не е зле да ти се намират пари.

Но откъде да ги вземеш?

Този въпрос не е чак толкова прост, колкото изглежда. Към този въпрос трябва да се подходи по марксистко-ленински. В марксизма-ленинизма има четирима класици: другарите Маркс, Енгелс, Ленин и Сталин. Да видим как всеки от тях е решавал този на пръв поглед лесен въпрос.

Маркс обичал баровския живот. Трябвали му много пари и те никога не му стигали. Просел ги от любовника си. От Енгелс.

Енгелс също бил баровец. На него също му трябвали много пари и ги имал. Просто бил капиталист, зверски експлоатирал работниците, пиел им кръвчицата и се напивал с нея. Затова парите му стигали и за него, и за неговото приятелче, за Маркс.

На Ленин също му трябвали много пари. В разгара на световната война той не само си живеел баровски в най-скъпия град на света, но и поддържал с някакви пари партията си, а на всичко отгоре издавал вестници и списания под четирийсет и едно заглавия и ги раздавал безплатно на тълпата. Само че откъде е вземал пари, след като през живота си никога не бил работил? Пари за подкопаване на неговата собствена страна му давало германското разузнаване. А освен него — другарят Сталин.

А откъде вземал пари другарят Сталин?

Другарят Сталин ограбвал банки.

Настя се усмихна: начини за набавяне на пари има и Сталиновият път й харесва повече от останалите. Хем са я учили да човърка огнеупорни каси.

Холованов докладва. Докладва, нищо не скри: непредсказуема е, избяга, хукна без пари, без документи, загуби се като тъпо домашно куче. Къде се намира сега, какво прави, не се знае. Не търси връзка.

Дракона знае, че ако закъснее с доклада, го чака разстрел. Веднъж вече се позабави, едвам отърва кожата. Но и да не закъснееш с доклада, пак не се знае какъв ще бъде завършекът. По време на избора Месер беше против, самият Дракон се съмняваше и се въздържаше и само Сталин настояваше Жар-птицата да бъде назначена за инфанта. Най-важното е сега да не подсеца Сталин за това, че като нищо ще нареди да му теглят куршума.

Сталин се извърна към прозореца, подхвърли:
— Свободен сте.

3

Из прекрасния град се разнесе слух: в Палма се е появила сеньорита с гащи. Вървяла си по улицата, никого не закачала. Срещу ѝ се нахвърлил Родриго с нож. Кой Родриго ли? Онзи, не го ли помните, дето закла Едуардос на Плаза майор. Та той и нея се опитал... Ей тъй, хвърлил се срещу нея, скочил. И умрял още докато летял.

После слухът се разпада на два варианта и двата се разпространяват успоредно, не си пречат. Според първия вариант тя убила великолепния Родриго с поглед. С какво друго е могла да го убие? Според втория вариант я закрил ангел пазител, а друг ангел, ангелът на смъртта, разтворил ножа в престъпната ръка и Родриго сам се наръгал в гърлото. Със собствения си нож.

След това слухът пак се слива в едно: оттам минавал богат сеньор с дълга „Лагонда“ (сребриста кола с черни калници), спрял се, видял чудото, разкалял се за греховете си (нашите сеньори много си падат по телесния грях), разплакал се от умиление, извадил от джоба си десет хиляди пезети и ги подарил на сеньоритата. А тя веднага раздаде тези хилядарки на бедните...

Настя ходи из града. Познават я. Сочат я с очи.

— Кой бе?

— Ей оная с гащите.

Бабичките се кръстят, като я зърнат. Кръстят се не по нашенски, а по испански. Кланят ѝ се.

Банковият обир се започва с избора на цел. И с грижливото ѝ изучаване. Не е зле на обекта да се разгърне агентурна мрежа по такъв начин, че никой от агентите да не знае нищо за останалите, та да могат да се сравняват съобщенията им.

Но за да подбереш правилно целта и да разгърнеш агентурната мрежа, трябва да си вътрешен човек в банките. А как? Кой ще вземе Настя, чужденка без паспорт, на работа в банка?

Като тръгнеш по централните улици на Палма, на всяка крачка виждаш банка. Настя си няма друга работа освен да скита по улиците: тая банка не става, тая също. По-точно казано, в тая няма да ме вземат и в тая също. Тази не става, нито тази.

Ето я! Изборът е направен. „Балеарика ТС“. Огромна сграда, масивни стени, мраморни стъпала, гранитни колони, от двете страни на входа са полегнали чугунени лъвове като сфинксове в пясъците. Прозорците са колкото три човешки боя. Всеки прозорец е защитен със стоманена решетка на фигури, а прътите са дебели колкото човешка ръка. Името на банката е издълбано на гранитната фасада. Всичко е наред, само прозорците са мръсни. Явно цяла година не са ги мили. По-точно казано, мръсните прозорци са това, което се търсеше.

Какво произтича от всичко гореказано? Произтича това, че банката е стара. Не новобогаташка. Навремето банката е процъфтявала. Сградата не е купена, а е построена специално за тази банка преди петдесет години, името ѝ е изсичано на фасадата още при строежа. А сега банката е закъсала, стои мрачно като мъртъв кошер, не щъкат трудолюбиви пчелички, не носят медец, а мръсните прозорци говорят за всичко останало. Ясно е, че в такава банка можеш да човъркаш огнеупорните каси само с учебна цел, за тренировка. Но Настя изобщо няма намерение да отваря с взлом тъкмо нейните огнеупорни каси. Нужен ѝ е достъп до банковия свят. Трябва да се вмъкне в него. Там, където прозорците лъцят като огледала, трудно ще се вмъкнеш.

Настя си направи сметка колко пари са ѝ останали, реши: ще ми стигнат. Зави зад ъгъла, там беше огромният магазин, в който Дракона провеждаше мигновената среща. В такъв магазин има всичко. Купи си кофа, сьонгер, прах за пране. Стълба взе назаем от портиера, напълни кофата с вода, покачи се на стълбата, започна да мие един прозорец. А зад прозореца се провеждаше съвещание на дирекционния съвет.

За онези, които още не са ходили на Балеарските острови, съобщавам: скалисти са тия Балеарски острови и глинести, а испанското слънце многократно е демонстрирало садистичните си наклонности, това слънце изгаря всичко и глиненият прах от най-слабия ветрец покрива прозорците и стените със слой кафеникава мръсотия. Затова прозорците трябва да се мият редовно, а не е зле и стените от време на време да се мият или боядисват. Настя натопи сьонгера във водата, той се напои с топла сапунена вода, та от него чак зашуртяха ручей като от магьосника в берлинската полицейска камионетка, прокара сьонгера по мръсотията и като велик археолог смъкна цял геологически слой от прозореца. Промуши се светъл лъч в тъмното царство, блъсна се в директорската маса, оклюманите заседаващи се сепнаха. Слънчевият лъч ги заслепи като избухване на граната РГД-33. Всички се втурнаха навън, включително и бодигардовете.

— Ей, я слез долу. Коя си ти?

Повеждат Настя към кабинета. Разпит.

— Кой те е изпратил?

— Защо някой трябва да ме изпраца? Скоро ще фалирате, тогава ще ви накачат лешоядите. А сега на кого сте изтрябвали?

— Изпратили са те на разузнаване, за да ограбят банката ни.

— Че тук има ли нещо за грабене освен бюрата?

— Какво си замислила?

— Да извърша чудо.

И вече зашепват зад гърба ѝ.

— Тя ли е?

— Същата.

— Как се казваш?

— Настя.

— По нашенски — Анастасио.

— Точно така.

— Виж какво, Анастасио, добри хора сме и намерението ти е прекрасно, но ако измиеш прозорците, просто нямаме с какво да ти платим. В криза сме.

— Това си личи. Но защо трябва да показвате кризата си на цял свят? Щом сте в криза, значи всичко трябва да свети, значи всеки от ръководителите на банката е длъжен да слага в бутониерата на сакото си прясно цвете и да се усмихва самодоволно и радостно. Правилата на маскировката трябва да се спазват.

Директорите се спогледаха: умно момиче се хваща да им измие прозорците.

— Добре, Анастасио, мий прозорците, ще съберем пари помежду си, ще ти платим една пезета.

— Не, сеньори, не съм чистачка. Искам да извърша чудо, за чудеса пари не вземам.

Дракона излиза от Сталиновия кабинет. Насреща му командирът на спецгрупата Ширманов. Мутрата му е нагла. Арест ли е това?

Впрочем мутрата на Ширманов винаги е нагла. С него добре се работи, докато ти е подчинен, но паднеш ли му в ръчичките, не се знае какви обиди може да си спомни.

Дракона не е сигурен ще му прости ли другарят Сталин бягството на Жар-птицата, но не ще е зле Ширманов да бъде разстрелян, та в случай че го арестуват, следствието да се води от непознат палач, а не от неговия любим ученик.

6

— Какво чудо искаш да извършиш, Анастасио?

— Да измъкна банката ви от калта.

Дракона се е вторачил в манастирския таван. Защо Сталин не даде заповед да го арестуват още на излизане? Ами просто защото неизвестността е най-мъчителното нещо. Очакването на бедата е сто пъти по-лошо от самата беда. Другарят Сталин разбира от мъчения, затова не бърза, затова позволява на всеки сам да се мъчи. Ходи и си късай нервите. Какво да направиш? Как да се измъкнеш? Аказис в такава ситуация скочи през прозореца. А Ежов написа на Сталин писмо с ценно предложение... Ежов допусна грешка: подхвърли идея, която може да бъде осъществена от някой друг. И точно така стана: идеята за оръжието СА развиват други и за това получават Сталиновите благодарности, а далият идеята Ежов никому не е нужен. За да се спасиш, трябва да му подхвърлиш такава идея, която той ще ти заповяда да осъществиш лично... Но какво да измисли?

Директорите дадоха кой колкото можа, последните монетки изгребаха от джобовете си, викнаха безработни, те на бърза ръка измиха прозорците на банката до блясък, свалиха праха от стената със сгъстен въздух, лъснаха мраморните стъпала до бяло, излъскаха бронза така, че той засия. На Настя директорите не й позволиха повече да мие прозорци отвън: я влизай вътре, извършвай чудото.

Какво има да го извършва? Всичко е много просто. Отвън нека бачкат безработните, на един директор просто по рекламни съображения не му отива да мие прозорците на своята банка. А вътре... Защо пък не?

Я, господа директори, хвърляйте фраковете и белите нагръдници, залавяйте се за работа. Подът трябва да свети, прозорците — да сияят, бронзът — да блести в тъмното. И недейте се стеснява, заради чудото трябва да се бачка, не се гнусете от черната работа. Да знаехте, господа, коя е всъщност сеньорита Анастасио! Но дори тя не се гнуси от черната работа.

А по славния град Палма вече е плъзнал нов слух: сеньоритата я е подмамила банка „Балеарика ТС“. Броили й хиляда пезети. Тя извършила чудо: купила кофа и сунгер и за десет минути измила трийсетте огромни прозореца в цялата фасада... Хората се трупат пред „Балеарика“, не вярват на очите си: тая заран оттук направо не можеше да се мине, вонята на засъхнала пикня разпъждаше дори кучетата. А сега!...

— И всичко това го е свършила за пет минути?

— За три.

Хората в разузнаването не достигат. Никога не достигат. Затова на командира на спецгрупата Ширманов му се налага да се дегизира, да си лепи мустаци. Проведе срещата, смъкна мустаците, избърса грима и докладва на Дракона:

— Началникът на Бериевия спецвлак Кабалава не разбира какво се е случило край езерото Селигер. И Берия не разбира, Завенягин и Серебрянски — също. Смятат, че това е работа на Месер, че е убил с поглед.

— Добре, свободен си.

Заранта Дракона проведе тайна среща с новия си агент, със Серебрянски. Серебрянски докладва съвсем същото, от първата до последната дума. Хубаво е, когато получаваш информация от независими източници.

Късно след полунощ привършиха работата си в банката директорите. Така ви искам! У нас, в Съветския съюз, но това му викаме комунистически съботник. У нас лично другарят Ленин е носил греда в Кремъл. Бутафорна. И нищо не му е станало.

Какво, непривично ли ви е, господа финансови магнати? Непривично ви е. И някак радостно. Човек обича, след като привърши трудна работа, да седне (ако ще на стол, ако ще на пода), да изплезе език като капнало куче и да се порадва на свършеното.

Има на какво да се радвате.

Някъде към полунощ в банката започват да се събират разтревожените съпруги на директорите. Те са смаяни. Никога не са забелязвали такова трудолюбие у мъжете си. Вътре банката свети, лъщи. Трепка. Някой докара буренце испанска бира. „Сан Мигел“. Свети Михаил по нашенски. На никого не му се тръгва за вкъщи, не му се отделя от работата. Пийнаха си по братски. Жалко, че няма мезе. Време е да си ходят.

— Сеньорита Анастасио, къде живеете?

— Никъде.

— Как тъй никъде?

— Ей тъй, никъде. На морския бряг. На чакъла.

Директорите се посъвещаваха, преди да се разотидат, решиха, че в „Балеарика“ все едно няма нищо за крадене, а и сеньоритата не прилича на човек, който ще задигне канцеларските бюра от „Балеарика“.

— Сеньорита Анастасио, генералният директор има зад кабинета си стая за почивка с кожено канапе. Ако не ви е страх нощес да останете сама в сградата...

Фрау Бертина викна Руди Месер в кабинета си. Късно вечерта. Когато всички спяха. Пусна Руди да мине пред нея и заключи вратата. Бравата щракна самотно, жално.

— Ела тук.

Той я приближи.

— Лошо момче си, Руди. Пишеш с грешки. Подложи си дланта.

Подложи я.

Тя блажено притвори очи. По устните ѝ се плъзна загадъчната усмивка на покварена Джоконда. Фрау замахна, удари дланта с линейката и изпъшка: ах-х-х.

От време на време Драконовата глава я спохождат идеи.

— Другарю Сталин, изпитанията на оръжието СА приключиха успешно. Висшите лидери на НКВД са се намирали непосредствено до целта по време на унищожаването ѝ, но нито един изобщо не схванал какво се е случило. Затова оръжието СА може да се използва по бойни цели, без да ни е страх, че полицията ще се досети. Всичко зависи от едно: няма ли да разкрие някой тайната ни...

Тигърските очи на Сталин се вдигнаха към Александър Холованов:

— Кой може да разкрие тайната ни?

— Другарю Сталин, за оръжието СА знае ограничен кръг от хора и един от тях не е наш приятел. Имам предвид Ежов. Идеята беше негова...

Сталин се поразходи из кабинета. Изчука лулата си.

— Исках да дам на Ежов още един-два месеца живот. Но той може да разкаже идеята си на някого. Това не бива да се допусне. И не бива арестуването на Ежов да се възлага на другаря Берия. Ежов с неговата тайна не бива да попада, в ръцете на НКВД. Другарю Холованов, арестувайте Берия.

Дракона каза, че само един човек в света, може да разкрие тайната на СА и си прехапа езика, сети се, че тези хора са двама. За системата СА знае Жар-птицата. Тя не е под контрол. Тайната на оръжието СА може да се изплъзне. Затова следващата по ред трябва да е именно тя...

Жестока болка опари дланта му. Руди дори като че ли изгуби съзнание за малко. Руди си прехапа устните. Не знаеше защо не бива да вика, просто реши, че е така.

Настя заспа както винаги: все едно че падна в пропаст. И веднага след това пред нея задрънча със стоманения синджир страшното огромно куче, което неизвестно защо много приличаше на Саша Дракона. А тя, Настя, пухкавата бяла кучка, го хапеше свирепо и искаше любов. И той я даряваше с любов. Много и щедро.

— Викай — прошепна тя. — Викай.

И още веднъж болката го прониза чак до петите. И зелената лампа под тавана потъмня. Не знаеше за колко време.

Най-напред усети бузата си на килима, после — ухото си и лявото си око. Запримигва.

Дългите ѝ пръсти на пианистка нежно хванаха дланта му и я обърнаха.

— Руди, сега наистина ще те заболи. Викай.

Искаше му се да види линейката, която пак литна към тавана. Затърси линейката с поглед. Но вместо линейката видя очите ѝ.

Заранта народните маси се втурнаха към „Балеарика“.

Най-важното в банковото дело е доверието на клиента и надеждата за чудо. Не, испанското простолюдие не е дошло да си влага парите в „Балеарика“, то няма пари, по шест месеца не му дават заплатите. Но все едно хората се трупат пред банката. И надничат вътре. Озъртат се: къде ли е тя?

А тя спи на директорското кожено канапе, зад тежката, вчера изтупана от праха завеса, която не дава на испанското слънце да влезе през измития прозорец. Прегръща в съня си възглавницата и шепне неразбираеми думи. Никой не я тревожи. И тя си отспива за многодневните изнурителни занятия с магьосника, за нощите на каменистия плаж, за трудното безнадеждно скитане из задушния град.

Събуди се чак надвечер и дълго не можеше да разбере къде се намира. После седна на канапето. Протегна се и се прозина сладко-сладко. Спомни си отначало откъслеци, после — вчерашния ден. Забеляза, че в директорската стая за почивка не са сколасали да почистят всичко: кошчето за боклук си стоеше претъпкано с ненужни книжа.

Придърпа кошчето към себе си. В кошчето — писма. Вчера изхвърлиха цял тон такива писма: „Драги сеньор! Преди три години имахме честта да ви предоставим кредит в размер на... И не е ли време, драги сеньор, да върнете...“ Доскоро банката разпращала такива писма с вагони. Сега е престанала, няма пари а пощенски разходи. Затова „Балеарика“ не разпраща писма на недобросъвестните си клиенти.

Настя оправи смачканата хартия. Прочете я още веднъж.

И нещо ѝ просветна.

ΓΛΑΦΑ 19

1

Тя знае: в Париж цветът на руската императорска гвардия се събира на Сен Дени. В „Елдорадо“.

Съществува мнение, че наименованието подсказва много неща. Недейте вярва. Наименованието не подсказва за много неща, а казва всичко. Добрите ресторанти имат скромни наименования. Най-добрите — съвсем скромни. „Яр“, да речем. Но ако наименованието звучи прекалено красиво: „Елдорадо“, „Златна жила“, „Монте Карло“, „Лос Анджелис“ — изобщо можете да не влизате вътре, ще се досетите, че това е долна кръчма, свърталище.

Но къде другаде, ако не в долна кръчма, да се събира цветът на бившата руска императорска гвардия? То се знае, че не при „Александър“.

Завършена е класацията на съчиненията на тема „Как да подчиним сто милиона свободни граждани“. Докладва Холованов. Резултатът е следният: всичките петстотин двайсет и трима съчинители и съчинителки са се справили с поставената задача. Съчинението още веднъж сочи порасналото равнище... Изказани са голям брой добри идеи, някои от които ще бъдат приложени в практиката.

— Коя идея е призната за най-добра?

— За най-оригинално е признато ето това...

Сталин разгръща тетрадката, кима. Сталин е съгласен с изводите на комисията. Всички съчинения са добри и отлични а това е значително над общото (доста високо) равнище. Съчинението започва с категорично несъгласие със зададената тема: защо трябва да бъдат подчинени сто милиона? Защо не двеста, не триста? Не четиристотин? И първият извод с: трябва да бъдат подчинени всички! А по-нататък идва деловото предложение как да се постигне това.

— Това тя ли го е измислила?

— Тя, другарю Сталин.

Тя слезе по нащърбените каменни стъпала под опушените сводове.

— Здравейте.

Не ѝ отговориха.

— Трябва ми княз Сагалаев.

Те захвърлиха картите на масата и всичките страшни брадясали мутри едновременно се обърнаха към нея. И се отдръпнаха.

До стената край накълцаната с нож маса седи мъжага с овехтяла черкеска. На гърдите му има джобчета за фишеци. Джобчетата са си останали, а сребърните цилиндърчета за фишеците са изпити още през 1923 година.

— Слушам ви, госпожо.

— Здравейте, княже. Искам да ви предложа работа.

Той само понаведе обраслата си с гъста къдрава брада глава, позасмя се и кимна към Настя:

— Щяла да ми предложи работа.

И всички се ухилиха.

— Аз, княже, съм Анастасия Стрелецкая.

Тишината в подземие то започна да се сгъстяващ шумолене.

— На граф Андрей Стрелецки ли сте дъщеря?

— Да.

— И какво бихте искали, госпожо?

— Казах вече: искам да ви предложа работа.

Той изхъмка и след него всички в подземие то сякаш издишаха, размърдаха се, сякаш заговориха, без да произнасят думи. Но веднага след това млъкнаха.

— Работа. Ха. Каква работа може да ми предложи дъщерята на един червен граф?... Граф Стрелецки стана слуга на совдепията... Надявам се, че червените са му теглили куршума за това.

— Разстреляха го — глухо, но ясно му отговори Настя.

— Ха така! — тържествуващо заключи брадатият, назидателно вдигна нагоре показалец и повтори: — Ха така!

Във възклицанието и в широкия жест той бе вложил всичко наведнъж: не го ли предупреждавах?! А можеше ли да му се случи нещо друго?! Намерил на кого да служи! Какво друго, господа офицери, ви чака в родината на световния пролетариат освен разстрел?! А се намериха някои военни, дърдореха за завръщане!

Много години брадатия княз го измъчваше тайна ревност. Пътищата бяха два: с червените или срещу тях. Всеки можеше да направи избор. Онези, които тръгнаха с червените, управляват Русия, настанили са се в царските палати, болшевиките им дадоха комкорски и комдивски звания. А онези, които бяха против, в парижките кафенета залагат на карти последния си чифт гащи.

Нощем, почесвайки се под въшливото юрганче, князът стенеше: ах, минах се, трябваше да тръгна с червените... Но когато надвечер се съвземеше след пиянската нощ и тежкото, препълнено с гореща жажда утро, само ставаше още по-люто: аз вас, гадове, навремето ви предупреждавах!

Знаеше князът... Знаеше и вярваше... Знаеше, че комунистите ще изколят всичките си помагачи, всички, които се съгласиха да им слугуват. И дочака брадатият 1937 година. Той още през гражданската война си бе направил на омазнена хартийка списък на приятелчетата. На онези, които тръгнаха с червените. На онези, чиито гърла сибирският атаман княз Сагалаев се бе зарекъл да пререже, щом ги срещне. Не можа да изпълни закана си князът. Пак добре че, макар той да не можа да пререже гърлата на бившите си приятели, се намери другарят Сталин и се зае с тази работа, услади му се, изпозастреля когото трябва.

След всеки московски процес княз Сагалаев задраскваше име от списъчето си. И все по-малко бивши негови приятели оставаха в него. Накрая остана само един — граф Андрюшка Стрелецки, с когото навремето постъпиха заедно в лейбгвардейския Кирасирски полк, с когото през германската война в окопите хранеха въшките. После съдбата ги срещна в Сибир. Вече като врагове. Край село Ферлюево. Червеният комдив Стрелецки бе натикал отряда свободни стрелци на княз Сагалаев в една заснежена падина, бе завардил изходите и само подвикваше, само се подхилваше: излез, Махмуд, предай се, изкарай бандата си, няма да те пипна, като стар приятел ще те направя мой заместник. А Махмуд Сагалаев излезе на видно място уж като

парламентъор, та червените да го виждат, подрапа си слабините и закрещя на княз Стрелецки преди неминуемата си смърт проклетия, заплашвайки го с небесно наказание: няма да ти прости Аллах, че служиш на шейтаните, и твоят Христос няма да ти го прости. Вие, курви червени, викаше, ще ни изтрепете тук, а после червените всички ви ще изколят. Тогава в княз Сагалаев се бе събудил пророкът и той крещеше на червените обидни думи, а те не стреляха. Ела, провикваше се князът, при мен, Андрюшка, ще забегнем в Китай, ще идем в Париж!... През нощта през прохода се втурна атаман Сагалаев, през снеговете. Загуби хората си. Най-важното — конете. Закъде си в Сибир без кон?! Всички картечници заряза на прохода. Целия обоз. Изскубна се като лисица от капан. Изведе седмина от последните четиристотин. Отърва се. Изостави златния запас... Пристигна в Китай с охлузени ботуши. С тях после обиколи света: Харбин, Шанхай, Сидни, Панама, Бразилия, Алжир. Сега в Париж си попейва калпаво вино атаманът. Цака картите. Аллах ще му прости. На карти хич не му върви на княз Сагалаев. И изобщо не му върви в тоя живот. Едно го радва: сбъдна се пророчеството му — онези, които отидоха да слугуват на червените, съдбата високо ги възнесе, но ниско ги запокити...

А ето че и на Андрюшка Стрелецки другарят Сталин му е видял сметката. Правилно. Новината за разстрелването на стария му приятел враг явно допадна на княза и той милостиво посочи на Настя един скърцащ стол:

— Та какво иска от мен комунистическата графинка, чийто баща мина на страната на комунистите и избиваше свои съотечественици в името на социалната справедливост?

— Княже, сега говорим не за баща ми, а за работата, която ви предлагам. Не знам какво е извършил баща ми, но, надявам се, не ме подозирате, че лично аз съм вземала участие в масовите разстрели...

Господа офицерите изцвилиха като кавалерийски ескадрон. Кикотиха се до прегракване и хриптене.

— Госпожо, уверявам ви: лично вас никой не ви подозира в това.

— Тогава да преминем към работата. Аз вече не живея в Съветския съюз. Трябват ми пари. Знаем откъде да ги набавя. Нужна ми е помощ.

— Госпожо, интересуват ме само много пари.

— Мен също, господине.

Видя очите ѝ. Безумни очи. И малко мастилено петънце между веждите. Тя е учителка. Добра учителка. Умна, строга, взискателна. До късно вечерта е проверявала тетрадки. Пръстите ѝ са изцапани с мастило. Седяла е замислена, подпряла лице върху дланта си. Оттам е мастилото между веждите ѝ. Или е намествала големите си очила, от които очите ѝ стават още по-големи. Още по-прекрасни. Още по-страшни. Сега е без очила, но мастилото е останало.

Руди широко отвори очи. Опули ги. Неизвестно защо мастиленото петно между веждите ѝ бе приковало вниманието му. Той се старае да разгледа хубавичко петното. Нов удар би го разсеял. Затова ѝ каза:

— Не ме бий.

Жилището на Ежов е празно. Николай Иванович броди из кънтящите салони, коридори и стаи между голите каменни лелки с откъснати глави. Хванал е бутилка. Лицето му се разкриви: доскоро завод „Кристал“ го снабдяваше с бутилки по лична поръчка, с лични етикети: „За другаря Ежов.“ Такъв беше редът: „За другаря Киров“, „За другаря Зиновиев“, „За другаря Бухарин“. Бутилките за вождовете бяха запечатани с червен восък, на всяка имаше номер като на оръжие, към всяка беше закачен формуляр с десетина подписа.

А сега Николай Иванович Ежов е толкова изпаднал, че бутилките в дома му са без номера, без формуляри, без лични етикети. Тъй като нищо могат да те отровят! Ежов повъртя бутилката в ръцете си, изрази с лицето си недоумение, внезапно кипна и запокити бутилката като граната РГД–33, кажи-речи, през цялата музейна зала. Бутилката се строши в нечий живописен каменен задник и парченцата ѝ изподраскаха картините на някакви неизвестни на Ежов Реноаровци.

— Ваше сиятелство, планът ми е прост: някой си сеньор Хуан Червеза е взел пари от испанската банка „Балеарика ТС“. Пуснал е парите в обращение и е изкарал добра печалба. После — Гражданската война в Испания, кризата, анархията. Дълга си към банката не връща и няма намерение да го връща. Сеньор Червеза е сигурен, че банката е разорена от войната и скоро ще обяви фалит. Работата ни е: да измъкнем от него всичко, което е взел на заем, лихвите за четирите години, да го накажем за лошото поведение и да си приберем възнаграждението за работата ни над него.

— Първо трябва да го открием.

— Аз го открих. Живее тук, в Париж. На авеню „Фош“. На две крачки от арката. Там има една пететажна сграда. Апартаментът му заема горните три етажа.

— Трябва да съберем сведения за навиците му, за съдружниците му, за неговите приятели, роднини, съседи...

— Събрала съм ги.

— След това — отвличане ли?

— Отвличане.

— И... убедителен разговор?

— И убедителен разговор. Чувала съм, княже, че сте бил атаман в Сибир... Чувала съм, че умеете да убеждавате хората.

— Това го умеем — сладко се протегна князът и потри ръце.

Фрау Берта се подчини и смъкна линийката.

И тогава той неизвестно защо взе да разглежда кабинета ѝ, а фрау Бертина стоеше мълком. Руди надникна през съседната врата — там беше жилището ѝ.

Нищо интересно не видя освен веригите, белезниците, камшиците и бичовете — жилище като жилище. Той пак се загледа в мастиленото петно между веждите ѝ:

— Време е да си ходя.

Тя не възрази, въртна ключа и отвори вратата пред него.

Николай Иванович Ежов не можа и не можа да се научи да нарича каменните лелки статуи. Има си хубава дума, разбираема за всички — фигура. И така си им вика.

Между фигурите — проход. Със специално ключе Ежов отключи тайната врата.

Стъпала надолу. Натисна ключа, мазето се освети. Тук Николай Иванович си има скривалище. Никои не знае за него. В частния си живот Николаша никого не допуска. Ежов е отстранен от ръководенето на НКВД, отстранен е от управляването на лагерите, затворите, пунктовете за разстрелване и килиите за изтезания. Но от любимата му професия не е толкова лесно да го отстранят. Той си има своя, частна килия за изтезания. Хубаво е тук. Уютно. Инструментите са първокласни. В Германия са поръчвани. Такива инструменти няма нито в Лефортово, нито в Суханово. Такива инструмента притежава единствен Николай Иванович за лично ползване, те са негова собственост. Попипа с ръка лъскавите никелирани триончета: голяма работа са германците! Каква култура на изтезанията! Къде ще се мерим с тях?!

— За отвличане е нужна кола. Това струва пари. Ние пари нямаме. А вие, госпожо?

— И аз нямам пари. С последните си платих билета до Париж. Но знам откъде да ги вземем.

— Споделете това с нас.

— Вие, княже, ако не греша, сте награден с офицерски „Св. Георги“ и със „Станислав“ с мечове. Вие, Александър Михайлович — с „Владимир“ на шия и „Анна“ на сабята. Вие, Сергей Николаевич...

— Да си заложим ордениите?! Как посмя...

Внезапна ярост обзе брадатия. Той грабна една зелена бутилка за гърлото и насмалко не я строши с могъщите си пръсти.

Настя се изсмя презрително. Тя също бе вбесена, но се сдържа. Искаше да му извика право в лицето: „О, господо горди гвардейски офицери, вашите жени се продават по улиците на градовете в цял свят от Сидни до Париж и Рио и с жалките си грошове хрантутят вас, безделниците, а вие тук си играете на офицерска чест!“

Но Настя не изрече това, само драсна с нокти по масата като свирепа котка и се извърна презрително.

Руди не спа цялата нощ. Сърдеше се на себе си.

Любопитството е нещо могъщо. Защо той е толкова мекушав? Трябваше да изтърпи болката. Може би трябваше да вика? Нали фрау Бертина го молеше да вика? Тогава щеше да разбере какво става после.

Сталин стисна ръката на Ежов. Прегърна го през раменете:

— Николай, гениална глава носиш! Двамата с теб тепърва има да работим.

Отдавна Сталин не му бе стискал ръката! Отдавна Сталин не го бе прегръщал през раменете и не го бе наричал по име.

Отдавна Сталиновата усмивка не бе излъчвала такова приятелско чувство.

Краката на Ежов олекнаха, някаква сила го грабна и той изхвъркна от Сталиновия кабинет едва ли не на подскоци. Николай Ежов помни това чувство: навремето, когато беше нарком на вътрешните работи, идваше при Сталин с дълги списъци за разстрел, Сталин ги подписваше и Коля Ежов биваше обзет от неудържима радост и на нейните криле изхвъркваше от Сталиновия кабинет...

Тъкмо това чувство го изнесе в коридора...

И тъкмо там го арестуваха.

Настя не изрече обидните думи. Но гвардейците разбраха какво е искала да им каже.

Князът запокити бутилката. Тя се трясна в тухления под, зеленото вино се разхвърча заедно с парченца зелено стъкло. Настя би се стреснала от резкия жест, от неочаквания звън и грохот. Но ядът не ѝ позволи да се стресне. Злобата бе разкривила лицето ѝ, тия ще ми се пишат пазители на честта! Затова не ѝ бяха останали емоции за уплаха. Затова тя дори не трепна, когато всички трепнаха.

Те изгълкуваха това посвоему.

Князът бръкна някъде дълбоко в пазвата си, измъкна мърлява носна кърпа, стегната като вързопче. Със зъби разхлаби възела. Хвърли на масата „Св. Георги“ и „Станислав“ с орлета. Лентичките са поизцапани, но златото звънти и грее.

Хвърли ги и си тръгна, без да погледне никого.

Руди Месер реши пак да бъде викнат при нея за нощно наказание. Интересно му беше: с какво ли завършва всичко това? Но тя вече не го викаше. Нищо. Той започна да пише с толкова много грешки, че би трябвало всеки ден да го шибат с бич. По един час. Или по два. Но тя не го викаше.

Започна да пише направо на редовете. Тя му слагаше отлични бележки.

Изобщо престана да пише. А тя продължаваше да се отнася с него като с отличник.

Знаеше: другите ги вика за цяла нощ.

Започна да троши прозорци. Това не му помогна.

Срещна я в коридора и ѝ съобщи, че нощес ще подпали училището.

Тогава тя избухна.

Николай Ежов го арестуваха някак кротко и делнично.

Непосредствено зад вратата на Сталиновия кабинет над него надвисна сянката на Холованов:

— Арестуван сте!

Двама му хванаха ръцете, извиха ги назад като плавници и ги вдигнаха нагоре. От сините петлици на Държавна сигурност някакъв с нагла мутра отпра огромните маршалски звезди...

— Тръгвай, куче!

Отвлечането е проста работа. Особено ако клиентът търчи по мацки. Ако го привличат тъмните криви улички.

Заловиха го наблизко, на Сен Дени. Улицата е широка, а от двете ѝ страни тръгват улички, а от уличките — дълги тъмни безистени, опикани от котки и от хора. Там има скърцащи стълбища нагоре и надолу, кофи за боклук, отскубнати електрически крушки, тъмнина, смрад и влага, мръсни стени, изписани с неприлични решителни призиви...

Човек с такива пари би могъл да хваща мацки на Пигал или дори на Мадлен, там мацките са и по-качествени, и по-чисти. Но са по-скъпи. А той е свикнал на Сен Дени... Целият му живот е минал тук. След като забогатял, човекът не е променил младежките си навици.

Второто нещо в берлинските затвори е санитарната обработка. А първото е боят.

У нас през онези славни времена бе възприета същата процедура.

А Николай Иванович Ежов още не бяха го били.

Въведоха го в голяма, явно сутеренна стая с тежки тухлени сводове.

Насред стаята — завинтено за пода дървено кресло, с ремъци. Накараха го да седне, притиснаха главата му към облегалката и му стегнаха гърлото с широк ремък. Веднага след това затегнаха краката му за краката на креслото, а ръцете — за широките, полирани от неговите предшественици странични облегалки. И излязоха, оставиха го сам в полумрака.

Широката зала е почти празна: креслото с вързания Ежов по средата, а пред него, на подиум, — маса като за президиум. Или за трибунал. Само че в трибунала столовете са три и има Ленинов портрет на стената, а тук столът е само един. И другаря Ленин го няма.

Николай Иванович Ежов изтръпна и се подготви за съпротива.

Но наоколо няма жива душа, не се чуват и стъпки.

Тихо е. Нито звук.

И Николай Ежов видя на масата...

Сеньор Хуан Червеза го докараха увит в ламарина.

Като сюрприз в опаковка.

Костюмът му беше нов, скъп, но изпоцапан с прах и ръжда. Лачените му обувки също напращени. По-точно казано, беше останала само една обувка. На левия крак. А обувката от десния бяха загубили някъде, докато го мъкнеха. За ядосване си е. Улика. От друга страна — скъпоценно зрънце опит: следващия път преди да увият човека с ламарина, ще трябва да му събуят обувките, ако са бързосъбуващи се.

А в устата си държи парче от своя бастун. Като вярно куче, което вади от езерцето пръчка за стопанина си. Та и тоя — ухапал с пръчката, впил е зъби в дървото. Около двата края на бастуна с омотан телефонен кабел и е завързан здраво на тила му. За да не го изтърве случайно.

По него се забелязва само една синина, под лявото му око.

Една, но голяма. Хвърлиха го на тухления под, задрънчаха с ламарината, докато го развиваха.

Руди иска да си изпроси нощно повикване с бой, а тя крещи. Това не му хареса. Той я погледна в очите, по-точно, между очите, с надеждата, че междувеждието над тънкия нос с трепкащи ноздри е изцапано с мастило. Но мастило нямаше. Тогава...

Изпълзя отнякъде слух и тръгна да се носи из Москва. Слух за заговор в НКВД. Събрали се заговорниците край езерото Байкал. Били седем души. Наговорили се да убият другаря Сталин. А другарят Сталин не е балама, изпратил там своя приятел, фокусника Месер. Месер се направил на невидим, седнал със заговорниците, пил водка с тях. Те все се чудели, че бутилката бързо се изпразва. Замезвал си Месер, слушал, запомнял. А когато главният заговорник намекнал, че не е зле да убият другаря Сталин, Месер само го погледнал и на оня главата му се пръснала.

Тогава погледнал другите и техните глави също се пръснали. Ама с какво ги е убивал Месер? Прост човек си, с поглед, то се знае!

Така се случи, че в цялото мазе се оказа само един предмет, на който можеше да се седи — празно буре.

Настя като единствена представителка на прекрасния пол й настаниха на това буре. И така се случи, че само тя седеше. Останалите стояха. Ако не броим онзи, който лежеше в краката им.

А освен това така се случи, че от цялата компания само Настя свободно се изясняваше на испански. Естествено, ако не броим онзи, който лежеше в краката им.

Това обстоятелство, тъй да се каже, я изкара на преден план. Тя говори — останалите мълчат. Тя говори тихо и ясно. И за да чуват думите й, всички млъкнаха. Не че разбират всичките й думи, но смисълът им е ясен:

— Сеньор, веднага свалям картите си: оттук жив няма да излезеш. Ще те изнесат. И слънчева светлина няма да видиш: ще те изнесат през нощта, увит с ламарина. Знаеш за какво: длъжник си на банка „Балеарика“. Не си плащаш дълговете и нямаш намерение да ги плащаш. Това не е хубаво. Затова ще те накажа. Наказанието ми е — смърт. Но аз съм готова да ти помогна, ако и ти ми помогнеш. Трябва да получи парите, които дължиш, освен това аз работя с теб и трябва да ми платиш за моята работа. Отвлечането ти струва пари. Ще ми компенсираш разноските по твоего отвлечане. Като те крадем, аз и

моите съратници рискуваме главите си в най-прекия смисъл. Знаеш, че Франция е варварска страна. Тук публично секат глави за нещата, с които ме принуждаваш да се занимавам. Аз рискувам главата си. И тези господа рискуват лудите си глави. Затова трябва да ни платиш за риска колкото е редно. Не знам какво мислят по въпроса господа офицерите, но аз оценявам главата си скъпо. Не си прави илюзии — знам за теб повече, отколкото предполагаш, знам колко пари имаш и къде са. Аз трябва да ги получа, но така, че нито банката, нито полицията, нито твоите съдружници да не ми попречат да ги взема. Мисли как да стане това. Мисли. Ако измислиш, обещавам ти лека смърт. Аз умея да държа на думата си. А ако ми се случи нещо, чака те ужасна смърт. Не ми ли вярваш? Искаш ли да ти покажа какво мога?

ΓΛΑΦΑ 20

1

Манекенът с олющен нос е вързан за стол. В гащите на манекена е напъхана граната РГД–33. За халката е вързан канап. Първа проба. Резултат: така няма да стане. Както казват испанците, по *passaran*. Преведено на руски, номерът няма да мине. Няма да мине, защото като дръпнеш канапа иззад ъгъла, няма да изтеглиш халката с предпазния шплент, а ще катурнеш манекена заедно със стола. Ами сега?

— Я, господата офицери, да наредим около краката на стола тежки камъни!

Наредиха. Опитаха още веднъж. Резултат: ако дръпнеш канапа, ще изтеглиш халката с предпазния шплент. А столът с манекена ще си останат на мястото. Точно това се иска. Княз Сагалаев се подаде навън да види няма ли някой наоколо. Няма. И пак се върна в мазето. Всички зад ъгъла! Всички да си запушат ушите! А сеньор Червеза князът лекичко го бодна с ножче в хълбока: дръпни канапчето, сеньор.

Руди Месер си представи, че точно между тези черни очи има точица. Докато тя крещеше, Руди гледаше към пода. Но тя млъкна за миг, за да си поеме дъх и да глътне въздух, Руди си вдигна очите, отвори ги широко, внимателно разглеждайки несъществуващата точка между веждите ѝ, и я помоли меко:

— Не крещи.

Зад ъгъла изтрещя. Изтрещя така, че от тавана на мазето се посипа вековна мръсотия. Мислеха, че и камъни ще се посипят, размина им се. Добре са зидали през шестнайсети век сводовете на мазетата във френските имения. Когато се разсеяха прахът и мръсотията, надникнаха иззад ъгъла — екстра работа! Няма ги нито стола, нито манекена с олющения нос — само парченца по пола и парцалчета се сипят като московски сняг. Въртеливо.

Дайте сега втория стол! Опитът е голямо нещо: веднага наслагах тежки камъни около краката на стола. За непоклатима устойчивост. Сега, сеньор Хуан Червеза, дойде твоят ред. Сядай. Вместо манекен. Ще те стегнем с жица. В гащите ще ти напъхаме съвсем същата граната. РГД–33. Надяваш се, че само яйцата ли ще ти откъсне? Надявай се. А господа гвардейските офицери се надяват, че експлозията ще ти откъсне не само яйцата. Ще те попилее като манекена. Ще те попилее така, че полицията никога няма да идентифицира тленните ти останки. Хубаво ли си седнал? Това е добре. С канап трудно ще ти вържем гранатата за корема. По-добре ще е с бинт. Казваше ти: върни си дълга. По човешки ти казвахме. Само че ти не разбираш по човешки. Жалко. И за нас е зле. И за теб е зле. Заради някакви въшливи пари живота си даваш, а господа офицерите и тяхната очарователна предводителка си рискуват живота, може да се каже, подлагат си вратовете под гилотината. С огромно удоволствие бихме те пуснали, но не бива — ще хукнеш в полицията да се оплакваш. Затова непременно трябва да те ликвидираме. Така да те ликвидираме, че да не остане нищо за идентифициране освен размазаните ти по стените изпражнения.

Тъй... Металните мустачки трябва да се стиснат, за да излезе лесно предпазният шплент подир халката, освобождавайки лоста на предпазителя... Канапчето е вързано. Всички зад ъгъла...

Разбираше ли сеньор Хуан Червеза какво си мърмори дрипавият княз? Явно разбираше. Дори без да знае руски, все едно разбираше. От експлозията на първата граната той беше оглушал: всички си бяха

запушили ушите, а той дърпаше канапчето, затова нямаше с какво да си ги затисне, затова е зашеметен и почти не чува. Но все едно разбира. Какво има за разбиране? Като не си си платил дълга, на ти РГД–33 в гащите. Заповядай, драги. Заслужаваш си я. Тия руски варвари провериха с манекена: всичко работи, сега е твой ред. Та и след теб парцалчета от гащите ти да се разхвърчат под тавана като перушинки...

Последното ти желание? Какво ти се иска, преди да умреш, сеньор Червеца? Да изпушиш цигарка? Цяла няма да ти дадем, окъсняхме, трябва да си обираме крушите, преди да са ни спипали, но да дръпнеш един-два пъти може. Май искаш и да си пийнеш? Също не е забравено, сръбни. Какво си въртиш мутрата? Не ти ли харесва руската водка? Извинявай, братле, друго нямаме.

Сега сбогом, сеньор.

От този ден нататък фрау Бертина престана да му крещи. Но и не го викаше в кабинета си за екзекуция. На него изобщо не му се искаше да го бият с линейка по дланта. Просто му беше интересно: а какво става после, след боя?

И пак умната му главица роди красива мисъл. Дочака нощта, тихото скръцване на съседната врата. Фрау Бертина беше повела хленчещия дългуч Фридрих към кабинета си.

А Руди — след тях.

Срещна вбесените ѝ очи, представи си точицата между веждите ѝ, разгледа я внимателно и тихо съобщи:

— А мен ме няма тук.

И на Фридрих също: няма ме.

Всички зад ъгъла! Запушете си ушенцата! Князът задърпа канапчето. Халката се надигна и тръгна подир канапа. А зад халката е шплентът. Шплентът е сгънато на две телче, промушено през дупка. През ухото на шплента минава халката, а от другата страна двете крайчета са подгънати в срещуположни посоки. Князът ги събра заедно, сега тегли иззад ъгъла канапа, канапът тегли халката, а халката — въпросното телче. Когато минават през отвора, металните опашчици се приближават още повече една до друга.

Сеньорът писна.

На масата пред себе си Николай Иванович Ежов видя пълен комплект инструменти за изтезания. Изработени в Германия. Задигнати от неговата тайна килия за изтезания.

Кой е посмял да се вмъкне в неговите скривалища? Кой е посмял да посегне на най-святото, на частната му собственост?

И страховита мисъл порази мозъка му: ами че и него, Коленка, любимеца на цялото прогресивно човечество, също могат да го изтезават.

Безумна мисъл, от тази мисъл — безумен вик.

И веднага след това смях! Че кой ще посмее да го изтезава?! Та той е Ежов! Та той е Николай Иванович! Никой не ще посмее с пръст да го бутне...

Опита се да помръдне дясната си ръка...

Не, онези, които го стегнаха с ремъците, разбират от изтезания. Психологическите изтезания са по-жестоки от физическите. Усети цялото си тяло чак до връхчетата на ноктите на краката. Осъзна в цялата й дълбочина пълната си безпомощност. Ръцете му са стегнати с ремъците така, че може да си мърда само пръстите. И краката му са стегнати така, че може да мърда само пръстите им. Вратът му е стегнат така, че може само да си върти очите. Като махало. Надясно. И наляво. Ако на лицето му кацне муха, няма как да я отпъди...

Ако го измъчваха, ако го изтезаваха, тогава... Не знаеше добре ли щеше да е това. Но бяха го оставили сам в подземие, явно предназначено за изтезания. Той не знае от колко време чака. Тук няма дневна светлина, тук няма никакви шумове. По-добре да бяха дошли вече!

Но те не идват. Колко ли седи така? Час? Два? Или само двайсет минути?

Зажумя и писна, приканвайки палачите да не се бавят и да не го тормозят повече.

Не бяха предвидили само една дреболия. А изобщо бяха предвидили абсолютно всичко. В един горски резерват в Компьен откриха изоставено имение. Огледаха го. Претърсиха околностите. Сложиха постове. Решиха: експлозията на гранатата дълбоко в подземиято отвън няма да бъде чута. А и да бъде чута, звукът ще е глух и непонятен за чуждо ухо. Огледаха сводовете на мазето — няма ли да се срутят? Изразиха надежда: ще издържат. Набавиха си стоманен тел за връзване на клиента и здрав канап за издърпване на халките от гранатите. С манекен лесно се снабдиха. В Париж манекените са повече от живите хора. И парижките манекени непрекъснато ги подменят. По-бързо от поколенията на истинските хора. Затова на парижките сметища има цели планини от бракувани манекени, мъжете манекени и голите жени манекени са нахвърляни размесени. На камари. Слой върху слой. Около Париж манекените образуват същински ръкотворни планини, нещо като табаните от пляка край каменовъглените мини в донецката степ.

С гранатите също няма проблеми. Гражданската война в Испания току-що заглъхна. На две крачки оттук. А след война, особено след гражданска, то се знае, неизползваното оръжие плъзва по всички съседни страни: не ви ли трябва патрони за германската картечница МГ-34 и двигател за руския изстребител И-16? Къде да се дява оръжието сега, след приключването на Гражданската война? Войната приключи с пълен разгром на комунистите. Опитът на другаря Сталин да възпламени Европа откъм Испания се провали в началото на текущата славна 1939 година. Въпреки лозунга на комунистите: по passaran, те, демек, няма да минат, няма да пропасаранят, минаха. На всеки, който що-годе разсъждава, трябва да му е ясно: още през тази, 1939 година, другарят Сталин ще се опита да подпали Европа от другия край. Но малцина в този свят разсъждават... Няма време да разсъждават. Трябва да се прави бизнес: та ще вземете ли патроните? Не, имаме си патрони. Гранати ни трябва. От тази стока имаме колкото искате. От всякакви модели, от всякакви страни, във всякакви

количества. Спряха се на съветската РГД–33. Наглед не е много елегантна, но работи както трябва и от опит се знае, че откъсва не само яйцата.

Така че всичко бяха предвидили, всичко бяха подготвили. Бяха забравили само да вземат резервни гащи за сенъора.

Щом се опъна канапът, щом повлече след себе си халката и изтегли шплента, сенъорът писна. Зарита с вързаните си крака, задърпа вързаните си ръце, все едно че искаше да литне като лебед към облаците, от нето се разнесе вопъл с писък и воня. Но беше късно: халката с шплента е изскубната, предпазният лост под действието на бойната пружина отхвъркна настрани и ударникът под действието на същата тази бойна пружина, която вече нищо не спира, удари капсул-възпламенителя. Сега започва да тече закъснението — четири секунди и половина до експлозията. Понякога закъснението е малко по-голямо — това зависи от точността на производството, от дозирането на възпламеняващия състав. На сенъора закъснението преди експлозията се удължи с трийсетина секунди. През тези секунди той крещя така, че сам си повреди слуховите нерви, очите му се наляха с кръв, защото капилярите тук-там се напукаха от викането. Мутрата му — в цвят бордо като залез над океана.

Изад ъгъла излиза грамадният руснак с брада чак до очите:

— Какво стана, сенъор, насра ли се? Стига си викал. Първата граната избухна както трябва. А във втората не сложихме капсул-детонатора. Недей крещя. Направихме ти контролно изпитание. Да видим добре ли си с нервите. Слаби са ти сдържащите центрове, сенъор. Сега как ще те караме посран в Париж? Това е световен културен център. Там не обичат посраните сенъори.

— Не крещи. Какво си се разкрещял?

Точно иззад гърба на Ежов излезе едра пълна спокойна жена с великолепни златни зъби.

Седна до масата.

— Ежов ли се казваш?

— Ежов.

— Да го запишем: Е-жо-ов. А аз, мамка ти, съм Иванова. Следовател Иванова. Не ваш следовател, не от НКВД. Аз съм от Саша Холованов. Познаваш ли го Саша? Какъв мъж! — Следователката Иванова чак примижа. Усмихна се. Беше си спомнила нещо. — Както и да е. Мен, Коля, отдавна са ме сложили да ти вода неофициално следствие, само че ти дълго не ме забелязваше. Сега ще ми обърнеш внимание. Ти, Коля, имаш гениална глава. Сега двамата с теб ще пороботим.

Иванова прокара силната си ръка по лъскавите триончета, по излъчващите студена светлина пинсети. Лека тръпка раздвижи чувствените ѝ ноздри. Като на породиста кобила преди рекордно надпрепускване:

— Еба си майката! Какви инструменти! Такива няма ни в Лефортово, нито в Суханово. Туй се казва качество! Европа! А ние, Коля, знаеш ли с каква допотопна техника работехме? Германците, да опустеят дано, имат висока култура на изтезанията! Къде ще се мерим с тях?!

Фрау Бертина не всяка вечер вика в кабинета си момчета за екзекуция. Руди Месер определи, пресметна: екзекуциите са само 23% от нощите.

Любопитството, проклетото любопитство. Руди Месер реши да разбере с какво се занимава тя през другите, свободните нощи. Простата мисъл, че фрау Бертина нощем може да спи, не му мина през ум: той вече знаеше за нея достатъчно много.

Който мами другите, който се прехранва с измами, никога няма да е щастлив. Има такъв принцип. Хитростта и измамата непременно ще ти излязат през носа. А освен това онзи, който мами, винаги е страхливец. И спрямо него няма смисъл да се прилагат изтезания. Трябва само да го сплашиш и той ще се съгласи. Но не бяха предполагали господата офицерите, а и Настя не бе предполагала, че сеньор Хуан Червеза може да се уплаши чак толкова. Уплахата му се оказа гадничка, доста вонлива и отвратителна. Наредиха на сеньора да се подмие и да си изпере гащите в близкия ручей.

Сега сеньор Червеза е сломен. Готов е да подпише всякакви книжа и да даде всичко. Но никой не му иска всичко. Трябва само да си плати дълга. Освен това да си плати възнаграждението за работата с него и лихвите, които са се натрупали, докато не е плащал.

Тук възниква проблем.

Проблемът е, че парите са много, затова никоя банка не ще поиска да се раздели с тия пари. Ако сеньорът подпише чек на името на мадамозел Стрелецкая, директорът на банката ще телефонира в полицията и в присъствието на полицията ще ѝ зададе въпроси. Най-простият въпрос ще бъде: защо богатият сеньор Червеза плаща на някаква дрипла огромни суми? За какви заслуги? А освен това банката може да изиска потвърждение на валидността на чека. Пак проблем: цялата мутра на сеньора е насинена. Сякаш са го били три дена и три ноци. А никой не го е бил. Просто от крещенето капиллярите по мутрата му са се напукали. Да чакат, докато се оправи? Само че сеньорът сега изобщо изглежда малко не на себе си. И завинаги ще си остане такъв. С едно око да го зърне полицаи, ще схване, че работата е съмнителна...

Дали да не организират с него съвместна фирма? Сеньор Хуан Червеза внася капитала и дава писмено разрешение на съдружниците си да се разпореждат с тези капитали. Добра идея. Но тогава имената на съдружниците ще бъдат регистрирани някъде. Това е съвсем

излишно. А и разрешението за ползване на капиталите той трябва да даде лично, в присъствието на юристи...

Руди си отспа през деня. Отдавна никой не го закача. Знаят: фаворит е. Той е единственият в цялото училище, на когото фрау Бертина не крещи. Може да не влиза в час и да прави каквото си иска. Разправят, че дори ако му хрумне да подпали училището, и тогава тя няма да го хока...

Затова Руди си спи посред бял ден, никой не го безпокои. Той се е научил да заспива там и за толкова, където, когато и колкото му е нужно. Заспива, без да се върти в кревата и да се прозява. Ляга и заспива. Беше се научил и да се събужда точно в определения преди да заспи момент.

Вечерта си облече топли дрехи, взе си шлифера. Отсега знаеше, че му предстои да ходи някъде.

След единайсет почука на вратата ѝ. Тя му отвори. Руди я погледна вторачено в несъществуващото петънце между очите ѝ и привично съобщи, че го няма.

Тя се съгласи с това и престана да му обръща внимание.

Явно се стягаше за някъде. Дълго се стяга. Боядисваше си лицето с невероятно бял цвят, устните — с невероятно червен. Изля върху си кажи-речи цяло шише парфюм. Руди чак кихна. Но тя беше толкова вгълбена в себе си, че не го чу. Фрау Бертина се любуваше на отражението си и не можеше да му се нагледа. Честно казано, имаше на какво да се любува. Беше облякла странен тоалет, който накара сърцето на момчето да тупка така, че сигурно се е чувало зад стената. И тогава тя се съблече. И облече друг тоалет. Тя обичаше да се издокара, да се гледа в огледалото в различни варианти. Пак се съблече. И се облече. С всеки нов тоалет изглеждаше по-красива отколкото с предишния.

Той седи в ъгъла, кръстосал крака, подложил длани по бузите, чака да види какво ще стане по-нататък.

Най-сетне тя стана, наметна се с черен широк дълъг плащ, който я скри цялата, върху лицето си спусна капюшона. Така никой няма да я

познае. С дълъг бронзов ключ отвори в спалнята тайна врата, загаси лампата. И тръгна в мрака.

Разбирам, че сега е натрупан огромен опит в прехвърлянето на пари от сметката на длъжника към заинтересованите структури. Разбирам, че всеки, който работи в благородния бизнес, свързан с принудително събиране на дългове, ще ми подсказва сто метода, кой от кой по-добри, но работата е там, че няма защо да ми ги подсказва. Да можеше някой да подсказва на Настенка. На нея ѝ липсва опит и няма кой да ѝ подсказва. А тя може здравата да загази: стига да влезе в банката, стига банковите служители да разгърнат пред нея сто хартии... Когато представа си нямаш в кой ъгъл трябва да се разпишеш... Проклет капитализъм! Да опустее дано! В банката има пари и сеньор Червеза е готов да ги даде... Само че как да се вземат? А сеньора не бива да го пускат в банката. Докато не му заздравее мутрата... А и ако вземе да се разплаче в банката, тогава какво? И господа офицерите не могат да подсказат на Настя решение. Те са воювали в тайгата с червените. Имат друг опит. Ако някой не е запознат със сибирския опит, пояснявам. Първо трябва да хванеш комунист. След това да разцепиш от единия край пън с клин. Желателно е пънът да бъде пресен. Боров. Смолист. Караш комуниста да възседне без гащи пъна. После избиваш клина. Този човек вече никога на никого нищо няма да разкаже. Ще изквичи и ще се пръсне отвътре. Но за останалите е демонстрация. Другите, присъстващите на демонстрацията, веднага всичко ще си признаят, с всичко ще се съгласят.

Действени са методите на сибирските атамани. Само че в Париж тия номера не минават. Това е културна страна. Трябва да се пипа деликатно...

Настя спи. Господа офицерите са ѝ освободили едно стайче под самия покрив. Спи, търси решението насън.

Фрау Бертина вижда в тъмното като кукумявка. Неслучайно очите ѝ са толкова огромни. Руди подтичва след нея. В тъмното ритна някаква кофа, тя издрънча, фрау Бертина само се сепна, послуша се за миг и продължи напред също толкова устремно и уверено, без да осветява пътя си с фенерче. По подземния коридор от спалнята — през някакви празни стая, след това към улицата, към дъжда. Врътна ключа в ръждивата брава, отвори желязната врата в каменната стена и двамата се озоваха на уличката. Свиха зад ъгъла, зад следващия. И тогава пред тях грейна нощният живот на столицата на великата империя...

— Ще ти разкажа. Всичко ще ти разкажа, другарко Иванова.
Какво искаш да научиш?

— Злато криеш ли, Коля?

— Крия.

— Скъпоценни камъчета?

— И скъпоценни камъчета.

— И валутчица на швейцарски сметки...

— Всичко ще ти разкажа.

— И за ръководните другари си събирал компромати...

— Да.

— Имаш ли материалчета?

— Имам. За кого ти трябват?

— Ах, Коля, скучно се работи с теб. Поне за нещо се опъни, че да имам основание да ти приложа следствен спецметод-12... Но бъди спокоен, ще измисля основание.

Пред тях грейна улицата на червените фенери. Хората са весели, развълнувани, бодри, сякаш не е нощ. Върволицы и в двете посоки. Вратите са широко отворени. Ечи музика, виенската бира се лее, смях се разнася на талази. Отдясно и отляво — улички. Там е още по-весело.

Фрау Бертина сви във втората лява уличка и почука на една едва забележима врата. Вратата се отвори веднага, сякаш зад нея стоеше някой. Беше тежка, но се отвори леко, без скърцане. Зад вратата — пикантна дама, черни чорапи чак до пресечката на краката ѝ, накичена с щраусови пера. Фрау Бертина и дамата с перата се разцелуваха, а Руди доверително съобщи на дамата, че го няма тук.

И тя му повярва.

На Настя ѝ се присъни Месер. Строг и сух. Добре му е на Месер, влезе в някоя банка: дайте ми три куфара пари! Жалко, че Настя не е магьосница, а само ученичка на магьосник. Освен това е ученичка на укротителя на магьосници, на техния повелител. Но още е начинаеща ученичка.

Отвори си очите. Долу шуми нощният Париж. Настя гледа стената, изрисувана с виолетова, дошла отвън светлина. Какво да предприеме? Обръща се на другия хълбок и пак заспива. Днес не ѝ се присънва голямата бяла пухкава кучка. Присънват ѝ се вълци. Вълците я гонят през гората. Главният вълк има човешка глава. Това е самият другар вълк Сталин. И веднага след това Сталиновата приемна. И вълците вече не я преследват. Тя седи и чака да я повикат. Сталиновият секретар другарят Поскръбишев колекционираше Сталиновите драскулки... Да имаше сега Настя на разположение Сталинови драскулки... Вълци и дяволчета... Би ги продала на търг... В живописиста Сталин, честно да си кажем, не е Пикасо, но за Сталиновите драскулки биха платили пари... А ако имаше картина от Пикасо...

О-о-о! Сънят отскочи като предпазен лост на гранатата РГД-33 под действието на бойната пружина. Настя чак рипна на стария скърцащ креват: решението е открито! Всъщност по какво отстъпва тя на Пикасо?

Зад незабележимата врата имаше тъмен тесен коридор, още една врата, завой и стълбище нагоре, и още една врата. Зад тази врата — лабиринт от червено ламе, златни пискюли, турски кожени дивани и мек червен мрак. Неизвестно защо в своето разпалено въображение Руди си представяше тъкмо така харема на турския султан.

Тук веднага загубваш ориентировка. Тук няма прозорци, няма прави ъгли. Тук от един овален салон се преминава в друг, а от него тръгват коридори, водещи кой знае къде. Тук всичко е меко, полегато, заоблено, тук великолепните драперии и сребърните килими заглушават смеха и стоновете, фрау Бертина влезе в една стая, която очевидно беше нейна. Това изобщо не е стая, това е огледален салон с червено осветление и с наистина императорски креват по средата, креват със сърмен балдахин, креват-дворец, отразен в огледалата неизброимо количество пъти.

Тя хвърля наметалото, поглежда се още веднъж в огледалото и си се усмихва. Обръща към огледалото десния си хълбок. Левия. Обръща се гърбом и си се любува през рамо...

По скърцащото стълбище надолу, надолу, надолу. Изпод самия керемиден покрив — чак до каменното мазе. Изгревът току-що е оцветил парижкото небе в зелено, затова господа офицерите още не са си лягали.

— Знам какво трябва да измислим!

— Кажете, госпожо.

— Ще продадем на сеньор Хуан Червеза произведение на изкуството. Ще му го продадем публично. Ще му го продадем на търг. Пред очите на цял Париж.

— Не е зле.

— Разбирате ли? Ние продаваме — той купува. Нищо криминално. След това отиваме с чека в банката: дайте си ни парите.

— Той трябва ли да присъства на търга?

— Там е работата, че не трябва. Богатите хора закупуват шедьоври чрез подставени лица.

— А цената?

— Ще разположим в залата наши хора, те ще надуют цената тъкмо до сумата, която трябва да смъкнем от сеньора.

— Всичко е много добре. Но има една съвсем малка спънка: откъде ще вземем шедьовър, който може да се продаде за милиони франкове?

В отговор Настя се усмихна толкова щастливо, сякаш в очите ѝ пламтеше северно сияние:

— Шедьовър да искате. Аз ще го сътворя.

ΓΛΑΦΑ 21

Гадно е в Париж на разсъмване. Нощес е превалял дъжд. Сега дъжда го няма. Студът е изсушил улиците. Чувстваш се отвратително. Отвратително ти е не толкова заради студа, колкото защото нямаш пари. В Париж да си без пари е жива мъка. Каквото и да погледнеш, всичко те ядосва. И на французите не им е лесно. Без пари. Портиерите метат тротоарите. Псуват. На френски. Дрънчат железни рулетки — витрините на зарзаватчийниците и хлебарниците се разтварят съвсем като пиянски очи, не по желание, а защото няма накъде. Делови боклукчии пъплят по улиците като мравчици, мъкнат към количките си вчерашните боклуци на великия град.

Да се изпреварят боклукчиите! Нощес е трябвало да спите, господа офицери. А сега, милички, бачкайте! Я профучете като сиви вълци по парижките улици и набавете всичко, което ми трябва. А ми трябва: позлатена рамка, платно, бои и четки. И побързайте — търгът започва в девет, трябва преди това да стигнем до там, трябва да се разберем с уредниците да изкарат шедьовъра за продан още днес. А освен това трябва и да нарисувам шедьовъра.

От спалнята — към тих коридор. В същия червен мрак, виненочервените и златисти отблясъци по голите тела на бронзовите жени. Руди изброи в коридора трийсет и две врати.

Фрау Бертина тръгна по коридора и отвори вратата на голям салон.

Руди ахна.

Есаулът от Лейбгвардейския казашки полковник Клим Лаврентиев домъкна рамката. Ако се разтърчиш рано сутрин по парижките улици, непременно ще намериш край боклукчийските кофи всичко, за което ти копнее душата. Хубавото е, че рамката е голяма. Разкошна. Вярно, поолющена е. Но това нали не пречи? Нали е по-добре такава, отколкото никаква? Прав ли съм? Разбира се, прав сте. Съвсем малко е олющена, само на две места! И ъгълчетата ѝ са откъртени. И четирите. Рамката не е дърворезба по благородно дърво, а гипсова имитация. Дълги години са я вземали за истинска. Докато не ѝ се откъртили ъгълчетата. Сега по ъгълчетата изпод охлузената почерняла позлата се сипят бели пращинки. Освен това хиляди поколения мухи са оцвъкали позлатената рамка гъсто, точка до точка.

Настя въздъхна. Лекичко въздъхна, за да не засегне с въздишката си есаул Лаврентиев. Всеки знае, че рамката е наивното нещо в живописата. Тя е като подвързията на книга: ако книгата е с лъскава подвързия, ако на корицата има призива картинка, всеки ще я купи. А смотана сива книжка с У червено по нея... Кой ще я погледне? Настя си беше представяла сияеща рамка... Както и да е. Нека остане тази.

Сталин изгледа новия си нарком на вътрешните работи, генералния Комисар на Държавна сигурност Лаврентий Павлович Берия:

— Чуй какви слухове се разпространяват из Москва, Лаврентий. Хората разправят, че в твоето НКВД имало заговор. Разправят, че край езерото Хасан се събрали някакви подлеци и се наговаряли да ме убият. Казват, че на всички до един им се пръснали главите. Проучи въпроса, Лаврентий, и ми докладвай на кого в НКВД му се е пръснала главата и защо. Допускам, че някой може да е избягал оттам невредим. Трябва да се издирят всички, на които не са им се пръснали главите.

Салонът е в същия червен мрак като целия този фантастичен лабиринт. Тук се виждат същите ламета и златни пискюли, и турски дивани. И много хора. Мъже и жени. Жените го смаяха най-много. Руди се зашемети от изобилието и разнообразието. Какви тоалети! Какви деколтета! Какви голи гърбове! Каква смелост!

А мъжете? Мъже като мъже. Черни фракове, бели нагръдници. Като в театъра. Само че в театъра не играят на карти. А тук се играе на всички маси едновременно. Тук губят огромни суми и изобщо не се огорчават. Тук пушат пури с небивала дължина, с неописуем аромат, тук сред пръските от шампанското кипи веселие, което не може да бъде помрачено от никаква загуба на карти. Тук не си броят парите. Тук се усмихват. Тук се смеят. Тук се кикотят.

Къде е платното? Ето го платното. Ротмистърът от Лейбгвардейския конно-гренадирски полк Володя Сиделников го свил на Монмартър от един художник. Край Сакре Кьор има сума художници. Сутрин си опъват платната, прозяват се, псуват, защото са махмурлии, съвсем като парижките портиери. Но редно е да признаем, че дори и псувните им звучал някак изискано и учтиво: бихте ли искали, мосю, да идете на еди-коя си майна? Сутрин се псуват без особена злоба. През прозявки. Но не бива, господа художници, да допускате продължителни прозявки, защото храбрият ротмистър тутакси ще ви задигне платното.

А боите къде са? А четките?

Боя бяха набавили предостатъчно. Но имаше проблем с цветовата гама. Само два цвята. Черен и червен. От черната боя — половин десетлитрова кутия. Един омърлян френски чичко се покачил на стълба да си боядиса водосточната тръба. Докато се обърне, боята вече я няма. Тук беше. Току-що беше... А червената я набавиха от съседната уличка. Там има пожарна команда. Там, на съседната уличка непрекъснато боядисват пожарникарските коли, подновяват им блясъка. Тъкмо там случаен минувач вдигна една кофичка и си тръгна най-спокойно, без да се стрелка, без да се оглежда бързо. А в кофата намериха и четка. За създаването на шедьовър не стига ли цяла кофа? Стига. В Настината стаичка изведнъж се размириша на основен ремонт. Какво още се иска за създаването на шедьовър освен талант и вдъхновение?

— С трийсет секунди разполагаме ли? Разполагаме. Но с повече — не. Колата чака, двигателят е включен, хаби бензин, а за дозареждане пари няма.

— Аз вече съм готова. Носете я.

— Внимавайте. Боята не е изсъхнала, да не я размажете.

На фрау Бертина не ѝ обърнаха внимание. Тя просто се разцелува с прекрасната дама. И с още една. Седна до картоиграчите. Поднесоха ѝ висока чаша и я напълниха с нещо кристалномехурчесто-пенливо.

Така е прието тук: да не се обръща внимание, когато се появи жена. Жените се появяват от червената светлина и в нея изчезват. И пак се появяват.

Трябва да кажем, че и на появяването на мъжете тук не е прието да се обръща внимание. Никой не крещи от възторг, когато влиза главният държавен обвинител. Далеч не. И при появата на началника на виенската криминална полиция никой не вика приветствени слова. Хората идват, поздравяват приятелите си с лека усмивка, с кратък жест... тук не произнасят имена, не споменават длъжности...

Тук просто играят хазартни игри, почиват си от тежкия работен ден, радват се на живота.

Руди Месер бе първият, на когото обърнаха внимание.

Една дама с царствен античен профил и огромни като на фрау Бертина зеници изквича, когато зърна момчето с шлифер.

Прието е тук да се идва с черен фрак. Кой е пуснал момчето? Още му е рано да се появява тук. И има ли пари в джобовете му?

Приглушеният шум на салона заглъхва на вълни. Откъм Руди като от хвърлено в блато камъче тръгна лека вълна на шепот и веднага след това — вълна на мълчание. Вълната стигна до стените, отрази се от тях и угасна. Салонът онемя. На всички маси престанаха да играят. Смехът стихна. И главите ту тук, ту там като оръдейни кули се насочват към врага.

Тук всички са свои хора. Тук всеки познава всички останали. Тук не може да се появи външен човек. Който не е с нас, е против нас! Чужд е равносилно на враг!

Руди Месер се притисна до кадифената стена. Разбра, че е допуснал грешка. Че се е заврял, където не му е мястото.

Тук има твърде много тайни. Затова не ще му позволят да излезе от това място. Защото към него са вторачени стотици очи като оръдия от главния калибър. Руди вижда пред себе си мъже в черно облекло. Всичките са еднакви като пингвини. Но без да му е ясно как, Руди знае, че сред тези хора има адвокати и прокурори, фалшификатори на пари и убийци, правителствени съветници и коментатори на столични вестници, изнудвачи и рушветчии, видни виенски издатели и народни избраници, ментърджии и шперцаджии, изнасилвачи на малолетни и проповедници на всеобщото равенство.

И всички женски очи са насочени към него. В женските очи има повече ярост. В тях гори всесъкрушаващата злоба, която преизпълва благородната дама в момента, когато я заварят в чужд креват, когато внезапно и решително вдигнат юргана от нея. На разобличителя лошо му се пише! Руди гледа женските очи, гледа придворните дами на императорския двор, балерините и певиците от виенската опера, актрисите от императорските театри, наставничките на юношеството, поборничките за женското равноправие, пламенните революционерки и обикновените великосветски курви.

Не е чак толкова лесно да изкараш шедьовър на търг. Длъгнестият чичко с чукчето си затисна устата с длан и през дланта смехът му се промуши с неприличния кенефски звук: прр-у-у-у.

— Хубавице, разкарай се оттук с твоя шедьовър!

— Ама това е руски суперавангард.

А в отговор тя чува същите неприлични звуци на затиснат с длани смях. Само че в множествено число. В стаичката, където държат шедьоврите, преди да ги изнесат в залата, се струпват да видят руското чудо служители и пазачи. Всеки се превива от смях. Всеки вика приятелите си.

— Мосю дългуч, а защо да не я изложите за майтап? Нека се посмее и парижката тълпа. Ще си направите реклама. Защо преди финала да не развеселите публиката с една шега?

— Не, мадмоазел, разкарай се оттук с твоите шеги. Ние сме сериозно заведение. От нас най-големите богаташи купуват платна на Рафаел.

И тогава Настя се пристраши.

Във всяка работа, във всяко начинание трябва да има резерв. По време на война — резерв от снаряди. На околосветски кораб — резерв от вода за пиене. Банкерът също трябва да има някъде скътан резерв от пари. Знае ли човек какво може да стане?

Настя беше заложила всички ордени. А „Св. Георги“ на княза бе оставила у себе си.

Резерв. Свърши работа.

— Добре — каза тя на дългуча. — Ако не продадеш картината ми на добра цена, това нека остане за теб.

И му подаде златното кръстче. Знаеше дългучът уредник колко струва един офицерски „Св. Георги“. Премери го на дланта си. Тежи. Златото е качествено. Най-важното е белият емайл на кръста да не е повреден. А той лъщи, бляска, все едно че тая заран е излязъл от работилницата на Фаберже. По средата в червеното кръгче трябва да е свети Георги, сразяващ дракона. Само че свети Георги го няма. Вместо

него има черно двуглаво орле. На златен фон. Това е „Св. Георги“ не за християни, а за друговерци. Тъй да се каже, Георги без Георги. Георги с орле. Дългучът знае колко струва офицерският „Св. Георги“. Знае колко струва Георгиевският кръст за друговерци. Рядък екземпляр. Десет пъти по-скъп от нормалното. Подхвърли го на дланта си. Хвана го. И кръстът изчезна в дланта му, сякаш той беше фокусник. Дългучът се ухили:

— Добре, ще развеселим публиката. Ще изложим твоята цапаница.

— Трябват ни компромати срещу Берия. Срещу Завенягин.
Срещу Серебрянски. Срещу Холованов.

Николай Иванович Ежов кима: за всички имам.

— Имам и срещу Месер.

Златозъбата Катерина се озадачи: за тоя не са й казвали да пита.

Залата е претъпкана. Мъже с шапки. Жени с шапки. Коприни. Кожи. Смешни лисичи муцунки с кехлибарени очи върху разкошните рамене на високопоставените дами.

— Карета миниатюрна, злато, сапфири, рубини и брилянти, Фаберже. 1909 година. Подарък за престолонаследника Алексей...

— Сто хиляди!

— Сто и десет!

— Сто и двайсет!

Ароматът на скъпите парфюми опиянява. През богаташката тълпа се промушват като смокове дребните търгаши. Намигат си.

— Табакерка златна. Общо тегло на брилянтите — три цяло и шест десети карата. Фаберже. 1906-а. Принадлежала е на великия княз...

— Седемдесет хиляди!

— Осемдесет!

Стюардът безшумно пристъпва по пътеката. Ръкавиците му са бели, копринени. В сребърна кофичка е сложена скъпоценна бутилка. На щастливия купувач — от дирекцията с най-добри пожелания.

— Шишкин. „Дъбова горичка“.

На балкона са зяпачите. На балкона са бившите. Бившите руски аристократи. Бившите помешчици. Бившите предводители на дворянството. Преди месец един продаде Шишкин за хиляда франка. Днес някой продава същия Шишкин за сто и осемдесет хиляди.

— Орден „Андрей Первозвани“. Последната четвъртина на осемнайсети век. Изработен от неизвестен майстор. Предполага се, че е дело на Осипов. Общо тегло на брилянтите...

Край вратите стои мълчаливата охрана. Край хранилицата на съкровищата — също.

— Репин! Маковски! Серов!

— Четирийсет и пет хиляди първи път... Четирийсет и пет хиляди втори път...

Чукчето траква. Служител с бели ръкавици с поклон връчва картината на елегантен господин: Айвазовски. Елегантният я гледа два мига с монокъла си. Кимва. Служителят се оттегля с поклон. Още едно кимване. Възрастна дама желае да прецени за последен път картината.

— Заповядайте, мадам.

Цените се качват, чукчето трака.

— Руски суперавангард. Картина на Анастасия Стрелецкая „Втората световна война“!...

И още един слух се разнася из Москва: Месер ходи невидим между нас. Щом някой намисли да убие другаря Сталин, главата му се пръска.

Покритата със син копринен плат картина се изнася от депото и се качва на подиума. Разговорите угасват. Тишина. Двамата служители сякаш без да се наговарят, по някакъв известен само на тях знак едновременно смъкнаха коприната. И залата се вцепени.

Такова нещо Париж не е виждал.

През сивото платно минават две червени черти. Една над друга. А напреко, пресичайки ги — две черни.

Залата пощуря, обезумя. Такова нещо не се е случвало.

И изведнъж отбраната публика се взриви. Изведнъж затропаха с крака, засвиркаха. Изведнъж се закикотиха, заохкаха, заквичаха. Ах, колко умен и находчив е френският народ! Преди завършека на търга стопаните на фирмата са решили да развеселят гостите си с шегата. Шегата е сполучлива. Отбраната публика се свлича от креслата. Смехът е заразителен. Индукцията на смеха понякога поразява всички. Тъкмо това се бе случило. Хората падат под меките плюшени кресла, задушават се от бликналите заедно със смеха сълзи, смеят се до хълцане, до нервни гърчове. Смехът може да е убийствен. Смехът може да причини смърт. Това е опасно! Човек може да се задави от смях като от водата на Ниагарския водопад. И в тази ситуация служителите с бели ръкавици би трябвало да разнасят вода с лед, която единствена може да успокои смеещите се. Но не могат служителите да спасяват отбраната публика от смеха — самите те се търкалят по пода от смях. И един елегантен се провикна:

— За такава картина и един франк няма да дам, цената ѝ е десет су!

— Моля ви се — му възрази, изскубвайки се от задавящия смях, дългучът с чукчето, — десет су трябва да се платят за рамката, трийсет за платното и щом давате десет су за картината, отиват към половин франк.

И нова вълна на смях заля хората в залата, оставяйки ги без глас.

— И тъй, предложена е цена. Мадам, мадмоазел, мосю! Половин франк първи път, половин франк втори път...

— Давам цял франк! Ще закача тази картина в клозета си!

В отговор — смях до хълцане.

— Два франка! Ще питам гостите си кое в тази картина не е наред. Просто ще я закача нагоре с краката, да видим ще се сети ли някой.

— Три франка!

— Четири.

— Пет франка!

Смехът стихва. Наемели са се. Една и съща шега, повторена десет пъти, вече не разсмива.

— Седем!

— Осем.

Когато от най-задния ред за майтап извикаха десет франка, на никого не му беше до смях. Това звучеше вече неприлично.

Затова никой не се засмя.

Но цената е казана и дългучът с чукчето трябва да доизкара представлението до края — такива са правилата на търга:

— И тъй, мадам, мадмоазел, мосю, предложена е цена десет франка. Нечувана за нашия търг цена. Е? Десет франка първи път...

И изведнъж в отсрещния десен ъгъл се вдигна ръка.

Във виненочервената тъма едрият човек до входа се надигна, напипа зад великолепната завеса противопожарното табло, делово свали от двете куки червената брадва. С палеца на лявата си ръка опита острието. Не одобри остротата на брадвата. То се знае, пожарникарската брадва никога не е била използвана. Стои тук, защото такъв е редът. Време е да влезе в работа. Едрият човек погледна момченцето Руди, претегли брадвата на големите си длани, усмихна се. Лицето му е прерязано от стар белег през челото, лявата буза, ноздрата и устните. Устните му са дебели и там, където са били разсечени, са извърнати навън. Той се усмихва със странна усмивка, която раздърпва обезобразените му устни в страшна гримаса.

Вниманието на дамите е приковано към едрият човек.

Някой път, когато вървиш край блато, виждаш как змия поглъща жаба. Добрашава те. Но ти е интересно.

Затова нека се постараем да разберем възторга в широките котешки зеници: сега всеобщият женски любимец биячът Хайнц направо на разкошния килим ще съсече момчето. Това е толкова ужасно. И толкова необикновено. Смразяващо. Но интересно. Биячът Хайнц ще го съсече направо тук, сред бронзовите статуи, сред бъдещите остро желание картини, сред среброто и кристала. И веднага след това край масичките ще нарежат момчето на части и ще ги увият в килима...

Дългучът с чукчето не разбра:

— Май искате да кажете нещо?

— Нищо не искам да кажа. Просто искам да купя картината.

— Желаете да платите повече от десет франка за тази цапаница?

— Желая да платя повече от десет франка за този шедьовър.

— Добре. Моля. Единайсет франка!

Веднага се вдигна ръка в другия ъгъл.

— Дванайсет.

Но и първата ръка не се смъкваше.

— Тринайсет. Четиринайсет. Петнайсет.

И двамата господа не сваляха ръцете си. И тогава дългучът с чукчето обяви:

— Двайсет франка!

Тази висока цена не смути двамата.

— Двайсет и пет, трийсет, трийсет и пет, четирийсет...

Из залата се разнесе шепот.

Биячът Хайнц върви между масите и възторжените женски очи не се откъсват от мускулестия му гръб, от огромните му ръце, от червената, приличаща на играчка в тези ръце брадва, гледат как той се приближава към неизвестно как озовалото се тук момченце с шлифер.

Руди Месер се сви. За пръв път усети над себе си крилете на смъртта. Но не изпитваше страх. В такива моменти не е страшно. Когато всичко е загубено, човек няма от какво да се плаши.

— Петдесет! Шейсет франка!

В тишината някой се закашля нервно.

— Осемдесет и пет! Деветдесет!

Когато дългучът обяви сто, залата замря. Но търгът продължава:

— Сто и десет франка! Сто и двацет! Сто и трийсет!

В такива случаи стенографите биха си записали: „Раздвижване в залата.“

— Двеста! Двеста и двацет! Двеста и четирийсет! Съществуват такива ситуации: всички наоколо буквално от нищо правят щастие и пари, а на теб, глупака, не ти е ясно как става тази работа. И тогава ти се разтупква сърцето. Залата се развълнува. Господинът отдясно явно е руснак. По мутрата му личи. И в левия ъгъл също е руснак. Цената вече надскочи петстотин франка, а те не си отстъпват един на друг.

— Седемстотин и петдесет! Осемстотин!

Но тия руснаци разбират от изкуство. Не е ли така?

— Хиляда франка! Хиляда и сто!

Тук няма къде да избягаш. И далеч няма да стигнеш. Руди разбира това. И не се кани да бяга. Мисли за спасение в главата му няма. Той изобщо няма никакви мисли. Вижда, чува и усеща. Усеща с цялото си тяло, с лицето и гърдите си как нараства възбудата в салона.

Маншетите на господина отдясно са оръфани. Господинът отляво е с мръсна омазнена вратовръзка. Всичко е ясно: някакви богаташи са изпратили подставени лица, за да не привличат с присъствието си излишно внимание към шедьовъра, който искат да купят, за да не му вдигат цената.

— Три хиляди! Три хиляди и триста!

В римския Колизеум десетки хиляди жени едновременно изпадали в състояние на дълбока полова възбуда в моментите на дивашки убийства на арената. Гладииатори си режели взаимно гръкляните, убивали слонове, жирафи, тигри и лъвоове, но и самите те попадали в ноктите и зъбите на обезумелите от ужас зверове. Там, на арената, изкарвали деца и възрастни, пленници и престъпници и цял Рим ревял в общ вопъл. Зверовете разкъсвали хора на парчета, зверовете се разкъсвали взаимно. Хора убивали зверове и хора. И в момента на убийствата жените на Рим се отдавали на най-простите и най-силни наслади на половата любов. Тук, около Колизеума, по време на игрите се събирали мъжете проститутки от цялата империя. И изкарвали добри пари. Заможните римлянки идвали на представленията с по десетина от най-яките си роби... Великият град, столицата на света по време на гладиаторските боеве полудявал и се превръщал в единно световно блудилище без разлика на ранговете.

Нека не осъждаме римляните за зверството им. Просто по онова време те не са имали кинематографа. Поради техническата си изостаналост са били принудени да се наслаждават на зверството в натура, а не на широк екран.

От онези отдавнашни години човешката природа никак не се е променила. Просто ние сме се научили да прикриваме зверството си. Понякога. Тук в червената тъма възможността да видят убийство не на екрана възбуди жените. И Руди Месер усещаше тази възбуда, виждаше бурно повдигащите се гърди, чувственото озъбване и трепета на ноздрите, чуваше туптенето на женските сърца в общ ритъм.

Борбата продължава:

— Пет! Пет и петстотин!

Един експерт с лупа се покачи на подиума, погледна отблизо картината и закима на някого в залата: няма съмнение, нейната ръка е пипала. Безспорно това е картина от същата онази Стрелецкая.

— Десет хиляди! Единайсет! Дванайсет!

В залата се разнася шепот.

— Досега чували ли сте за тази, как ѝ беше името... Стрелецкая като че ли.

— Ами да! Как може нищо да не знаете за нея?!

— Двайсет хиляди франка!

Ръцете в двата края не се сваят и тогава дългучът с чукчето за по-кратко започва да прескача цифрите по на едро:

— Петдесет! Шейсет! Седемдесет!

Едрият мускулест човек се озъби и се обърна към почитателките си. Те му отвърнаха с обща въздишка, смесена със стон. И тогава едрият човек замахна с брадвата.

Стигна до голяма и много кръгла цифра, пое си дъх и отново заговори припряно:

— Сто хиляди! Сто и десет! Сто и двайсет!

Напрежението расте. Как няма да расте?! Всеки в залата загарява: абе я да се включа в борбата, докато не е станало късно, и да грабна шедьовъра. Ту тук, ту там се вдигат ръце, демонстрирайки желание да платят повече. Но борбата продължава да се води предимно между двамата дрипави руски инати. А те може би просто са се издокарали така. Сега някой от тях ще хване сполуката за крилцата, сега някой ще купи шедьовъра. Сега борбата ще се прекрати. Единият трябва да отстъпи, цената не може да се вдига повече. Все пак това не е Гоя. Нито Пикасо.

Руди Месер неизвестно защo си помисли, че сега ще убият не кого да е, а...

— Петстотин хиляди!

При тези думи, трошейки тишината с токовете си, в залата влезе полицейски патрул. Шедьоврите на търга се охраняват от уредниците, но властите на славния град Париж, научили по някакъв начин за това, което става тук, са взели допълнителни мерки за сигурност.

А цените растат.

— Деветстотин и деветдесет хиляди.

Двама полицаи с каменни мутри застанаха от двете страни на изложеното за продан съкровище. Останалите бяха в ъгъла до резервния изход, готови да отблъснат опита на някои злосторници, които и да са те, да откраднат шедьовъра.

Дългучът с чукчето се задави. Произнесе несигурно:

— Един милион франка. — Нерешително огледа ъглите на потресената зала и повтори, сякаш молеше за извинение: — Един милион.

ΓΛΑΦΑ 22

1

Озърна се още веднъж и взе да качва цената все повече и повече.

А над славния град Париж вече лети сензацията. И вече конна полиция разпъжда журналистическите глутници от мраморния вход.

— Милион и сто хиляди. Милион и двеста.

До първия милион дълго се изкачваха. До втория бързо — цената скачаше през сто хиляди: милион и седемстотин, милион и осемстотин, милион и деветстотин, два.

— Два и двеста. Два и четиристотин.

Десет процента от цената остават за стопаните на търга. От три милиона това прави триста хиляди.

— Три милиона и петстотин! Четири!

Вопъл от залата: „Вода! По-бързо вода! На една дама ѝ прилоша!“

Мисълта е толкова проста... и толкова смешна: трябва да се спасява.

Брадвата излетя над него, закова се на едно място, а после започна бавничко, а след това все по-бързо, разсичайки въздуха със свистене, да се спуска към главата му.

Най-важното в такъв момент е да запазиш спокойствие.

Дамата доста бързо я помъкнаха с носилката. С коленете нагоре. С муцунката на сребърната лисица надолу. За това бързане си имаше причина: санитарите искаха час по-скоро да изхвърлят дамата от залата, да се върнат и да догледат финала.

— Единайсет милиона франка. Дванайсет. Тринайсет.

Тишината в залата беше такава, че ако дългучът шепнеше, все едно щяха да го чуват във всички ъгли. Но той вика. Реве като магаре, възбудено от възможност за любовен акт. Реве и думите му рикошират от стените:

— Седемнайсет! Осемнайсет!

Един тарикат си гризе ноктите като семки: хем видях как докараха тая картина, трябваше още на входа да предложи един милион франка и да я отнесе преди търга.

— Двайсет и един! Двайсет и два! Двайсет и три!

Най-оправните журналисти отдавна са в залата. Промъкнали са се през кордоните, фотографират Настя и шедьовъра на двайсети век — картината „Втората световна война“.

— Двайсет и четири милиона франка.

И в този момент в левия отсрещен ъгъл ръката на господина с омазнената вратовръзка се смъкна. На двайсет и четири милиона са съгласни и двамата. Но господинът в левия ъгъл няма да плати повече. А господинът в десния ъгъл? Неговата ръка е вдигната триумфално.

— Двайсет и пет милиона франка!

В десния ъгъл ръката е вдигната. В левия не е.

— Двайсет и пет милиона франка първи път...

Всички глави се обръщат към господина в левия ъгъл. Той е спокоен. Невъзмутим. Усмивва се едва-едва, изразявайки неразбиране на вниманието, с което е удостоен. Неговите ръце са скръстени на гърдите му.

— Двайсет и пет милиона втори път!

Господинът разперва ръце, показвайки на публиката, че е бил дотук. Цената е станала соленка...

— Двайсет и пет милиона франка трети път...

Руди Месер знаеше, че в най-последния момент всички погледи без изключение ще бъдат насочени към него.

Дочака този момент. Пое си въздух с ноздри, сякаш се опитваше да го всмуче всички. В същото време с погледа си сякаш придърпваше техните погледи към себе си. Не знаеше защо трябва да прави така, просто го правеше.

Стотиците очи се превърнаха в чифт титанични черни очи... Спокойно и уверено си представи черна точка между тези очи, за миг я разгледа внимателно и каза...

Чукчето удари лъскавия гонг: б-б-о-м-м-м! Какво се започна след това!... Тишината стана на парченца, на ситни, невидими с просто око парченца, попиля се като манекена от гранатата РГД-33. Едновременно ревнаха дамите и господата като жадуващи за любов камили, като магарета, възвестяващи желанието си да се съвкупяват. Кристалните полилеи зазвънтяха от виковете, крясъците и писъците, от ръкоплясканията и трополенето с крака.

Журналистите се струпаха около Настя:

— Мадмоазел Стрелецкая!...

— Мадмоазел Стрелецкая, като световнопризнат гений и лидер на руския суперавангард какво бихте могли да кажете по повод на...

Полицейските патрули (към края на търга броят им в залата стана пет) проявиха професионализъм. Отблъснаха пристъпа с интензивен пердах. Личната безопасност на видната новаторка мадмоазел Стрелецкая е гарантирана и осигурена: отблъсквайки напъна, полицаите можаха да я изведат в съседната стая. Там бе евакуирана и картината — едно от най-великите постижения на културата на двайсети век. Там без телесни повреди бе внесен на ръце незнайният господин, който купи картината. След като прегрупираха силите си, петте полицейски патрула с внезапен напорист пристъп изхвърлиха публиката от залата, а на улицата конната полиция в бавен тръс, цепейки с гумените палки въздуха и нечии скалпове, довърши разгрома и разпъди надошлите тълпи.

6

И каза: „А мен ме няма тук.“

Помисли малко и добави: „И никога не ме е имало.“

В съседната празна зала дирекцията на търга дава прием в чест на видната художничка мадмоазел Стрелецкая и на купилия шедьовъра незнаен господин. По-точно казано, в чест на представителя на този господин. Чашите звънтят. Тих ропот на зашеметени хора. Търчат спешно повиканите от съседния ресторант келнери. Всичко е пълна импровизация.

Директорът вдига чашата с шампанско и понеже не може да намери подходящи за случая думи, просто я изпива. Заедно с него пие дългучът с чукчето. През живота си той не е правил такава сделка. Дирекцията ще получи десятък, а лично той — един процент от този десятък. Десятъкът е два милиона и половина. От тях лично на дългуча ще бъдат броени дваисет и пет хиляди франка. За един ден работа. Загдето е извиквал цифри. Но не е само това: днес той е продал не само шедьовъра на Стрелецкая, днес имаше и Шишкин, и Фаберже, и Айвазовски. Вярно, те са дребна работа. Но пак ще му капне нещичко. Дългучът си направи сметка колко е изкарал днес и сам не си повярва.

В залата освен великата художничка и дрипавия господин са все свои хора. И все едно прииждат още. Победата винаги има много роднини. Шампанското се носи на кашони, на кашони, на кашони.

Между пийването и поздравленията се извършват формалностите. Господинът с орфаните ръкави дава на директора чек за дваисет и пет милиона франка. Подпис: Червеза.

Настана леко объркване: нима сеньор Червеза предварително е знаел, че цената ще с точно тази?

На неочаквания въпрос след кратък размисъл е намерен отговор: не, разбира се, сеньор Червеза не е можел да знае каква ще е цената. Дваисет и петте милиона франка са максимумът, над който сеньор Червеза не би се качил. А ако цената се окажела по-ниска, просто щял да изпрати друг чек.

Така ли? Звучи убедително.

Чека получават представители на „Лионски кредит“, свързват се с „Барклай“. „Барклай“ потвърждава, че в личната сметка на сеньор Червеза има такава сума. Между двете банки се извършва размяна на книжа. Сумата се прехвърля от сметката на сеньор Червеза в сметката на собственика на търга. Сега от тази сума дирекцията ще си задържи десятъка. От същата сума ще бъде платен данъкът на държавата. Останалото е за създателката на шедьовъра. Счетоводителят пресмята процентите и издава чек за 17 225 741 франка и 55 сентима.

Във виненочервената тъмнина сякаш включиха филм. Няма сцена. Всички гледат в една точка, всички мълчат. Внезапно всичко се размърда, разшава се, заговори. За да потиснат обзелата ги страст, жените запалиха цигари и задърпаха дълбоко дима, извъръщайки се от партньорите си и прикривайки блясъка на разблудните си очи с гъстите мигли.

Биячът Хайнц замахна с все сила и заби червената брадва в пода, разсичайки скъпия килим.

Фрау Бертина единствена в целия салон не можеше да разбере какво става. Когато биячът Хайнц откачи брадвата от противопожарното табло, я достраша. Ужасът се подсилваше от общото мълчание. Никой не попречи на Хайнц, никой не му възрази, никой не се развика. Биячът прекоси целия салон в пълна тишина, вдигна брадвата и я стовари върху пода.

Фрау Бертина разбра, че в общото мълчание може да спаси себе си и останалите само с вик. Трябва да събуди вцепенените.

И писна диво като котка под трамвайно колело.

Настя поема чека, усмихва се и прошепва на ухото на дългуча:

— Върни ми офицерския „Св. Георги“.

— Защо?

— Дадох ти го като залог: ако не продадеш картината ми на добра цена, ще си го вземеш. Но я продаде на добра цена. На много добра цена. Върни ми го.

— Не съм чувал за никакъв „Св. Георги“. Не съм го вземал...

Докато той говори, Настя Жар-птицата спокойно гледа под краката си. Но ето че той млъква за миг и тогава тя повдига сините си очи. Без да мига, го гледа внимателно между веждите, сякаш се старее да разгледа някакво невидимо петънце. А той от този поглед се олюля надясно. Ясно е, че просто трябва да си отмести погледа... Не можа да го стори. Дългите му крака се превърнаха в кокили с разхлабени шарнири. Подвиват се. Той съзнава това, но не може да си помогне. С онова кътче от съзнанието си, което още не е замъглено, той неизвестно защо си представя дървеното чукче на търга в дясната й ръка. Старае се да прецени къде ще го ковне тя с чукчето: по челото? По зъбите? А може би... Закрива с едната ръка зъбите си, с другата — мъжките си атрибути. Пред себе си не вижда нищо освен сините очи, в тях — безбрежен, бездънен океан от злоба и омраза.

После той се прескундя през масата, чува, но не разбира вика на директора: „Пак се напи това дългнесто прасе! Още утре ще го уволня!“

Фрау Бертина запищя като премазана котка.

И дамите се разпищяха. Господата се развикаха, скочиха от местата си, посегнаха към револверите.

Тук му е мястото да кажем, че тогава автоматичните пистолети тъкмо излизаха на мода, та затова — револвери. Това първо. А, второ, на такова място е неприлично да се ходи без оръжие.

Изведнъж всички извадиха револверите си. Не е шега това! Седят си хората, играят си на карти, никого не закачат, а биячът Хайнц размахва зад гърба ти брадва. Как да не се разпищеш?! Добре, че фрау Бертина обърнала внимание, иначе...

Пак утрин. Гадна парижка утрин. Сиви къщи. Сиви улици, сиво небе. Сив дъжд. Вятърът също е сив. Вятърът разнася острите капчици на талози и шиба с тях лицата като със стоманени стружки.

Настя отива да си получи парите.

Сама.

Ако тя притежаваше способностите на Месер, нямаше има никакви проблеми. Но е само ученичка на магьосника. Не опитна ученичка. Начинаеща.

В Париж ѝ е по-лесно, отколкото на Месер му е било Москва. И в същото време по-трудно. Месер е имал в ръцете си ученическа тетрадка вместо паспорт, чек и всички останал документи. Една тетрадка му е била достатъчна. А Настя има истински чек. Той е правилно оформен, заверен със съответни те печати и подписи. Тя рисува картина, сеньор Червеза купи картината на търга... И все пак... „Барклай“ може да поиска лично потвърждение от сеньор Червеза: наистина ли вие сте купили картината?

Месер в Москва не е рискувал нищо: ако не бяха му дали парите, с това щеше да приключи цялата история. А тук... Тук лесно няма да се измъкнеш. Отвличане на човек, заплахи, изтезания, изнудване... За такива неща във Франция продължават да режат глави както по времето на всевъзможните Луиовци. И все пак отсечените глави прогризват кошове. Въображението на Настя е развито. Представи си лъскавото острие на гилотината. Интересно, ще заквичи ли тя, когато я помъкнат към ешафода? Мнозина квичат. Добре е у нас, в цивилизована Русия: бум в тила! И падай в трапа. А тук с това френско варварство... Сигурно тя ще моли палача: „Мосю палач, моля ви, не дърпайте въжето! Не го дърпайте! Оставете ме да поживея още мъничко! Само една минутка!“

Но сега-засега главата ѝ още не гризе коша. И още никой не я мъкне към ешафода при тази варварска машина за убиване. Или пък да не ходи в банката? Ако я чака арест, по-подходящо място за това от банката не може да се измисли. Или да иде? Тя няма пари за такси.

Няма пари за автобус. Върви през сивия град и сивия дъжд. Върви, а на всяка вестникарска будка се виждат нейни портрети. На всяка витрина — снимки на картината ѝ. И хлапета с наръчи вестници тичат по улиците, викат колкото им глас държи заглавията от първите страници:

— „Позор за Франция!“ Купете си „Позор за Франция!“

— „Как можахме да паднем толкова ниско?“, „Как можахме да паднем?“

— „Въпрос без отговор!“

— „За този позор ще отговаря цялата нация!“ Купете си! Купете си!

— „Троен позор!“ Побързайте да си вземете „Троен позор!“

Биячът Хайнц стои, върти брадвата в ръцете си и нищо не разбира. Току-що си седеше до входа. Кой му напъха тая брадва в ръцете? Защо се е озовал в този край на салона? Защо разсече килима?

Вдига очи към господата гостите — в очите му се чете извинение за безпокойството.

Но не му остана време да изрече гласно извиненията си... Главният надзорник на виенските затвори вдигна „Уебли-Фосбъри“ четирийсет и пети калибър и натисна спусъка, без да се цели:

— Тази свиня пак се е нашмъркала с някаква гадост!

— Странно ми изглежда, княже, че тя познаваше всички ни още преди да успеем да ѝ се представим. Знаеше малкото и бащиното име на всеки от нас, знаеше кой в кой полк е служил и кой с какви ордени е награден... Интересно, откъде ли са тези знания?

— Смайващо е друго: тя прояви такива знания, но никой от нас дори не се учуди. Дали не ни е омагьосала по някакъв начин?

— В цялата тази история има доста неясни и подозрителни неща. Неизвестно защо всички ѝ се подчинявахме. Подчинявахме ѝ се безпрекословно. Тя даваше указания, не се съветваше с нас. Ние се съгласявахме с указанията ѝ, неизвестно защо ѝ се подчинявахме, изпълнявахме заповедите ѝ.

— Всичко това е така, но нека признаем, господа офицери, и другото: планът е безупречен. Тя бе предвидила всичко до най-дребните подробности. Всичко, което ни заповядваше да извършим, съдържа смисъл и неотразима логика.

— И все пак в крайния етап всичко ще се провали. Кажете ми, уважаеми господа, коя банка доброволно ще даде четири куфара с пари на някакво бедно облечено девойче, на девойче което...

— Тя ще предяви чека и веднага ще я арестуват. Ще я принудят да се разприказва. Тя ще издаде всички ни, работата на полицията се опростява от това, че тя помни имената и отличителните белези на всички ни... После, господа, на всички нас ще ни откълцат главите с тази отвратителна варварска машина.

— Трябва да се махаме от Париж. От Франция.

— Кой се кани да бяга? Вие ли, Андрей Владимирович? Ви ли, Юрий Сергеевич? И вие ли, графе? А аз, господа оставам. Вярвам в нейния късмет. Обърнахте ли внимание каква техника на разпит владее тя. Замислете се. Това е същинска вдъхновена поетеса на разпитите с измъчване. Всички сме изкарали Гражданската война. Видели сме много кръв, много зверства, с нищо не могат да ни смаят. Но лично тя ме смая с техниката си. Тя е направо майсторка на разпита, майсторка

с недостижимо съвършенство. Тя явно вече се е занимавала с това и никой не ѝ е отрязал главата...

— Щом се е занимавала с това доскоро, защо няма пари? И къде се е обучавала на такова невиджано майсторство в разпитването?

— За отвличане на човек във Франция гарантирано режат глави. Не знам, господа, ще се разминем ли с гилотината, но ордените си сто на сто вече няма да ги видим.

Каза Руди Месер, че го няма тук, и лекичко се отмести настрана.

Всички се размърдаха, заговориха. До Руди червената пожарникарска брадва разсече китайския килим, заби се дълбоко в пода, фрау Бертина се разпищя, след нея — всички дами. Сkochиха господата, наизвадиха револверите си...

Изтрещя изстрел. Точно между очите на бияча Хайнц се появи черна точка с кръгла форма и гладки ръбове. Все едно че някой старателно я бе пробил с бормашина.

Тя влезе внезапно, отваряйки вратата с блъскане.

Влезе и сякаш в подземието заедно с нея влезе опасността. Погледна мълком всекиго в очите, усмихна се с крайчетата на устните си:

— Ето ви вашите кръстове, господа офицери. И ми помогнете да внесе куфарите.

Руди бе налегнат от умора. Седна в един ъгъл с клюмнала глава. Пълно изнеможяване. Такова, че ако си отвореше устата, езикът му щеше да увисне. Тогава Руди не знаеше магьосническите тайни. Едва започваше. Магическата сила в него беше още малко, не знаеше как да я натрупва, как да я изразходва, как да я възстановява.

Предупреждавам начинаещите магьосници: работата с голяма аудитория изисква пределно напъгане на волята и абсолютна концентрация.

Работата с голяма аудитория опустошава.

Макар спи, а мозъкът му работи. Присънва му се машина за изстребване на врагове. Машина на бъдещето. Машина за изстребване на врагове в масови мащаби. Ясно е, че с всяка изминала година враговете ни ще стават все повече и повече. Ще трябва да ги изстребваме усилено. Стрелбата е загубена работа. Толкова кръв, толкова вопли. И освен туй се хабят боеприпаси. Има по-добър начин. През 1921 година болшевиките използват газови камери. Душегубки. Не е практично. Хората в душегубките крещат и думкат по стените. Искане за нещо друго. Враговете трябва да се изстребват бързо, евтино, без викове, чисто, без кръв. Макар отдавна си мисли за това и ето че насън идеята се въплъщава в чудесен замисъл. Вкарваш осъдените врагове в асансьор. В голям асансьор, в който се побират едновременно, ако щеш, сто глави. Кабината на асансьора е мрежеста. А копчето му е червено. Макар заключва враговете в клетката и натиска копчето. Клетката полита, едва ли не рухва в подземния етаж. А там има басейн. Клетката потъва под водата. Бързо потъва. Забива се, изхвърляйки нагоре тонове вода. Враговете трябва да се държат под водата само пет минути. И да се издигне асансьорът нагоре. Нито кръв, нито вопли. Те веднага ще се издавят под водата... Асансьорната кабина може да се направи и с подвижен под. Тогава ще може трупове да се товарят направо във вагон. Натискаш друго копче и — х-о-оп — всички се изсипват.

Всяко подобно изделие трябва да си има име. Шифър. И на Макар му се присънва, че наименованието е: Пролетарска гилотина. ПГ.

А какво ли значи СА?

На Руди му е интересно: фрау Бертина всеки следобед се появява в училището да стряска учителите, готвачите и камериерките, портиерите и останалия персонал и, то се знае — момчетата.

Фрау Бертина се появява бодра, отспала, със семпла черна рокля без деколте, без никакви бижута, около врата ѝ — бяла права якичка, колосана до пращене, бяла до блясък. Същинска монахиня. Сестра Берта. Педантизъм и оправдана строгост. Татковците министри ѝ целуват връхчетата на пръстите.

Знае Руди, нощем същите министри целуват не само връхчетата на пръстите... И не само на нея.

Руди води някакъв странен живот. В училището той и преди това не учеше. Това, което му е интересно, си го знае, а това, което не му е интересно, все едно не ще го накарат да го научи, няма да му го набият в главата. Интересуват го тайните на политиката, човешките тайни, невидимата страна...

— Анастасия Андреевна...

Тя сдържа усмивката си: отдавна никой не я бе наричал така. А сега ненадейно я заговорва на малко и бащино име свирепият сибирски атаман княз Сагалаев и с това обръщение все едно че дава заповед: отсега нататък ще наричаме нашата спътничка само така.

— Анастасия Андреевна, а струва ли си да връщаме парите на банка „Балеарика“? Вие нарисовахте картината, сеньор Червеза я купи, какво общо има с това „Балеарика“?

— Това трябва да се обмисли. Оставете два куфара настрана.

— Както кажете. А останалите два куфара, Анастасия Андреевна, решихме да разделим така: знанията са ваши, насочването към целта е ваше, планът е ваш, ръководството е ваше, за вас — един куфар; ние сме единайсет души, и за нас един куфар.

— Не съм съгласна. Ние сме дванайсет души. Всички си рискувахме главите. На всички поравно.

ΓΛΑΦΑ 23

1

Пред кристалната врата на „Александър“ стои надменен варакосан портиер. Той презрително-учтиво разпери ръце и препречи пътя на неколцината дрипльовци: ало, тук не е за такива като вас.

Един едър мъжага, обрасъл с къдрава брада чак до очите, явно главатар на тайфата, излезе лекичко напред и, загледан някъде над портиера и малко встрани от него, бръкна с гигантска длан в бездънния си джоб, измъкна голяма нова банкнота, украсена със седефени орнаменти и сложни завъртулки, смачка я с пръстите на лявата така, че банкнотата изпраця, натика смачканото топче в горното джобче на портиерската ливрея, потупа за по-сигурно изпъчените портиерски гърди и, правейки път на едно крехко девойче, прекрачи като господар мечок през широко отворената пред него врата, без да обръща внимание на поклоните и благодарностите.

В тази „Демокрация“ Руди Месер ходи всяка нощ. Не повтаря грешката от първото си посещение. Веднага предупреждава всички, че отсъства. Предупреждава и всички, които дойдат по-късно: Руди го няма тук.

Пред него се разкриха бездънни дълбини. То е като в морето: крачка, още една крачка по плиткото, а след това хлътваш. В политиката е като в морските дълбини, само че по-страшно и по-дълбоко. Колко тайни се разкриха пред него! И още през първите дни се зарече: никога да не се забърква в политиката. Както и във властта. Прекалено страховити пропасты зейнаха пред него. Към властта се стремят безумците. Неразбиращите. Или най-разбиращите.

Ужасно интересно е да разбереш какво се върши там, зад кулисите, но опазил те Господ ти самият да се озовеш в тези въртопи.

Макар се обърна на другия хълбок. Проекционната кабина се разтнесе от хъркането му.

Сама се стопи мрежестата клетка на асансьора, която потъва в басейн с вода. Вместо това — отново момичето със сините очи, дето го убива Холованов. После в съня му — делничните въпроси: оръжейната система със странното наименование СА. Всичко може да бъде усъвършенствано. За нас прегради нийде няма. Прогресът е безкраен. Особено насън. Насън съзнанието ни се изскубва от клетката на ежедневните условности и си се разхожда на свобода. Гениалните изобретения се раждат именно насън. Може ли да бъде усъвършенствана СА? Може!

Работата е в куршума. Той е с керамична сърцевина. При сблъсък на бронебоен куршум или снаряд с броня протича мигновено и ужасяващо нагряване в допирната точка, бронята се размекна, но и самият снаряд с проникването си в бронята също се размеква, превръща се в нажежена каша. За да не става това, снарядът се прави трудностопим. Не помага. Тогава — керамична сърцевина! Бронята се загарява в момента на удара, става мека като масло, а твърдата керамична сърцевина я пробива като нож.

Тук именно откритието чакаше откривателя си. Макар насън чак простена. За пробиване на броня се искат трудностопими метали и керамика. Но нали ще пробиваме не броня, а кучешките глави на враговете. А техните глави не са бронирани! Вражеската глава все едно ще се пръсне, ако я цапардоса нещо с тегло 64 грама със скорост километър в секунда. Когато става дума за вражеска глава, бронепробиваемостта не е главното изискване. Тя изобщо не е нужна. Най-важното е други врагове да не намерят после куршума и да не се досетят какво е станало. Сега ни се налага да стреляме само ако зад обекта има голям водоем, та бронебойният куршум, след като раздробил главата, да продължи по-нататък и да потъне. А може да се направи така, че оръжието СА да се прилага не само по цели на фона на водоем. Затуй куршумът трябва да бъде не твърд, не трудностопим, а

наопаки — течен! Еврика! Това е толкова просто. Нека има тънка метална обвивка, а вътре — метална сърцевина, но от метал, който лесно се топи. От изстрела, от триенето в стените на канала на цевта, от съпротивлението на въздуха по време на полета външната обвивка ще се нагрее, а вътрешността ще се превърне в течност. Такъв куршум ще фрасне врага по главата, ще я попилее на парченца и пръски, но и той самият в същия миг ще се разхвърчи на ситни капчици! Тогава можеш да стреляш във всякаква обстановка и никой никога не ще определи защо вражеската глава ненадейно се е пръснала.

Всяка нощ в „Демокрация“ се правят големи сделки, върти се политика, тук в червената мъгла се вземат решения, тук се продават фабрики, тук се определя курсът на валутите, отварят шлюзовете на инфлацията или я потискат. Тук се решава съдбата на хора и държави. Тук говорят за война. За малка победоносна война: трябва да се потули изчезването на някакви си милиони и не ще е зле по тази причина да се повоюва съвсем малко. Тук правят бюджета. Тук край масите за игра на карти се решава съдбата на империята и на Европа.

Освен това Руди Месер го привличат отношенията между хората. Кои са тези жени с вълнуващи тоалети? Откъде идват те вечерно време, как прекарват нощите в „Демокрация“, къде изчезват на разсъмване?

Руди влиза в която стая си поиска, вижда всичко и чува всичко. А призори се качва в каретата с дамата и отива там, накъдето я откарва съненият кочияш.

Така Руди Месер попадна и в женски манастир, и в императорския дворец, и в свърталище на убийци, и в централния комитет на партията на социалистите революционери.

В императорския дворец веднъж Руди Месер, след като бе отминал цялата охрана, се натъкна на куче. Това беше ротвайлерка. Но тази история ще ви я разкажа друг път...

За един месец Руди видя толкова убийства, колкото ние не виждаме за един месец в киното.

Смая го въпиещото несъответствие между истинските причини и подробности на убийствата и описанието им в печата. Разлика от земята до небето. Видимата страна. И невидимата.

Още тогава всичко му беше ясно: Австро-унгарската империя ще започне малка победоносна война. На империята война не ѝ е нужна. Войната е нужна на хората в тайния бардак. Малката война ще се превърне в голяма и ще погуби Австро-Унгарската империя. И Руската. И Германската.

А насреща им от естрадата в дисонанс с веселия канкан, в дисонанс с целия оркестър и с волята на диригента първата цигулка, прекъсвайки веселата танцова мелодия, ненадейно заплака с дрезгавия глас на пиян руски офицер. И пригласяйки й, отначално без желание, разпокъсано, а после все по-задружно оркестърът подхвана „Очи чорние“. А диригентът, загрял, че идват руснаци, престана да гледа сащисано първата си цигулка, нагоди се към оркестъра и пое с плавен жест ръководството, докара първия куплет до ридаещия завършек, вдигна ръце към небето и ги стовари надолу съвсем като гръмовержец. Оркестърът знаеше, че „Очи чорние“ е само сигнал, само подсказване, само пренагласяне и преход към главната мелодия, която трябва да започнат всички едновременно и с пълна мощ. И подчинявайки се на мощния замах, оркестърът засвири „Боже, царя ни пази!“

И салонът скочи на крака.

Броди малкият Руди по прекрасния град. Вавилон. Гъмжило от хора, столица на Австрия и Унгария, град на германци, чехи, словаци, поляци, бошняци, хървати, евреи, руснаци, сърби и още мнозина. В този град Руди научи руските и унгарските привички, тук се сприятели с евреи и германци. Тук проговори на десетина езика. С езиците най-важното е ти да разбираш и теб да те разбират. Това е лесно. Най-важното е да гледаш човека в очите. С произношението не може да имаш проблеми. С чужденец трябва да говориш на неговия език така, като че ли го пародираш, то се знае, без да му разкриваш метода си. Когато разказваме вицове, се правим и на китайци, и на французи, и на грузинци, и на руснаци, и на украинци, и на поляци, на евреи и на какви ли не. И много добре излиза. Точно така трябва да се постъпва: в сериозен разговор да пародираш събеседника си на собствения му език, но да не се издаваш, че го пародираш. Много скоро той ще започне да те смята за свой.

Руди Месер беше артист, не подражаваше, а пародираше, вярно, пародираше без злоба и навсякъде минаваше за свой.

Той обичаше този велик град. Тук беше се родил и изкарал целия си все още кратък живот. И всичко в този град го смайваше. Всеки ден той забелязваше неща, които другите не виждаха. Насред града — чудовищна сграда. Парламентът, фасадите му обърнати в четири посоки. Всяка фасада представлява колонада, фронтон и скулптурна група най-отгоре: някакъв каменен чичко сочи пътя към утрешния светъл ден.

Хората минават покрай парламента, възхищават се. А Руди Месер гледа, гледа и се смая от откритието си: виждаме фрагментите, а не цялото, фрагментът, който всеки вижда, е: велик и мъдър човек сочи пътя към щастието. А като цяло... Това никои не го вижда: четирима мъдреци сочат пътища, водещи към четири посоки.

Тогава Руди влезе в парламента и се потресе. Там петстотин мъдреци сочеха пътя на великата империя в петстотин различни посоки. Тази империя не можеше да не се пръсне. В най-скоро време.

И още нещо: тук, под сводовете на парламента, познаваше мнозина, които си прекарваха нощите в плюшения рай...

Салонът скочи на крака не защото в този салон единодушно и трогателно обичаха царя, не защото всички желяеха някой да пази разстреляния преди двайсет години цар, а скочи на крака, защото хората много добре знаеха: щом са дошли руснаци, сега ще започнат да трошат огледалата. И физиономиите. Та за да не те цапардосат с бутилка по главата, по-добре стани, докато се изпълнява царският химн.

Тук във Виена край парламента малкият Руди срещна един кльощав художник. Поразиха го очите му. Те не можеха да бъдат наречени светлосини, по скоро бяха бели, пламтящи с бяла, гладна светлина. Поразяваше и вратът на художника, толкова тънък беше.

Малкият Руди отиде при художника и му даде ценен съвет:

— Пази си врата. Ще го строшиш, ако тръгнеш на изток.

Художникът не го разбра: ако непрекъснато вървя на запад и никога на изток, скоро ще нагазя в Атлантическия океан.

И Руди не знаеше защо даде такъв съвет на гладния. Позамисли се и се съгласи: ако човекът непрекъснато върви на запад и никога на изток, то...

Руди още тогава проумя глупостта си. Но не можа да се отърве от тази идея.

— А бе аз те предупредих, отгук нататък прави каквото искаш.

И тъй, куршумът трябва да бъде твърд, това е удобно и за складиране, и за превоз, но след изстрела, когато напусне канала на цевта, по време на полета трябва да се нажежи и втечни. Не целият — вътрешността течна, а тънката обвивка — твърда.

За запълване на куршума ще се използват два метала — галий и индий. Трябва да се подбере такъв състав на сплавта, който ще даде температура на топене между четирийсет и петдесет градуса по Целзий. Тъкмо това ще е търсената смес: зареждаме твърд куршум, а към целта полита течен. В обвивка.

За тънка обвивка най-подходящо е златото: тежък метал, мек, но траен. Златната обвивка може да бъде превърната едва ли не в ципа. Тогава при полета, разрязвайки въздуха, куршумът ще промени формата си като падаща капка.

Макар трябва да докладва всичко това на Холованов. Жалко, че изобретението е секретно. За него Нобелова награда няма да ти дадат.

Но Сталинска като нищо може да получиш...

А диригентът с надежда, че ще го похвалят, се извърна към руската тайфа: достатъчно силно, достатъчно яростно ли свирим? По-силно не бива — ще потрошим прозорците...

Но диригентът се сконфузи. Оркестърът — също. И мелодията отведнъж се спуска и угасна. Музикантите престанаха да свирят. Руското момиче им бе махнало с ръка: я престанете с тази комедия. Неизвестно защо диригентът веднага му се подчини. Не си направи труда да погледне брадатия: трябва ли да се подчинява на момичето?

Диригентът се озърна притеснено към своите хора и екна музика триумфална, но никого непрославяща.

— Другарю Сталин, всички експерименти са проведени. Наши хора стреляха по учебна цел в присъствието на най-големите експерти по убийствата. Според докладите на агентурата никой от експертите не е схванал какво се е случило. Всички тръгнаха по погрешна следа, всички си мислят, че невидимият Месер е свършил работата.

— Много добре. Това реноме на Месер трябва да се поддържа.

— Разпространяваме съответни слухове.

— А оръжейната система СА вече трябва да се приложи в реална обстановка. Кого бихте препоръчали като бойна цел, другарю Холованов?

Насядаха.

Оберкелнерът идва с дузина вратовръзки: така е прието тук, господа.

Господа офицерите нямат нищо против, връзват копринените атлазени вратовръзки върху парцаливите якички на гимнастърките си, върху рубашките, минали през Кубан и Каховка, Севастопол и Истанбул, София, Варна и Пловдив, Белград, Берлин и Париж. Новеничката вратовръзка изглежда добре на някогашната бяла бойна гимнастърка. Поне изненадващо.

— А вие, Анастасия Андреевна, май не харесвате химна? „На крак, о парии презрени“ по ли ви допада?

— Ваше сиятелство, трябва ли да ви обяснявам, че династията на Романови се самоуби? Династията не можа да удържи властта. Не поиска. Който сам се отказва от короната, се отказва и от главата си. Короната винаги е била загубвана заедно с главата. Не съм ли права? В такъв случай трябва ли Бог да пази цар, който се е отрекъл от короната и от трона си? Неприятно ми е да слушам задгробния глас на една самоликвидирала се монархия. А на вас, княже?

— Та срещу кого, другарю Холованов, да използваме нашето оръжие СА най-напред?

— Не знам.

— Не знаете ли?

— Не знам. — Дракона се инати.

— Анастасия Андреевна, вие принципиална противничка на монархията ли сте?

— Съвсем не. Аз съм противничка на слабата монархия.

Още оттогава Рудолф Месер обича женския пол. Обича жените от спортен тип, обича и пълните, далеч не спортни жени, обича и миниатюрните, и габаритните, и тънките, и дебелите. Обича блондинките, брюнетките, кестенявите, а рижавите направо го побъркват. Обича германките, францужойките, рускините, японките, полякините, българките, норвежките, американките...

Стоп. Не подхвапах темата откъдето трябваше.

По-лесно е да се изброят изключенията.

Има едно съчетание, което го подсеща за фрау Бертина: жена дребна, тънка до изящество, умна до коварство, огромни като на икона очи и смирено ангелско личице...

Той си пада и по такива. По-точно казано, те винаги най са му допадали. Но той вече не им вярва. Познава тая дяволска порода. И когато срещне тъничко момиче с големи като на водно конче очи, винаги се сеща за тихото горско езеро.

В което живеят дяволи.

— В такъв случай аз знам, другарю Холованов. Най-напред ще ликвидираме Жар-птицата.

ΓΛΑΦΑ 24

1

И се започна един гуляй. Един безкраен и безспирен гуляй. Върху френския ресторант се сгромоляса безумието на руската кръчма.

Руснаците черпеха. Черпеха наред — посетителите и оркестрантите, управителя на ресторанта и оберкелнера. Изпратиха такси да докара собственика на ресторанта. Естествено, той пристигна не с таксито, а със собствената си кола. А шофьорът на таксито влезе на пръсти в невиждания салон да докладва, че е изпълнил заръката. Руснаците черпеха собственика, жена му и дъщеря му, черпеха шофьора на таксито, повикаха от улицата личния шофьор и бодигардовете на собственика. Те през работно време не бива да пият. Но и тях ги черпеха. Те се съпротивяваха, но после под руския напор се предадоха и започнаха да приемат почерпките.

Редно е да кажем: на първо време в малки дози.

— Княже, ама излиза, че тя черпи.

— И какво от туй?

— Открай време се знае: който те храни, той ти е господар.
Княже, тя да не вземе да те избута от командирското място?

— Сам ще й го отстъпя. Тя е дявол с рокля. Отдавна искам да се
цаня за заместник на дявола.

Настя викна оберкелнера, пошепна си с него и след малко зад гърба ѝ се появи суетлив чичко. Настя му кимна към княз Сагалаев, суетливият само с поглед взе мярка на Сагалаев и изчезна. После викна с пръст княза в съседния салон и не след дълго той се появи с костюм, с каквито малцина в Париж ходят.

И иззад завесите изскочи цяла орда парижки шивачи с ножици и игли. За нула време на дрипавите господа им взеха мерите и на всекиго направиха проба буквално в съседния салон. Там беше докарана камара готови костюми. Всичко вече е ушито, трябва само да се подгъне и натъкми. А обувки — колкото за една обуцарска чаршия. А ризи, вратовръзки, копчета за ръкавели, чорапи — колкото ти душа иска. Жар-птицата подарява на всички ви парадно облекло.

А в оркестъра кой знае откъде се появиха балалайки и ето че вече танцуват цигани, бият дайрета.

Издокарай някого — и той ще се промени. Лицето му ще си възвърне загубеното благородство...

Княз Сагалаев огледа ордата си, оркестърът престана да свири, циганите млъкнаха.

— А Анастасия Андреевна като нищо можеше да не ни разбере. Тя ни облече, обу ни, нахрани ни, напои ни, зарадва слуха ни с балалайки, а очите ни — с танцуващи циганки. А ние?... Чувал съм, че славното име на Фаберже е живо, а делото му побеждава... Анастасия Андреевна, ние тук с господа офицерите се посъветвахме и решихме да ви наградим...

— Това е почетна задача, другарю Холованов.

Дракона е забил поглед в пода.

— Тази задача, другарю Сталин, няма да я изпълня.

Позасмя се княз Сагалаев, извади от джоба си гъвкава лента: върху бяло злато сложен орнамент — сини цветя от сапфири и бели листенца, обсипани с брилянти. Сапфирите са огромни, бистри, а брилянтите ситни като лунен прах. Затова брилянтите раздробяват светлината на един милион повърхности едновременно, затова лентата в ръката на княза грее като паднала от небето звезда, свети и трепка, сякаш не отразява светлината, а я излъчва като водопад. Лентата в ръката му се изви като змийче, лъсна като испански нож на лунна светлина. Такава лента може да се носи на врата и да бъде неземно красива огърлица. А може и да се върже около главата, така древните славянки са си връзвали косите с каишка. Ако е около главата — ще стане на диадема. Князът се позамисли, прецени двата варианта и изобщо не понечи да я окачи на врата, щракна скритата закопчалка, свърна лентата в кръг и предпазливо я сложи на главата на Настя като венче от глухарчета. Отстъпи крачка назад, за да я оцени отстрани, и му секна дъхът: беше намислил да украси главата ѝ с нещо като скъпоценна каишка, а се получи блестяща корона. А короната по някаква причина превърна Жар-птицата в принцеса. Княз Сагалаев знае, че тя не е принцеса от дома на Романови, знае, че е дъщеря на граф Стрелецки, знае ѝ родословното дърво чак до времето на цар Алексей Михайлович, само че... В нея и досега си личеше принцесата, но никой не беше го осъзнал. Случва се художник да не спи по цели нощи, да се измъчва, да прехвърля по сто варианта и пак нищо да не излиза. Но само след едно докосване с четката картината грейва отвътре, съживява се, болярката Морозова въздъхва, очите ѝ светват, тя вдига ръка нагоре, шейната потегля, засилва се, снегът заскърцва под нея...

Само с един щрих... Ето го този щрих — над очите сапфири блясна сапфировата лента... И всички: а бе как можахме досега да не усетим принцесата в нея?!

Но княза го поразиха нещо друго. Схвана: короната диадема може да бъде свалена, но принцесата ще си остане.

— Няма ли да я изпълниш?

— Няма.

Сталин пречупваше характерите. Сталин караше всички да му се подчиняват. Никой не му се съпротивяваше. И ето ти бунт. Най-верният изпълнител...

Тази именно мисъл порази не само княз Сагалаев, а и всички господа офицери: на почетното място на трапезата седи неземно същество. Не, тя не е формално-официална принцеса от царско потекло, а същинска принцеса като от приказките, изпратена от някого на грешната земя да повелява.

Такива сме си, контрастите ни смайват: дрипаво момиче на почетното място на разкошна трапеза в компанията на изискано облечени мъже, момиче с огромни очи и с корона от тънка лента на главата.

Ротмистърът от лейбгвардейския Хусарски полк Игор Шевцов си разтърка очите и тихичко, за да не го чуят в отсрещния край, изрази учудването си по руски:

— Еба си майката!

А ротмистър Сиделников огледа всички с пияните си очи и забеляза несъответствието: тя всичките ги облече, всичките ги обу, а седи като просякинче. Стана ротмистърът, катурна стола си, олюля се, изхълца, хвана с огромните си ръчища пурпурната кадифена завеса със златно взмо и я дръпна към себе си, чупейки бронзовите халки.

Грабна завесата, поклони се и загърна Настя с мантията.

Тогава именно гуляят навлезе в решаващия си стадий.

— Виж какво, драги, ти ако не изпълняваш задачите, друг ако не ги изпълнява, тогава кой ще ги изпълнява? Жар-птицата все едно ще я убият. Щом съм заповядал. Разбираш ли това, другарю Холованов?

— Разбирам го, другарю Сталин. Знам, че ще я убият. Но аз няма да я убия.

Преди да се започне гуляй, трябва да се вземат мерки за изнасянето на телата. Предварително трябва да се избере място, където ще бъдат стоварвани телата, и да се отработи системата за евакуация.

Всичко е отработено. Всичко е предвидено. В едно парижко предградие, близо до Болонския лес, още преди гуляя Настя си бе харесала къща с тухлена ограда. Нямаше никакви мебели, но тъкмо това ѝ беше предимството. При всички случаи ѝ трябва база в Париж, а мебелите по-късно ще избере по свой вкус. Къщата е хубава: два етажа, таван, каменно мазе под цялата къща, занемарена градина. Трябва да се ремонтира, да се мебелира. Затова Настя нареди сега-засега да докарат само дюшеци, водка за разкарване на махмурлука и каче кисели краставички от полския магазин.

Призори с три таксита Настя докара вдигащите врява господата офицери в новата си къща и заедно с шофьорите на такситата ги натръшка по дюшеците. Близо двайсет години господата офицерите бяха гладували и търпели унижения. И ненадейно такава аванта...

Надвечер започнаха да се съвземат и когато се стъмни, бавно и неохотно взеха да си попейват за разкарване на махмурлука, неусетно навлизайки в нов гуляй.

— А какво ще заповяда нашата повелителка?

Това е казано полунашега, полунаистина.

— Повелявам да се формира офицерски полк.

Офицерите ѝ отвърнаха с гръмовен рев.

— Полкът ще се командва от княз Сагалаев.

— Ще-с-старая! Благодаря за доверието!

— Структурата на полка е следната: командир, щаб, разузнаване и контраразузнаване, четири бойни батальона, тилови служби. Княз Сагалаев!

— Слушам!

— Ваше сиятелство, сам си назначете заместника, началник-щаб, началниците на разузнаването и контраразузнаването, командира на разузнавателната рота, командирите на батальоните и началника на

тила. Единайсет души сте. Засега хора има за всички длъжности. И нека командирите на батальони още от утре заран започнат да вербуват хора и да формират подразделенията си. В Париж има цели орди бели офицери. Ако не стигнат, ще свирнем на нашите хора в Европа. На първо време в разузнавателната рота ще определим сто души, а в батальоните — по триста. Началниците на разузнаването и контраразузнаването незабавно да пристъпят към вербуване на агентура. Всеки от нас ще даде пари за формиране на полкова хазна. Началникът на тила да я приеме и да отговаря за опазването ѝ с главата си. До няколко дена ще напълним полковата хазна. Имам варианти.

— А как ще наречем полка?

Настя се замисли.

— Първата ни победа е в Компьен. Затова повелявам полкът да се нарича лейбгвардейски Компьенски.

— Седни, драги, ето ти вода. Да не би да искаш водка? Или коняк?

Дракона изпи водата на един дъх.

— Искаш ли още?

— Искам, другарю Сталин. Като се напия, прави с мен каквото искаш.

— Защо не искаш да я убиеш, Драконе?

— Защото я обичам.

Ревнаха господа офицерите. Само княз Сагалаев не прояви радост:

— Господа, с това шега не бива. Лейбгвардейските полкове не се създават току-тъй, те служат на императора. А император нямаме.

И всички млъкнаха: така е.

— Или на императрицата — допълни Настя.

Князът се съгласи:

— Или на императрицата. — И повдига рамене: с какво променя нещата това допълнение, като си нямаме и императрица.

Настя се изправи над насядалите:

— Проблемът е изчерпан. Императрица ще бъда аз.

ΓΛΑΦΑ 25

1

Първа класа. Купето е колкото малко апартаментче. Два широки прозореца. Тук Настя е сама. В съседното купе е охраната. И от другата страна има купе. Там също има охрана. През отворения прозорец нахлува горещият южен вятър.

Досмешава я. И за да не се смее, четете парижките вестници. Четете статиите за нея. Смайващи неща пишат във вестниците.

„Как можа велика Франция да не забележи такъв гигант на живописата? Незабележимата мадмоазел е живяла между нас, но ние не сме обърнали внимание на този вулканичен талант. И това е позор за Франция. Тя напусна нашата страна. Не знаем къде заминава. Не знаем ще се завърне ли. Не ни стигнаха ум и мъжество, за да я спрем. И това е двоен позор. Великото произведение на Стрелецкая е купено неизвестно от кого и се намира неизвестно къде. Възможно е шедьовърът вече да е напуснал пределите на страната ни. Министерството на културата, правителството не направиха абсолютно нищо, за да задържат великото произведение в нашата страна. И това е троен позор за Франция.“

„Втора световна война не може да има. На света му е предостатъчна една световна война. На кого му е нужна още една война? Но ето че се появи художник с небивал талант и темперамент — мадмоазел Стрелецкая — и с магическата си четка изобрази нещо, което е невъзможно: Втората световна война!“

„Главната загадка на нейния талант е изборът на цветовете. Червено и черно! Най-драматичният акорд от всички възможни. И все пак: защо само черен и само червен? Но това не е всичко. Червеният цвят, както и всеки друг, може да има хиляди нюанси — от нежния цвят на пролетната зора до цвета на зимния залез, т.е. почти

виненочервен. От хилядите нюанси тя е избрала тъкмо онези, които отговарят на великия ѝ замисъл. Изборът на червения и черния цвят е разбираем и пределно логичен. Всеки на нейно място би избрал тъкмо тези цветове. Но как е могла тя да избере тъкмо тези нюанси? Това е главният въпрос на нашата съвременност!“

„И все пак най-важното в живописата е рамката! Това е смешно, но само на пръв поглед. Нека се замислим: оцвъканото от милиони мухи фалшиво злато, гипсовите пращинки по окъртените ъгли в съчетание със смелите вдъхновени дири, оставяни от четката на майстора! Каква символика: прогнилият фалшив стар свят и героичното предизвикателство към него, шокиращо всички, които не разбират величието на гения!“

„Можем само да предполагаваме колко години тази чародейка на четката е таила в себе си гениалния замисъл, обмисляйки вариантите и нюансите. Но няма да се зачудим, ако научим, че тя се е готвила за този подвиг през целия си ярък живот.“

Огромният лесовоз „Амурлес“ се швартова до кея. Последен в безкрайната редица от също такива лесовози. Вимпелите се развяват, котвените вериги дрънчат. Много работа има екипажът. Капитан Юрин няма да пусне хората си на брега веднага: първо да свършим каквото трябва и чак тогава ще се веселим.

Но ето че един човек слиза по трапа. Него неизвестно защо никой не го забелязва, нито морякът на вахта, нито граничарят. Не бих казал, че е невидим, съвсем не. Просто хората го отминават, не му обръщат внимание.

Скрибуцат крановете в пристанището. Пищят кабестаните. Докерите псуват като парижки художници. Свирка маневреният локомотив, издишва пара, обгърнат от дим тегли десетина вагона трупи. Някога тук е имало равнина на морския бряг. Сега се издигат планини до небесата. Планини от дървен материал. Комсомолски дървен материал за родината! Всичко е за износ!

Досами водата в желязна редица — кранове щъркели: товарят ли, товарят. И огромните празни лесовози малко по малко потъват във водата — все по-дълбоко и по-дълбоко. Натоварят лесовоза и той поема към агарянските земи.

В ждрелата между етажите на стифовете, между циклопичните пирамиди от греди, в опияняващия мирис на борова тайга човек лесно може да се залута.

Онзи, от кораба, се залута. Може да го види само един човек, за когото той е ясен, който го чака.

— Здравей, магьоснико!

— Здравей, Драконче!

— Как поскита по моретата?

— Зле. Притеснен съм. Усещам, че с Жар-птицата е станало нещо. Какво?

— Магьоснико, ти излезе прав. А другарят Сталин загуби баса. Той я смяташе за достойна претендентка, аз се съмнявах, а ти категорично възразяваше. Ти спечели баса. Тя излезе изпод контрол.

Другарят Сталин сега ще трябва в присъствието на всички членове на политбюро да се провери под масата и да каже, че е пръч.

— Къде е тя?

— Беше на Балеарските острови. Сега, както докладва агентурата, е в Париж. Свързала се е с най-големия измет: в Испания — с финансовата олигархия, в Париж — с белогвардейците.

Да получиш гражданство на чужда страна не е много лесно. Но на Настя ѝ провървя. Намериха се добри хора, издействаха ѝ гражданство, издадоха и новеничък паспорт и всички останали книжа. Някои с години чакат на опашка, а на нея бързо ѝ дойде редът. За един ден. До Париж стигна изобщо без никакъв паспорт. В Москва я бяха научили да прекосява граници без паспорт и без визи. А сега бе решила да пътешества не в корабен трюм, не на покрива на товарен вагон, а с комфорт, с достойнство. За целта са нужни документи. Ето ги в чантичката от крокодилска кожа.

И охраната ѝ е снабдена със съответните документи.

Съпровожда я лично командирът на лейбгвардейския Компиенски полк княз Сагалаев:

— Не е зле да прехвърлим девета рота от трети батальон в Женева. Там, в швейцарските планини, по алпийските ливади има цели стада наши клиенти.

— Съгласна съм.

— Четвърта рота свърши добра работа в Лион. Изцеди длъжниците. Попълни хазната.

— Това е добре. Но аз, княже, имам един чисто теоретичен въпрос. Ние бързо натрупваме нови и нови милиони. Обаче... Обаче чифт хубави обувки струват долар, пет — великолепен костюм, триста долара — „Линкълн“, хиляда — двуетажна къща с мазета и мансардни стаи, с басейн и гаражи за три коли, с приличен парцел земя. В такъв случай за какво са им на хората милиони? Имате ли отговор на този въпрос?

— Ние имаме.

— Кажете ми, княже, колко пари би ви се искало да имате лично вие?

— Всичките.

— Как тъй всичките? — не го разбра Настя.

— Всичките пари на света.

— За какво са ви?

— В живота всеки трябва да направи избор: или ще таковаш, или ще те таковат... — Князът погледна през отворения прозорец профучаващите френски простори и продължи: — Всеки от нас се намира на айсберг. Ако не се катериш нагоре, ще се изпързалияш надолу. Милиард трябва да имаш, за да не те схруска онзи, който има сто милиона. А десет милиарда трябва да имаш, за да не те схруска онзи, който има само пет.

— Я ми налей, Саша. Носиш ли си?

Магьосникът за пръв път наричаше Дракона Саша. Саша Дракона го погледна благодарно. Дракона има много врагове, страхотно много. Враговете му го мразят. Дракона има много подчинени, подчинените му го уважават и се страхуват от него. Дракона има суров началник, на него Дракона му служи като вярно куче. Дракона има безброй момичета в парашутните кръжоци, в Сталиновата охрана, в спецгрупите, той ги обича всичките, на всичките дарява любов с царска щедрост. И те го обичат. Но приятел Дракона си няма. Няма пред кого да се изповяда. Няма приятел не защото е кофти човек. Човек на място е. Такива рядко се срещат. Но работата на Дракона е кучешка. Много дълбоко е затънал в Сталиновите тайни. Думичка не бива да изпусне за тях. Ама какво ще е това приятелство, ако за живота и за работата си нямаш право дори да намекнеш. Официално е полярен летец. Но не може непрекъснато да разказва само за бели мечки и ледени блокове. И ето че в живота на Дракона се появи човек, с когото може да се говори. За всичко.

— Аз, магьоснико, винаги си нося.

Дракона извади от широкия си джоб бутилка и две водни чаши. Поседнаха на една греда. Постлаха си вестник. Дракона наля, по братски раздели топеното сирене. Вдигнаха ръбестите чаши...

Ненадейно иззад стифа изскочи бдително граничарче: фуражката му зелена, щикът му блести.

Съзнателен е народът ни: британският Чембърлейн е далеч, общи граници с него нямаме, нито имаме причини да воюваме, затова всичкият гняв на народа се насочва срещу дъртака Чембърлейн. А Хитлер е наблизно. На две крачки от нас. Затова народът ни няма нищо против Хитлер, не пее нецензурни песни по негов адрес, не се зъби пред германското посолство. Схватливо ни е населението: ако Хитлер намисли да воюва срещу Чембърлейн, нека си воюва и не се тревожи за тила си — ние също сме врагове на Чембърлейн, а той, казват, преди време май дори ни се е заканвал. А към теб, Хитлер, претенции не предявяваме и е излишно да те хулим, няма защо да правим демонстрации пред твоето посолство.

Тълпата крещи, а другарят Сталин в кремълското си жилище не може да заспи. Не може не защото тълпата крещи, а защото го боли сърцето. За държавата го боли, за съдбините на Световната революция.

Страната се събужда. Страната посреща новия ден. Страната се е наспала. Целият свят — също. Само Сталин не спи, мисли. Време му е да си възстанови силите с почивка, но не може да си затвори очите. Как да заспиш? Бунт в най-близкото обкръжение. Обичал я! И какво излиза? Че може да не се изпълняват заповедите ли? А? Обичал я! А кой тогава ще убива? Обичал я. Ами ако всеки вземе да обича някого, кой тогава ще извърши Световната революция?

В банка „Балеарика ТС“ никой не очакваше завръщането ѝ — преди време тя се появи тук, вдигна патърдия, привлече вниманието към банката, после изчезна, на заминаване говореше нещо. Обещаваеше. Всеки знае да обещава.

Тя влезе направо в заседателната зала на банковата управа. С появата си прекъсна речта на председателя. Макар да разбра, че го е прекъснала, не поиска думата, не се извини. Усмихна се на всички. Заседаващите се спогледаха, питайки се взаимно струва ли си да ѝ се усмихнат в отговор. И тогава тя с широк жест на илюзионист махна към вратата: але, хоп! Вратата се отвори и двама банкови служители внесоха (по-точно казано — дотътриха, довлякоха, домъкнаха) два куфара, оставиха ги наред залата, поклониха се и излязоха, затваряйки вратата след себе си.

Изскочи чевръстото, бдително граничарче иззад стифа — вратлето му тънко като щика на винтовката на Мосин образец 1891/30 година, гласът му и той тъничък:

— Ще пиянстваш, а? Не знаеш ли, че в пристанището е забранено?

Граничарчето каза това на огромния чичко с кожено палто, с водна чаша в ръката. Събеседника му доблестният страж на границата кой знае защо не бе забелязал. И тогава вторият, преминал незабелязан толкова морета, го изгледа уморено:

— Дим да те няма!

Граничарчето отговори с ясен глас, както го изисква уставът:

— Слушам!

И изчезна яко дим.

— Другарю Ширманов!

— Аз!

Ширманов винаги се бе въртял около Сталин, но никога не бе получавал заповеди лично от Сталин.

— Другарю Ширманов, познавате ли Жар-птицата?

— Познавам я, другарю Сталин.

— Възлага ви се почетна задача, другарю Ширманов. Подберете група за ликвидиране. Ще заминете за Испания. Задачата ви е: да ликвидирате Жар-птицата. Изпълнител... — Сталин се позамисли за миг. — Изпълнител: Макар.

— Какво те чака сега, Драконе?

— Той отдавна се кани да ме разстреля. Май ми е дошъл редът.

Дракона си наля още. Наля и на магьосника.

— Аз винаги си нося бутилка, но мезето свърши. Какво ще кажеш?

— Свикнал съм.

— Да прием. Знаеш ли, магьоснико, аз все едно съм си сложил главата в торбата, но приеми един съвет от мен. Сталин загуби баса и сега ще трябва публично да заяви, че е пръч. Помисли за своята глава, магьоснико, не допускай да се случи това.

Всички погледи се местят от Настя към куфарите, от куфарите — към председателя. Председателят, без дума да каже, се приближи, ритна единия куфар. Куфарът се повали на една страна, оповестявайки със звук, че е доста тежък, все едно че е натъпкан с книги. Председателят ритна и другия. И другият издаде звук, сякаш се е изтърсил от покрива.

Председателят погледна Настя: и какво?

— Отвори ги — усмихва се Настя.

Куфарите са със закопчалки, но закопчалките не са заключени — просто трябва да се натиснат лъскавите издатинки с пружинки и те ще отскочат с щракане. Освен това куфарите са стегнати с ремъци, за да не се отворят случайно. Председателят разкопча ремъците, никой не му помага, всички си седят по местата като омагьосани. Чакат да видят какво ще стане оттук нататък.

Председателят отметна капака и изквича...

Капитанът на лесовоза „Амурлес“ Александър Иванович Юрин слезе по трапа, подсвирквайки си някаква песничка. Иззад един стиф от борови дъски го повикаха. Озърна се. И получи заповед да тръгне след едрия чичко с кожено палто. Завиха зад един стиф и зад още един. В ждрелото между две камари греди чака автобус с радостен цвят: до половината син, по-нагоре небесносин. Прозорци има само за шофьора.

— Заповядайте. Добър ден. Казвам се Холованов.

— Добър ден, Александър Иванович.

— Познавате ли ме?

— Чел съм във вестниците. Обърнах внимание. На всичко отгоре сме адаши.

— Знаете ли за мен нещо интересно?

— Знам. Вие, другарю Холованов, бяхте мой пътник.

Ако ви поставят задача да възглавите група за ликвидиране, първата ви работа ще е да съберете и анализирате информацията за вашия клиент.

Информация за Жар-птицата има много. Но такъв е животът: колкото и много информация да събере разузнаването, тя все едно ще е недостатъчна.

Известно е: Жар-птицата е върл враг на новата социалистическа култура, лидер на най-отвратителното от всички течения на буржоазното разлагащо се изкуство, символ на мракобесието, на слугуването на реакционната империалистическа буржоазия. Характерни белези за нейното творчество са антинародността, nihilизмът, отхвърлянето на всичко ценно и прогресивно, създадено от предишните поколения. Тя е нарисувала картина, дълбоко враждебна спрямо работническата класа, спрямо Световната революция, Съветския съюз, болшевишката партия и лично спрямо другаря Сталин. С това тя изцяло се саморазобличи пред лицето на световната общественост и цялото прогресивно човечество. Капиталистическият свят възторжено приветства новата си продажна слугиня и плати за нейното „произведение“ нечувана цена: 25 милиона франка за „картина“, състояща се от четири черти — повече от шест милиона франка за всяка черта. С плащането на такава цена за маймунското „изкуство“ френската буржоазия и стоящата зад гърба ѝ американска буржоазия изразиха животинската си омраза към първата в света държава на работниците и селяните и към най-прогресивното в света съветско изкуство.

За Жар-птицата освен това е известно: появява се и след това внезапно изчезва. Откъде се появява и къде изчезва, не се знае. Получени са сведения, че е непрекъснато охранявана.

Известно е освен това: из цяла Европа внезапно се активизираха белогвардейците. Причината за активизирането е необяснима. Според доклади на агентурата доскоро раздробените и разпокъсани организации на белите офицери внезапно, по нечия команда, са

придобили стройна, чисто военна структура. От известно време насам белите разполагат със значителни финансови средства. Ясно е, че активизирането на сразените офицери от белите армии може да бъде насочено само към подкопаване на международния авторитет на Съветския съюз, към неговото ощетяване и към подготовка за събаряне на властта на работниците и селяните. Очевидно зад това стоят западните разузнавания и финансовите средства на световната буржоазия. Има основания да предполагаме, че Жар-птицата е свързващата брънка между международния финансов капитал и руските белогвардейци.

Куфарът е натъпкан с тежки разноцветни пачки: долари, франкове, марки, пезети. Председателят отметна капака и на втория куфар. И пак изквича.

По принцип такива тежести може и да не се мъкнат. Един банков чек за каквато и да е сума представлява само хартийка в джоба: лесно и удобно. И безопасно. Парите в куфари могат да бъдат задигнати, отнети, докато срещу издаден именован чек парите ще се броят само на оногова, на чието име е издаден той.

Настя разбира всичко това. Тъкмо така тя прехвърли сумата през границата — с хартийка, издадена на нейно име. Луда ли е, че да мъкне през границата куфари с милиони?! Но в Париж тя трябваше да смае господата офицерите с гледката на грижливо пакетирани пачки, тук — също. Затова обмени чека срещу пари в съседната банка. Не се намериха толкова много, два дена събираха сумата.

Ето ги, радвайте им се, господата финансисти.

Донесоха ѝ стол. Настя седна. Тя вече не е дриплата, която преди известно време им ми прозорците. Тя е делова жена, облечена със строг тайор, приличаща по нещо и на лондонски банкер, и на чикагски гангстер.

— Това е вашата половина. Длъжниците ви могат да запълнят цял телефонен указател. Ако искате да получите още, условието ми е: делим поравно, фифти-фифти, както се казва на английски. Ще получите половината от дълговете си. Останалото е мое. Ако не сте съгласни, сами се оправяйте с длъжниците си, пишете им писма, а аз ще си намеря работа. Не само вие имате проблеми с длъжници.

— Може ли да ми кажете откъде имате такива сведения?

— Другарю Холованов, просто се досетих, че сте били мой пътник.

— Продължавайте.

— На снимките във вестниците до летеца Холованов винаги се вижда някакъв човек.

— Казва се Ширманов.

— Това не можех да го знам, но му запомних лицето. Та преди да отплаваме от Архангелск, имахме две граничарски проверки, едната — нормалната, а втората... Възглавяваше я въпросният Ширманов с граничарска униформа. Той е ваш човек. Знаех, че „Амурлес“ специално е построен така, че да може тайно да прехвърля хора. Предположих, че вашият човек проверява предназначеното за вас място.

— Предположението ви е правилно. Капитан Юрин, харесвам вашата съобразителност. Харесвам и откровеността ви. Ако бяхте започнали да въртите опашка, щях да ви разстрелям. Но вие не започнахте да лъготите, капитане. Чуйте сега, имам нужда от човек като вас. Предлагам ви да работите за мек. Възможно е Ширманов скоро да бъде повишен, а мястото му ще се освободи...

Финансистите се спогледаха. И генералният директор на банка „Балеарика ТС“ кимна мълком.

ΓΛΑΦΑ 26

— Загубих баса. Ти си бил прав, Месер. Както ни предупреждаваше, Жар-птицата веднага излезе изпод контрол. Като отвързана кучка. Ела довечера в близката ми вила, всички ще са там. Ще си пийнем, ще си похапнем. Аз не съм самолюбив. Винаги съм имал точна преценка за хората. Но този път... Щом съм загубил баса, ще се провря под масата, ще кажа, че съм пръч...

— Днес не мога, другарю Сталин. Благодаря ви за поканата. Имам главоболие... Хайде следващия път, а?

— Добре, нека бъде следващия път. Още не мога да разбера как сгреших в случая с нея. Ама и ти, Месер, понякога грешаш. Отдавна искам да те попитам... Какво си издрънкал там, в берлинския цирк?

Рудолф Месер отдавна чакаше Сталин да му зададе този въпрос. И той искаше да му разкаже, но все не намираше подходящ момент.

— Не са ли ти докладвали какво съм издрънкал?

— Докладваха ми сто различни отговора. И всичките са много умни. Но ми се струва, че си изтърсил глупост. По лицето ти познавам. Стесняваш се от собствения си отговор.

— Да — призна си Месер, — изрекох такава дивотия, че още ми пламтят ушите. Добре, че хората преиначават всичко, иначе щеше да ме е срам да ходя по улиците.

— И какво си рекъл?

— Казах, че Хитлер ще тръгне на изток.

— Глупости. Хитлер най-напред ще тръгне срещу Франция и Британия. Докато не се оправи с тях, срещу нас няма да тръгне. Германия не може да воюва на два фронта. Това е самоубийство. За какво му е на Хитлер самоубийство?

— Всичко това го разбирам. Но се случва човек да изтърси някоя дивотия...

— Просто си изморен, магьоснико. Трябва да се разтовариш. Искаш ли да идеш на курорт? В Ялта имам една къщурка... Сега стои празна.

— Не, просто искам да натрупам енергия на представления с публика. Може ли да обиколя страната ти?

— Заминавай.

В прекрасния град се разнася кротка, но стабилна сензация: повехналата „Балеарика“ процъфтява. Пердаши нагоре. Като локомотив. Конкурентите се интересуват: къде е тайната на успеха? Най-чевръстите надушиха: генералният директор на „Балеарика“ отдавна търсел сътрудник с феноменални математически способности и го намерил — сеньорита Анастасио така смята парите, че банката е само на печалба.

А други казват, че просто генералният директор е намерил сътрудник, който умее да разговаря убедително с длъжниците, към всеки длъжник има индивидуален подход, такива аргументи намира за всеки един, че те веднага си връщат дълговете, при това с лихвите.

Говори се и още нещо: че тя била магьосница. Само ѝ погледнете очите! Донося всяка заран на съвещанието на директорите по два празни куфара, поглежда ги — але, хоп! И куфарът се напълва с пари.

Настя не бе очаквала, че върху нея ще се стовари водопад от поръчки. С „Балеарика“ отношенията ѝ са специални, но защо да не помогне и на други банки? Затова първи батальон от лейбгвардейския Компиенски полк работи в Париж. Втори — в Мадрид. Трети и четвърти батальон — по цялото крайбрежие: от Гибралтар до Монте Карло. Неизвестно защо длъжниците обичат да се крият в средиземноморските курорти. А разузнавателната рота гастролира из цял свят. Длъжници се крият и във Вашингтон, и в Мелбърн, и в Хавана. А къде да бъде настанен щабът на полка?

Ворошиловград, Куйбишев, Киров, Сталинград... Магьосникът възбужда вълнението на съветската (най-благодарната в света) публика, нейния възторг. Започва с въпроси, на които самите задаващи ще отговорят. Полека-лека преминава към въпросите, чиито отговори те не знаят. После стига до въпросите, чиито отговори ще хвърлят публиката в екстаз и безумие.

Магьосникът не работи в цирка за пари. В никой случай. Той отдавна се е отрекъл от парите. Трябват му всяка вечер шест халби хубава бира, дебел шницел, пухена завивка и четири-пет ячки момичета под завивката. Нищо повече не му трябва.

Полицейският началник на Балеарските острови сеньор Дуфалос има посетителка.

Посетителката е известна, тачена на острова.

— Здравейте, сеньор началник.

— Здравейте, Птицо на огъня.

— Дошла съм по работа.

— Слушам ви, Птицо на огъня.

— Сеньор Дуфалос, над света се надига нова световна война. Не знаем къде ще се разрази тя и в коя посока ще тръгне.

— Не го знаем — съкрушено потвърди големият полицейски началник.

— Бих искала по време на войната, а тя ми се струва неизбежна, да остана на Балеарските острови, да живея тук край топлото море, никого да не закачам... Но съм чужденка и на всичко отгоре бедно сираче.

— В случая с нищо не мога да ви помогна.

— Помощ не ми трябва. Само бих ви помолила да не се заяждате с мен на дребно. В работите на полицейския департамент на Балеарските острови сега-засега няма да се бъркам, няма да ви преча. Добре би било, ако и вие...

Така с полицейския началник досега никой не бе разговарял. За себе си той определи тона ѝ като учтива наглост... Зад това се крие нещо... Полицейският началник знае доста неща за сеньорита Анастасио. Тя е убийца. Вярно, не можеш да я осъдиш, защото никой няма да стане свидетел. Глупаците разправят, че ангел я защитил. Но началникът не пасе трева. Съвсем точно му докладваха, че е убила с поглед. Затова никой няма да свидетелства срещу нея. Страхуват се хората, че ще ги удуши с поглед. От друга страна пък хората я оправдават — това си е било чиста самоотбрана. Великолепният Родриго не е трябвало да се заяжда с нея. Казват, че му давала две хиляди пезети, за да я остави на мира, но на него му се сторили малко. И си го изпросил.

А Настя стана, поклони се учтиво и...

Магьосникът бе обиколил всички циркове по света не заради парите. Циркът е тренировка. Както добрият пианист от тъмно до тъмно и след това блъска по клавишите, докато му излязат кървави мазоли, така и магьосникът постоянно трябва да работи с голяма аудитория.

Иначе ще си загуби квалификацията. А къде ще работи, му е все едно. Нека запомним правилото: въпросите винаги и навсякъде са едни и същи. В Мюнхен, в Бристол, в Пловдив или у нас в Черкаси.

На всеки му е ясно, че в съветската страна магьосници няма и не може да има. Има илюзионисти. Повечето хора ще си изкълчат езика, докато произнесат тази дума, та затова:

— Познайте, другарю Месер, как се казва жена ми.

— Драги ми Вася, забравил ли си й името? Ето я, седи до теб. Маруся се казва. Маруся, стягат ли ти сините обувки, които вчера си купила в „Запсибселпром“?

Зад това действително се крие нещо.

Настя стана, поклони се учтиво, извади от чантичката си нещо тежко — малък пакет. Колкото кутия за пури. Опаковката — груба амбалажна хартия, вързана с канап на кръст. Оставя го на бюрото.

В малкия обем — голямо тегло. Олово или...

Пакетът тежко се блъсна в бюрото и издаде чуден звън. Не е олово.

Началническата уста пресъхна. Петстотин? Иди цял килограм?

Още един въпрос: а коя ли е пробата? Едно е, ако излезе 375-а — 37,5% чист метал, останалото примеси, друго е 585-а. Полицейският началник примижа: а може да е и 750-а? По време на дългогодишната си служба големият полицейски началник бе свикнал да получава подаръци. И много добре бе усвоил принципа: да не пипа подаръка, да не го взема в ръце, преди да си е отишъл посетителят. Ако стане нещо: нищо не знам, представа си нямам какво е забравено на бюрото ми!

Но на началника му се иска да пипне подаръка. Толкова му се иска, че Настя усеща това, затуй не иска да притеснява повече началника с присъствието си — още веднъж му се поклони леко, усмихна му се и си тръгна. Големият полицейски началник я изпревари, широко разтвори вратата пред нея, целуна ѝ ръка...

Не, сгреших: първо ѝ целуна ръка, а след това разтвори широко вратата. Онези, които се намират в приемната, не бива да знаят, че полицейският началник целува нечии ръце в работно време. И чак когато отваряше вратата, се сети: а с какво мога да ви бъда полезен?

От елементарните въпроси магьосникът води публиката към все по-сложни и по-сложни. Но трябва да внимава. Ей онзи работник стахановец явно иска да попита къде се е дянал другарят Николай Иванович Ежов, защо за любимеца на народа, за верния приятел и съратник на другаря Сталин напоследък нищо не се чува. Магьосникът прочита въпроса в очите на работника ударник, знае, че работникът е челник и преизпълнява плана и по доносническа линия, затова го интересува съдбата на всесъюзния доноснически началник. Магьосническата работа е проста. Рудолф Месер знае, че народният любимец Николай Иванович Ежов сега, в момента, се гърчи в следствения отдел. Катя Иванова работи с него. Каква жена! Магьосникът примижа. Усмихна се. Беше си спомнил нещо.

А въпроса за Ежов не бива да допусне. Трябва да не забелязва желаещия да го зададе. Или да му пожелае да се задави с въпроса си.

Разкашля се челникът в производството, задави се. От задните редове му зашъткаха: излез, гад, не пречи на представлението.

Изритаха навън челника, представлението продължи.

— Ще познаете ли, другарю Месер, колко пари имам в десния си джоб?

Началникът затвори вратата. После пак я отвори, изръмжа никого да не пускат при него: зает е с работа от общодържавно значение! Седна на бюрото си, хвърли поглед към пакета, без да извърта глава — накриво. Въздъхна дълбоко, повдигна пакета и схвана: не са петстотин, не е кило. А са цели две.

Пред него се мерзелее огромният свиркащ, ръмжащ, ревящ цирк... Магьосникът величаво смъква ръка и заедно с нея се смъква тишината, забулвайки всичко и покорявайки всичко... Последният въпрос от програмата. Хиляди ръце. Магьосникът е докарал публиката до ръба на безумието. Между него и публиката сякаш прескачат, провисвайки, чудовищно силни разряди като между земята и небето, озарявайки всичко наоколо и съкрушавайки всичко, което им се изпречи на пътя... И тъй, последният номер от програмата, последният въпрос в последния номер... Въпросът вече е зададен и отговорът ще хвърли цирка в неистов, кипящ и клокочещ възторг...

Претегли го на дланта си — доста тежичък е. С такъв, ако се наложи, може и човек да убиеш. И добре, че не е в пари. Парите всеки момент могат да се обезценят. А и той самият си има предостатъчно пари.

Още веднъж подхвърли подаръка. Сложи го на бюрото пред себе си, наведе глава чак до бюрото като Берия над чинията, като момченце, което е хванало муха в бурканче. Понечи да разреже канапчето старателно с канцеларската ножица. Размисли. С два къси дебели пръста хвана канапчето за дългата опашчица, фльонгата се разпадна, развърза се. Тогава началникът разгъна хартията. В кабинета светна. Красиво кюлче. На кюлчето орле, надпис „SBS“ и цифрички — „999“.

Публиката трябва да се докара до ръба на безумието и чак тогава ѝ се разрешава да зададе най-важния въпрос.

— Кажете, другарю илюзионист, ще има ли война?

Рудолф Месер не бърза да отговори. Рудолф Месер обхожда публиката със странен поглед, като се старае да надникне в очите на всекиго, и отговаря уверено и тихо:

— Ще има!

И експлозия на лудешка радост подхвърля хиляди ентусиасти от седалките, и патрули от доблестната съветска милиция избутват почитателите, и Рудолф Месер се кланя сред потоп от цветя.

А къде да бъде настанен щабот на лейбгвардейския Компиевски полк?

В случай на война всичко, което се намира в центъра на Европа, ще бъде погълнато от водовъртежа. И да се провъзгласяваш за неутрален, и да не се провъзгласяваш, това няма да ти помогне. Швейцария? Да се изсече в скалите тунел? Осъществимо е. Но няма гаранция, че войната не ще засегне Швейцария. Има доводи за, че тя ще остане неутрална, но има доводи и против. Виж, в периферията на Европа... Испания, да речем. Балеарските острови... И климатът тук е курортен. Тук отколе живеят хора. Знаели са къде да се заселят. Островите принадлежали на Картаген. После на римляните, византийците, арабите, испанците. Хиляди години на тези острови вилнеели завоеватели и пирати. Затова крайморските градове оцелявали само ако се отбранявали. Прекрасната Палма била заобиколена от изсечен в скалите широк и дълбок ров, отвъд който се издигали несъкрушими стени с могъщи бастиони. Град крепост. А освен туй по всички подстъпи, по всички пътища, водещи към града, има фортове и замъци. Някои от тях сега са изоставени...

Командният пункт се избира от началник-щаба. Подполковник Игор Шевцов избра.

Ако по крайбрежната улица изскочиш от Палма на запад, веднага след градските покрайнини в морето се връзва скалист нос. Същински връх на копие. Врязал се е близо триста метра навътре в морето. Край брега е тесен, после става все по-широк и по-широк, а след това — все по-тесен и по-тесен, и по-тесен. Милиони години се блъска прибойт в скалната грамада. В пяната и грохота, в слънчевата светлина носът надвисва с отвесните си скали над яростното море като символ на непокорството. Майката природа е създала този нос не току-тъй, а за да могат хората да построят на него крепост. По принцип няма какво толкова да се строи, природата сама се е погрижила за отбраната: скалите се издигат от морето право нагоре, а към полуострова води провлак с ширина стотина метра. Само той трябва да се отбранява. От

всяка друга страна носът не може да се щурмува: вълните се блъскат в скалите, а скалите са прикрити с подводни камънаци: нито кораб може да стигне до тях, нито лодка.

Редно е да кажа, че тук по крайбрежието през всеки три километра може да се намери такъв нос над морето. Природата с щедра ръка е изсипвала дарове за фортификаторите — всеки нос е прикрит с остри и гъсти като драконски зъби островчета и скалички, само преграждаш провлака и никой не може да стигне до носа. Тъкмо на такъв провлак се спряха колите. Скалите са стръмни откъм морето, по-близо до върха стават полегати, а самият връх е плосък, обрасъл с тропическа гора. Там се строи резиденцията на сеньорита Анастасио. В три посоки има изглед към морето и крайбрежните скали, към града и пристанището, откъм четвъртата — забулените от лека мъгла планини.

Колите се кротнаха на сянка, затръшнаха се вратите им, охраната се строи в редица. Игор Шевцов докладва за извършената работа, повежда стопанката към къщата. Ето я там, в гъсталака. Смайващо съчетание е това: палми, борове и кактуси... Оттук, откъм сушата, през буйната растителност могат да се видят само плоски покриви и бели калкани. Исполинските тераси са обърнати към морето и оттук не се виждат.

Пътечката минава през гъсти трънаци. Внезапно право под краката ти зейва пропаст. Още преди седемстотин години направо на скалистия провлак е изсечен ров, дълбок осем и широк петнайсет метра. Стените му са с лек наклон, почти отвесни, в пукнатините са се вкопчили храсти и келяви дръвчета. Така че и откъм провлака не може да се стигне до къщата. През рова е прехвърлен временен мост с метални подпори.

— Ще строим ли постоянен?

— Не, Анастасия Андреевна. Сега мостът ни трябва за строежа на резиденцията. Щом привършим строежа, ще разглобим моста. За колите ще изсечем в скалите нанадолнище, а от рова ще влизат в тунел.

— А как смятате да укрепите рова?

— Тук в пристанището през Гражданската война германците са докарали сто и десет тона спирала от бодлив тел. Купих го на сметка. Да не става зян. Смятаме да постелем дъното на рова с тези спирали и да оставим само един проход.

— Дали да не сложим мини под спиралите?

— Ще сложим. Мините са поръчани, взривателите им се задействат при натиск, при опън и при разтоварване. Тук мини има колкото щеш.

Капитан Юрин знае: в коридор „А“ има тайни пътници. Ще бъдат стоварени пак на Балеарските острови. Някакви хора пътуват за там...

Салоните, стаите, огромните тераси над морето малко интересуват Настя, покажете ми най-важното.

— Откъм морето резиденцията ви е изцяло остъклена, същински аквариум. Дворецът изглежда крехък. Но това е само впечатление. Основа на сградата е един непробиваем железобетонен куб, около който са разгърнати всички тези джамлъци и тераси. Нека влезем.

Тук всичко още е изпоцапано с бои и прозорците още не са измити, а миризмата на вар и съхнещ бетон е едва ли не по-силна от миризмата на море и борови иглички. И под краката хрупа строшено стъкло, и от стените стърчат краищата на електрически проводници. А бронираните врати вече са затворили входовете към вътрешните покои.

Безшумният асансьор се спуска надолу, към недрата. Тук също всичко е още далеч от довършването. И все пак бъдещият команден пункт вече живее, вече тракат телетипите, дежурната смяна вече приема и обработва докладите за издирванията и откритията.

И командирът на лейбгвардейския Компиевски полк вече наставлява командирите на батальони. Наставлява ги кратко, напористо, в сгъстен темп, без да подбира изразите си.

— Природата не знае що е състрадание. Само потискане! Стар закон е: или ще таковаш, или ще те таковат! Притискайте ги, мамка им! Притискайте ги!

Групата за ликвидиране се дебаркира от „Амурлес“ без приключения. Групата се състои от седем души. Ширманов — командир. Макар — снайпер изпълнител, Едик — радист шифровач, и четирима диверсанти.

Нощ. Лодките са гумени. Среца в мрака с подсигуряващата агентура. Светкавично прехвърляне към скалите, към древните пещери на контрабандистите.

— Какво се чува за нея?

— Чуват се много неща, само че не е толкова лесно да я видиш. Тя никъде не се появява. А дори и да се появи, прави го внезапно, без предупреждение. И охраната ѝ е почти като на другаря Сталин...

— На първия етаж на резиденцията ви ще се разположат охраната, щабът и свързочният взвод. А ще работим по-долу, в скалния масив.

— Къде е кабинетът ми?

— Ей тук. Вдясно от вас са главната работна зала, отсреща — четири кабинета: на командира на полка, моят, на началника на разузнаването и на началника на контраразузнаването.

Настя влезе в подскалния си кабинет. Началник-щабът разбра, че сега трябва да остави повелителката си сама. Поклони се леко зад гърба ѝ и си излезе тихо.

Бял килим покрива целия под. Таваните са ниски, затова кабинетът изглежда широк. Стените по нейна заповед са облицовани с дебели коркови плоскости. И пак по нейно нареждане някой е подготвил кабинета за работа: по стените се виждат осмените лица на длъжниците на „Балеарика“, „Саностра“, „Лионски кредит“. „ВБР“. „Андалусия“, „Лойд“ и „Барклай“. Под всяка снимка — кратка справка: малко и фамилно име, година на раждане, месторабота, длъжност, местожителство, размер на дълга. Това накратко. А изцяло за всеки има в папките. Интересни хора се срещат между длъжниците: генерали, заместник-министри, посланици, дори един таен съветник на президента на САЩ е закачен на стената, някой си Джон Хасъл — елегантен, млад, красив и як. Настя им се усмихва на всичките: за скорошни срещи, драги другари.

Сяда до широкото бюро от скъпо дърво. Батарея от телефони вдясно, батарея от телефони отляво. Колко прилича всичко това на подземния град Москва-600. Само че тук размахът не е толкова голям, но Настиният кабинет и резиденцията горе са значително по-широки, отколкото там, в Жигули. Там тя е кажи-речи никой. Една от многото.

Тук е императрица.

Хубав бинокъл има Ширманов. Цайс. Ширманов с часове разглежда скалистия нос.

— Укрепила се е проклетницата. Като в Гибралтар. Никога ли не си я виждал?

— Не, дворецът е високо на скалата и първите етажи са закрити от гората, а на покривите и горните тераси се появяват само бодигардовете.

— Мислиш ли, че е невъзможно да я види човек?

— Тук — не. Дворецът е построен така, че отстрани няма начин да видиш обитателите му, а камо ли да гръмнеш по тях. Това не е всичко. Дворецът върху скалата представлява върхът на айсберга. Всичко важно е в скалата. Те дълбаят скалата денонощно.

— И никой ли не обръща внимание?

— Тя действа като другаря Сталин, всичките й действия са на показ, затова не безпокоят никого. Започнат е голям строеж и излишните камъни се изхвърлят с транспортна лента в морето. Всичко е законно, всичко е правилно. Но ако някой знаеше колко хиляди кубически метра камъни вече са изхвърлили в морето! От една страна — скривалище в скалите, от друга — около носа преграждат с камъни подходите за кораби и лодки.

— А бе, под Палма има ли катакомби?

— Охо! Хем какви! В Одеса варовикът е дълбан по-малко от два века и са издълбани хиляда и петстотин километра галерии под града и още две-три хиляди километра в предградията. Схващаш ли: четири хиляди километра?! А тук камъкът е дълбан хилядолетия наред.

— Да не би тя да дълбае изход към катакомбите?

— Тя явно си е издълбала в скалите команден пункт със запаси и скривалища, а ако свърже подземията си с катакомбите, изобщо не можем се докопа до нея. Представяш ли си? Тя ще може да се появява всеки момент в която си иска част на града, извън града или в пристанището. Ние я чакаме тук, а тя в това време вече пътува с луксозен пътнически кораб за Ню Йорк!

— Тая проклетница на всичко отгоре обича и да се предрешва. Ще се издокара като дрипльо, ще изскочи на някоя уличка, познай я, ако можеш...

Изшумоля с гумите си белият „Ролс ройс“, шофьорът се пречупи в поклон, отваряйки бронираната врата. И грамадният автомобил я понесе към селището на заможните хора — към „Сон Вида“.

Пътят за „Сон Вида“ не обещава нищо хубаво. Все нагоре и нагоре. А от двете му страни — горички от разкривени дървета. Тук, под жарките лъчи, всичко се спича. Спича се тревата. Спичат се керемидените покриви. Край пътя е захвърлена консервна кутия, лъщи като радиатора на лимузината. А преди две седмици кутията не е била такава. Била е огненочервена с бял надпис „Кока-кола“. Ако я ритнеш, ще се окаже, че тя е лъскава само отгоре, отстрани е розова, а отдолу си е останала огненочервена и са виждат белите завъртулки на буквите — „Кока-кола“. Но ако постои още под слънцето, цялата ще се спече, ще се превърне в сребърен блясък.

Боровете на Балеарските острови са редички, притиснати към земята от свирепата жега и прашни. Прахоляк се вдига от спечената глина. От този прахоляк всички села и църкви, всички вятърни мелници са станали рижави. И листата на дърветата са покрити със същия прах.

Чернотъклената бяла кола се изкачва все по-нагоре и по-нагоре. Ето че в далечината лъсва морето. И претъпканият с яхти като каче със солена риба залив. И един френски красавец линеен кораб на хоризонта, ако се съди по силуета му — „Страсбург“ или „Дюнкерк“.

Тук, на високото, растителността е по-разнообразна, а въздухът — опияняващо чист. „Ройсът“ профуча през ждрелото и му се наложи да се спре. Полицейски кордон: подходите към „Сон Вида“ се охраняват строго.

В Британия е достатъчно да свиеш зад ъгъла, за да видиш какво се казва живот. А в Испания за целта трябва да минеш през ждрелото и през полицейския кордон. Отвъд ждрелото и климатът е друг. Там свежият планински вятър облъхва мандаринови горички. Полицията козирува и колата се стрелва по серпантините стръмно нагоре към скалата, към старинния замък. От него води началото си „Сон Вида“.

Към замъка достроили сгради, около тях разстлали градини, запълнили с цветя всяко кътче. В света хотелите са колкото звездите на небето. А сред тях има хиляда най-добри. А сред хилядата най-добри — стотина великолепни. А във всяка стотица има най-добра десетка. Та „Сон Вида“ уверено се крепи в първата петорка на света. „Сон Вида“ е за наистина богати хора. „Сон Вида“ е тихо кътче за короновани особи и за хора с големи пари. Кой ще си позволи да пилее пари в „Сон Вида“? Само нефтените шейхове. И лидерите на профсъюзното движение, слугите на работническата класа. Те мразят буржоазния живот и затова ги влече насам, както проститутката я влече манастирът, а детектива — разбойническата компания...

Портиерите в „Сон Вида“ са величави. Отварят вратата на автомобила с жест, който трябва да се тренира трийсет години. Портиерите се покланят на пътешественичката, козируват на бодигардовете ѝ: добре дошли.

А вътре цари тишина. По стените висят гоблени, мраморни колони водят към прохладния мрак, лампериите са от руски дъб, а по тези ламперии виси оръжие. Просто ти иде да задигнеш някое пистолетче от забравен век и да го окачиш вкъщи над камината. И снимки на генералисимус Франко. Не с краката нагоре, както е прието у нас в учебните бази, а с краката надолу. И с благодарствен надпис. Така и така, бях тук, нямам претенции.

Персоналът на „Сон Вида“ е от специална човешка порода. Портиерът на „Сон Вида“ гледа на света като мъдър котарак, който всичко разбира и ни прощава дребните лудории. Чичкото с бухнали мустаци поглежда сеньорита Анастасио, познава я. Всички, я познават...

Покрай бронзовите топове — към палмовата горичка на склона.

Настя харесва „Сон Вида“. Хубаво място. Ако спечели още малко пари, като нищо може и да купи „Сон Вида“. Тук се събират всички. Тук се пропиляват състояния. Тук се продават и купуват заводи и железопътни линии. Тук се определя курсът на валутата и равнището на инфлацията... Не би било зле в скалата под „Сон Вида“ да се издълбае бункер и да се сваля информацията от сто двама и четири микрофона. Над света се надвесва Световна война. Голяма война. Това е време за правене на големи пари. И на голяма политика. А за да вземаш решения, трябва да знаеш обстановката... Ако можеше да се

свика капиталистическа конференция като конгрес на комунистическата партия, а гласуването да се организира по сталински метод...

Работата на снайпера по време на война е съвсем друга. По време на война снайперът се намества в скривалището си и чака да види кой ще се появи. Появи ли се хубава цел — офицерче ли се подаде над бруствера или танкист от люка — бум. И чакаш следващия.

А снайперът изпълнител има съвсем друга работа: не да гърми кого да е, а когото са му поръчали. Тъкмо тук възникват безброй проблеми. Онзи, когото са ти поръчали, се вози в брониран автомобил с черни стъкла. Първо, с обикновен куршум няма да пробиеш колата. Второ, ако пробиеш колата с бронебоен куршум, какво постигаш? Дупка в колата. Куршумът ще профучи над ухото. Само ще стреснеш клиента, той ще стане по-предпазлив. А и дявол го знае: кръстосва колата с черни стъкла из прекрасния град, а клиентът може и да не е в нея: клиентът се е преоблякъл в дрипи, може да напусне двореца си с боклукчийска кола...

Да държиш снайпер изпълнител няколко дена край обекта с надеждата за случайно появяване на клиента е недопустимо. Могат да възникнат какви ли не последици. И все негативни.

Трябва да знаеш абсолютно точно времето и мястото... Иначе...

Не спи Месер. Не спи.

Той каза на хората онова, което те искаха да чуят. Ще има ли война? Ясно е, че ще има! И дори много скоро. Съветският народ очаква войната с нетърпение и радост. И лично другарят Сталин обяви, че ето я, вече започва, вече е започнала и бушува!

Защо тези хора жадуват за война? Защо съветският народ я очаква с такава радост?

На Месер му се струва, че за съветския народ войната далеч няма да е такава, каквато си я представят нетърпеливите.

Но може би той греши?

Не сгреши ли там, във Виена, на площада пред парламента, когато предупреди гладния художник да не тръгва на изток? Сега художникът написа „Майн Кампф“, вече не гладува, стана германски канцлер. И Месер още веднъж, при това публично, му отправи предупреждение да не тръгва на изток. Защо да не тръгва на изток? На самия Месер не му е ясно какво е искал да каже с това. Че не бива да прави нито крачка на изток от Имперската канцелария ли? Или нито един километър на изток от Берлин?

Не спи Месер. Може би и за Жар-птицата е надрънкарал глупости? Той беше против нея. Доказваше, че от нея кралица няма да стане.

Дявол знае дали ще стане.

Месер не допусна Сталин публично да се провре под масата и да каже, че е пръч... Но не защото го беше страх.

Нещо го тормози, нещо някъде не се пасва.

ΓΛΑΦΑ 27

Той вече не заобикаля локвите.

Няма защо. Вятърът отдавна е отвял меката му шапка, а дъждът го е намокрил до последното копче, до последната обуцарска клечка в подметките му. Намокрил го е през шлифера и сакото. Намокрил го е така, че трябва да изцежда и носната кърпа в джоба си.

И да заобикаляш локвите, и да не ги заобикаляш — все тая. Той върви от мрака към мрака. Върви изгърбен, стгушил глава в яката. Яката му е натежала. Прогизнала е. От яката в пазвата му се стичат тънки струйки. Ако си притисне врата към яката, няма да му е толкова студено. Затова си притиска врата към яката.

Капките снежинки шляпат ли, шляпат по черните прозорци на къщите. А когато попаднат под ходилата му — капките шумолят, хрущят. И едва след като се просмучат в обувката и се постоплят, тези капки се превръщат в обикновена вода и мляскат в обувките като в амортизирани помпи. Тежките прогизнали крачоли се лепят за краката му. Водата от крачолите се стича на ручейчета — едно се излее в обувката, друго я подмине. А от мрака в него са се вторачили страшни очи: „Съветските илюзионисти са най-добрите в света! Побързайте да видите: Рудолф Месер отново е в Москва!“ И от друга стена, от мрака, прогизналия го гледат същите очи. И от трета. В тази страна не признават магьосничеството. Официално. Затова Рудолф Месер тук го наричат просто илюзионист фокусник. От всички стени на Москва очите на фокусника пробиват мрака. Афишите са три етажа високи. Дъждът плющи по тези афиши. Вятърът грабва водните потоци от покривите, разпилява ги и ги запраща в очите на фокусника, но магнетичните очи на мътната светлина на фенера гледат през водата, пронизват я.

— Макар, спиш ли?

— Спя бе, разкарай се!

— Макар, аз чак сега схванах защо другарят Сталин уреди на всичките тия крале и кайзери маскен бал.

— Защо?

— Всичко е просто. Другарят Сталин обявява най-важните си планове пред цял свят и тогава никой не му вярва. И тоя път той ги събра всичките на едно място, всеки от тях има феноменална памет, всеки е запомнил всички останали. Та ако един забегне и разкаже Сталиновия план, няма да му повярват и ще го тикнат в лудница. Прекалено много знае. Това е изненадващо. А да проверява такава фантастична версия, на никого няма да му мине през ум.

— Тогава излиза, че са ни изпратили тук за оня, дето духа. Ако тя се раздърдори, все едно няма да ѝ повярват.

— Не, не са ни изпратили за оня, дето духа. Щом другарят Сталин е заповядал някой да бъде ликвидиран, значи за това си има основание.

Еlegantният, младият, красивият и якият се поклони и се представи:

— Джон Хасъл. Съветник-посланик на Държавния департамент на САЩ.

Настя подаде ръка за целувка и също се представи:

— Анастасия.

Напоследък неизвестно защо ѝ е приятно да се представя именно така: без фамилно име, без звания и титли — просто Анастасия. Така се представи и на Джон Хасъл. Той е от Лондон. По-точно казано, от Вашингтон. В Лондон е бил на конференция. А оттам пристигнал със самолет в Палма. Отседнал е в най-добрия хотел на Балеарските острови, в Испания и по цялото Средиземноморие — в „Сон Вида“. Идвал е тук и по-рано. Отсядал е тук още преди 18 юли 1936 година, преди деня, когато радиостанциите в Мадрид и Барселона предали условията сигнал: „Над цяла Испания небето е чисто.“ Гражданската война в Испания назрявала отдавна, след този сигнал войната се разразила. Гражданската война е време за правене на пари. Джон Хасъл направил пари. Но войната приключила. Не толкова красиво, колкото той се надявал. Хасъл се надявал, че през войната банка „Балеарика“ ще фалира. Но банката не фалира. Банката оцеля, съвзе се и има сведения, че се замогва. Тъкмо това не допада на съветник-посланика на Държавния департамент. Той пристигна за три дена и можа да свърши доста работа. Най-важното беше: да подмине старите ръководители на банката, които го познават, да разбере кои са новите, да установи отношения с тях. Хасъл научи: ръководният състав, общо взето, е на предишните си места. Нови хора в ръководството няма. Впрочем там се е появила някаква сеньоритка, както изглежда, тя не заема официална длъжност, но е близка до ръководството и май знае това-онова. А как се казва тя? Анастасио. А къде може да я срещне човек?

Най-важното е да имаш сигурни източници на информация, да поддържаш приятелство с осведомени хора. Подсказаха му: целият

хайлайф на Балеарските острови вечерно време се събира в „Сон Вида“. И тя се мярка там от време на време. И ето че Хасъл е в „Сон Вида“. Посочиха му я с кимване: оная там, със сапфирите. И ето че тя вече е в ръцете му, той я върти в танца, изпраща я до масата ѝ. По склона се спускат пътечки. От двете страни на пътечките сред водопадите и буйните гъсталаци от палми и палмички, орхидеи и рози, под разноцветните фенери има маси.

Той е дипломат, той е учтив, хитър и напорист.

— Сама ли сте днес?

— Винаги съм сама.

Спи Макар. Защо пък да не спи? Неговата е лесна: трябва да се грижи за изправността на СА, да пие и да плюска, да спи и, то се знае, да си пази нервите, да не се вълнува, а в определения момент да гръмне точно.

А на Ширманов и цялата останала група работният им ден е по осемнайсет часа.

Жар-птицата трябва да бъде издирена. Издири я, ако можеш. Изобщо не е ясно тук ли е тя или в Париж. Или е духнала от Хавана. И е престанала да се появява от укрепленията си. Единственото изключение е „Сон Вида“. Но как предварително да разбере човек, че тя ще дойде тук?

— Ще ми позволите ли?

И вече сяда до нея и започва да ѝ разказва за живота във Вашингтон. Разказва ѝ смешки и тя се смее.

Целта му е дискретно да си изясни защо „Балеарика“ не е рухнала. Джон Хасъл подозира най-лошото: ръководителите на банката са сменили политиката си, вече не разпращат писма с настояване за връщане на дълговете, а са хванали с желязна ръка длъжниците си за гръцмулите и изобщо за всички други неща, които могат да се хванат. Затова за него е важно да научи на какво се дължи оцеляването на банката. Не бива да чака някой ден във Вашингтон наред шумния бал да го спипат някакви веселяци... Той трябва да действа. Хасъл още не знае как именно да действа, но непременно трябва да установи връзки с някого от ръководството на банката, нужен му е източник на информация.

Провървя му. В ръководството влиза едно младо момиче, от това по-хубаво не може да се измисли. В ръководството седят идиоти: как може да се допуска до банкерските работи такава мацка? Ясно е, че тя не може да знае кой дои длъжниците, но все нещо трябва да знае... Тъкмо тя е нужна на Хасъл. За един красавец не е трудно да завербува младо момиче, те сами тичат подир него...

Тя е толкова млада, толкова откровена...

Джон Хасъл ѝ разказва за себе си и за своя живот...

Би могъл да не го прави. И би могъл да не ѝ се представя: сеньорита Анастасио познава клиентите си.

Ако проникването на определен обект е невъзможно, трябва да се търсят съседни обекти. На скалата няма как да се промъкнеш — ще те застрелят, а трупа ти ще хвърлят на акулите. Но там, на непристъпната охранявана скала се извършва грандиозно строителство. Кой е предприемачът? Кой е архитектът? Къде живее? Кой е главният инженер? Къде може да бъде срещнат? Кой доставя цимента, стъклото, бетонното желязо? Кой доставя строителната техника и я обслужва? Хората трябва да бъдат хранени. Кой доставя месото? Кой — рибата? Кой — плодовете? Кой — зеленчуците? Кой — цветята за трапезата на стопанката? Ако на някой от бодигардовете трябва да се направи спешна операция, в коя болница ще го закарат? Кой и къде ремонтира лимузините? Колко са тия лимузини? Кой ги шофира? Кой доставя бензина и в какви количества? Има ли яхта? Къде е тя? Кой охранява тази яхта? Откъде се доставят мебелите за двореца? Има ли обитателката на двореца приятели? Имат ли те достъп до двореца на скалата? Кои са тези приятели? С какво се занимават? Къде живеят? Ако нямат достъп до скалата, къде ги посреща тя? Кой доставя водата, газа, електричеството? Колко телефонни линии свързват скалата с останалия свят?

Могат да се зададат още милион въпроси и да се получат милион отговори.

Ширманов задава въпросите. На крак е вдигната цялата агентура. Събрано е какво ли не, но работата не ще и не ще да помръдне напред. За да извършиш покушение, за да направиш един-единствен успешен изстрел от огромно разстояние, трябва да знаеш точното време и място, където ще се появи тя. Трябва да знаеш планове й.

Само че как?

Сеньорита Анастасио познава клиентите си. Хасъл отдавна виси на стената в подземния ѝ кабинет, забоден с кабарчета. Тя знае как е натрупал пари Хасъл: дребният чиновник от Държавния департамент имал достъп до малко късче информация: в Испания скоро ще започне война. И толкова. Довгасал в Палма, изфукал се с принадлежността си към Държавния департамент и срещу огромни лихви взел заем от „Балеарика“. Парите вложил в кариерата си. Настя знае колко високо се е възнесъл. Петима човека в света го знаят: той е таен съветник на президента Рузвелт. В тези петима човека влизат президентът Рузвелт и самият Хасъл. В този списък Настя Жар-птицата е петата. Хасъл смята, че тайната се знае само от него, от президента и от още двама души. Хасъл не си дава сметка, че четвъртият, също длъжник на „Балеарика“, тъй като няма пари, плаща с тайни. Настя знае, че и Хасъл не може да върне дълга си; профукал си е парите съветникът на президента. Вложил ги в рискована сделка, рискът не се оправдал. Това ѝ го докладва агентурата от Вашингтон. Във Вашингтон тайния съветник вече го чака групата на ротмистър Сиделников, Иска да си поприказва с него. А междувременно тайният съветник лично пристигна тук.

Че Хасъл е в Палма, на Настя ѝ съобщила в момента, когато той показва дипломатическия си паспорт на граничния контрол.

Че той се интересува от ръководството на банка „Балеарика“, на Настя ѝ докладваха в момента, когато такъв интерес бе проявен. Хасъл се интересува не от ветераните в ръководството на банката, а от новите хора. И това ѝ бе докладвано.

Щом той търси среща... моля...

— Знаете ли, мис Анастасио, нужна ми е вашата помощ.

— Всичко, което съм в състояние.

— Имам известно количество пари, които просто ми е неудобно да влагам в Съединените щати, бихте ли ми подсказали...

— Ще ви подсказва. Съществува една великолепна банка. Казва се „Балеарика“...

- „Балеарика“?
- О, да.
- Чух, че „Балеарика“ е фалирала.
- Неправилно са ви информирали. „Балеарика“ процъфтява.
- Какво говорите?! Не може да бъде. Просто не е за вярване.
- Но действително е така.
- Как е могло да се случи това?
- Вие като че ли искате да научите тайната на успеха на „Балеарика“.
- Би ми било интересно.
- Знаете ли, Джон, ако ми обещаете, че това ще си остане между нас, в най-скоро време ще ви разкрия тази тайна.

Щирманов подскочи, както си лежеше на кревата.

Ние виждаме фрагментите поотделно. А трябва да ги виждаме заедно... Три късчета информация се сляха в едно.

Първо, тя обича да се предрешва.

Второ, под контрол са взети безброй съседни обекти, но под контрол трябва да бъде взет още един обект — ателието, едно от най-добрите на острова или просто най-доброто, в което си поръчва тоалетите богата, твърде богата жена.

Трето, плановете ѝ не са известни, но е известен планът на любимия ѝ хотел. В „Сон Вида“ се организират балове, конференции, карнавали.

Карнавал! Това е! Карнавалът! На 13 април! Начало в седем часа вечерта!

Групата на ротмистър Сиделников е информирана: кога ще се завърне мистър Хасъл във Вашингтон, кога и под какъв предлог да го посрещне.

На ротмистъра му е интересно как ли ще се държи тайният съветник на президента на САЩ, ако му натикат граната РГД–33 в гащите.

Ширмановите момчета тъкмо заспаха — ставайте, диванета!

— Спешно да се набавят сведения за петте най-добри шивашки ателиета в града!

— Слушаме!

— Да се надуши всичко за поръчаните напоследък карнавални костюми: кой си е поръчвал, кога и на кого.

— И последно... Да се изпрати шифрограма за Москва. Да попитат в кремълското шивашко ателие какъв костюм са йшили за маскения бал, с всичките мерки...

В Москва е дълбока нощ. В Москва вали тежък дъжд.

Дъжд със сняг. По-точно казано — не дъжд, не сняг, а нещо средно между тях: капки с кристалчета отвътре.

Той можеше да спре която си поиска кола... Можеше просто да телефонира на Сталин. Но му се налага да мисли. А най-добрите идеи му идват в главата, когато върви. От няколко дена насам той изведнъж бе престанал да вярва в силата си. Сталин излезе прав. Какво ли го прихвана в берлинския цирк? От къде на къде Хитлер ще тръгне на изток? Хитлер няма да тръгне на изток. Сталин е прав. Но ако е така... Ако Месер също може да греши... тогава трябва да се проверят и други негови изводи.

От няколко дена насам не му даваше мира Жар-птицата. Тя се присънваше на Месер и му говореше нещо хубаво. Може би и тук Месер е допуснал грешка? Нощем ученичката на магьосника установяваше контакт. Докладваше му. И той ѝ се усмихваше насън, хвалеше я. Събуждаше се и нищо не помнеше. А тя му докладваше нещо много важно.

Тук искам специално да подчертая, че за жените карнавалът не е просто предрешване. Карнавалът е възможност да се озовеш в мечтата си. Затова жените с устойчив вкус имат също толкова устойчива склонност на маскарадните да се издокарват с костюми, различни по цвят и форма, но еднакви по замисъл. Тези сведения са от елементарната психология.

На Ширманов му докладваха колко женски маскарадни костюма са поръчани в най-добрите шивашки ателиета на славния град Палма, докладваха му от кого са поръчани костюмите.

Липсва яснота само около един разкошен тоалет. Това е костюмът на шамаханската царица. От кого е поръчан, не се знае. Ако се съди по размера, с него ще се издокара дребна, тънка и стройна жена. Мерките ѝ са на хартийката.

Ширманов взе листчето, отиде до прозореца, свери цифрите с обратната шифрограма от Москва...

И грейна...

Горе на скалата се издига старинен замък. От него е тръгнала „Сон Вида“ — достроили към замъка разкошни сгради, разстлали градини. А наоколо е долината на милиардерите. Като подкова я ограждат диви планини. Тук не пускат кого да е. Затова е охраната в ждрелото край моста, на единственото място, откъдето може да се влезе в долината. А освен туй тук има полицейски постове през всеки сто метра, кръстосват патрули с кучета: нека разните милионерчета треперят от страх, а действително богатите, хората с милиарди да живеят спокойно. Заслужили са го. Плащат за сигурността си. Затова ги охраняват. Бдително. Затова тук по пришълците се стреля без предупреждение. На месо! Затова глутниците ротвайлери се насъскват срещу всеки неканен. За да го разкъсат!

В зелената долина се виждат бели дворци. Там има небесносини басейни. Има лимонови градини и палмови горички. През гъсталаците от цветя откъм планините се спускат чисти реки. Край самото море лъщят солени блата, обрасли с тръстика. Оттам, отдолу се разнасят кучешки лай и викове на потерята. Охраната е надушила някого и няма да миряса, докато не простреля главата на нарушителя. Кучетата няма да се укротят, докато не разкъсат нарушителя на парчета.

Далеч около планината със замъка и хотела, около милиардерската долина се издигат мрачните гребени на полугол хребет. Хребетът образува почти пълен пръстен. Там, където кръгът на далечните планини се прекъсва, блести морето. Край морето е градът. Оттук той се вижда като от самолет. И широкият залив: върху лъскавото огледало като ленив морски звяр лежи британски линеен кораб със свитата си.

А далеч от суетата, на върха на скалата на сенчестата тераса на „Сон Вида“ е започнал маскеният бал. Всички са тук. Липсва само една много важна гостенка. То се знае, всички са с карнавални костюми — не можеш ги позна. Но нея я познават. По почерка. Стига да се появи... Ето я! Вижда се отдалеч. От терасата на „Сон Вида“. Далеч в ждрелото край моста иззад полицейския кордон се появяват

великолепно облечени ездачи. Двама голи до кръста мускулести виолетови арапи сдържат със сребърни вериги готовия да се изправи на задните си крака вран жребец. Длъжен съм да отбележа, че породистият арапин е черен със син примес. А за случая бяха намерили не черни, а сини с виолетов примес. На извезаното със сърма седло — повелителка персийка: под копринената, украсена с перлени наниз чалма през прозрачния воал се виждат капризно присвити очи. Зад нея е кавалкадата на блестящата ѝ свита...

Макар нагласи оптиката. Освен с прицела и мощните бинокли групата е снабдена с германски зенитен оптически далекомер.

— Ждрелото е много далеч. Нека прекоси долината и се изкачи на скалата до хотела, ще я уцелим точно пред входа на терасата.

— Разбрах.

— Каква е далечината?

— Четири хиляди сто и десет.

Групата за ликвидация се е скрила между два огромни камъка, на скалния корниз.

Около долината има само скали. Кой ще се досети, че човек може да бъде улучен от такова разстояние?

— Целта е жената с чалма на врания кон.

— Виждам целта. Разбрах ви.

— Сега погледни насам.

Ширманов сложи пред Макар голяма снимка.

На Макар чак му се сви сърцето. Това е същата, която тревожи Макар в сънищата му.

— Нали веднъж са я убили?!

— Не, Макар. Веднъж са я проверявали. Уредили са й контролен разстрел. А сега трябва наистина да я убием. Готов ли си?

— Готов съм — отговаря Макар, без да му трепне лицето.

— Гордей се, Макар: другарят Сталин лично на теб възложи тази работа. Не знаеш ли защо върху теб падна Сталиновият избор?

— Не знам — гласът му е дрезгав.

— Ще ти кажа. На това момиче му уредили контролен разстрел. Както си му е редът, филмирали контролния разстрел. Чичо Вася го заснел. После ти си въртял лентата на другаря Сталин. На другаря Сталин му направило впечатление неравнодушието ти. След това, Макар, ти си я викал насън. Много пъти. Записите на твоите викове са подшити в папките. И насаме си въртял филмчето. За себе си. Двеста четирийсет и един пъти. Тогава бе решено да ти я покажем отдалеч, на

спецучастъка. Ти я позна. Трепна. Но не повярва, че това е тя. Помисли, че просто прилича на нея. Така ли беше, Макар?

— Така — хрипти Макар.

— А сега избирай: ти ли ще я убиеш с един изстрел, или ще отстъпиш почетната работа на мен?

Реве бурята над Москва, огъва голите дървета, шибва с клоните стените и прозорците. Студено е в Москва. Противно. А в кремълското жилище на Сталин е топло и тихо. Спи Москва. Сталин не спи. В ъглите на кабинета се спотайва мрак. Но топъл мрак. Добър. Приветлив. На бюрото има зелена лампа и на малката масичка — също зелена лампа: две островчета от зелена светлина в приветливия мрак. И вечеря за двама. По ергенски. Бутилка вино с ръкописен етикет. Наименованието е една дума с химически молив, с грузински завъртулки. Шишчетата са лютивни.

Разговорът тече като горски ручей по камъчета.

— Да ви наля ли още, другарю Холованов?

— Не. Благодаря ви, другарю Сталин. За днес ми стига толкова.

— Тогава да преминем към работата. Бяхте обещали да ми разкажете за Жар-птицата нещо интересно, нещо, което още не знам.

Холованов изпъшка шумно. Опитва се да сдържи шума. Не можа.

— Днес присъдата ѝ ще бъде изпълнена. Тя ще бъде убита — погледна си часовника — след седем минути.

Ширманов се позасмя и бутна Макар по рамото:

— Зареждай!

Макар изхлипа. А Ширманов е весел.

— Не забравяй старото правило: натискай плавно, не дишай, дръж равна мушка. Спри си дъха и плавничко...

Сталин стана, отиде до прозореца и дълго гледа капките с кристалчета.

— За всички участници в изпълнението на присъдата представете предложения за награждаване.

— Слушам!

— Когато се завърнат, да бъдат посрещната като герои. Да им се даде банкет. Награждаването да е тържествено... После Макар да бъде арестуван... и ликвидиран.

— По кой параграф?

— Не знам. Измислете нещо. Стига да има човек, параграф ще се намери. Лепнете му който щете.

— Може ли и Ширманов?

Сталин млъкна. Внимателно погледна Дракона в очите:

— А Ширманов за какво?

— Навремето бях му наредил да открие Месер. Ширманов не изпълни заповедта...

Сталин пак погледна Дракона в очите:

— Добре. Може и Ширманов. Само че преди това да бъде награден.

Двамата дълго мълчаха.

— Добре направихте, другарю Холованов, че не се съгласихте да убиете Жар-птицата. Знаех, че между вас е имало нещо, и ви направих контрол, другарю Холованов. Тя е враг. Но ако бяхте я убили, първо щях да ви наградя...

Сталин пак млъкна. И мълча дълго.

— Жалко за Жар-птицата, другарю Холованов. Месер беше прав. Не биваше да я изпращаме на такава работа. Трябваше да я оставим тук. Под контрол. Можеше да ни бъде много полезна. Не послушах Месер... Между другото, къде е той? Домъчняло ми е за него.

— Тук съм, другарю Сталин. Извинявайте, че без покана, без да почукам. Току-що влязох...

Чак сега го видяха Сталин и Холованов.

— Леле колко си мокър, разбираш ли. Изсуши се.

Сталин налива „Хачкавари“:

— Пийни си, стопли се, драги. Толкова ми е зле без теб, разбираш ли.

Холованов дотичва с пешкир, със Сталиновия халат, с одеяло: седни до огъня.

Сталин му налива още:

— За теб си приказвахме. Ти излезе прав. Не биваше да я изпращаме с такава задача.

— Другарю Сталин! Пристигнах със самолет от Сибир, за да...

— Убихме я.

— Не знаех, но предчувствах бедата. Не е трябвало да я убивате.

— Тя излезе изпод контрол.

— Отсекли сте дръвче, което можеше да роди златни ябълки.

— Какви ябълки бе?

— Разбирате ли какво извърши тя?

— Нищо не е извършила!

— Тя блестящо проведе излизането си.

— Тя забягна.

— Кой ви каза? Тя проведе легализация. Проведе я образцово. След време ще я даваме за пример: испанската, френската и швейцарската полиция нямат въпроси... а ако възникнат, тя има какво да отговори.

— Тя не установява връзка...

— Ние така сме я учили: 93% от провалите на агентурното разузнаване стават при връзката. Затова в самото начало — залягане ниско в траншеята и никакви ненужни контакти. Връзка — само в краен случай, ако ѝ дотрябва помощ или ако се е сдобила с информация за предаване. Помощ не ѝ трябва. Никаква. Тя сама си е осигурила документи и пари, изключително широкомащабните си операции е готова да финансира без наша помощ, и то много щедро. Успехи в набавянето на сведения засега няма...

— И не се очакват...

Месер чак се задъха:

— Ама не е така, другарю Сталин! Тя проведе подготвителна работа, както никой не я е провеждал: получила е достъп до списъците на длъжниците на най-големите банки в Испания и Франция. Всички изпитват недостиг на пари. Тя има достъп до списъците на хиляди длъжници по всички континенти, включително и на длъжници във Вашингтон. Човек, който страшно се нуждае от пари, е почти ваш. Трябва само да му предложите тези пари, умело да му ги предложите. А тя тези неща ги умее. Тя може да оплете с шпионска паяжина столиците на Европа, а може би — и Вашингтон. Остава ѝ само да избира от списъка на длъжниците като от серкме най-едрите риби. Сред длъжниците има голям брой мижитурки. Но в същото време задлъжняват и големи хора. Те крият финансовия си крах и за пари са готови на всичко. Не знам кои хора фигурират в тези списъци, но сред тях може да се окаже дори и съветник на самия Рузвелт...

Месер се запъна, защото разбра, че е вдигнал мерника твърде високо.

— Е, ако не съветник на президента на САЩ, то най-малкото някой заместник-министър, шифровач на Пентагона, секретар на директора на федералното бюро, началникът на полицията на столицата, дявол да го вземе. Остава ѝ само да избере кого да завербува.

— Тогава излиза, че тя не е забягнала, така ли?

— Не, разбира се. Криво сме я разбрали. Тя се маскира.

— По доста необичаен начин...

— Тя е моя ученичка. Аз ѝ заповядах да търси необичайни птици. Най-необичайните. Такива, по които никой досега не е минавал. Такива, на които никой няма да заподозре, че тя е сталинска разузнавачка.

— Тя е нарисувала абстрактна картина!

— Вие какво искате? Да не се отклонява от каноните на социалистическия реализъм ли?

— Озовала се е в обятията на белогвардейците!

— В испанската комунистическа партия ли да постъпи?

— Сближила се е с банкерите и е влязла в техния кръг!

— А какво искате? С организирането на колхози ли да започне?

— Месер, нямам какво повече да ти възразя.

— Виж какво, Сталин, в някои отношения тя е надминала и теб.

— Мен?!

— Ти си ограбвал банки, а тя е решила, че банките не трябва да се ограбват. Те трябва да се охраняват, да се вземат под закрила. Бях против нея. Аз загубих баса. Свидай политбюро, ще се провра под масата и ще кажа, че съм пръч.

— Няма нужда, Рудолф. Всички загубихме. Подценихме нашата Жар-птица. Излиза, че тя е работила за нас така, както никой не е работил. Точно е изпълнявала инструкциите и не е нарушила нито една от тях. Това ние не го разбрахме. Но стига сме говорили за нея. Нищо не може да се промени. Тъкмо в този момент я убиват.

Пръсна се главата на ориенталската повелителка, на шамаханската царица. Метна се конят, обезумя. Безглавото тяло се свлече от седлото. Наоколо се разпищяха. Паниката истерика, умножена по неразбирането, потисна всички на терасата на „Сой Вида“...

Някъде много далеч в чистото небе се разнесе тътен. Това се случва в Испания. Понякога. И наоколо се развикаха и разпищяха: „Убиха Птицата на огъня! Птицата на огъня е убита!“

Хората не разбраха какво е станало. И полицията не разбра. Ясно беше, че не става дума за експлозия. Но не е било и куршум. Куршумът прави дупка, а не попилява главата на отвратителни сиви пръски. А и няма откъде да долети куршум. Отдолу, откъм долината на милиардерите не може да е долетял — траекторията не позволява. И от съседните планини — също: далеч са. Затова изобщо не възникна версия за куршум. По-вероятно беше, че главата е пръсната от небесна сила...

Такъв извод трудно се оспорва. Всичко е ясно. На когото не му е ясно, нека си търси друга версия.

Далеч долу, в долината, кучетата се задавят от лай. Някой бяга от преследвачите си. А тук на корниза между камъните е тихо. Прикладът блъсна Макар в рамото. Звукът на изстрела бе деформиран от заглушителя и запратен към небето. От този звук една змия между камъните трепна и гущерите се стрелнаха към сянката.

Групата няма какъде да бърза. Може да се порадва на работата си. Човек обича, след като е изпълнил тежка задача, да се порадва на резултатите от труда си. Не бе лесно да издирят Жар-птицата. Издириха я. Не е лесно с един изстрел да ѝ попилееш главата. Попиляха я. И са готови да изпълнят всяка задача на партията и правителството!

През прицела, през биноклите, през оптичния далекомер групата оглежда резултатите от работата си. Край „Сон Вида“ цари паника. Там никой нищо не разбира...

Ширманов тупна Макар по рамото:

— Юнак! Да знаеш, че ако беше отказал да стреляш, на място щях да те убия с ей тоя „Люгер“. А така ще получиш орден. За „Ленин“ не съм сигурен, но „Червено знаме“ си го заслужи. Аз също.

Макар помилва пушката със странното наименование СА. Сериозно оръжие. Затворът изригна гилзата. От гилзата се разнася тънко пушече и горчива миризма, която ти се иска да вдишваш. От отворения магазин излиза горчивата миризма на изгорял барут и смазка...

Тъкмо тогава на Макар му просветна. Той отгатна смисъла на тайнственото съкращение СА: Сталинов аргумент.

ЕПИЛОГ

Над цяла Испания небето е чисто.

Тук, в Испания, няма тежки многодневни дъждове. Още по-малко — дъждосняг с хрупаци капки кристали. Много рядко — навъсена гадост. Във вид на изключение. А повечето пъти падат топли средиземноморски проливни дъждове: потоци чиста небесна вода от прозрачното небе внезапно се стоварват върху земята и скалите, върху моретата и пристанищата, върху мостовете и пътищата, върху мелниците и кръчмите, върху димящите локомотиви и бягащите пешеходци. Водата внезапно препълва сухите корита на рекичките и реките с ревящи мътни потоци, влачеци към морето могъщи камънаци и изскубнати от корен дървета, и мръсотиите от канализацията на градовете, и каруцата на зазяпал се търговец, трошейки и размесвайки я с парчетиите от гранитните скали. Водата от небесата секва внезапно и цялата едновременно. И ечи тропически тътен, и мълнии разсичат звънтящото небе, и през бурята грейва неудържимо радостно слънце, оцветявайки небето с небивали дъги. И всичко разцъфва, и капките още дълго блестят и трепкат по широките листа.

Но отново дошлата от Африка жега обгръща Испания, изсушава земите, блатата и коритата на реките, хвърля прекрасната страна в тежък лепкав следобеден сън с кошмарни видения.

Под слънцето на Испания, под нейното пронизано от лъчи небе, по горещите отвесни скали през бодливия трънак като златно гущерче безшумно се провира един гъвкав мърляв и дрипав момчурляк. Напред и нагоре. Към върха. Към старинния замък. Към прекрасния хотел „Сон Вида“. Тук няма място за дрипльовци. Тях тук не ги пускат. Затова е сложена охрана в ждрелото край моста, до единствения проход към долината на милиардерите. А освен нея тук има полицейски постове, кръстосват патрули с кучета. По непознатите тук стрелят без предупреждение. Стреляха и по нашия дрипльо и глутница кучета насъскаха срещу него. Но дрипльото е минавал и през пострашни кордони. Свикнал е. Измъкна се от кучетата. Заплетете дирите си. Сега — нагоре. Все по-нагоре и по-нагоре. Долу е зелената долина

с приличащите на кибритени кутийки бели дворци. Долу са небесносините басейни. Долу са лимонените градини и палмовите горички. През гъсталаците на цветята от планините ромолят чисти реки. Край самото море лъщят обраслите с тръстики солени блата. Оттам, отдолу, се разнася лаят на кучетата и виковете на потерята. Бодигардовете няма да мирясат, докато не прострелят главата на нарушителя. Кучетата няма да се укротят, докато не разкъсат нарушителя на парчета. Прекрасна Испанийо, нека ти отдадем дължимото: от липса на жестокост не можеш да се оплачеш. Притежаваш я даже в излишък. По-добре е да не ти попада човек в ръцете. Затова дрипавият драсна към блатото. През остриетата на тръстиките листа, през неспирния звънтеж на комарите, през мляскането на тинята стигна до сухите прашни келяви горички и сега запъхтян, бършейки киселата пот от лицето си с ръкав, се оттегля натам, където появата му най-малко може да се очаква: към върха на скалистата планина, към „Сон Вида“, там, където кучетата са повече, където охраната е по-свирепа, където маскеният бал е в разгара си. Тук са се събрали всички, които управляват Испания и Европа.

Далеч около планината със замъка и хотела, около милиардерската долина се виждат сивите гребени на планински хребет. Хребетът е извит подковообразно, почти в кръг. Там, където кръгът на далечните планини е прекъснат, блести морето. Край морето е градът. Оттук той се вижда като от самолет. И широкият залив: върху блестящото огледало като ленив морски звяр се е излегал британски линеен кораб със свитата си. Това, естествено, е самият „Нелсън“. И шестте съпровождащи го миноносеца. „Нелсън“ има съвсем необикновен силует. Прав нос. Нисък борд. Но това е илюзия. Бордът изглежда нисък, защото корпусът на линейния кораб е с исполинска дължина. И със също толкова исполинска ширина. От носа почти до средата на корпуса горната палуба е гола като на самолетоносач. И едва почти до центъра е първата оръдейна кула на главния калибър, тежка хиляда и петстотин тона, с три чудовищни оръдия. Зад нея и малко по-горе е втората също такава оръдейна кула. Още по-назад — третата. Надстройките, мачтите, коминът, оръдейните кули с универсален калибър, спасителните лодки, катерите, зенитните батареи — всичко това е изतिकано към кърмата. С какво можеш да събъркаш такъв силует? В света има само още един кораб с точно такъв

силует — британският линеен кораб „Родней“, от една и съща серия с „Нелсън“. Но всеки, който се интересува, знае, че в момента „Родней“ се намира в Сингапур. Така че „Нелсън“ няма с кой да бъде сбъркан.

Ако започне война, не ще е зле човек да има нелегална резидентура тук, на Балеарските острови. Гибралтар е съвсем наблизо. И Барселона. И Африка. И Франция, и Италия... Морето не току-тъй се нарича Средиземно. Тук при всякакво съотношение на силите ще се завърже възел. Както и да се развият нещата, откъм Балеарските острови ще се разкрива божествена гледка към стратегическата ситуация...

Но хората не виждат приближаването на войната. Не усещат дишането на приближаващата война нито моряците от „Нелсън“, нито техните командири, нито журналистите на брега, нито депутатите в парламента, нито дипломатите в посолствата, нито генералите в щабовете, нито bankerите в канторите, нито министрите в правителството. Приближаването на войната го долавят само разузнавачите и магьосниците. Най-проницателните. С шестото си чувство. Също както лястовиците предчувстват приближаването на катастрофа.

Мърлявият дрипльо се катери все по-нагоре и по-нагоре. Той е от онези, за които началото на Втората световна война изглежда естествено и неизбежно като слънчево затъмнение в точно изчислен момент.

А на международната публика, която сега се весели под палмите на широката тераса на „Сон Вида“, приближаването на войната не ѝ се присънва дори в кошмарните испански сънища. На тези хора не им е до война. Те са заети. Те танцуват. Те се смеят. Те пият разхладителни напитки. Пият и сгриващи. Целуват се. Днес те имат маскен бал. Днес тук, в „Сон Вида“ ще дойде най-разкошната жена на острова, може би и в цяла Испания — сеньорита Анастасио де Стрелеза, Птицата на огъня.

Островът обича тази птица. Птицата на огъня носи на острова богатство и процъфтяване. Островът говори само за нея, слуховете изпреварват появата ѝ: известно е дори с какво ще бъде издокарана днес сеньорита Анастасио — тя ще се появи с костюм на ориенталска повелителка. Ето я! Двама голи до кръста мускулести виолетови арапи сдържат със сребърни вериги готовия да се изправи на задните си

крака вран жребец. На извезаното със сърма седло е повелителката персийка: изпод копринената, преплетена с бисерни нанизии чалма, през прозрачния воал се виждат присвитите ѝ очи. Зад нея язди кавалкадата на блестящата ѝ свита...

Ето че тя приближава сенчестата тераса на „Сон Вида“. Тъкмо в този миг се пръсна главата на повелителката. Конят се метна, обезумя. Безглавото тяло се свлече от седлото. Разпищяха се, развикаха се наоколо. Паниката истерика, умножена по неразбирането, веднага потисна всички на терасата...

Някъде много далеч в чистото небе се разнесе тътен. В Испания това се случва. Понякога. И се развикаха, разпищяха се наоколо: „Убиха Птицата на огъня! Птицата на огъня е убита!“

Хората не разбраха какво е станало. И полицията не разбра. И малкият дрипльо, спотаен на корнизата зад парче от скала, също нищо не разбира. Но неговото неразбиране идва от другаде. Ясно му е, че не небесна сила е нанесла удара, а кремълската. Ясно му е, че е приложено страшното оръжие Сталинов аргумент. Ясно му е, че в цял свят разрешение за прилагането на това оръжие може да даде само един човек. Но, дявол да го вземе, с каква цел? Защо? Какво е виновна тя?

Агентурното си излизане Настя проведе така, както никой не го е провеждал. Това излизане някой ден ще влезе в учебниците по шпионаж. А легализацията ѝ! Нейната легализация не може да се оцени по никакви световни стандарти. Тя стои с много степени над тях.

За съвсем кратък срок Настя разгърна вербовъчна база с потресаващ обем. Всичко е готово да заработи. Вербува най-ценна агентура на цели батальони, включително съветници на американския президент. Освен това е създадена неизчерпаема финансова база. Разузнавачите обикновено крънкат пари от Центъра, парите все не достигат. А Настя е готова да вербува със спечелени от нея пари, ако се наложи, може да пусне нещичко и на Центъра. Настя Жар-птицата дори излезе далеч извън рамките на инструкциите: осигури безопасността си почти по сталински, защото безопасността на всяка организация или държава започва от безопасността на шефа ѝ. Именно в безопасността тя вложи много пари и много хитрост. Тя беше не само ученичка на магьосника и ученичка на укротителя на магьосниците,

освен това беше и ученичка на великия Макиавели. А италианският хитрец преди много векове ни е учил: „Добри, сигурни и ефикасни са единствено онези мерки за безопасност, които зависят от самия теб и от собствените ти способности.“ В нашия свят всеки сам си изгражда система за безопасност. И с никого, дори и с бодигардовете си, не споделя своите тайни. В съответствие с този завет Жар-птицата създаде собствена система за кралска защита. Тя още не е кралица, но направи така, че системата за защита да действа още преди тя да е провъзгласила намерението си да възстанови испанската монархия и да поеме тежкото бреме на властта. И е създавала не една, а няколко различни системи, които да действат едновременно, да се допълват и подсилват взаимно... Освен с всичко друго Жар-птицата се прикри и с нещо, с което са се прикривали всички велики управници: с двойничка.

Да намериш в Париж или на Лазурния бряг тъничко момиче, което прилича на теб, не е проблем. Редно е на двойника да му се плаща за риска. Това струва съвсем евтино. Впрочем понятията за скъпо и евтино напоследък загубиха смисъл за Жар-птицата. Съвсем доскоро скъпо ѝ се струваше дори малкото жилище в Париж, на авеню „Фош“, жилище само от двайсет и седем стаи и четири салона на три етажа, жилище с шест малки балкона, със скромна градинка и с басейн на покрива. А сега такова жилище не ѝ се струва скъпо. Жилището си е жилище. Двойничката също не е нещо скъпо за жена, която може да си намери млада дубльорка. Толкова ли е сложно да ѝ се доизрисува муцунката? За това си има кинематографски гримьори. Съвсем прости стават нещата, ако младата дубльорка трябва да иде на маскен бал, ако са я облекли като персийка: тюрбан на главата, лицето ѝ е закрито с воал, загърнатата е с пурпурно наметало. Инструктирана е да се усмихва надменно и да не си отваря устата...

На Настя и през ум не бе ѝ минавало, че подлага дубльорката си на Сталиновия брониран куршум. През ум не бе ѝ минавало, че на Сталин неизвестно защо му е дотрябвал животът на испанската престолонаследничка. Настя Стрелецкая още не е заела испанския трон, още не е предявила претенции към престола, още дори не се е провъзгласила официално за испанска инфанта, затова смяташе, че сега-засега няма врагове, затова смяташе, че няма от кого да се страхува. Беше изпратила двойничката си на маскения бал не защото

очакваше покушение, не защото смяташе покушението за възможно. Просто нямаше време за маскени балове, а трябваше да превземе пресата. Как се управляват тълпите без пресата? И радиото трябва да се води на синджирче. Под топлото ѝ крилце. Затова Настя си гледа работата, а на маскените балове изпраща вместо себе си двойничката. Това на всичко отгоре беше и отработване на елементи от бъдещата система за безопасност. Същевременно — и шега: ще се досетят ли на маскения бал, че на вран жребец може да се появи не съвсем истинска сеньорита Анастасио?

Настя изпрати вместо себе си младата дубльорка на маскения бал. И ненадейно я повика нечий беззвучен благ глас. И ненадейно с нечие чуждо знание Жар-птицата разбра, че и тя самата също трябва да е там — на карнавала, в долината на милиардерите, на върха на планината, в сенчестата градина край „Сон Вида“. Там ще се реши съдбата ѝ. Там я чака смъртта. Там сега ще убиват. Настя повика смъртта със сладка тъга: ела при мен! Към смъртта я влечеше същата непреодолима сила, която милиони години подред хвърля ята от благородни моруни към каменистите горни течения на реките, която кара самците и самките да надвиват с адски усилия водопадите, да превъзмогват хиляди опасности по пътя към смъртта! Настя дойде на себе си. Бързо се облече. Предреши се като дрипаво хлапе. Не можеше да се промъкне към смъртта си през кордоните и засадите с пола!

Покана за маскения бал бяха ѝ изпратили. Но тя даде поканата си на младата дубльорка. За фалшифициране на нова покана няма време. Тя трябва да бърза. Смъртта не чака. Затова тръгна през кордоните. Както бяха я учили. Човек, който е научен да минава незабелязан през сталинска Москва, може да ходи през всички останали градове и страни. Без да се озърта. Мина, промуши се, изплъзна се. Жалко, че охраната е снабдена не с немски овчарки, а със свирепи ротвайлери, черни с рижава козина на гърдите и под опашката. Когато наблизко има ротвайлер, особено женски, Настя не може да работи. Кой знае защо. Затова от ротвайлерите ѝ се наложи да се изплъзне не като ученичка на магьосника, баламосвайки охраната, а така, както се изплъзва обикновен диверсант — през вода, през гъсталаци и режещи тръстикови листа. И отново — през блатата и калта. Сърчицето ѝ тупка. Разликата по принцип не е голяма — презрени

капиталистически кучета ли те гонят или наши родни комунистически песове. Все едно те е страх...

Изплъзна се от кучетата. Чуждото знание ѝ подсказа, че същинската опасност е там, на върха, на терасата край „Сон Вида“. Ето къде я чака смъртта. И тя се запъти право натам. Магьосникът беше я учил да върви право към опасността. И тя тръгна. Нагоре. Нагоре. Нагоре. Настя се катери по склона сред скали и трънаци, а по серпантините на шосето на вран жребец с арапите и свитата към върха тържествено и с достойнство се изкачва двойничката ѝ. Също към смъртта. На Настя Жар-птицата ѝ е интересно: само нея ли ще я убиват, или и младата ѝ двойничка я очаква същата съдба?

Настя се изкатери до върха. Изтегли се на ръце. Иззад отломка от скалата, през гъсталака от рози оцени маскарада. Все пак добре си живеят хората. Какви тоалети! Какъв блясък! Колко брилянти по гостите! Тъкмо тогава лилавите негри тръгнаха по терасата под палмите. Тъкмо тогава бронебойният куршум пръсна дублиращата глава...

Ето това е неразбираемото. Настя Жар-птицата сама бе тръгнала към съдбата си. Но съдбата нанесе удара си покрай нея, както юмрукът на Родриго великолепно. И удара го нанася не съдбата, а другарят Сталин.

Защо? За какво?

Впрочем въпросът „за какво“ не я измъчва дълго. Има ли значение за какво е решил другарят Сталин да я убие? Има ли значение за какво убива хората си? За едното нищо! Щом убива, значи трябва. Причината не е важна. Важно е друго: какво да прави тя оттук нататък.

Ако стават чудеса, ако тя се измъкне оттук, тогава какво? Тогава я чака втори изстрел с дяволското изделие, наречено СА. Щом другарят Сталин е заповядал, неговите момчета ще си довършат работата докрай. Съмненията са излишни. Тогава какво да прави? Да се върне в Москва и да моли другаря Сталин да преразгледа делото ѝ? Може да се окаже, че са се опитвали да я убият по погрешка. Че някой не е разбрал нещо в действията ѝ... Случва се.

Може да направи същото, но да не моли за преразглеждане, а да се яви при Сталин: „Вашите загубеняци убиха дубльорката ми, но ако имате претенции към мен, ето ме, убийте ме...“

Наистина, може и да не се връща в Москва. В Москва сега я водят за убита и никой никога няма да я търси. Още повече че войната приближава. Втората световна. Няма да се сетят за Жар-птицата. Затова Настя може просто да изчезне. Безследно. Хубаво е да те водят за мъртвец, тогава никой никъде не те чака и не те търси. Южна Америка е огромна и прекрасна. Да изчезне в разкошните квартали на столицата на Аржентина или на Бразилия... Да промени съвсем малко външността си... Настя е обучена да си набавя паспорти и да съставя легенди... А и без легенда ще ѝ дадат паспорт на която и да е страна: богатите навсякъде ги обичат... Освен това тя сега знае начини за изкарване на пари в неограничени количества.

Или пък да избяга оттук и да стане велика художничка: да нарисува картината „Третата световна война“ — три червени линии, пресечени с три черни. Тя ще ѝ донесе много пари и зашеметяваща слава: Втората световна война още не е започнала, а тя вече е изобразила Третата! Ако си напрегне въображението и се преизпълни с вдъхновение, може и Четвъртата световна да си представи в целия ѝ ужас и да я изобрази на платно.

А може тайно да прехвърли офицерския полк в Америка и да разгърне истински голям бизнес по прибирането на дългове от нередовни платци...

Впрочем за какво ѝ е това? Пари и бездруго има толкова, че ще ѝ стигнат за цял живот, както и да ги пилее... Ако, разбира се, ѝ провърви и се измъкне оттук.

Има и още една възможност... Сега слухът за загадъчното убийство мигновено ще се разнесе из цялата страна. Птицата на огъня е известна личност на Балеарските острови и в цяла Испания. И във Франция. Затова, ако се измъкне по някакъв начин, после може да възкръсне! Не веднага. След четирийсет дена... В Испания това ще го оценят.

Ще го оценят, то се знае, че ще го оценят. Настя се е вкопчила в пукнатината, само на това се крепи. Дълго няма да устиска — пръстите ѝ посиняват, губят чувствителност. А по ръката ѝ се плъзва болка. От болката ѝ прилява. От болката получава видения в главата. Мислите ѝ са откъслечни, една не продължава друга. Треперенето на пръстите ѝ преминава по ръцете към раменете и гърдите. Може да ги отпусне лекичко... Пръстите си. Тогава няма да има повече проблеми в живота.

Товага ще отпадне необходимостта да направи мъчителния избор... Отпускаш си пръстите и политаш като птица над пропастта. Нали е птица? Или не е?

Неизвестно защо ѝ се мярна мисъл за Дракона. Интересно кое е по-силно: любовта или смъртта?

Саша Драконе, къде си? Защо не спасяваш Жар-птицата, която виси на ръба на скалата? Ти сега сигурно инструктиращ някъде момичетата от френската група. Ти, Драконе, сигурно ги усъвършенстваш в изкуството да се целуват. Ти си кадърен инструктор...

Ледена ревност препълни Настя и я опари. Ревността — самият Дракон беше ѝ го казал — е най-силното от всички наши чувства. Ревността води както към смъртта, така и към живота. Най-великото, създадено от човечеството през хилядите години на кървавата му история, е сътворено в пориви на ревност.

Затуй... Трябва да направи нещо напук на Дракона... Може да умре напук. Жалкото е, че той няма да научи за това. Той си мисли, че главата ѝ вече е пръсната с бронебоен куршум по заповед на другаря Сталин. Затова Дракона никога няма да научи, че тя се е хвърлила в пропастта напук на него. Затуй няма защо да умира. Напук на него трябва да оцелее.

Нашата съдба е в нашите ръце. На всеки от нас му е даден в живота момент, когато трябва да направи избора си. От този избор зависи животът, а може би и нещо повече. Моментът на избора настъпва внезапно и решението трябва да се вземе без дълги съмнения. Такъв именно момент преживяваше Настя Жар-птицата. Тя бе тръгнала да мре, а се озова на местопрестъплението, на мястото, където бе убита дубльорката ѝ, над пропастта, на ръба на скалата.

Точно над нея са лъснатите обувки на бодигарда, който бдително оглежда подстъпите към „Сон Вида“. Бодигардът е готов да пререже с автоматен откос всяко храстче, което шавне.

Под нея са обраслите с трънаци нажежени сиви скали, още по-долу са разярените бодигардове и свирепите кучета, които вършеят из околността, които жадуват да я разтерзаят.

А пред нея е изборът, широк колкото небето над Средиземно море.

Първо, може да слезе долу. Жалко, че охраната там е освирепяла. Жалко, че кучетата не са немски овчарки.

Може да дочака нощта тук, на скалата. Но се случиха наведнъж две събития, горе, на скалата пред хотела — необяснима смърт, а долу, в долината, за пръв път от много месеци насам е констатиран нарушител, който сега-засега не е заловен. Тези две събития непременно ще бъдат свързани и тук ще довтаса сума полиция. Ще започнат да претърсват местността... А и тя няма да се удържи дълго тук. Стои на крайчеца на корнизата и половината ѝ ходило не е стъпило на него. Държи се само с пръсти, с връхчетата им — за пукнатината...

Затова трябва да избере третия вариант: просто по работническо-селски да се изтегли на ръце и да се озове на терасата сред блъсканицата и паниката, сред всеобщото объркване и недоумение, сред истеричните вопли и глупавото суетене. Ходът е добър, но можеш да получиш автоматен откос в главата още преди бодигардът да те е попитал как се казваш. Бодигардовете сега са много изнервени. Но дори да не получиш десет куршума между очите, и тогава появата на окаляната дрипава Жар-птица до обезглавената ѝ двойничка не е най-доброто решение. Тя непременно ще бъде изтълкувана неправилно. Слухът за убийството на двойничката ще обиколи острова и цяла Испания и кой знае как ли ще изтълкува тълпата появата ѝ на мястото на убийството... Кой знае как ще изопачи и изврати народната мътва непонятните ѝ съвпадения.

Не, нагоре път няма.

Избирай, Жар-птицо: надолу не бива, нагоре не бива, а и да останеш тук не можеш.

Минутите на слабост отминаха. Тя се почувства смела и силна. За пръв път се осъзна не като грозното пате и дори не като пухестата кучка с небесносини очи, а като гъвкава, горда хищница; очарователна злодейка, млада самка на ягуар, още недоузряла напълно, но вече усетила вкуса на топлата кръв, вкуса на властта. Дори не и така. Тя не е хищница от котешката порода. Какво може един котарак? Котаракът може да се изкатери на телеграфен стълб. А човекът? Човекът е способен да извърши нещо повече. Всеки от нас е способен да извърши невъзможни неща. Всеки от нас може да се изкатери по стъклен небостъргач, вкопчвайки се в стъклото само с нокти. Трябва просто да повярваш в себе си. Съдбата дава на всеки точно толкова,

колкото той поиска от нея. Трябва само да повярваш в щастливата си звезда, а тя ще те измъкне от всякаква беда, ще те възнесе на всякакви висини. На висините, които пожелаеш, на висините, които поискаш от съдбата си.

Настя се усети същинска Жар-птица: изящна, дръзка, неукротима, свободна и волна в действията и мислите си.

Всеки от нас в живота има избор: ИЛИ ЩЕ ТАКОВАШ, ИЛИ...

И тъй, надолу или нагоре?

Нагоре! Само нагоре! Право към опасността. Пред цевта на автомата! Нали е ученичка на магьосника и ученичка на укротителя на магьосниците, техния гениален укротител. Досега тя нито веднъж не се е възползвала от наученото по време на трудните уроци по правене на чудеса.

Часът удари. Нагоре!

А после?

После...

Защо да не стане истинска кралица? Повелителка на милиони. Тайна или явна. По-добре — тайна.

Като всичко в живота... това е толкова просто.

Само да повярваш в себе си.

Само да поискаш.

Изпод обувката ѝ се откърти камъче и се търкулна надолу, звънтейки и повличайки след себе си други камъни. Бодигардът над нея изкрещя лудешки и издърпа затвора на автомата...

ЗАСЛУГИ

Имате удоволствието да четете тази книга благодарение на *Моята библиотека* и нейните всеотдайни помощници.

МОЯТА БИБЛИОТЕКА

<http://chitanka.info>

Вие също можете да помогнете за обогатяването на *Моята библиотека*. Посетете **работното ателие**, за да научите повече.